

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Sz.: 1—1933. U. P.

Unitárius Püspök.
Kolozsvárt, 1933. jan. 1.

A Főpásztor új évi köszöntése.

„Hívj segítségül engemet a
te nyomorúságodnak idején.
Én megvigasztallak téged s te
dicsőítesz engem.

Zsolt. 50, 15.“

Szeretett és nagyra becsült unitárius hiveim!

„Új nap fényle reánk, annyi veszélyek után.“ Az új esztendő új napsugarával szeretnék betekinteni minden ablakon, benyitni minden ajtón. Szeretnék együtt örvendezni veletek, hogy az új hit, új reménység, új biztatás napja ismét megérkezett hozzánk. Jöjjetek örvendezzünk örömlünkben és dicsőítsük az égi atyát buzgó imádságban, lelkes éneklésben az ő szent házában. Egyben kérlek figyeljetek újévi izometre.

1. Hálát adok az én Istenemnek, hogy az ő nagy kegyelméből immár meglátogathattam mindenik egyházközségünket. Alig lehet már olyan hívem, aki főpásztori áldásomat még nem hallotta. Boldog voltam, hogy kezet szoríthattam a keblitanács tagjaival, az egyletek és ifjúságok tagjaival és a kiket megközelíthettem. Ezért mondom, hogy ha a mai nehéz

Vári Albert ut.
Str. Al. Vlahuța 6
LOCO

viszonyok között a főpásztornak örömben is lehet része, nekem az Úrnak 1932-ik esztendeje, öröm esztendeje volt.

Ezt az örömet fokozta, hogy a nyáron egy vallásos gyűlésen Sweitzban, St. Gallenben, találkozhattam tizennyole külföldi ország nyolevan kitűnő képviselőjével, akik erdélyi unitárius egyházunkra nagy tisztelettel és szeretettel gondoltak, mint a hitszabadság anyaföldjére! Fogadjátok tőlem kitartásra buzdító és bátorító testvéri üzenetüket és jó kívánataikat!

2. Nagy szükségünk van nekünk a jóindulatu biztatásra, mert hiszen egyházunknak az elmúlt esztendőnél alig lehetett súlyosabb és aggasztóbb esztendeje. A rossz gazdasági viszonyok és a gyenge termés miatt, megélhetésünk, a családdal, az iskolákkal, az állammal és az egyházzal szemben fennálló kötelességeink teljesítése bizonytalanná lettek.

E helyen hálás köszönetet mondok azoknak a jó szívű adakozóknak, akik tanulóink segélyezésében részt vettek, iskoláink megtartásáért áldoztak, diplomainkat gondozták.

3. Mult évi levelemben örvendeztem, hogy Kereszturt a gazdasági iskolánk megkezdette működését. Megújult örömen, mert a kormány megadta az iskolánk nyilvánossági jogát. Kedves szülők és drága ifjak, az alkalmat áron is megvegyétek. Mit nyer aki ebbe az iskolába jár? Nyer bő ismeretet és tudást. Olyant, amelynek otthon egész életén át hasznát veszi. Ez befektetés az élő tőkébe, a család jövőbeli vezetőjébe és fenntartójába. Siessen oda mindenki.

„Aki miveli az ő földjét, megelégedik eledellel, mondja bölcs Salamon.“ (Péld. 12. 10.)

4. Nagyon kérem pap afiait, az érdekelt családokat, tartanak fenn szoros kapcsolatot azokkal, akik idegen helyeken szétszórva élnek. A papnék szívére kötöm a hazulról eltávozott leányok gondját és gondozását. Ápoljuk a családi tűzhely, az ősi templom szeretetét.

Vajha az új esztendő ebben a szép és szent munkában is sikerrel kecségtetne!

Imádkozzék mindenki a mi urunk Istenünkhöz, aki azt izeni: „hívj segítségül engem, én megvigasztallak téged és te dicsőítesz engem“.

Úgy legyen! Kívánja reménykedő szívvel a ti főpásztortok:

Dr. Boros György,
püspök.

ÚJ ÉV.

Benned van az álmunk, a hitünk, reményünk,
Benned újesztendő, ki paizs vagy nekünk.
Védeld reményünk, a hitünk, az álmunk,
Hogy félőn, remegve, tétován ne álljunk!

Hisz eleget féltünk, remegésben élve,
Az egekre néztünk rimánkodva kérve,
Hogy jobb legyen minden, legyen boldog élet,
Kunyhó, palotában zendüljön víg ének.

A reménynek fája nőjön, egyre nőjön!
Illat, virág, gyümölcs legyen rajta bővön.
Emberök hitéből csodaszikla legyen,
Zászló lebbenjen a csodasziklahegyen!

Valóravált álmok gyönyörű zászlója,
Minden szív dobbanja, minden száj azt szólja:
Új év, új emberek, új lélekérzések,
Új, szebb és ragyogóbb égfelé nézések.

Új, szent akarások és forróbb szeretet,
Sokkal forróbb, mint ami eddig vezetett...
Ezekért könyörgünk, csak ezekre várunk,
Ezek a reményünk, a hitünk, az álmunk.

Ezeket add nekünk, újesztendő, kérünk,
Csalódó-utakról engedj már letérnünk,
Adj számunkra igaz boldogságot,
Amilyent a világ régóta nem látott.

Adj bőséget földön, bőséget lélekben
Szívek szeressenek forrón, melegebben!
Ne legyen úr, szolga, csupán testvér legyen,
Ott álljon az ember a győzelemhegyen.

Ott álljon az ember, legyőzve önmagát,
Bűnök, szenvedélyek légióját, hadát,
Ott legyen az ember, mint új, mint igazabb
Lelkében, szívében boldogabb, gazdagabb!

Vári Domokos.

TŰZHELY MELLETT

II. József császár és Agh István unitárius püspök beszélgetése az unitáriusokról.

II. József, Mária Terézia magyar királynőnek volt a fia. Mielőtt az osztrák császári és a magyar királyi trónra jutott volna, mint trónörökös beutazta az országot, hogy megismerje a népet és tapasztalatot gyűjtsön. A trónörökös-fejedelm kedvelte és megértette a nép vidám tréfáit, amit bizonyít az ő nevével kapcsolatban fennmaradt több kedélyes történet, melyekből alább egy párat közlünk, mielőtt a püspökkel történt beszélgetését ismertetnők.

JÓZSEF CSÁSZÁR GAGYBAN.

*Gagyban egykor hallák a székelyek,
Hogy József császár jön a hazába.
Nagy sereggel hát összegyülnének
Tanácskozni a falu házába.
Egyik egyet, másik mást beszélé,
Hogy veszély jön a székely fejére.*

*Egyik monda: két puskát is tesznek
Ezután a székelyek nyakára.
Másik monda: kettős adót vetnek
Ökrére, lovára, szamarára.
A harmadik szóla: szedte, vette!
S mit tudom, mi baját emlegette,*

*Legokosb volt az egész gyűlésben
Gagynak érdemes nótáriusa,
S szóla bölcsen: tudja jó királyunk,
Hogy mihez van, s mihez nincsen jusa.
Más a baj itt, más a komédia,
Hallgasson rám Gagynak minden fia.*

*Irjunk a császárhoz esdekelve,
S kérjük kegyes választát reája:
Hogy gyalog járhasson Gagy határin
A kinek nincs szekere, marhája.
Egész gyűlés így kiálta: vivát!
Irjon a notár'us instántiát.*

József császár a kérelmet vette,
 És meglátta furcsa foglalatját,
 Egyszer, kétszer magát elnevette,
 S így adá rá kegyelmes válaszát:
 „A kinek nincs szekere, marhája,
 Gagyan gyalog járni ne sajnálja.“
 Végre lön, hogy a falu lakói
 Láthaták maguk közt a nagy királyt.
 Ki három nap mulatozék Gagyon,
 E helyett oly jó időtöltést talált.
 De már ekkor tovább szándékozván,
 Küldi a bírót k a b a l á k* után.

„Hohó komék! szólott a notár'us
 — Begyűjtve Gagynak minden rendeit —
 Egész falu, sőt ő felsége is
 Nem értik át kérelmünk ereit!
 A kinek nincs szekere, sem lova,
 Járjon gyalog Gagynak határiba.“

Uram, uram! szól a falu népe,
 Drágalátos uram, ez nem megyen.
 Ő felsége ha vendégül jöve,
 Főünk megemberelve is legyen.
 Ő érte nem lovunkat, ökrünket,
 Od'adjuk mi akár a vérünket.

„Éljen a jegyző“ — szól most a király,
 Ki titkosan közikbe jön vala,
 S a megijedt jegyzőnek nyájasan
 Markába egy jó erszény pénzt nyoma, —
 „Te rászédél, ám a határozat áll!“
 S gyalog mene el Gagyból a király.

*

Ugyancsak a császárral történt, hogy az Oláhfalviak a végett folyamodtak a császárhoz, hogy rendelje el kegyesen, mikép Kolozsvár — Oláhfaluhoz ezentúl csak két mérföldnyire legyen.

A császár elrendelte és várta, hogy mire mennek vele?

Hát oda mentek vele, hogy megyei határozatnál fogva az oláhfalviaknak csak két mérföldnyi távolságra volt szabad deszkával kereskedni.

Úgyde, miután a császár megengedé, hogy Kolozsvár, mely legalább tizenhat mérföldnyi távolságban fekszik, csak két mérföldnyi távolságra legyen Oláhfaluhoz, természetesen: a deszka bátran vándorolhatott Kolozsvárra.

* Kancza, ló, székely szó.

Látogató körútjában a leendő fejedelem Kolozsvárt is felkereste 1773 június havában s az akkori unitárius püspök kihallgatást kért. Miután azt megnyerte, június 26-án megjelent előtte. A püspök a beszélgetést így irta le:

En Agh István, superintendens, és tiszt. Kovácsi Tamás, generális notárius, kihallgatást nyerve, megjelentünk II. József császár ő Felsége előtt, hol, a mint szokás, kissé térdet hajtvá, megállottunk; és azonnal benyújtám kérelmemet, mondván:

E kérelem, cs. kir. szentséges Felség, a feletti panaszaimat foglalja magában, hogy az ezen *erdélyi* nagyfejedelemségben felügye'etem alá bizott unitárius ekklezsiák polgártársainktól a törvények ellenére bántalmaztatnak, gyötörtetnek és megkárosíttatnak, s ezen bajainkra orvoslást, a föld leghatalmasabb fejedelme által felállított hatóságoknál, mindeddig nem találhattunk; ugyanazért, ennyi bajunk orvoslását keresni akarva, vagyok kénytelen szent Felséged lábaihoz menekülni.

Ezekre a császár mondá: Hogy történhetnek ezek, mikor a ti vallástok is, éppen mint a többi, bévett vallásnak tartatik?

Ugy van, felelek, és éppen ez az, mi nekünk nagyon fáj, hogy mind ennek dacára bántalmaztatunk.

A császár kérdi: mely dolgokban bántalmaztatok?

Püspök: Templomaink, parochiáink és egyházi alapunk tőlünk elvétetnek; vallásunk gyakorlása, vagyis az isteni tisztelet — némely helyen még a magányzók házánál is — eltiltatik, s egyházunk tagjai mindenütt erővel, intések és fenyegetésekkel, sőt néha még fegyverrel is, a magokétól eltérő hitnek vallására kényszeríttetnek.

Császár: Ugy kell lenni, hogy a ti vallástok nem sokban különbözik a helvétek hitvallásától, kiket, valamint ágostaiakat, már láttam, de hiteteken levő embereket még mindeddig nem láttam.

Püspök: Vallásunk a hitelvekben (dogma) sokban eltér azokétól.

Császár: De a szertartásokban (ritus) és egyházi énekekben (in cantilenis) talán nem különböztök?

Püspök: A szertartásokban, igenis, megegyezünk a helvétiakkal, de nagy különbség van a hitelvekben.

A császár kérdi: melyekben?

Püspök: Ők ama hiteikkelyekhez, melyek a szent iratokban ki vannak fejezve, még sokat hozzá toldottak, mely bővítéseket, mi unitáriusok, ítéletünk szerint, az üdvösségre szükségesnek nem tartunk.

Császár: Hiszitek-e, hogy mindazok elkárhoznak, a kik nincsenek a ti hitvallástokon?

Püspök: Ambár tudjuk, hogy a többi keresztények Jé-

zus Krisztusnak a szentírásban kijelentett üdvözítő tanához sokat hozzáadtak, meyekről mi nem hihetjük, hogy az üdvösségre szükségesek volnának; mindazonáltal, mivel Jézus Krisztus üdvözítő hitét hiszik és vallják, azt tanítjuk, hogy mindazok üdvözülni fognak, kik Istennek a Jézus Krisztus által kijelentett parancsolatai szerint folytatják életüket, legyenek akár katolikusok, akár lutheránusok, akár helvét-hítvallásúak, vagy bármely más felekezetbeliek.

Császár: Mi másképpen szólunk; ugyanis azt mondjuk, hogy senki sem üdvözülhet, ki nem él a római (katolikus) hitben, *de nem lenne rossz, mindenkinek megengedni azt a képességet, hogy választhassa azt az utat a mennybe menetelre, a mely neki tetszik.*

Ezeket hallva, bátorságot vettem unitária vallástételünk egy példányát ő Felsőségének bényújtani; ki is a példányt kegyesen elfogadván, így szólott:

Császár: Engem ugyan meg nem téríttek?

Püspök: Távol legyen, cs. kir. szentséges Felsőség, hogy felségedet az igazságtól eltéríteni akarjam, sőt inkább e vallástételünk bényújtásával azt vettük célba, hogy ismerje meg Felsőged, mi nekünk, unitáriusoknak, valódi vallástételünk, hogyha talán akadnának majd némelyek, kik minket Felsőged előtt gyűlöltekké akarnának tenni, tudva, mi a mi valódi hitvallásunk, az igaz ösvényről el ne téríthessék.

Ezek után az oly hosszú és kegyes fogadtatás után, magunkat ő szent Felsőge kegyelmébe ajánlva, ő Felsőge színe elől kegygyel halmozva (valde gratiose) távoztunk el, örömmel könyörögve Istenhez ő szent Felsőge boldog életéért és kegyes kormányzásáért.

Ez a kihallgatás és *II. József* uralkodása reánk unitáriusokra azért nevezetes és emlékezetes, mert trónralépése után mindjárt kiadta a „türelmi rendeletet“ s ezzel megszüntette a reformátusok és unitáriusok üldözését és valóságban is szabad vallásgyakorlatot biztosított számunkra az egész országban. E rendelet kiadása után bátrabban kezdtek templomokat és iskolákat építeni, mivel nem félhettek most már attól, hogy azokat ismét elveszik.

A türelmi rendelet kiadásával indult meg unitárius egyházunkban — a sok üldöztetés és szenvedés után — a szabadabb fejlődés.

Ü. J.

A sátán a templomban.

Egy szorgalmas templombajáró hív keresztény, szép nyári vasárnap éppen utban volt a templomba, midőn nagy csodálkozására találkozott a sátánnal, a mely ugyanazon úton haladt.

Mit keresel te itt? kérdezte a keresztyény?

Oh, felelt a sátán, miért ne járhatnék én oda, hol az emberek imádkoznak és a hol ellenem prédikálnak? Ki védelmez meg engem, ha én magam nem teszem meg?

„De hogyan csinálod?”

Oh kedvesem, ezer módja van ennek, ismételte a sátán.

Vasárnap reggel legelőször olyan házakhoz megyek, honnan templomba készülődnek. Egy kis veszekedéssel bosszúságot csinálók, túl kemény gallér, az ing szorossága, vagy az utolsó pillanatban leszakadt és elgurult gomb miatt. Mindezek az embereket olyan hangulatra serkentik, mely rendkívül kedvez az én terveimnek.

Vagy azokkal szemben is, kik feljönnek a templomba, felhasználom az én módszereimet.

Itt van egy ifjú lány, elég ha felhivom a figyemét ama másik leány díszes kalapjára, fejkendőjére s vége, hogy a prédikációra figyeljen.

Ott van két ifjúember. Éppen most lépnek be a templomba, úgy irányítom az elméjüket, hogy erre-arra való bámszkodásukban a prédikációból csak egyes szavakat hallanak meg s azzal a tudattal távoznak, hogy a prédikáció gyenge és nem érdemes a meghallgatásra.

Az a halvány arcú nő, aki most fordult be a templomajtón, borzasztóan fél a léghuzattól és a megfázástól. Ezt az aggodalmat úgy a fejébe verem, hogy egész templomozás alatt csak egészségéért aggódik.

Ott hátul ül egy anya, aki otthonhagyott gyermekeire gondol. Felnyugtalanítom az anyát, hogy mire hazaér, legkisebb gyermeke a bölcsőből ki fog esni, mert elfelejtette a szolgálorá rábizni az ügyeletet.

Két kereskedő ül a padban, kiknek minden gondolatuk azon az újdonságon jár, melyet templombajövetelük előtt olvastak a friss újságban.

Ott van két derék polgár, akikkel szemben könnyű az én feladatam. Elhitetem velük, hogy mindazt a sok bűnt, vétet, melyet a pap felsorol, nehogy magukra vegyék, mert az barátjukra, szomszédjukra talál. Ezek azzal a nyugodt tudattal távoznak a templomból, hogy bennük semmi hiba nincs.

Ha véletlenül valakikkel a templomban nem érek célt, akkor kijövetelkor arra törekszem, hogy a beszélgetést olyan érdekes tárgyra tereljem, mely a templomban hallott ígéket elfeledtté teszi.

Ezeket mondotta a sátán, a mi keresztyén társunknak. Arról nem tesz említést, hogy vajjon ő áldozatául esett-e a sátánnak? Vagy ellenkezőleg, ő erősen állva, figyelmeztette embertársait, keresztyén testvéreit: a jó keresztyén kötelességre, hogy Istenre irányuló gondolatokkal és érzésekkel ké-

szüljünk a templomba s ha oda érkeztünk, foglaljon el minket az Úr házának szerelme, Jézus evangéliuma, Isten igéjének buzgó hallgatása. A mint a Prédikátor könyve mondja: „Órizd meg lábaidat, midőn az úr házába jössz és azért jőjj, hogy hallgasd az igét.“ (Préd. 5. r. 1. v.)

(Németből)

Ü. J.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Újévi tisztelgés a Főtiszt. Püspök úrnál.

Január 1-én a déli órákban az unitárius férfiak és nők nagyszámu csoportja kereste fel a főpásztort, hogy újév alkalmából üdvözlje. *Dr. Varga Béla* egyh. főjegyző az alábbi szavakkal köszöntötte:

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Úr!

Ismét összegyűltünk, hogy a beállott új esztendő alkalmából kifejezzük jókívánságainkat a főt. püspök úrnak és családjának.

Egy nehéz esztendő súlyos terheit hordoztuk az elmúlt évben s az újnak küszöbén is gondterhelt lélekkel tekintünk a jövő elé. Ez a gond nemcsak az egyeseket érdekli külön-külön, hanem a közösséget is, amely az egyesekből táplálkozik.

Az a közösség, amely bennünket az új év alkalmával ide összehozott, s amely általában bennünket ez alkalommal legközelebről érdekel, az Unitárius Egyház és ennek a jövője. Ennek az egyháznak a jövője attól függ, hogy meg tudja-e adni azoknak az egyeseknek, akiket, mint hiveink összességét, a maga kebelébe zár, azt a lelki táplálékot, amelyet tőle mindenki elvár s amelynek mindenki valóban szükségét érzi. Minden kollektivitás csak akkor él, csak akkor életképes, ha betudja tölteni a hozzátartozók lelkében azt az ürt, amelynek betöltése egyedül az ő kizárólagos feladata.

Másfelől azonban az Egyház életképessége attól is függ, hogy az egyesek, az individumok megadják-e azt a hozzájárulást, amely nélkül az összesség fenn nem állhat. Nemcsak az anyagiakra gondolok, sőt egyáltalában itt nem is erre, hanem elsősorban a lelkiekre, mert ha meg van a lelki hozzátartozandóság érzése, akkor ez minden egyebet magával hoz s ha ez nincs meg, akkor az adakozás is csak hiú erőlködés.

Ezek a problémák kell, hogy foglalkoztassanak bennünket az új év reggelén, annál is inkább, mert amint látszik, ebben az évben Egyház-alkotmányunk reformjának kérdése is tárgyalás alá kerül, amelynek sikeres és harmonikus megoldása mindnyájunknak közös érdeke. Ebből a szempontból

revízió alá kell azért vennünk azt, hogy mivel tartozik épen ez az Egyház híveinek s vajjon megadja-e az egyesnek azt, amivel tartozik, de meg kell vizsgálnunk mindannyiunknak saját magunkat is, hogy vajjon mi egyénekenként megadjuk-e azt az Egyháznak, ami nélkül nem képes eleget tenni a hozzá fűzött várakozásoknak. A kettő szorosan összefügg. Az egyik oldal a másik nélkül meg nem oldható. A mi jövőnk attól függ, hogy minden tagja aktív munkása legyen az Egyház közös céljának.

Bocsánatot kell kérnem a Püspök úrtól és a kedves afiai-tól, akik itt mellettem állnak, hogy ez új évi üdvözlésbe ilyen nehéz problémákat vegyítettem bele. Csupán fel akartam hívni a figyelmet ezekre a kérdésekre, mert úgy vélem, hogy mint egyháztagok, akkor érezzük át valóban az új esztendő fordulójának lelki fontosságát, ha ezekkel komolyan foglalkozunk.

S ezek után engedje meg a Püspök úr, hogy az összes jelenlevők nevében fejezzem ki őszinte jókívánságaimat a beállott új év alkalmával, avval az óhajtással, hogy ebben az új évben tehesünk bár egy lépést közösen kitűzött magasztos céljaink megvalósítása felé.

Isten éltesse!

Az üdvözlésre a főtiszt. Püspök úr — amennyiben feljegyeznünk sikerült — a következőket mondotta:

Kedves Főjegyző afia, és híveim!

Jó nekünk egymás közelében lennünk és meghallanunk egymás szíve dobbanását. Ha a szív működés rendes, akkor az agy is rendes és a harmonia megvan a kettő között. Nekünk erre a harmoniára nagy szükségünk van!

Az elmúlt esztendő a futkosás, kétségeskedés, kapkodás éve volt. Futnunk kellett számtalanszor arra a helyre, hol az államkormányzat az unitárius egyházat, papságunkat le-redukált csekély összegű alamizsnaszerű államsegélyben részesítette. Kérnünk és követelnünk kellett, hogy az állam teljesítse ősi multtal bíró történelmi egyházunkkal szemben kötelességét.

Erezzük tanári-, tisztviselői- és lelkészi-karunk nyomorúságos helyzetét, hallottuk a jajkiáltásokat s azon voltunk, hogy a helyzetet valamiképen orvosoljuk.

Az egyházi kormányzatban résztvevők arra törekedtek, hogy jó rend, fegyelem és igazság legyen s elismeréssel kell, hogy megemlékezzem az E. K. Tanács tagjainak fáradságos önzetlen munkájáról, melyet egyházunk ügyei iránt tanúsítottak.

Az unitárius mult arra kötelez minket, hogy a mai kor martírságát minden nehéz helyzetben vállaljuk és viseljük. Becsülettel éltünk a multban, ezt meg kell tartanunk a jelen- és jövőre is.

Kérem szeretett híveimet, hogy az unitárius összetartás erényét tegyék sajátjukká és ápolják. Vegyék fel az ifjúság gondját, mert jövőnk biztosítéka ettől függ!

Örömmel vettem tudomásul a D. F. Egylet férfi tagozatának megalakulását. Minden ilyen alakulás — ha belső tartalommal jár — egy-egy láncszeme, erősödése egyházunknak.

Nagy és nehéz munkák váraкоznak reánk az új évben, de Isten segedelmével, benne bizó hittel megharcoljuk úgy, hogy szeretett egyházunk fennállása, fejlődése és megszilárdulása legyen az eredmény! Hangos jelszavaknak nem vagyunk és nem lehetünk barátai, ezért nem ismerjük el, hogy egyházunkban kiváltságos osztály uralkodjék, a melyet át kell vinni a népek tömegére! Ilyen jelszavakkal való operációt veszedelmesnek tartunk akkor, mikor minden idegszálunkat az egyház fennmaradásának kérdése foglalja el.

Ezért csak azt kérem, hogy álljunk egymás mellett testvéri érzülettel, nyújtsunk egymásnak támogató kezet és szívet, unitárius egyházunkban a mi népünk elfeledve, elhanyagolva nem volt és nem lehet.

Én Istenben bizó hittel vállalom a püspökséggel járó terheket és próbákat s jól esik látnom, tudnom, hogy híveim ilyen szép számmal állanak mellettem.

Isten áldása legyen mindnyájunkon.

A brassói unitárius templom.

A nyilvánosság előtt egy idő óta nem beszéltünk róla, csak magunkban töprengtünk és reménykedtünk. A viszonyok kényszerítettek a hallgatásra. Most már azonban, úgy érezzük, ismét beszélhetünk a brassói unitárius templomról, mert közel 16 esztendei váraкоzás és reménykedés után a brassói egyházközség a város által felajánlt 1000 m² nagyságot meghaladó telket végre jogerősen megkapta.

A város ez idő alatt a telekügybe négyszer hozott kedvező határozatot. Az emberek és a körülmények mindig megakadályozták, hogy a templomhely az egyházközség tulajdonába jusson. Ez késleltette, sokaknak talán érthetetlen módon, a brassói templomépítést, melynek pedig a szükségét egy 1500 lélekszámot meghaladó gyülekezet napról-napra érzi. Vártunk mégis, mert nem akartuk elveszíteni az ingyen telket, mely a város központjában igen szép helyen van s melynek mai forgalmi értéke mintegy másfél millió lej.

Örömmel s az alkotás vágyától lelkesítve adjuk hírül mindenkinek, akit az ügy érdekel, hogy most már a templomhely megvan. Oly fordulópontot jelent ez a brassói egyházközség életében, melyet joggal nevezhetünk történelminek. Ezzel megnyílik a lehetősége annak, hogy Erdély egyik leg-

népesebb és forgalmasabb városában az unitárizmusnak új vára épüljön, melyben a hívek egyházi tekintetben otthonra találjanak, saját hajlékukban zavartalanul imádkozzanak s melyből az unitárius szellem kiáradjon azok számára, akik szeretik a világoosságot és igazságot.

Több, mint 20 éve, hogy Brassóban is önálló lelkésszel anyaegyházközség létesült. A szépen indult, sőt nekilendült egyházi életnek sok nehézséggel kellett megküzdenie. Alig tul a kezdeten sajnálatos anyagi és erkölcsi összeomlás fenyegett. Majd a világháboru roppant megpróbáltatása vette igénybe minden tekintetben az erőket, hátráltatva a lelkekben élő vágy valósulását. Majd meg az impériumváltás megváltoztatása nehezült a lelkekre. Annak némi igazolására, hogy mit végeztünk, anint lesujtottságunkból magunkhoz térhettünk s a felkavart szenvedélyek is csillapulni kezdtek, legyen szabad érinteni a következőket:

Az impériumváltás kezdetén, a pénzbeaváltással újból megpróbált anyagi helyzetben, az egyházközség minden vagyona 10.000 lei volt, mely Templomalap címet kapott. Ebben az időben a lelkészi államsegély is jó ideig be volt szüntetve, s így a lelkészi állás fenntartását is a hívek nemes áldozatkészsége biztosította. E súlyos helyzetben, a jövő bizonytalansága érzetében, kezdődött e városban, a vagyontalan, de élni akaró unitáriusok kezdeményezésére, a műsoros táncestélyek, majálisok rendezése, melyek eleinte 25—30.000 lej tiszta jövedelmet biztosítottak, a tea- és vallásos estélyek tartása, melyek az összetartás érzetének a fejlesztése mellett az alapot is növelték. Ez időtájban alakult meg a Nőszövetség, melynek ma is lelkes tagjai olyan munkát fejtettek ki az összejövetel tartásában, hogy példájok méltán indíthatja tette majd késő nemzedékek tagjait is. De ott voltak az áldozatot jelentő munkában a keblitanács tagjai és más buzgó egyháztagok is, akik nem szüntek meg buzgolkodni a nagy cél előmozdítása érdekében. A nők sorba vették a házakat és családokat, hogy alkalmi gyűjtésekkel is előbbre vigyék az ügyet. A férfiak szülőfalujokba s másfelé mentek, önként gyűjtőiveket kértek, hogy a jólelkű és hitbuzgó emberek ádozatkészségét biztosítsák a cél számára. A lelkész egyházközségről egyházközségre járt prédikálni, melynek nyomán a megnyilatkozott szeretet és unitárius együttérzés szívesen adta össze filléreit a brassói temploméért. A helybeli hívek a lelkes munka mellett maguk is önként áldoztak, az egyházközségek egy része is segítségül jött, a helybeli és vidéki cégek, gyárak, üzemek, vállalatok, pénzintézetek stb. — sokan nem is hallottak soha rólunk — kegyes adományokkal kapcsolódtak bele az alkotó munkába, hogy legyen Brassóban unitárius templom.

Igy mintegy 4—5 esztendő alatt a 10.000 lej Templomalap közel 400.000 lejre emelkedett. Minthogy a telek megnye-

rése elé újabb akadály gördült s a gazdasági helyzet is bizonytalan volt, nehogy a verejtékes munka eredménye márholnapra megsemmisüljön, az egyházközség 1925-ben a meglevő tőke mellé újabb 400.000 lej kölcsönt vett fel s azzal a belvárosban emeletes házat vásárolt, melybe az évekig tartó rekvirálás megszűnte után a lelkészi lakást, irodát, egyleti helyiséget és egyházi lakását helyezte el. Sajnos, imaházat nem tudott benne létesíteni, mert a hivek száma nagyobb volt, minthogy elfértek volna benne ünnepeken is s így tovább is másfelekezet templomába kellett maradni.

A 400.000 lej kölcsönt 16%-os kamatjával együtt az egyházközség újabb öt év alatt újabb erőfeszítéssel visszafizette s ma a mintegy 700.000 lejt érő tehermentes ház mellett van közel 100.000 lej készpénze az építkezés megkezdésére.

Az egyházközség a ház értékesítésével és e készpénzzel már a tavaszon hozzákezdeni szándékozik az építkezéshez. Tisztában van azzal, hogy ez az összeg nem elég a cél valóstására, de akik ennyit tudtak teremteni a semmiből, biznak benne, hogy erejük megfeszítésével s a testvéri szeretet segítségével célt érnek. Minden azt mutatja, hogy a hivek, a nagy munkanélküliség és szegénység dacára is, a nagy munkára készen állanak, pénzáldozattal, anyaggal, munkaerővel, fuvarral — kitől amint lehet — jönni fognak, mert mindenki akarja, hogy legyen Brassóban unitárius tempom. De megvagyunk győződve, hogy más vallású barátaink, háromszéki és más egyházközségben levő kiépített egyházközségek is kiveszik részüket az áldozatból, hisz csaknem mindenki adott a brassói egyházközségnek tagot. Mindenekfelett pedig bizunk benne, hogy egyházi főhatóságunk is megtalálja a módját annak, hogy a saját erejéből és összeköttetései révén miként lehet munkás abban, hogy Brassóban unitárius templom legyen.

Mint más országok nevezetes gőcpontjaiban, úgy Brassóban is hivatva van az unitarizmus arra, hogy messzenyúló gyökeret verjen. Úgy kellene lennie tehát, hogy az egytetemes unitáriusság számottevő részvételével épüljön fel Brassóban is az Unitárius Otthon. Ez az egyházközség továbbra is meg fogja tenni saját erejéből a lehető, de kérünk minden unitárius egyháztagot, általában az unitárius gondolkozással rokon-szenvező minden embertársunkat, bárhol lakik és bármivel foglalkozik, hogy a reánk váró nagy munkában, a brassói unitárius templom felépítésében, ne vonja meg tőlünk segítő kezét. Az unitarizmusnak s egyben a felvilágosult gondolkozásnak tesz vele kiszámíthatatlan szolgálatot. *Kovács Lajos.*

Mikó Imre: „Az erdélyi falu és a nemzetiségi kérdés“ c. falutanulmánya megjelent az „Erdélyi Fiatalok“ kiadásában. A könyv — melynek ismertetésére jövő számunkban visszatérünk — 136 oldal terjedelmű s bolti ára 40 lej. Megrendelhető az Unitárius Iratterjesztő Bizottságnál.

Amerikai nők levele.

Nőszövetségünk minden évben több kedves karácsonyi és újévi üdvözetet kap amerikai nőszövetségek vezetőitől. Az idén a náluk szokásos esinos képes kártyákon kívül egy különösen meleghangú levél is érkezett, részben következő tartalommal:

„A Metropolitan District (Newyork és külvárosai) unitárius nőinek szövetsége karácsonyi és újévi üdvözeteket küld nőszövetségük asszonyainak.

Nehéz esztendő végéhez értünk. Hiában reméltük, hogy a letűnt év folyamán a világ sok szenvedése enyhülni fog. A mukánélküliek száma nem apadt, sőt több országban még emelkedett. Ebben a sulyos helyzetben — úgy hisszük — nekünk nőknek elsősorban kötelességünk segíteni, ahol csak lehet. Fogjunk össze mindnyájan egy hithez tartozó nők és igyekezzünk kettőzött erővel, — ki-ki saját nőszövetsége keretein belül, — enyhíteni a szenvedők inségén.

Ebben a szellemben kívánnak a newyorki asszonyok Kolozsvár unitárius nőinek boldog újesztendőt.“

Kérjük és várjuk

lelkészeinknek, tanítóinknak, ifjúsági egyleteink vezetőségének és minden unitáriusnak a segítségét és szeretetét ahoz a munkához, melyet a D. F. E. I. K. Egyetemes Szervezete ez évben megkezdett és véghez akar vinni.

Ez a munka kettős tartalmú, de egy egységbe foglalt. Ezt akarjuk: egyöntetűen dolgozni. A kettős tartalom tehát: tevékenység és egyöntetűség.

Az egyöntetűség első föltétele az, hogy egymást pontosan megismerjük. E célból összes lelkészeinkhez, illetve ifj. egyleti vezetőinkhez — az egyházi főhatóság útján — kérdőívet juttattunk. A kérdőív az ifj. egyletekre, azok tagjaira, munkaprogramjukra és arra vonatkozólag, hogy miben vár tőlünk irányítást az egylet. A kitűzött határnapiig 38-an, vagyis egyházközsegeink $\frac{1}{3}$ része küldte be feleletét. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a 38 egyházközsegből 30-ban az ifj. egylet meg van alakítva és működik.

Általánosnak mondható kívánság egyleteink részéről — amint ezt a feleletekből látjuk — egy alapszabály-minta és egy általános munkaprogramm. Mindkettőt még január hó folyamán elküldjük egyleteinknek. Ezenkívül e kéréseknek a „Kévekötés“ hasábjain is igyekszünk eleget tenni az egyesületi életre vonatkozó útbaigazítások közlésével. De, hogy azt megtehessek, e helyről is kérünk minden unitáriust, aki csak áldozni tud az unitárius ifjúság eselekvő jóakarátának támogatására évi 40 leut, hogy küldjék be ezt az összeget — mint a Kévekötés előfizetési díját — Végh Kálmán Kolozsvár, Főtér 18. Fortuna cukorkaüzlet címre.

Egyetemes Szervezetünk végleges döntést hozott az utazó titkári állás beszerzését illetően is. Folyó év január végén fog elindulni Kovács Domokos főtitkárunk a marosközi egyleteink fölkeresésére, mindenüvé visz alapszabály-mintát, munkaprogrammot, daloskönyvet. Viszi mindenüvé szeretetünket, kézfogásunkat, jobb jövőt, munkálni akarásunkat s mi ezért cserébe szeretetet, kézfogást és jobb jövőt munkálni akarást várunk.

Ugyancsak január végére tervezi Egyetemes Szervezetünk Köri Ifjúsági Napok rendezését Háromszék és Udvarhely körben. Ez Ifjúsági Napok yannak hivatta összegyűjteni egy egyházkör unitárius ifjúságát olyan időben, mikor a falusi ifjúság nincs teljesen lekötve a kenyérkereső munkával.

Hogy együvé tartásunkat külsőleg is láthatóvá tegyük — ami az ötüdatosításra mindenkor biztató erővel hat — elkészítettük az unitárius ifjúság jelvényét. Ez „D. F. E. I. K.“ fölírás mellett egy repülni készülő galambot ábrázol. S ez legyen az új, őszinte és bátor unitárizmus szárnybontásának szimboluma.

Ürmösi Károly, alelnök.

A szervezeti törvény reformja kérdésével a beérkezett különböző indítványok folytán E. K. Tanácsunk szeptember hó végén tartott ülésén foglalkozott. Megállapította, hogy a törvény átdolgozása alapos és hosszas munkát, a történelmi előzményekre, jelen körülményekre, az állammal való viszonyunkra, más egyházak szervezeti szabályaira stb. kiterjedő tanulmányokat igényel, miket egyházunk küzdelmes helyzete nehezít. — Megállapította, hogy az ügy életbevágóan nagy fontossága, a felmerült vitás kérdések minden oldalról való megvilágítását és nyugodt megfontolását igényli és hogy az egyházkörök közül öt egyházkör a törvény módosításáról még nem is adhatott véleményt s a felterjesztéssel élt három egyházkör sem egyházi főhatósági megkeresésre, hanem az E. Főtanács által további előkészítés végett E. K. Tanácshoz áttett, részleteiben ki nem dolgozott, vázlatos tervezetre adott véleményt.

Ezért E. K. Tanács az egységesen megoldandó törvényt módosítás megfelelő előkészítésére, a már bekért szakvéleményeken és javaslatokon kívül, egy bizottság kiküldését határozta el, amely a gyakorlatban is érvényesíthető eszmék, indítványok és a vallásügyi törvény rendelkezései figyelembevételével, a szervezeti törvény szövegét szükségtelen késedelem nélkül dolgozza át és tegyen olyan javaslatot, hogy azt véleményezés végett az egyházkörök közgyűléseihez s azután az E. Főtanács vagy a Zsinat elé lehessen terjeszteni. A bizottságba delegálta egyházi közügyigazgató, teológiai jogtanár, egyházi jogtanácsos és egyházi titkár fiait; dr. Ferenczy Géza főgondnok urat pedig felkérte a bizottság elnöki tisztségére és arra, hogy a bizottságot legjobb belátása szerint, más tagokkal kiegészítse.

Főgondnok úr E. K. Tanács legközelebbi, november havi ülésén számolt be a munka beindulásáról, az anyag összegyűjtéséről, a bizottsági tagok felkéréséről s az egyesek által feldolgo-

zandó törvényrészek beosztásáról. Az egyes részeknek remélhetőleg még a tél folyamán elvégzendő feldolgozása után a bizottsági tagok együttes ülésre való összehívása van tervbe véve.

Adományozás. Az igazi buzgó és őszinte vallásos léleknek szívből jövő megnyilatkozása az a szép összegű adomány, melyet a fogarasi egyházközségünkben Fóri Anna napszámos asszony, hívünk tett. A jelenlegi segédlelkésznek s általában az odakerülő segédlelkésznek nincs palástjuk. Az egyházközség gondoskodni akart, de nem volt miből. Ez a szegény asszony, ki két keze munkájával tartja fenn magát, értesült erről, s 1000 lejt adott erre a célra. Ebből a pénzből — kevés pótlással — házilag előállították a palástot. Püspök úr meglehangú sorokban megköszönte az adományt. Mi is itt a nyilvánosság előtt köszönetet mondunk e lélekből jövő kedves cselekedetért. A jó Isten kísérje további áldásával buzgólelkű hívünket.

Lelkés aafiait felkérjük, hogy f. évi január 20-ig szíveskedjenek jelezni, beleegyeznek-e, hogy az Unitárius Naptárok árát legközelebbi kongruájukból levonják? Aiktól ezideig választ nem kapunk, beleegyezésnek vesszük és aszerint intézkedünk. Mint a decemberi számunkban is jeleztük, a Naptár-példányaink már december első napjaiban végleg elfogytak, az azután érkezett utó-rendeléseknek (kb. 500 drb.), nem tudtunk eleget tenni.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába november 26-tól december 31-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Keresztes Lajos Nagybacon, Özv. Szabó Mózesné Kisbacon 1933-ra, Nyiredi Áron Fogaras 1927—1931-re; Német István Kolozsvár, Pap Dénes Székelyudvarhely, Varga Dénes Torda, Unitárius Egyházközség Lupény 1931—1932-re; Ajtai János, Keresztély Lajos Kolozsvár, Kelemen Árpád Székelykál 1932-re; Lengyel Ferencné Opiski 1932—1933-ra; Unitárius Egyházközség Kissolymos 1929—1932-re; Lőrinczy Elek Kissolymos 1930-ra; Unitárius Egyházközség Várfalva 1929—1932-re; Unitárius Egyházközség Nagy 1928—1932-re.

Alapítói díjban fizetett Dr. Boros György Kolozsvár 100 lejt. Kolozsvár, 1932. december 31-én.

Gálfalvi Lőrinc,
pénztárnok.

Szerkesztői üzenet.

Aranyosrákosi D. F. E. Nőegyletünknek az alelnöknő ömél-tőségához intézett leveléből értesültünk, hogy az Unitárius Köz-löny mult évi 12. számában közölt tanácsunk „végtelenül megbántotta és elkeserítette“. Igen sajnáljuk, hogy oly érzékenyen fogták föl, s ezennel idézzük b. levelükből, hogy „a környéken sehol annyi vallásos ünnepélyt nem tartanak.“ Azt is szívesen jegyezzük föl, hogy színdarabot azért rendeztek, „talán többet“, mert a jövedelméből csináltattak az úrasztalára „csinos rece abroszt“ 300 lej értékben, vettek virágvázát 680 lej értékben, s azok-ért a püspök úrtól elismerésben is részesültek.“ Az előadott szí-ndarabok mind tanulságosak és jó célt szolgáltak s kérjük aranyos-rákosi D. F. E. Nőegyletünket, csak folytassák megkezdett szép munkájukat és ne lankadjanak.

Minden kézirat Ürmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L., Magyarországra 90 L., Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Lejt egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L., Minden pénz Gálfalvi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 17846

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYESÜLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Vári Albert új Logo
Str. Al. Vlahuta 6

Örvendezés.

Örvendezz ifjú a te ifjúságodban és vidámitson meg tégedet a te szíved és járj a te szívednek útiban és szemednek látásában; de ne felejtse, hogy mindezekért Isten téged ítélre von. Prédikátor 12. rész. 1. v.

A farsang az ifjúság örvendezésének ideje. Ne tegyük fel a kérdést: kinek van ma módja az örvendezésre? Ne, mert — hála Istennek — az ifjú szív így van alkotva, hogy örvendezni tud és neki örvendeznie is kell. Mi lenne a világból és az emberi életből, ha az ifjúság lelkéből is eltűnne a derű, vidámság és öröm s le-hajtott fővel, szomorúan járnák az élet útjait?! Ki vidámitaná meg az apák és nyák aggodalmas lelkét, ki hozna derűt a családi hajlékok belsejébe, ha a napsugaras tavasz eltűnne?

Örvendezzen, vigadjon az ifjúság! De örvendezése, vidámsága a szerény, alázatos, tisztességes és Istenben bízó ifjú szívnek legyen megnyilatkozása. Ninc megdöbbenőbb, fájdalmasabb és szomorúbb látvány, mint az erkölcstelen — duhaj — káromkodó ifjúsági csoport látása. Az ifjúságnak meg kell tanulnia az önmaga fegyelmezését, az önmagára való vigyázását, hogy parancsolni tudjon önmagának s tudja megóvni magát a túlzásokba való eséstől minden téren. Mindez a jó-hírnév, tisztesség szempontjából is szükséges, de szükséges a biblia szavainak értelme szempontjából is: „ne felejtse, hogy mindezekért az Isten téged ítélre von”. Minden tett és cselekedet; a szívnek vidámságában, a szemnek látásában való járás Isten ítélete alá tartozik!

Erről ne feledkezzék meg az ifjúság! S ha megfeledkeznek és a szülők, lelkipásztorok, tanítók erre jóakarattal figyelmeztetik, hallgassa meg az intő szót, míg a veszedelemnek napjai el nem jönnek.

i. j.

TÜZHELY MELLETT

Mult és jelen.

Egyháztörténeti színekép.

Irta: *Vári Domokos*, homoródszentpáli lelkész.
Színelőadásra alkalmazta: *Árkosi Tamás*, símfalvi lelkész.

(Színhely: falusi szoba, hol téli-esti összejövetelre több család van összegyűlve, öreg, középkorú férfiak, asszonyok, leányok, legények. Az öt előadó férfi asztal mellett ül, körülöttük ülve, asszonyok, legények, leányok hallgatják a történetet. Az asszonyok, leányok fonhatnak is.)

I. öreg:

Régi, nagy időkről megzendül az ének,
Újjetek le mellém fiatalok, vének.
FigyeljeteK ide, elmondom én nektek,
Hogy hitelődeink mily sokat szenvedtek.

Biz ez régi dolog, kétszáz s néhány éve,
Sajnos, ma is kísért a történet réme.
Szomorú történet, fakult lapon írva,
Úgy mondom el én is, mint aki megírta.

Almási Mihálynak püspöksége alatt,
Hitünknek egére sötét felhő szaladt.
Jezsuita szívek gonosz dobbanása
Éltünk s vallásunknak mély sötét sírt ása.

Kolozsváron történt a szomorú eset.
Iskola és templom áldozatul esett.
Előbb az iskola, melyben százhusz évig,
Fénysugarak értek az ifjak szívéig.

Hol oktató szavak szelid zenéjére,
A lélek üdítőbb, kristályvízhez ére.
Olyan volt ez a hely, mint kies virágkert,
Hol a tudnivágyás kielégülést nyert.

Ezt a drága helyet, ezt a drága lakot,
Hol hit, tudás, remény, béke együtt lakott,
Elvették, rabolták farizeus hadak,
Kiknek a hatalom azt mondta, hogy „szabad“.

Tanár és tanuló örökre kizárva,
Egymásra borultak, mint két igaz árva.
Fájón érezték, hogy veszteségek romja,
Szívüket, lelküket haldoklóra nyomja.

II. öreg:

Ez csak a kezdet volt. Ezután mi történt.
Mehazudtol minden jogszokást és törvényt.
A király, bár egyszer törvényben kimondja,
Hogy a hitvédelem elsőrendű gondja.

Mégis megengedi, hogy fegyver ereje
A tiltakozó szót, védőkart leverje,
Püspök és a papok, mikor észreveszik
Steinwill buta gögtől ittas pribékjeit.

Életre-halálra összeforr a lelkük,
Templomunk nem adjuk, oda nem engedjük!
Mert az volt a szándék: iskola ha nincsen,
Ne legyen templom se s benne az egy Isten.

Nemtelen szándékok, gyűlöletnek magva,
Ó az embert hányszor gonoszra ragadja.
Ilyen cél érdekében az eszköz nem számít,
Megtesz galádságot, ezer bünt s akármít.

Kellett hát a templom, a legféltettebb kincs,
Mert hisz ilyen érték nagy területen nincs.
Ott áll a főtéren, tornya égbenyúló,
Vihar támadhatja. Állja, el nem múló.

Dísze, büszkesége az egész városnak,
Éppen ezért fájt rá szíve a gonosznak.
Pedig a jó Istent három színben vallja,
Mégis tiltó szavát nem érti, nem hallja.

Süketen, sötétén vad csapata élén
A plébániára ront bátran, nem félvén.
A kaput betörik . . . és a bősztámadók
S a rettenthetetlen egy Istenimádók . . .

Ime szemben állnak síri csöndes perccel,
Egyik Istennévvél, a másik fegyverrel.
Síri perc elmúlik . . . Ó milyen hosszú volt . . .
A betörő vezér büszke daccal így szólt:

Te, eretnek püspök. Ii eretnek papok!
Templomkulcsot ide! . . . Kapok, vagy nem kapok,
Püspök szól: Barátom ezt a dolgot hagyjuk . . .
De a többi zúgja: Nem adjuk! Nem adjuk!

Mienk, amit bírunk. Törvény adta nekünk,
Templomunk nem adjuk, oda nem engedjük!
Bár csorduljon földre szívünk piros vére,
Nem adjuk, esküszünk az Isten nevére!

Hát folyjon véretek! Kiált a bőszt vezér,
 A kulcs és a templom patakvérrel felér!
 ... Fegyverek villannak, az ütés ütést ér,
 Keresztény kezektől foly a keresztény vér.

III. öreg:

Győzött az erőszak az igazság felett...
 Felordít ujjongva, hisz a kulcs övé lett.
 A kulccsal a templom, díszje a városnak,
 Rabzsákmánnyává lőn a durva gonosznak.

És ez nem volt elég. Mindent el kell venni,
 Egy Istent hívőknek pusztulni kell, veszni,
 Irmag se maradjon, még hírük se legyen,
 Emésztő tűz rájuk, lankán, síkon, hegyen!

... És gyúltak a tüzek és odalett minden,
 Nem maradt meg semmi, csupán a jó Isten.
 Pap, tanár és diák, mint az Isten fia,
 Árva fejét nem volt hova lehajtnia.

Mint mikor jégverés sújt a dús határra,
 Emésztőtűz rohan utcáról-utára,
 Földönfutóvá lesz ember, asszony, gyermek,
 S égő üszkők alján felzokog, kesereg:

Úgy lett földönfutó Dávid Ferenc népe,
 És ahová nézett és ahová lépe,
 Nézése könnybe fullt, lépése megbotlott...
 Megverték a pásztort, a nyáj szerte oszlott.

Az ég besötétült, mint gyászéjszakákon,
 Hogy akit megverték, fényre ne találjon,
 Csillag ne mutassa a keresett utat.
 Hol a letaposott szabadságra juthat.

IV. öreg:

De nincsen oly sötét, hogy meg ne virradna.
 Egyszer felragyog az ég hajnalcsillaga.
 Ébresztő ereje lesz a drága fénynek,
 Halottak támadnak és a fényre lépnek.

Akik az igazság szent lüzében égnék,
Akik imát küldnek fel a magas égnék,
Akik lelkük szavát mindig bátran szólják,
Újra felemelik hitüknek zászlóját.

Igy tett a főpap is, hős lelkű Almási
S a többiek élén, jó Szentábrahámi.
Mint az apostolok, szent lelket nyerének,
Újra felhangzott az ima, zsollár, ének.

A magánházakból Istenházak lettek,
Halálraszánt papok támadást hirdettek.
Bár érzik az ütést, bár a seb sajog, fáj,
Mégis összejöttek pásztorok és a nyáj.

Csüggedés billinesek pattantak, lehulltak,
Remények zöld fáí az egekre nyúltak.
Bátorság, erőnek sasszárnyai nőttek,
A számuk is megnőtt az életmentőknek.

Jöttek, sorbaálltak gazdagok, szegények.
Özvegyek és árvák, fiatalok, vének.
A gazdag nagy pénzét a szegény fillérért,
Mind oltárra tette Istenért, hitéért.

A nagy sötétségből világosság támadt.
Könnyek felszáradtak, elaludt a bánat.
Csak a tennivágyás, az maradt meg ébren,
Áldó nap kacagott fenn a magas égen.

Melegen ölelte, megáldotta őket,
Azt a kicsiny sereget, a nagy szenvedőket,
Az összetartásnak erős kapcsa, lánca,
Hitáldozatukat im megkoronázta.

Mert az egy Istenhez hű volt az ő népe,
Pedig olyan nagy volt az ő szenvedése,
Mint a Jóbé, kinek mindene elveszett,
Mint aki a földön legtöbbit szenvedett.

De, amint a Istent Jób meg nem tagadta
S hitéért mindenét gazdagon megkapta:
Igy kapott meg mindent Dávid Ferenc népe,
Az az egyetlenegy, jó Isten megvédte.

Elrablott templomát újra építette,
Büszke tornya ma is égbenyúl mellette.
Gyönyörű iskolák, jövendőknék vára,
A jó Isten védje, mindeniket áldja!

V. öreg:

Régi, nagy időkről eddig szól az ének...
 ...Elfáradtatok-e fiatalok, vénék?
 Tudom, hogy hosszú volt, de megláthattátok,
 Nem verhetett porba erőszak és átok.

Jezsuita konyhán, bár főzték a mérget,
 Taposni akartak mint a csúszó férget,
 De az összetartás és a hit ereje,
 Diadalt aratott és sok bajt levere.

A bajból még maradt. Olyan, mint a rossz seb,
 Napról-napra újul, fájóbb és tüzesebb.
 Hogyha lehetetlen tövig kiégetni,
 Sorsunk ismét csak egy: szenvedni, szenvedni.

Ugy-e tudjátok, hogy ma is van baj elég?
 Panaszkodtok úgy-e, hogy sötétebb az ég?
 Kétszáz esztendőnek megújult az átká,
 Saskarmát szívünkbe, a lelkünkbe vágta.

Türelmetlenségek, erőszakok járnak,
 Ostromot vezetnek hitnek s kultúr várnak.
 Ezredéves fáknak gyökereit vágják,
 Sötét századoknak ébresztik az átkát

Koldusok útjára visznek embert, hitet.
 Ismét tilos hinni, azt amit, ki hihet.
 A szent egyházaknak gyökeres törvénye,
 Ma a hatalomnak erőszakos kénye.

Ugy-e tudjátok, hogy iskoláink java.
 Mít a jóltevőknek szíve-lelke ada,
 Ma már nincs, elvették, Régi idők képe...
 Nem fáj-e a tudat, a szívbe nem lép-e?

Tudjátok-e, hogy ma elődeink szerint
 Taipra kell állani, a példa erre int.
 Meg kell hozni mindent, áldozatok árán,
 Hogy el ne maradjunk letaposott, árván.

Összetartva, bátran! Ma mindent kell adni,
 Kényelmet, nyugalmat, mindent megtagadni!
 Minden lépten vár az áldozati oltár,
 Minden igaz ember ez oltárnál ott jár.

Mert ott kell járnia. Parancsolja a szív,
 Aki másképpen tesz, más oltárokhöz hív.
 Ég föld tagadja ki! Verje meg az Isten!
 Éhen haljon meg az önimádba kincsen!

Kincseket robbantó időkhöz jutottunk,
Ha eddig imádtuk és rabjai voltunk...
Szétosztani őket, oltárookra tenni,
Hisz ma ez a kérdés „lenni vagy nem lenni“.

Hitünk, fajunk egén itt vannak a felhők,
Hát ezt a felhőket elűzni nem mernők?
Szív-szívbe dobbanjon, kar-karba öleljen,
Áldozatra menni ma mindenki merjen!

I. öreg:

Jelen bús időkről így zendül az ének.
Halljátok? Értsétek fiatalok, vének!
Csatasorba állni, mint elődink tették,
Kik hitünk kincseit védték, megmentették.

Csatasorba állni. Mentsünk mi is mindent,
Iskolánk, templomunk, fajunk, hitünk, Istent!
Hogy akik az utat miutánunk járnak,
Ne legyenek rabok, koldusok és árvák!

Hogy akik az utat miutánunk járnak,
Halóporunkat is szeressék, megáldják,
Hogy így a jó Isten, a mi egy Istenünk,
Legyen erős várunk és pajzsunk nekünk!

(Vége.)

KERESEM AZ EMBERT ...

*Kereselem az embert, kinek szíve legyen,
Aki könyörüljön és aki szeressen.
Ki a szegény árvát, ha szenvedni látja,
Szeretettel betakarja s ölelje karjába.*

*Kereselem az embert, aki úgy mint régen,
Ami jó, szép azért, szívvel, lánggal égjen.
Akinek az legyen elve és vallása:
A becsület az életnek legszebb koronája.*

*Kereselem az embert, mindig csak kereselem.
Megfordulok itt-ott, ezerféle helyen,
És az ilyen embert, csak ritkán találok:
Mert kevés az igaz ember ezen a világon.*

Lőrinczi Miklós.

„Látszik, hogy unitárius vagy!”

— Egy barátom megjegyzéseire. —

Többször hallottam már ezt a megjegyzést, de csak „Örvendek, hogy felismertél, máskülönben semmi okom tagadni, mert én mindig a magam emberségéből éltem. Ezután is csak ahoz tartom magamat, mert amíg tiszta a lelkiismeretem, addig nyugodtan élek, nyugodtan alszom. Már pedig a mai világban ez ingyen nagy dolog. Nem is halottál az én számból panaszzó szót.

Meg aztán — kedves barátom — aki ma unitárius lehet, szinte azt mondhatom, hogy büszke lehet. Mert ezt a vallást köztünk a jó Isten nem ingyen, hanem drága áron tartotta meg. Úgy vagyunk mi ezzel a vallással, mint a magyarságunkkal. Erősen meg kellett harcolni, hogy megtarthassuk.

Hidd meg, barátom, hogy amilyen mostoha sorsa volt a magyar nemzetnek a világon, olyan volt az unitárius vallásnak Európában. Sok helyen volt jóakarója, de kevesen állottak melléje, midőn bajba került. Hanem arra is büszke vagyok, hogy a mi vallásunk igazán erdélyi magyar vallás. Más vallást hoztak ide, a miénk itt született. Itt ringott a bölcsője; itt nőtt erős férfivá. A többiit külföldi idegenből hozták. A miénknek egész magyar a születése, magyar a törzsokefája. Erdély hegyei között hármennyire rázták, vágták, a gyökér nem engedett, s mindig új erőbe kapott. Talán így vagyunk mi is, akik unitáriusok vagyunk. Szilárdan tart az az élő gyökér melyet őseink, bizony szomorú rá gondolni, de sokszor vérökkel áztattak, s még életökkel is megfizettek érte.

Minket megszoktattak volt régen, s most is azt látjuk leghelyesebbnek, hogy magunkban bizzunk, szent hitünkre támaszkodjunk, mert az olyan tiszta, mint sziklából fakadó forrás vize. A mi élő sziklánk Jézus Krisztus volt. Az ő drága ajakáról csörgedezett a legtisztább evangélium: a szeretet. Ez nekünk minden, mert tudjuk, hogy Jézu Istent, az ő mennyei Atyját legjobban ismerte. ő csak az Atya, mindnyájunk édes atyja akaratát teljesítette, hozzá hű volt mindhaláláig. Mi, mai unitáriusok megelégszünk, ha Jézus nyomdokain haladhatunk. Erről ismerjete meg minket más hitet valló testvéreink, mert ha így van, akkor büszkén hallgatjuk, ha azt monjátok: „Látszik, hogy unitárius vagy.”

De ennél többet is mondok majd egy más alkalommal, mert a gyertyát nem azért gyújtották meg, hogy a véka alá rejtsek.”

Régi unitárius.

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Kérdést teszünk fel, melyre folyóiratunk olvasóinak és minden unitárius testvérünk feleletét kérjük s ha az ügy érdeke úgy kívánja, a lehetőség szerint lapunkban leközöljük. A kérdés ez:

Miképen gondolom én unitárius vallásos életünk fellendítését és bensőségesebbé tételét jelen helyzetünkben?

Unitárius lelkész-beiktatás Nagyszebenben.

Ami csak álomkép lehetett pár évtizeddel ezelőtt, most már mint valóság áll előttünk. Nagyszeben magyar unitárius lelkészi székhely lett. Az imperiumváltozással előállott, s annyi megpróbáltatást és keserűséget előidézett állapot vándorlásra, kenyér utáni keresetre kényszerítette a székelyföld számtalan polgárát, kik elhagyva az ősi családi tűzhelyet, oda telepedtek le, hol inkább biztosítva látták a létfenntartási eszközök megszerezhetését. Erdély városai között ilyen vonzerővel bir Nagyszeben fejlődő gváriparával s más kereskedelmi intézményeivel, ipari és élelmicikkek olesóságával, s — bátran mondhatjuk, hogy — elég békés nemzet és felekezeti közti életével is, melynek szép bizonyosságát láthatjuk alább leírt eseményekből is.

Nagyszebenben letelepült s a béke éveiből is még ott maradt unitárius volt tisztviselők, iparosok, vasúti alkalmazottak és másfoglalkozású hívek leányegyházközséggé szervekedtek volt, s miútt ilyen, majd mint társegyház Fogarashoz csatlakoztak, hol kényelmes papilak és tanácuterem, s feljesen berendezett díszes kis templom van. A változott viszonyok következtében fogarasi híveink száma apad, míg Nagyszebenben növekedik, s különösen a különböző iskolákban tanuló növendékek hitoktatása, s ezáltal egyházukhoz szorosabb hozzácsatolása, hitvallásunkban növelés és megerősítés arra indította fel szebeni híveinket, hogy kérjék az egyházi főhatóságtól a lelkészi székhelynek Nagyszebenbe áttételét. Folyó év szeptember 4-én az esperesi vizsgálószerk közbejöttével tartott közgyűlési határozatban gondoskodva lett Nagyszebenben a rendes lelkészi, Fogarasban a segédlelkészi fizetéséről, s annak alapján már október 1-től Fogaras—Nagyszeben társegyházközségek rendes lelkésze Nagyszebenben lakik és teljesíti a szolgálatot, Fogarasban pedig segédlelkész alkalmazásával részesülnek a hívek lelkigondozásban.

Mivel Nagyszebenben sem papilakás, sem templom vagy imaház nincsen, a szász ev. luth. egyháztól kapták meg a nagylelkű ajánlatot templomuknak minden vasárnap és ünneppnap délutáni óráiban az istentisztelet tartásra átengedésre, s aztán béreltek egy kétszobás lakást, melynek egyik szobája papi lakásul, másik egyházi gyűlések és összejövetelek tartá-

sára szolgál. Ezeknek megnyerése és ily berendezkedés után dec. 11-én történt meg Nagyszebenben az unitárius lelkészbeiktatás a következő ünnepély keretében.

A lelkészbeiktatási ünnepély a szász ev. luth. templomban d. u. 3 órakor vette kezdetét. Az énekvezéri teendőket *Balogh Margit* ref. felekezeti tanítónő végezte harmonium kísérettel. *Fekete Lajos* úrmösi lelkész imádkozott és üdvözlő beszédet tartott, kifejezést adva azon érzett örömeinek, hogy mint volt fogaras—nagyszebeni lelkész, ő is öntözgette azon mustármagból kikelt palántának gyökerét, mely oly terebélyes fává nőtt, hogy a Maros-, Aranyos-, Nyárad-, két Küküllő-, Nyikó- és Olt folyók mellől; Hargita, Firtos és más hegységek és erdős bérecek tövéből ide sereglett hiveink most annak árnyékában pihenve ki küzdelmeik, fáradalmaik, hitvallásunk szent kapesaival összefűzve együttesen munkálkodhatnak a lelkipásztor állandóbb örökődése és irányítása mellett anyaszentegyházunk szent ügyeinek előbbvitelében. *Kelemen István* felsőrákosi lelkész, egyházköri jegyző felolvasta a Mélt. és Főtiszt. Püspök urnak Kádár Lajos lelkészhez és szebeni hiveinkhez intézett főpásztori üdvözlését, buzdító levelét, hozzáfűzve a maga és a köri papság köszöntését és jókívánatait, s felhívta lelkészt székfoglaló beszédének megtartására. *Kádár Lajos* lelkész (Csel. 20—24.) „Semmiel nem gondolok, még az én életem sem drága nekem, csak hogy elvégezhessem az én futásomat örömmel és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy biztonyságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról“ — igék alapján tett fogadalmat vállalt szolgálatának teljesítésére, e nemzetiségi vidék székvárosában az unitárius egyház építésére s hivi szívében az unitárius vallásos érzés, hit- és fajszeretet ápolására. Ezek után *Útő Béla* köri esperes (I. Kor. 14—4.) „Aki pedig prófétál, az embereknek beszél épülésre, intésre és vigasztalásra“ — igék figyelmeztetését kötötte szívére az itt prófétáló lelkipásztornak, hogy e hármassal lebegjen szeméi előtt e helyen végzendő külső és belső építésben egyaránt. Aztán köszönetet mondott úgy a maga, mint az egyetemes unitárius egyház nevében a szász ev. luth. egyház jelenlevő lelkészének és egyháztanácsának az istententisztelet tartására a templom minden vasárnap és ünnepnap délutáni óráiban való nagylelkű áttegyezéséért, úgyszintén a ref. lelkésznek is jelenlétéért, mely ünnepélyen a három protestáns felekezet lelkipásztorai és hivi testvéri ölelések szép biztonyságtételéről tanuskodtak, ami reményt kelt fel jobb és boldogabb jövő megalapozására. Ezzel a templomi ünnepély véget ért.

Alig, hogy át lett téve a lelkészi székhely Nagyszebenbe, már megalakult az unitárius *Nőszövetség* is, Füzi Katinka nyug. áll. polg. isk. tanárnő elnöklete alatt, mely ez alkalomra tartalmas műsoros tea-estélyt rendezett, mely az igazi keresztényi testvéries szeretetnek és barátságnak volt hű kifejezője.

Isten áldása legyen továbbra is e békés és barátságos együttérzésen.

Ü. B.

Bukaresti unitárius missziói küldetés. E. K. Tanács a főtiszt. püspök úr javaslatára, a Bukarestben nagy számban élő unitárius híveink összegyűjtésére engedélyt adott Lőrinczy Dénes lupényi lelkésznek. Lőrinczy lelkész afia. félévi szabadságot kapott s püspök úr megbízása alapján február első napjaiban Bukarestbe utazik a munka megkezdésére. Munkája elősegítése végett kérjük lelkész afiait., hogy a 1024—1932. sz. püsp. köríratra válaszolva, közöljék sürgősen a Bukarestbe költözött hívek nevét és pontos címét.

D. F. Egyleti kulturdélután a püspöki házban. A múlt évben beindított D. F. Egyleti kulturdélutánok tartását f. évi január 6-án folytatta az egyesület. A püspöki tágas, nagy szoba szűknek bizonyult az érdeklődők befogadására. A műsor kiemelkedő pontjai voltak: Gr. Bethlen Györgyné szabadelőadása a bécsi munkásotthonok, lakások berendezéséről, Puksáné Boros Irén zongorakísérettel előadott énekszámái, melynek kedveségét a megszűnni nem akaró újrázás kívánalma bizonyította. Kiváló erővel és átérzéssel szavalt Gy. Pap Dodo, zongoraszámokat adott elő: Deák Baba és László Edő, mindkettő pompás készületséggel. A kitett persely is szépen jövedelmezett. Itt említjük meg hálás köszönettel, hogy a főtisztelendő asszony agilis munkássága közelebbről 3000 lei összeget juttatott az Egyletünk pénztárába.

A kolozsvári D. F. Egyleti férfi tagozat a múlt év december havában szervezkedési mozgalmat indított be, azzal a céllal, hogy a városban szétszórtan élő, egymást nem ismerő unitárius férfiakat az egyesület keretében összehozza és szervezze. Ez a kezdeményező munka szép sikerrel járt, eddig el 80 résztvevő tag van. Elnökéül Dr. Pálffy László hitrokon testvérünket választotta meg. Alelnökök lettek: Müller Géza és Sikó Lajos, titkár Gyarmathv Árpád. Nagy terveink nincsenek. Főcélunk az unitárius összetartozandóság ápolása, hitéletünk fejlesztése. Hitrokon testvéreink érdeklődése és részvétele azt mutatja, hogy jó úton indultunk el. Már két alkalommal volt rövid ismertető előadás. Egyiket Dr. Varga Béla teol. tanár, a másikat Müller Géza alelnök tartotta.

Ifj. Kovács Lajos akadémista-lelkészjelölt, ki Angliában az oxfordi akadémián tanul, „Londoni levél” címen részletes tudósítást küldött ottani élményeiről. Sajnos — egyfelől folyóiratunk szűkre szabott terjedelme — másfelől a hazai aktuális tudósítások miatt ezidőszertint nincs terünk a közlésre. Örvendünk ifjú barátunk buzgó törekvéseinek, élénk meglátásainak, s jó reménységgel vagyunk, hogy mindezeket egyházunk javára hasznosítsa.

Teol. Akad. Igazgatóság előterjesztésére E. K. Tanács hozzájárult ahoz, hogy a folyó tanév II-ik felében Ürmösi József teol. magántanár a Falu fejlesztés és gondozását a Teol. Akadémián heti egy órában előadja.

A hátralékok beküldése iránt tett felhívásainkra kérjük a tetekben való megnyilatkozást.

A Székelykeresztúri D. F. Vegyeskar estélye. Székelykeresztúrt a múlt évi Dávid Ferenc egyleti dalosverseny alkalmára alakult a D. F. Vegyeskarú dalárda. A versenyen e dalkar nyerte el a Dr. Boros Györgyné főtisztelendő asszony által adományozott díszkazettát. A dalárda tovább is életképesnek mutatkozott s karácsony másodnapján tartotta bemutatkozó estélyét a következő műsorral: Erkel: „Hunyadi László“-jából négykezes zongoranyitányt játszottak; Elekes Gabriella és Lőrinczi Kicsi dalárdatagok; megnyitót mondott Dr. Gálffy Zoltán elnök; Tárca Bertalan: Három Petőfi dal-át énekelte a vegyeskar; Reményik verseket szavalt Ébert Hajnalka; Erdődi: „Szülőföldem“ c. dalt előadta a dalárda; Strauss: „Cigánybáró“-jából játszott a székelykeresztúri Filharmónikus zenekar; szavalt Gál Irénke s végül Gergelyfi: „Népdal egyveleg“-ét énekelte a vegyeskar. Műsor után tea és tánc volt. A közönséget kellemesen lepte meg a daloslányok székely díszítésű fehér egyenruhája, úgyszintén a kar énekszámainak kifogástalansága, ami elsősorban Fazekas Sándor karmester érdeme. A dalárda 1000 lejt adott az új elemi iskola javár, 700 lejt főgimnázium részére. Az agilis vezetőség révén még sok sikert várunk e kedves dalkartól.

A nagyajtai unitárius egyházközség D. F. E. tagozatai 1932. december 26-án Arany János emlékezetére műsoros estélyt rendezett. Énekelt a nagyajtai Polgári Dalárda, Gazdag Miklós unitárius kántor-tanító vezetésével. Prologót mondott Taar Gézáné, a nőegylet elnöke. Arany J. „Szent László“ c. költeményét szavalta Kisgyörgy József. A megdicsőülést élőképben mutatta be a D. F. E. 17 tagja. Arany J. „Rákóczyné“ c. költeményét szavalta Lukács Erzsike. Arany János életét és költészetét méltatta Taar Géza unitárius lelkész. Arany János „Ágnes asszony“ c. költeményét szavalta Raboescay Józsefné. Énekelt a D. F. E. női kara. Arany János „A bajusz“ c. költeményét előadta Bertha Lajos, Ifj. Egylet elnöke. Arany János „Tengerihántás“ c. költeményét élőképben előadta a D. F. E. 8 tagja. Arany János „Tetemrehívás“ c. költeményét szavalta Kovács Domokos unitárius légátus. Az ünnepélyt bezárta Bertha Lajos. Az ünnepély szépségét, a műsor nívósságát nem lehet szavakba foglalni. Nagyajta lakossága büszke lehet arra a vezetőségre, amely ilyen munkát tud felmutatni. De büszke lehet önmagára is, mert a köz iránt ennyi áldozatot, annyi lelkesedést vajmi kevés egyházközségünkben láthatunk és tapasztalhatunk, mint Nagyajtán. Dolgozatos és tanulatos nagyajtai unitáriusok s munkatokat koronázza meg mindig Istennek áldása.

Kovács Domokos IV. teológus.

Az alsójárai egyházközségünkben december 4-én a D. F. Egylet keretében megkezdette működését a „Bibliai és Irodalmi Kör“, mely hetenként kétszer tart összejövetelt: Vasárnaponként irodalmi programmal, csütörtökönként bibliai programmal. Az irodalmi estélyeken foglalkozunk Petőfi és Arany életével és költészetével, szavalatok és más költemények ismertetésével. A bibliai estélyeken ének, ima és a Jézus életét tárgyaló evangéliumi leírások ismertetése és magyarázata a tárgyak. A színdarabok elő-

adásával ezer leit meghaladó bevételéből egy mozgatható-szét-szedhető színapdót építtetett az egylet. A kör rézsére Molnár Károly nyug. erdőtanácsos úr több, mint ezer lejt érő női ruhaneműt ajándékozott, melyért e helyen mondunk köszönetet.

Nagy Déncs lelkész.

Ifjúsági alakuló gyűlés Alsórákoson. Alsórákoson a D. F. E. Ifj. Köre vallásos estély keretében tartotta alakuló gyűlését. Esperes, helybeli lelkész, majd Útó Attila felhívására már az alakuló gyűlésen 30 ifjú jelentkezett, illetve lépett be az egyesületbe, akik a következő vezetőséget választották meg: Eluők: Antal József, aleluők: Vass Lászlóné, titkár: Útó Attila, jegyző: Útó Iluska, pénztárnok: Antal M. József, ellenőrök: Baga József és Szócs János. A választmány tagjai lettek: Vass László, Bodosi Mária, Antal P. Zsigmond, Pivó Mihály, Gáspár Zsigmond és Poké Sándor. Védnököknek az egylet Útó Béla esperes lelkészt és Antal József nyug. C. F. R. főellenőrt (főtanácsai tagot) kérte fel. A következő estélyt január 15-én tartotta meg az ifjúsági kör gazdag műsor keretében.

Útó Attila.

Adományozás a datki egyházközségben. Megismétlődő áldozatkészségről és temploma szeretetéről tett bizonyosságot özv. Tamás Jánosné szül. Kallós Kata buzgó hívünk, midőn a háboru alatt (1916-ban) elvesztett úrvacsora kenyérosztó tányér helyett, egy díszes és 1000 lei értékű ezüst tálat adományozott. Helyesen tette, hogy megkérdezte az egyházközség és nőszövetség vezetésétől, hogy mi és milyen templomi felszerelési tárgy hiányzik, így nem halmozódik fel a szükségtelen tárgy, pld. abrosz. Itt a nyilvánosság előtt is megköszönjük a fáradságos szolgálati keresetből tett adományát. A jótéteménye hordja önmagában jutalmát, Isten még többre segítse.

Az egyházközség elöljárósága.

Tűzhely mellett. Kellemesen lephette meg lapunk olvasóit az a kedves kis kép, mely az Unitárius Közlöny f. évi 1-ső számában ilyen című rovatunkat ékesíti. A házi tűzhely körül ül este a kis falusi család; megérkezett az aznapi póstával az *Unitárius Közlöny*. A vallásos lelkű, egyházát szerető unitárius család, este, napi munka végeztével leül a tűzhely mellé s elolvassa egyházáról szóló híreket és ezekből erőt, lelkesedést merít az élet további küzdelmeire. Ezt a kedves kis képet Tóth István kolozsvári főgimnáziumi tanár testvérünk rajzolta és adományozta folyóiratunk számára, amelyért hálás köszönetünket fejezzük ki e helyen is.

Az amerikai új elnök Roosewelt D. Franklin március 4-én fog hivatalba lépni. A püspöki egyház tagja. Anyai rokonai unitáriusok. Az Egyesült Államok elnökei közül négyen: Adams János, Adams Quincy János, Filmore Millard, Taft H. Vilmos unitáriusok voltak.

Dr. Brassai Sámuel élete, írta dr. Boros György, 11 képpel, 372 l. Ára 250 lei bolti ár helyett 200 lei a szerzőnél.

„*Az ő emlékére.*“ A Dávid Ferencz Egylet számos emlékalapítványt őriz. Jövőben is elfogadunk és külön kezelünk 100 lejtől felfelé bármely összeget a megnevezett kedves halott emlékére.

Egyházi élet Mészkőn.

1931-ben templomát újíttotta meg és új orgonát szerzett az egyházközség; 1932-ben pedig az iskoláját nagyobbította meg közmunkával. November hónap folyamán a tanulók egy jól sikerült gazdasági kiállítást rendeztek. A belépődíjakkól a fiúknak asztaloszserszámokat, a leányoknak kézimunkázó anyagot vásároltak. Kézimunkát a tanító testvére, Zsigmond Etelka tanít. A fiúkat pedig Kereki András és Gálfi Miklós képesített ácsmesterek tanítják asztalosmunkára. Van ezenkívül a tanulóknak iskolai szövetkezetük és könyvtáruk is, amelyeket felváltva a felsőbb osztályosok kezelnek.

Az iskolából kikerült ifjak hetenként két délután járnak föl; unitárius egyháztörténelmet tanulnak és önképzőkört tartanak, ahol az ifjak meséket mondanak és a maguk által írt verseket és imákat olvassák föl. A konfirmált növendékek a Népfőiskolának válnak azonnal tagjaivá.

A népfőiskola 1930—31 telén indult meg heti egy előadással és fokozatosan fejlődött ki nagyobb méretűvé. Már tavaly télen rendszeren heti három előadásban folyt a tanulás, s ez a szám az idén is megmaradt. Tártyak: 1. Világtörténelem, amelyet a lelkész ad elő. 2. Magyar irodalom, amelyet a tanító, Zsigmond Ferenc tanít. 3. Számolás, mérés, amelyet Gálfi Miklós képesített ácsmester vezet. Az előadásokat rendszeren 10—20 ifjú, fel 40 évig látogatja.

Templomba a hívek elég rendszeren járnak. A téli hónapokban a veesernyét kivilágított templomban este 6 órakor tartjuk s az esti istentiszteletekre a hívek másfélszerannyian jönnek el, mint a dél-előttire. Utána az egész gyülekezet téli időben az iskolába vonul át, ahol a vallásos estély következik. Ennek rendes műsora: 1. Egyházi ének. 2. Lelkész imája. 3. Egyházi énekszövegek felolvasása. 4. Lelkész beszéde. 5. Iskolás gyermekek szavaltatai és mesemondásai. 6. A gyülekezet egy tagjának szabadelőadása (fogságbeli élményeiről, a régi Mészkő életéből stb.). 7. Népdalok közös éneklése. 8. Ifjak és asszonyok szavaltatai. 9. A tanító szépirodalmi felolvasása. 10. Bezáró egyházi ének.

A *Leányegylet* hetenként egyszer délután találkozik. A leányok fonnak, kézimunkáznak; lelkész felolvas. A *Nőegylet* hetenként kétszer gyűl össze ugyanígy; de sajnos, a nőegyleti élet eddigéig még egészségesen, teljesen kifejlődni nem tudott. A *Dalárda* szép sikerekkel működik: A *Gazdakör* Hosszú Zsigmond elnök vezetésével elég szép eredményeket mutathat fel. Van cséplőgépe, búza- és kukoricavető-gépe, eke, kaszái, gyümölcsfapermetezője és triörje.

Nagy lelki gyönyörűség, hogy a mészkői unitárius egyházi élet ilyen szép reményekre jogosítóan folyik. Csak az a sajnálatos, hogy elfoglaltságom miatt irodalmi tevékenységem és a hívek személyes látogatása hátrányt szenved, remélem azonban, hogy a jövőben ezt a hiányt is pótolni tudom.

Balázs Ferenc lelkész.

A fogarasi unitárius egyházközség életéből.

A fogarasi unitárius egyházközség h. lelkésze Török Mihály, két ízben rövid működése után f. hó január 15-én istentisztelet keretében elbúcsúzott híveitől és egyúttal őszinte baráti szeretettel bevezette az általa megkezdett magasztos munkába Fülöp Árpád h. lelkészt, kit kicsiny egyházunk szeretettel fogadott.

Megható búcsújelenet volt, amikor a „Mesekör“ piciny, ártatlan mesébeillő gyermekcsoportja átadta közösen megírt emlékönyvét rajongásig szeretett vezetőjének.

Török Mihály rövid ittléte alatt új életet, pezsgő elevenséget öntött nemcsak híveinek lelkébe, de Fogaras város magyarságába is. Nem volt a magyarságnak egyetlen kulturális megmozdulása, melyből az oroszlánrészt ki ne vette volna. Munkás, áldott kihatásokban gazdag életre tüzelte a D. F. ifjúsági egyesületet, melynek szép bizonyossága volt az általa f. hó 14-én megrendezett és úgy erkölcsileg, mint anyagilag szépen sikerült modern kultúrestély, amely találkozó helye volt a 3 magyar egyházközségnek és boldog bizonyágtétele ama annyira kívánatos egyetértésnek.

Az ifjúság január 16-ikán este barátságos összejövetel keretében búcsúzott el szeretett vezetőjétől és soha el nem muló hálája és szeretete jeléül egy szép és értékes palástartalajjal ajándékozta meg.

Imánk és szeretetünk kíséri új otthonába. Az ég áldását kérjük ottani munkásságára. Áldott a gyülekezet, melyet Isten a súlyos időkben ilyen melegszívű, lelkes, minden áldozatra kész örülőkkel ajándékoz meg.

Egy fogarasi

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 1-től 25-ig előfizetői és tagsági díjat fizettek: Pásztorné Rostás Róza Torda, Özv. Bedő Józsefné Alsórákos, Bényi Ida Dicsőszentmárton, Pálffy Kálmán Kraszna, Weress László Kolozsvár, Pálffy Sz. Mózes Várfalva, Kozma Miklós Nagyajta, Demeter József Medgyes, Ince Böske Marosvásárhely, Ambrus Domokos Szederjes, Özv. Nagy Jánosné Ürmös, Geréb Zsigmond Fiafalva, Özv. Szénássy Ferencné Dés 1933-ra; Agh Ferenc Kolozsvár 1931-re; Pálffy Mártonné Kolozsvár 1929-re; Benczédi Sándorné Medezér, Dezső János Kolozsvár, Özv. Nagy Lajosné Marosvásárhely 1932-re; Botár András Torockó, Pap Domokosné Kolozsvár 1932—1933-ra; Unitárius Egyházközség Ádámos 1927-re, Unitárius Egyházközség Dicsőszentmárton 1930-ra; Benedek János Csókfalva, Gáspár Ida Firtosmártonos, Koronka Dénes Vulkán, Szabó Ferenc kádár Dicsőszentmárton, Török Lajos Enlaka, Pungucz Ágnes Torockószentgyörgy, Inceffy Lajos Szászrégen, Csiky Lászlóné Marosvásárhely 1931—1932-re; Bartha Lajos Nagyajta 1930—1933-ra; Id. Ferencz Lajos Nagyajta 1930—1932-re; Zoltán György Nagyajta 1929—1932-re; Biró Lajos Gagy, Unitárius Egyházközség Kőkös 1931—1933-ra; Lőrinczy Miklós Nyárádszentlászló 1930—1931-re; István Lajos Marosvásárhely 1932-re; Dr. Nagy Dánielné, Platz Ferencné Marosvásárhely 1929—1930-ra, Unitárius Egyházközség Marosvásárhely 1927—1932-re.

Alapítói díjban fizetett Ürmösi Jenő tanár Kolozsvár 100 lejt.

Gálffy Lőrinc pénztárnok.

Halálozások.

Helén Bower Evans halála. Szomorú hírt kaptunk Angolországból. T. Bowen Evans (Sidmouth) nyug. unitárius lelkész felesége január 8-án meghalt. Leányotthonunk egyik dolgozószobájának falára helyeztük el már évek óta areképét, jóságos mosolyával tekint le tanuló leányifjúságunkra, kiknek sorsát őszintén szívéen hordta. Jövő nyáron ismét el óhajtott látogatni hozzánk, s így annál szomorúbban érintett hosszas szenvedésének s majd halálának híre. Mint unitárius papné, egész életét egyháza szolgálatában, jótékony munkával töltötte. Érdeklődését és agilis munkásságát leánykora óta kiterjesztett egyházi, társadalmi, sőt politikai kérdésekre is. Jóságos lelkével, mindig derült kedélyével szeretettel és önfeledten hajolt mindazok felé, kiknek segíteni tudott támogatásával. Jótékony szeretetének áldását leányotthonunk, teol. akadémiánk növendékei is élvezik. Keresztúri főgimnáziumunkhoz és kolozsvári egyházközségünkhöz is tett alapítványt. Emlékét halás kegyelettel fogjuk megőrizni.

Gyász hír. Fájdalmas részvétellel értesülünk a nagyenyedi unitárius egyházközségből, hogy vargyasi Máté László, nyug. vasuti főellenőr, az unitárius egyház kebli tanácsának tagja és pénztárnoka életének 68-ik évében, január 2-án éjjel 1 órakor rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Az önzetlen munka és kötelességteljesítés mintaképe volt. Az államnak városunkban több évtizeden át szorgalmas tisztviselője; az unitárius egyháznak feledhetetlen szorgalmú támogatója; övéiért, gyremekeiért szüntelenül küzdő és aggódó jó édes apa volt. Legyen áldott emlékezete.

Szerkesztői üzenet többeknek. Egyletünk vezetősége sajnálatlalt látja, hogy egyházközségek és egyesek többen visszamondták az Unitárius Közlönyt, miután a hátralékos díjat kérni merészkedtünk. Ez nem mutat sem keresztényi, sem testvéri eljárásra, mert ha nem lettünk volna rátutalva, nem kértük volna! Ha pedig kértük, hogy törlesszék le, azt is megírtuk és kértük: ne visszaküldéssel feleljenek. Egyletünk vezetősége belátta s azon az úton van, hogy népünkért tegyünk, ennek szolgálatába állítottuk lapunkat, de ha a falu kezdi visszamondani, akkor hogy szolgáljunk a néprért? A szegénységet és nyomorúságot ne állítsák előtérbe, mert ismerjük. De épen ez az idő az, amelyben áldozatot kell hoznunk! Havonta 5 lei áldozatot a legszegényebb egyházközség is meghozhat a szellemi táplálékért! S hány család meghozhatná ezt, vagy ennek felét, ha a szomszédok összeállnának s együtt rendelnék meg az Unitárius Közlönyt! 75000 unitáriusból 3—4000 előfizetője kellene legyen az Unitárius Közlönynek! Ehez csak nemes lelkesedés, jóakarató elhatározás kellene. Itt kellene megvalósuljon Brassai bácsi jelszava: „Minden előfizető szerezen még egy előfizetőt!” Akkor a mostani 900-ból mindjárt 1800 lenne. Kíséreljük meg.

Minden kézirat Ürmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

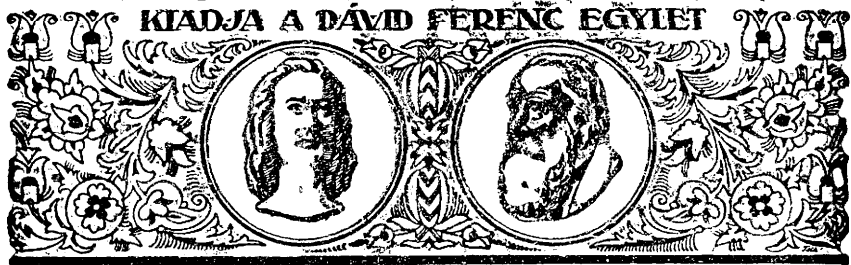
Előfizetési ár: Egész évre 60 L., Magyarországra 90 L., Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 17951

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYSÉGET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Szabadság.

A szabadságban, mellyel minket a Krisztus megszabadított, álljatok meg és ne kötelezzétek magatokat a szolgálatnak igájával. Galáciai lev. V. r. 1. v.

Március hónap ősidőktől fogva a szabadság hirdetője! Lehet-e ma szabadságról beszélni? Ma, amikor a világot a külső szolgaság jármái nyomják? Lehet, mert a lélek szabadságát, szárnyalását bilincsbe verni, szárnyalásának gátat vetni nem lehet. Az Istenben bízó — megnyugvó lélek mindig szabad. Ahogy vallásos ihlettel éneklő egyh. dalmokunk a 77-ik énekünkben mondja:

Ki benned bízik, annak szent a rabság,
Bilincsvasán is boldog és szabad,
Mert Te vagy az élet, végtelen szabadság
Feltámadás és boldog pillanat.

Erre a bizalomra int a Jézus evangéliuma: „megismeritek az igazság és az igazság szabadokká tesz titeket“. A tavaszi szellő a szabadság szellőjét hozza felénk... Lelkünk elszáll s keresi azokat a kedves barátságos, bensőséges kapcsolatokat, melyekben a lélek álmokat, vágyakat sző és Jézus hite nyomán érintkezést nyer a legfőbb jóval: Istennel. Erre a lelki szabadságra vezérelt Jézus, erre intette Pál apostol is Galáciabeli híveit, kiket elvezérelt az evangéliumi szabadság virágos mezéjére, de akik nemsokára visszaestek a betű, törvény szolgaságába, igájába. Ebben kellene megállanunk ma is! Jaj, de hányan vannak, akik a szolgálat igájába hajtották lelküket. Pedig a testi és lelki bilincs: gyötörő, megsemmisítő! Nem, vigyázzatok, ne kötelezzétek magatokat a szolgálat igájával. Lelketeket fűrosszíték a márciusi szabadság friss, ózondús levegőjében. Álljatok Krisztusi, apostoli szabadságban!

Vári Albert ur
Str. A. Vlahuța 6

LOGO

KATÓKA.

(Graef Katóka emlékére.)

Mennyei kertben fehér lilium
 Alázattal hajolt az Úr elé.
 — Az Úr gyönyörűszépet álmodott
 S a liliumra lehelé...
 És jött a hajnal bíbor-szárnyakon
 S a szűzkehelyben ragyogva lette;
 Isten álmából így fogant
 Katóka fehér liliumlelke.

Katóka jött; élt, mosolygott, dalolt.
 Szépsége pompás, üde — harmatos...
 Jó volt s szelid fehér, mint égi mása;
 Halkan merengő, titkolt bánatos.
 Liliumlelke visszavágyott
 Oda, hol álmodta az Úr...
 S fölszállt, mint tűnő édes illat,
 Befogta már a mennyazur.

Ürmösi Károlyné.

AZ ÉN HITVALLÁSOM.

(Egy kommunistának.)

Hiszek Istenben, aki egy, igaz,
 Mindenható, örök és végtelen.

Hiszek Jézusban, legnagyobb fiában,
 Ki általa testvérem énnékem.

Hiszem a Szentlelket, mely bennem él
 És mindenkiben, aki benne hisz.

Hiszem vétkeink bocsánatát,
 Mely még e földön üdvösségre visz.

Hiszem, hogy lesz még erre szebb jövő
 És győzedelmet hoznak „új vizek“.

S ki mindezekkel nem sokat törődöl
 Szegény testvérem, benned is hiszek

Most és mindörökké. Amen.

Deák Berta.

TŰZHELY MELLETT

Házi áhítat.

(Szórványban élő unitárius családok részére).

Eléneklendő: a 25-ik zsoltár:

Szívemet hozzád emelem
És benned bízom Uram.
És meg nem szégyeníttetem,
Nem nevet senki rajtam.
Mert szégyent nem vallanak,
Akkik hozzád esedeznek.
Azok pironkodjanak,
Akkik hitetlenül élnek.

Ima: Egy igaz Istenünk! Gyermeki alázatos érzelmekkel emeli fel hozzád szívét e kicsiny családi kör (a te gyermeked), mert hite és bizalma egyedül benned van. Számtalanszor tapasztaltuk az életesemények folyásában, hogy akik benned bízva, a Jézus Krisztus útmutatása, tanítása szerint járnak útjaikon, azok előtted szégyent nem vallanak, sőt kedvesen veszed a szív alázatos könyörgését. Látunk embertársaink között olyanokat, kik a hitelenség, a tagadás ösvényein járnak, de nem irigyeljük ezeket, mert tudjuk, hogy eljön pironkodásuknak, megaláztatásuknak ideje. Emeld fel jó Atyánk, édes Istenünk magadhoz szívünket, hogyha életkörülményeim miatt el is vagyok zárva a templomtól, e kis családi kört, szívünk hozzád vágyó buzgó érzésével, tegyük templomoddá s lakozzék itt a Jézusi szeretet áldása, hőisége, az ő tanítása szerint imádkozzunk hozzád. Miatyánk....

Elovasandó ..Apostolok cselekedeteiről írott könyv 4-ik rész, 5—13-ig terjedő versek.

Csodálkozás és szent lelkesedés tölti be lelkünket, midőn olvassuk Péter és János apostoloknak Jeruzsálemben, a zsidó helytartó tanács előtt — Jézus tudománya, mellett tanuskodó bátor vallomását: „*Nincsen senkiben másban idvesség, mert nem is adattott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene megtartatnunk.*“ (12. vers.)

A főpapok, a zsidó helytartótanács tagjai nagy csodálkozással hallgatták Péternek és Jánosnak a szólásban való bátorságukat... Még jobban csodálkoztak, mikor megtudták, hogy Péter — és János is *írástudatlan közönséges emberek!* Eleinte nem tudták elgondolni, hogy honnan vették a csodálatos tudást, bátorságot, szóláskészséget? Végül is magyarázatot abban találtak: *hogy megismerik őket, hogy Jézussal voltak.* (13. vers.)

Milyen gyönyörű szép, értékes ismertető jel: „*Jézussal voltak!*“ Gondoljuk el az apostolokat gyűlölő és üldöző zsidótanács tagjainak lelkiállapotát, meyenben kénytelenek beismerni, hogy

hiábavaló volt minden üldözés, gyűlölködés Jézus ellen, mert a tanítványok lelkesedésén mégis csak meglátszik, észrevehető, hogy „*Jézussal voltak!*“

Felvetődik a gondolat lelkünkben, hogy vajjon ma becses és értékes ismertőjel-e: „*Jézussal lenni?*“ és ha az, vajjon rajtunk, a mai világ gyermekein felismerhető-e ez az ismertetőjel: *Jézussal vannak!?*

E kérdésnél lehangoló és lélekleverő gondolatok idéződnek emlékezetünkbe! Látjuk, hogy ez a világ másképen méri és értékeli az ismertető-jelt. Nem az evangéliumhoz méri, nem ennek egyszerű — fenséges főszereplőjéhez hasonlítja, hanem más, külső szabályokat és egyházi törvényeket állít fel Isten gyermekei számára! Ma — a mai kereszténység életében — nem főszükség ez az ismertető jel: Jézussal lenni. A keresztény társadalom és egyes családok életében nem látszik meg a családtagoknak a Jézusi evangélium ösvényein való az a haladása, melyről megismerhető, hogy az egyház, társadalom és család Jézussal van.

Ma a keresztény felekezetek megelégednek a keresztény elnevezéssel, a hitvallásos kereszténységgel. Ma elégnék látjuk a Jézusnak való szolgálatot abban, ha valaki saját felekezete árnyékába húzódva, el tudja mondani a hiszekegyet vagy teljesíti a külső vallásos szertartásokat. De nincs meg az az élő és égő bátorság és lelkesedés, ami szólásra, bizonyosságtételre lelkesítette az egyszerű apostolokat a tömeg közepette is, hogy vallomást tegyenek Jézusról és a mennyei Atya hatalmáról. Pedig erre az erőre és lelkesedésre volna szüksége ennek a felfordult, gyötrődő világ kereszténységének. És nekünk is éreznünk kellene, hogy mi is, mint a tanítványok apostoltságra vagyunk elhíva azon a munkamezőn, hol ők megkezdték és örökségül hagyták a munkát, a tennivalót: az evangélium mezején. A lelki üdvösség útmutatójával, példaadóival, Jézussal ma is együtt kellene lennünk, mert ma *sem adatott az emberek között az ég alatt más név, mely által kellene megtartatnunk, mely a Jézus Krisztus.*

Gondolkozzunk azon, vajjon (mi), mint unitárius hívők, magányunkban, környezetünkben, szórványunkban igyekeztünk-e Jézussal lenni? Vajjon tetteink, eljárásaink után megismerik-e szomszédaink, embertársaink, hogy munkásai vagyunk a Jézusi hitnek, emberbaráti szeretetnek? Unitárius vallásunk, mely az evangéliumból sarjad és növekedik, biztosított arra, hogy ezt a célt bátor hittel, kitartással munkáljuk. Ha így élünk, tanubizonyosságot teszünk keresztény testvéreink körében arról, hogy: Jézussal vagyunk!

Ha eddig visszavonultan, hidegen, bátoratlanul viselkedtünk, ez a kis bibliai kép a bátor, lelkes apostoli munkára buzdítsa fel szívünket. Ámen.

Áldunk tégedet édes jó Istenünk, hogy a te igéd igazságával tápláltad lelkünk. Mindenható erőddel és hatalmaddal tarts meg és vezess tovább is az élet útjain, hogy a mi nagy mesterünk, a názáreti Jézus nyomdokain haladva, lélekben hozzád közelebb juthassunk. Ámen.

Nagyanyám bibliája.

Nagyapó ismét olvassa azt az öreg könyvet! Hogyis látja, hisz olyan apró a betűje, s amellet olyan sötét foltok vannak a szélén! Van nekünk újabb is, szebb is. Látja, milyen szép tiszta az én kis bibliám! Ezt könnyebben olvashatja s én szívesen oda-adom. Így szól az unoka. Köszönöm, gyermekem, de ez más, ez nekem szebb is, jobb is, mert ahányszor kinyitom, mindannyiszor azt érzem, hogy nem vagyok egyedül, hanem velem vannak az én jó nagyszülőim, a te dédszülőid is.

Ők olyan rég elhúnytak, de ahányszor felnyitom a bibliát, itt vannak előttünk. Hallgassad meg csak, mit szeretett az én nagyanyám olvasni.

Nézd a biblia egyszerre a Márk evangéliumára nyílik. Látod rajta az ujjá nyomaít. Hányszor olvashatta a jó öreg anyó az ókulárával a 12-ik része 28-ik s következő verseit:

„Akkor hozzá menvén egy az írástudók közül, aki az ő vetékedésöket hallotta vala és tudván, hogy jól megfelele nékik, megkérdezi tőle: melyik az első minden parancsolatok között? Jézus felele néki, mondván: Minden parancsolatok közül az első: Halljad *Izrael: az Úr a mi Istenünk egy úr. Szeressed azért az Urat a te istenedét* teljes elmédből és teljes erődből. Ez az első parancsolat.

A második pedig hasonlatos ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. Nincs más, ezeknél nagyobb parancsolat.

Akkor mondá néki az írástudó: Jól van Mester, igazán mondád, hogy egy Isten van és nincsen kivüle más. És szeretni őt teljes szívből, teljes elméből, teljes lélekből és teljes erőből, és szeretni embernek felebarátját, mint önmagát, többet ér minden égő áldozatnál és véráldozatnál.“

No, drága kis fiam, úgy látom, nagyon elgondolkoztál! Talán mostanig nem jutott eszedbe, hogy az embernek másra is kell gondolnia. Amíg fiatal az ember, nem sokat törődik másokkal.

— De én szeretem a kis testvéremet, édes nagyapó.

Azt látom, s látom, hogy szíves vagy hozzá, néha játszol is vele, de nemcsak a szülőket, nemcsak a testvéreket, hanem másokat is szeretni kell. Azokat, akiket felebarátunknak mond Jézus.

Látod édes fiam, a mi drága unitárius vallásunk éppen azt tanítja, amit Jézus, hogy egy Isten van és nincsen kivüle más, hogy aki szereti Istent és felebarátját, kedvesebb dolgot cselekszik minden égő áldozatnál.

Jól esik nagyapónak, hogy te olyan figyelmesen hallgatód a szavaimat, mert ezek Jézus szavai. A mi szent könyvünk azt tanítja, hogy Jézus az égi Atyát legjobban ismerte. Ő tudta, hogy Isten szereti az embert és gyönyörködik a jó embereken akár kicsinyek, mint még te is, akár nagyok és öregek, mint én is.

Látod kis fiam, én olyan holdog vagyok s az is voltam mindig, mert éreztem s tudtam, hogy a jó Isten engem mindig lát és szeret. Amikor hibáztam és megbántam, éreztem, hogy az égi Atya nekem még fog bocsátani.

Ugy-e, te jól tudod, hogy nagyapó nem volt gazdag ember. nekünk kevesebb vagyonunk volt, mint sok más embernek, s mégis én mindig boldog és megelégedett voltam. Az én bibliás, drága nagyanyám, akkor, amikor akkora lehettem, mint te most. azt tanácsolta: légy sorsoddal elégedett. Én is azt tanácsolom. szeresd Istent, szeresd felebarátodat, s boldog leszel a földön egész életedben.

Unitárius Évangélium.

Elküldetett. Végre valahára elküldetett az Úrnak 1933. eszten-dejében. Küldi „a gyönyörű Jordán-folyó, (mely tavakat alkot pompás futásában, míg a Libanon- és Hermon-hegyek között, valamint Palesztinának annyi nevezetes helysége mellett tovább hömpölyög s eléri a világ legmélyebben fekvő tengerét, a Holt-tengert, amely kb. 330 méterrel fekszik mélyebben társainál) s hömpölyögteti Dr. Kiss Elek teológiai tanárunk, aki „lelkileg képes *hívatása megélésére*“, illetéknéppen:

„Az Unitárius Evangelium örömmel és az igazi unitáriusoknak s Testvéreink, fogjunk össze, mint egy nép s Népiünk.“

Oh, gyönyörű Jordán, mi ez? Sületlen tréfa-e, vagy jámbor analfabetaság? Hiszen ez szakasztott úgy hangzik, mint a káplár úr Flinta örömmel: „Itt az a hír, hogy a Kapitány úr meghótt s Édesanyám küggyön pénzt s Pénzt.“

De ne ütközzünk meg ilyen kicsiségen! A Názáreti se tanult stílisztikát, mégis tud minden nyelven. Tud az együgyűek s tud a tudósok nyelvén, mert tudja, hogy mit akar. S mit akar az Unitárius Évangélium? Az is tudja: „Az egyetemes és különösen a magyar unitárius érdekeket *be akarja állítani* a világ unitárizmusának *nagy egészébe*, mert amennyiben nem vagyunk *képesek egy általános megújulás akarására*, akkor nekünk nem lehet és nincs is jövődönk.“

Ah, az „Unitárius Évangélium nem akar az *elmélkedés világában posványosodni el* (értsd: nem az elmélkedés világában keresi a posványt, hanem valahol egyebütt, ahol nem kell gondolkozni), hanem azt célozza, hogy kezdeményezzen, beindítson, feltámasszon *egy hivatásos unitárius életet*“. (Egyet, csak egyet! Hina, alla leaina! Egyet, de — *megélésre hivatásost*).

Lám, lám csak halad a világ. A Názáreti még csak az egy-gyűek és tudósok nyelvén értett, az Unitárius Évangélium mintha-mintha az együgyű tudósok és a tudós együgyűek nyelvén is tudogatna már! Mert azt jövődölgeti, hogy:

„El kell jönnie az egyetemes unitárius világszemléletnek és életnek, ami nélkül *megoldani nem lehet a mai nagy krízist, vagy betegséget, avagy emberi haladást*.“

Igy, szórul-szóra így. Krízis, betegség, emberi haladás, evangelium — mind együtt uszkál, egyet jelent, egybefogózza hömpölyög tova a gyönyörű Jordánban, mint a moslák nagy egészében a hivatását megéllő libacomb az együtttérző almaacutkával. Megha-tóan egészséges rend és fölemelő testvériesség, de legalább ön-tudatos:

„Az Unitárius Evangélium tehát *egyházi magán-* és közéletünkben helyet kér az *egészséges lelki berendezés* számára... „Tekintettel arra hogy a számos (unitárius) lap mellett is hiveinknek kb. 70—80 százaléka nem részesül *irodalmi táplálékban, égetően* szükségesnek tartja egy olyan lap megindítását, amely nemcsak az ú. n. intelligenciának, hanem különösen hiveinknek, *a népek is a kezébe kerülhet.*“ ...Testvérek fogadjátok el *jobbkezünk nyújtását*, jertek és próbáljunk meg *egy* unitárius hittel és bizalommal teljes életet!“

Testvérek, mondom én is, intelligencia és nép, sőt Népünk, jertek, fogadjuk el ezt a két balkézzel nyújtott jobbkezet, állítsuk be magunkat a világ unitárizmusának *nagy egészébe egy általános megújulás akarására* s nézzük meg, hogy akarja nekünk, a mi nyelvünkön megoldani ez a balkezes evangélium a mai nagy krízist, vagy betegséget, avagy emberi haladást.

Az első betegség vagy haladás a 7. lapon oldódik meg. *Teológiának* (zárójelben *Lelkészképzés-nek*) titulálják a szerencsétlent. (A kettő bizonyára egyet jelent.) Hogy milyen orvossággal kiálják, az minket egyelőre nem érdekel. Mi igazi unitáriusok akarunk lenni. Mi, ha az általános megújulás akarására törekszünk, rendet tartunk. Mi, unitárius Nép, egyelőre azzal is megelégszünk, ha legalább nyelvben megújulhatunk az Evangélium jóvoltából. Hadd lássuk, hogy beszélnek ott a mi nyelvünkön?

„Az Unitárius Egyház összes intézményei közül a *legfontosabb és legnagyobb értéket képvisel a Teologia Akadémia s e tény*t be kell *vinnünk a köztudatba*, mert ma nem áll tisztán közönségünk előtt a helyzet. Már pedig helyes látás nélkül sem *megítélésünk, sem élettevékenységünk* nem lehet megfelelő.“

Uram, ne türd el, de cikornyás, de tudákosan félszeg beszéd! Medeséren sokkal egyszerűbben és okosabban mondanák: „Az U. É. legfontosabb és legértékesebb intézménye a Teol. Akadémia.“

Ahogy az Evangélium akarná, az nemcsak cikornyás, annak a nyaka is véres, magyarul se tud, összezavarja a tárgyias ragozást a tárgyatlannal. Mert határozott tárgy ám az „*a legnagyobb értéket*“, utána *képviseli* volna a helyes, ha a *képvisel* is éppen elég félszeg nem volna. Tudatosan bolondítani a népet (s a Népet) bizonyára az Evangélium sem akarja. De a székely tanulékony ám. Ki tudja, ha nagy fiára hallgat, holnap nem így fog-e már beszélni Medesér: „Minya bá a nagyobbik fiát tudósnak nevel, a középsőt eszmadhiának ad, a kicsit otthon tart?“ Hogyan is mondja csak az Evangélium? „Helyes látás nélkül sem megítélésünk, sem élettevékenységünk nem lehet megfelelő. Ő mondá s Neki kellene ezt bevinni és *bevinni a köztudatba*. (Ez is milyen szép népies beszéd!) Mert egy pár elemi dolgot az Evangéliumnak is illenék tán *köztudni*. A kenyéradó gazda nevéz pl. hol *Teológiai Akademiának*, hol *Teologia Akademiának* (Nem sajtóhiba!) titulálni talán mégsem helyénvaló. Csinos kis intézet lehet, ha a nevével is ilyen csehül állunk! Csak az a vígasztaló, hogy az Evangélium legalább szereti, mert így folytatja:

„Mi lenne velünk, ha egy *bús* napon *bedugódnék* emez *életértékeket termelő forrásunk?*“

Igy, szorul szóra így. Hát mégis csak van humor Izraelben! Csak be ne duguljon aztán egy bús napon, a bús keservit a humorának. Kár lenne már csak a csinos kis képzavarral termelt (a forrás termeli) *emez életértékekért* is.

Engedje meg ennyi önkénytelen humor után az Évangélium, hogy vele érezhessünk s vele sóhajthassunk fel, ahogy ő folytatja:

„*Emez alapvető intézményünknek s tanárainak ellátásokban* (értsd: el- és belátásokban) való nagy *szükségkedése* (!!) ... *sokszor tölthette el* a komolyabb kebleket aggodalmakkal s *vetődhetett fel a kérdés*, mi lehet és mi lesz a Teologia Akadémiánkkal.? (Ide nem kell kérdőjel!) A hajdani diákkori praecések mindent sommúsan elintéző énekét, a *Gyarló vagyok, Uristen-t* szeretnők rázendíteni, de a *sokszor tölthette el, sokszor vetődhetett fel* gyönyörűséges Jordán-szórendje nem ereszt, ezt még elébb oda kell kiáltani a gyönyörű Jordán, — akarom mondani, Nyikó-menti híveknek: „Adta sok tanulatlan góbéja, csak szedjétek az *égető* Évangéliumot s tanuljatok belőle. S ha egy általános megújulás akarását akarjátok, csak vakarjátok a fejeteket, mert ezentúl így kell beszélnetek újunitáriusul: „Sokszor mondta meg Minya bá, hogy sokszor veti el a sulykot és sokszor üti meg a bokáját, aki a Jordánból sokszor merítgeti ki a bolondgombákat.“

De legyen már vége az idézésnek és a tréfának! Az önkénytelen humornak kimeríthetetlen kincsesbányája az Unitárius Évangélium. Mulatni szerető ember jól elszórakozhatik vele, ha közben a zsebében ki nem nyílik a bicska. Csak egy pár mondatának nézünk a szeme közé, pedig akár az egészét idézhetnők. Hát még ha a versét is latra tennők! Mert az is van. Tele „fiastyúkkal, hatytyúkkal, éther bűvös illatával s a jó Isten, meg a zavaros Jordán a megmondhatója, mivel. „Én édes Atyám, ha elbűvöl mindez, isteni szíved ne vegye zokon.“ „A célmutató úton — ifjú élet örök feladata, hogy szüntelenül kitartóan fusson“ s közben ádjá-kádjá-okádjá-blokádjá a szebbnél szebb sallangokat.

Én édes jó Elek uram, ha mindez elbűvöl, baráti szíved ne vegye zokon. Nem, én nem csúfolkodni, én javítani szeretnék, ha lehetne és volna min és kin. Ha meg tudom állni, hogy nem kötök bele a versedbe, ezt nekem mindenki elhíheti.

Kezet ide, Kiss Elek! Nézz a szemembe, beszéljünk komolyan. Szekered toló tanárod voltam: megérdemelted. Mindig hálás tanítványom voltál: szeretném megérdemelni. Tükröt tartok eléd, nézz bele! Keserű lesz a pirula, de használni fog, ha le tudod nyelni. Hogy is állunk csak veled mi, evangélium-váró nép és intelligencia?

Kiss Elekben kétségkívül *mozog valami*. Ez, ami rajta és benne leg hamarabb szembeötlik. Nagy érték ez a mai szüntelen világban, ha számba vesszük, hogy sok barázdába állított emberben viszont semmi sem mozog. Elfogultság volna azt mondani, hogy ez a valami csak a húság és az érvényesülés gilisztája. Nem. Én gyermekkorából ismerem Kiss Eleket, én tudom, hogy neki esze is van, mert törhetetlen becsvágya s ehhez hihetetlenül szívós akarateréje is van. Szalmájában sem mindennapi jelenség. Imponálóan igénytelen és parlagi, mint a sáskával élő mézittlábas Habakukkok,

de lelkesen esillogó szemeiben ott lobog az egész Ótestamentum, levitézlett Faraóinak minden ő fekete előkelőségével. Különös kétlaki ember. Hol az exaltált próféta palástja van rajta, hol a papírmásé-kilókat emelgető eróművész pórére vetkőzésével lep meg. Ez a kétlakóság a szája szélire is kiül. Onnan a vak is leolvashatja, hogy Kiss Elek mindig két ember. Egyik aki beszél, a másik, aki befelé mosolygó megalégedettséggel bámulja és bámulatja azt aki beszél. Ez a két ember azonban mindig egyet akar: *vízét zavar*. Az örök igénylők fajtájából valók ők ketten. Soha semmivel megelégedni, semmiben megnyugodni nem tudnak és nem akarnak. Kiss Elek igazán vérbeli unitárius, — az abszurdumig unitárius. Az örök kovász ő, akinek érdeme és egyben meentése, ha örökké dagadoz, ha örökké keletlen és kelletlen, ha örökké izetlen és éretlen. A kovász joggal lehet büszke rá, hogy ő kovász, de a szegény unitárius tésztára nem szerencse, ha a kovász miatt sohasem tud egészséges, élvezhető kenyérré érní. A kovászról el lehet hinni, hogy akar valamit, hogy gombái, vagy mondjuk szebben, eszméi, ideáljai vannak, s hogy azokhoz görsösen ragaszkodik, mint a muzsikuskigány a muzsikájához. A muzsika, a muzsika! Arról igazán el lehet hinni, hogy az életnél is értékesebb. Mért ne tennők fel Kiss Elekről is, hogy ő is azért szorongatja. A muzsikáját, a hegedűjét, azt nem hagyja, azt egész lélekkel szereti. A világ fölfordulhat s csak forduljon is föl, de ő fújja a maga nótáját, ő muzsikál. Rendületlenül muzsikál. A tragikum csak az, hogy örökké — félre muzsikál. Mindig egész lélekkel, de lehetőleg mindig félre. S újabban, sajnos, mind félszegebben is. Vagy képzelhető-e félszegebb szellemi termék ennél a szegény Unitárius Évangéliumnál? A népnek akar csemegét, ilyen nyelven! Az intelligenciát akarja emelni, ilyen színvonalon! Nem, tanár úr, ennyire még nem vitézlettünk le. Halálosan szégyeljük, hogy ezt végre meg kellett mondani. Tessék minket és az unitárius örökséget valamiskével többre becsülni. Madarat tolláról, embert olvasmányáról, unitáriust a lapjáról! Ne vegye senki rossz néven, de nem szeretnők, ha az unitárius színvonalat az „Unitárius Évangélium“ zászlóbontásának szintjéből húznák meg és olvasnák ránk. Se baráttól, se ellenségtől nem várunk és nem kérünk ilyen megtiszteltetést. Ezért nyomtuk meg a pennát a kelleténél talán jobban is. Az unitárius örökséget féltjük. Az „Unitárius Évangélium“ színvonalától féltjük.

Ki kell ábrándulni abból a naivságból, Elek, hogy a te sallangjaidban van letéteményezve a mi evangéliumunk, hogy benned dobogna a mi lelkiismeretünk, hogy mögötted áll és csak intésedre vár minden haladni szerető unitárius. Volt idő, amikor ez a naivság nem is látszott éppen olyan emeletes naivságnak. Elmúltak az aranjúezi szép napok, Elek. Elmúltad, elszónokoltad, elköntörfalaztad, elevangélizáltad őket. Egyedül maradtál. Csak a minden fölfordulásnak elvből örülő turbulens hadakból állhat még valaki mögötted, de az sem dicsekszik vele. Belülről kell az embernek nőni, Elek. A felszedett cafrangok és sallangok semmit sem érnek. Még Catiliniát és Coriolánt se lehet eljátszani bennük. Oda is Coriolan, meg Catilina kell. Bánki sértődéshez Bánk kell. Az

ember kell, nem a cikornya. Megbuktunk, Elek. A stilsztika-tanárod mondja. A cikornyán buktál el. Hanem azért csak fel a fejjel! A jó pap holtig tanul. Újra kell tanulnod a leckét, Elek. Meg kell tanulni az egyszerű, a természetes, a sallangnélküli beszédet. Hozzá kell szokni az egyenes, a magyaros, a szegreütő gondolkozáshoz. A félrefaragásból már éppen elég volt. Le kell vetkezni a régi embert, Elek, meg kell újulni. Magunkon kell kezdeni a megújulást. Ki kell ásni magunkból az új embert, az igazembert. A Nyikó mellől kell kiásni, nem a Jordánból. A szívünkben kell hozni az evangéliumot, nem a bibliánkban. A mi nyelvünkön. A mi veresnadrágunkban, nem a csaszlaui uraságoktól levett bugyogóban. Az *élettevékenység* megélésének hagyj békét, *emez életérték*ket nekünk többé ne termelj. Csaszlauban talán megélhet, aki *megéli* (bizonyára lelegeli) a maga *hívását*, de nálunk ha száz évig él, sem éli meg, hogy ne mosolyogjunk azon a futóbolondon, aki a hívását is beszalonnázza. Az egeknek pedig igazán békét hagyj. Ne *blokkádd* papirhegyeket hajigáló titánkodással! Az Úr napjának mesterkéletlenül mosolygó derűje a legnagyobb művészet s a legunitárusabb evangélium ezen a világon. Ettől kell tanulni, ezt az evangéliumot kell nekünk hirdetni, mert ebben vagyunk mi igazán testvérek Mínya bácckal, az Emberel, a Magyaremberrel.

Aztán még valamit megsűgünk, ha már benne vagyunk a kéretlen tanárkodásban, ámbár ez nem a mi rétiünk. A rudat szerető rudas ló ne akarjon mindenáron a kocsis szerepében tetszelegni. Hiba mindeniben van. Abban is lehet, aki a rudas lovat annak idején a rúd mellé állította. (Tán hogy befogja a száját.) Abban is lehet hiba, aki hallatlan bizantinizmussal valaha attól féltette a tüzes paripát, hogy *elkapkodják a zsidók* s a táltos orrikaiból szétáradó világosságot nagysietve és drága pénzen és hivatalos komolysággal véka alá rejtette és menekítette föl a padlásra (az egereknek) a szemfüles-pénzes zsidók orra elől. A rendszerben is lehet hiba: Mért nincs nagyobb erkölcsi bátorsága és erélye, hogy idejében és keményebben lesujtsón a hámból kirugó táltosok szemellenzője mellett! Mindeniben lehet hiba. De ez még nem elég ok és mentség rá, hogy Coriolánként duzzogva félrerángassuk a szekeret. Vagy húzni kell amerre fent a bakon mondják, vagy elmenni oda, ahol a ló parancsol a kocsinak s a kocsi húzza a lovat. Ezt kellene *köztudni* már, mert ettől véres a nyakunk nekünk is, annak a nevében is csehül álló szegény-Akadémiának is.

Kész a tükör, Elek. Bele is nézhesz, el is törheted. Csak azt ne mondd, hogy ferde, mert ferdét mutat. Nézz beléje egyenesen: egyenest fog mutatni. Adja Isten, hogy úgy legyen s hogy azt is megérjük. Akkor azt is meg fogod érezni, hogy személyedben bántani nem akartalak. Ennek a gondolatáért is megkövetlek. Csak a képedre faragott s unitáriusnak elkeresztelt evangéliumot akarom a féltett unitárius örökség nevében egy kissé — unitáriusá fűrdetni. Reméli, hogy nem szerecsent mos

Pálfi Márton.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Levél sinfalvi egyházközségünkől.

A közelmúlt évek zavaros eseményei után, melyek ez egyházközségben történtek, jól esik az alábbi levelet leközzölnünk, mert már az a hír járta, hogy *Sinfalván* minden összeomlott. De a tények azt mutatják, hogy csak a zavarsinálók, illetve azoknak aknamunkája omlott össze. Hadd beszéljen a levél:

Sinfalván az egyleti élet amaz új elgondolás jegyében folyik, ami nem zárja ki, de a lehető legszűkebb korlátok közé veti a színházasdit. — Rájöttünk ugyanis arra, hogy az egyleti élet megölkje a színjátszás, amikor heteken keresztül egyéb se történik, mint az ifjúság egy részének az előkészítése arra a színelőadásra, amely meg fog történni jóformán minden erkölcsli nagyon csekély anyagi haszon ellenében. — Kiveszünk a közönség üres zsebéből 2—3.000 lejt s azt a felmerült kiadásokra fordítjuk. 10, vagy jobb esetben 15% haszonnal dolgoztunk. Az ifjúság valláserkölcset semmivel se gazdagítottuk, ellenben igen sok léhasággal megismertettük. — Jó volna tehát korlátozni az egész vonalon a színjátszási örületet, amelynek oly szeretettel hódolnak vezetők és vezetettek egyaránt.

Ehelyett meg kellene honosítani, illetve általánostani kellene azt a sinfalvi gondolatot, amelynek alapján próbálgatozik a sinfalvi nőegylet vezetősége. — Ami abból áll, hogy fiúk, leányok és bárki is, valami magacsinálta tárgyat ajándékoz az egyletnek, amelyet sorsolás útján szétosztanak a közönség körében olyan formán, hogy 2—3—5 lejes jegyeket bocsátanak ki s egy meghatározott összejövetel alkalmával megtörténik a húzás. Ez haszonnal is jár, de emellett nagyban elősegíti az egyleti tagok érdeklődését és áldozatkészségét. — És ami a fő, ezt meg se lehet unni, mert mindenki minden alkalommal kap is valami emléket a sorsoláskor.

Pld. Most január 22-én este tartott a sinfalvi Nőegylet egy ilyen sorsolást. — Szétosztatott, illetve kihuzatott 142 szám. Emlék, illetve nyereség tárgyak voltak: 24 csipkés szélű drága kicsi kendő, amelyet 24 leány varrt ki; 8 drb. netzterítő; 10 püspök kép; 8 üveg bor; 6 költeményes könyv; egyéb apróságok és 8 drb. torta felszeletelve, amelyeket mind ajándékképpen kapott az egylet. Kiadás alig volt valami, s az a pár száz lej, ami bejött, tisztán megmaradt. — Jóformán minden család érdekelve volt, vagy mint természetbeni ajándékozó, vagy mint jegy vásárló.

A jövedelem a templom diszítésére lesz fordítva.

Az ilyen gyűjtéssel míg egyfelől anyagi eredményt lehet elérni, addig másfelől senki ajándék fillérét nem kell szétszórni a szélrózsa minden irányában haszontalanul. Ez a színjátszást, mint jövedelmi forrást illuzorissá teszi vagy legalábbis a legszűkebb korlátok közé veti. De nem veszi el az egész egyletet hetekre a komoly dolgok tanulásától. A szorosán vett egyleti

élet számára 3 hónap áll rendelkezésünkre (dec.—fébr.) s ha mi ezt nem használjuk fel, az évet elszalasztottuk.

Ugyancsak itt említjük meg azt is, hogy folyó hó 8-án *Sinfalváról* indult ki az az ismeretterjesztő előadásorozat, amelyet három héten keresztül Sinfalva—Mészkö—Szentmihályfalva egyleteiben fogunk tartani a hétnek egy-egy meghatározott napján, mind a három egylet képviselője előtt.

A napi programm így folyt le: d. e. dr. Pataky Jenő nyugalmazott v. orvos előadást tartott a nemi betegségekről, mely után megbeszélések voltak. — 12 órakor az előadás véget ért. Ekkor mindenki elévette a batyuját s ott a helyszínen megebédelt. Ebéd után társasjáték folyt. Sakkoztak, dominóztak, malmoztak, beszélgettek. — 2—4-ig történelmi előadások voltak. Gálfi András szentmihályfalvi lelkész felolvasta egy tanulmányát az orosz aspirációkról. Nagyon érdekesen fűzte bele előadásába az „Ugron Gábor féle székely puccs“ történetét. Előadásának mottója, hogy a kis nemzetek a nagy nemzetek játéklabdái szoktak lenni.

Gálfi után Árkosi Tamás sinfalvi lelkész olvasta fel a „Lioni vértanúk“ történetét, amelynek alapján arra hívta fel a hallgatóság figyemét, hogy megfelelő kitarítás és önfeláldozás nélkül semmi nagyot és szépet alkotni nem lehet.

Négy órakor a legjobb hangulatban oszlott el a társaság s ki székéren, ki gyalog hazament, vivén magával sok értékes gondolatot s azzal az elhatározással, hogy a jövő héten Mészkon fogunk összegyűlni hasonló szép nap eltöltésére.

Még egyet Sinfalváról. A tavaly testet öltött egy régi óhaj. Megalakult egy 4 szólamu férfi kar „Sinfalvi Unitárius Dalárda“ címen. — Nem is hittük, hogy olyan kiváló dalárda anyag hever itt kihasználatlanul. Jelenleg 34 tagja van a dalárdának. Temetések, templomban és szerenádok alkalmával valósággal bámulatba ejti a közönséget. Természetesen a főérdem Schatt László áll. tanító mint karnagyé és Szabó Lőrinc elnöké. Az egyik az éneklés vezetésében s a másik a dalárdának nívón tartásában végez elsőrendű munkát mindenben egyetértve a lelkiesszel, mint az egylet védnökével. Ha valami közbe nem jő, ez a dalárda nagyon sokra fogja vihetni, mert mind az anyag, mind a vezetés elsőrendű.

Sinfalva, 1933. február 9.

(—)

Socinus sírja Luclawiceban a jelen év folyamán újból föl fog díszíttetni. Dr. Wilbur igazgató, aki már az ősz óta tanulmányozza a lengyel unitáriusság multját, a síremlék helyreállítását angol adakozó unitárius segítségével, annyira előkészítette, hogy már a nyáron befejeződik. A síremlék hasonlítani fog a Brassai kolozsvári szép emlékéhez. Négy oszlop tartja a tetőzetet. Megfelelő felírás fogja hirdetni a multat. Dr. Wilbur közelebbről Kolozsvárra érkezik tanulmányai folytatására.

A hátralékok bekiüldése iránt tett felhívásainkra kérjük a tetekben való megnyilatkozást.

Dr. Pataky Jenő nyugalmazott v. orvos előadást tartott a nemi betegségekről, mely után megbeszélések voltak.

Búcsú-ünnepély a dicsőszentmártoni hitvallásos iskolánknál.

Negyvenéves hűséges tantíói szolgálat után iskolájától, növendékeitől búcsúzott el Gvidóné sz. Molnár Kata 1933. január 8-án. — Nem ő búcsúzott; őt búcsúztatták, hiszen alázatosságban, szerénységben kikristályosodott lelke nem engedte volna meg, hogy ünnepséget rendezzenek talán azért, hogy eltelt 40 év hűséges munkásságát ünnepeljék.

De búcsúztatására ünnepélyt rendezett részben a felnőtt s már az élet harcával küzdő tanítványainak nagy sokasága, részben ma is iskolába járó kicsiny tantíványok hűséges, meleg gyermeki szeretete.

A dicsőszentmártoni unitárius felekezeti iskolának derék, munkás igazgatója Török János, egyetértve az egyházközség és iskolaszék vezetőivel, vallásos ünnepély keretében búcsúztatta kolléganőjét, a növendékek által nagyon szeretett Katanénit.

Gvidó Béla esp. lelkész, iskolaszéki elnök, megható imában emelte a lelkeket Isten színe elé, hogy ott leborulva alázatosan hálát mondjunk az erőért, a kitartásért, a hűséges szolgálatért, az igazi gyermek szeretetért, mellyel a már búcsúzó Katanéni 4 évtizeden át vezette a tanulni, hinni és szeretni vágyó gyermekereget.

Az imát követő rövid biblia magyarázat után Török János igazgató a búcsúzás fájó érzését ecsetelte, mely e pillanatban betölti a tanító és tanítványok szívét egyaránt. A felolvasás után a Mélt. és Főtiszt. Püspök úr meleg szeretetteljes búcsúzó levelét olvasta fel Török János ig., melyben a 40 évi hívséges munka után, a békés nyugalom áldását kéri Istentől a Főpásztor a szeretett tanítónőre. Ezt követőleg Miklós János dombai ig. tanító a köri nevelésügyi bizottság, Durugy János az iskolaszék nevében üdvözölték. Az ifj. egy. búcsúszavait ifj. Durugy János zsef ifj. elnök és Nagy Juliska tolmácsolták és kérték, hogy amint eddig is segítette az ifj. egyesületet, ezután is segítse őket irányító szavaival. Az öreg tantíványok nevében Máténé sz. Barta Juliska beszélt, kiemelve, hogy ez csak az öreg tanítványok búcsúja, mert a Nőszövetség élén ezután is lelkes munkásságban akarják látni a mindig szeretett Nagytiszt. Asszonyt, kedves Katanénit.

Az iskolába járó növendékek nevében Vajna Jucika I. oszt. növendék búcsúzott könnyekig megható szavakban. Búcsúzás után a tanítványok szavalatai és karének emelte az ünnepség melegségét és szépségét.

Öreg és ifjú tanítványok szívélyes üdvözleteit könnyes szemekkel köszönte meg a búcsúzó tanítónő s ígérte, hogy amint eddig egyházáért, iskolájáért való igaz szeretet vezette és lelkesítette, ezután is meleg szeretettel gondol ezekre. Az egyházi himnuszunk eléneklése után az ünnepség beveződött.

Jelenvolt.

Kulturdélután a püspöki házban. Február 3-án volt a II-ik D. F. Egyleti kulturdélután püspökné Fötisztelendő asszonyunk tevékeny rendezése és irányítása mellett. A szép számban összegyülekezett közönség megtöltötte a tágas, nagy szobát s élvezetes műsorszámokban volt része. Csifó Nagy László akadémia-lelkészjelölt amerikai útjáról adott elő élményeket igen élvezetes és közvetlen előadásban. Űtő Mária zongoratanárnó classikus darabokat játszott kiváló művészettel. Lászlóczky Ilus énekművésznő nővére Lászlóczky Aranka zongorakiséréte mellett műdalok éneklésével gyönyörködtette a közönséget. Jakab Jenő II. éves papnövendék szép átértéssel s megnyerő közvetlenséggel szavaltta Reményik Sándor: Ige c. költeményét. Lengyel Rudolf vidám, derűskedélyű barátunk az ő kifogyhatatlan mókáiból „Danibá és a vészfék“ című jelenetet adta elő, mely állandó nevetésben tartotta a közönséget. — A következő kulturdélután március 3-án lesz, amelyen előadást tart Gyergyay Judit, énekel Űrmösi Magdus, hegedül Márkos Berci, és költeményeiből felolvas ifj. Dr. Gspann Károly.

Kolozsváron megalakult a Gyermek Dávid Ferenc Egylet. Február 12-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, az unitárius el. leányiskola egyik tantermében, kedves, meleg ünnepély keretében avattuk fel a tagokat, akikhez a felavatás után Mélt. és Fötiszt. Püspök Urunk buzdító, atyai szavakat intézett.

Örömmel adunk hírt erről a szép reményekre jogosító megmozdulásról, — mely annál kedvesebb, mert maguk a gyermekek jöttek rá a szervezkedés fontosságára, látva szüleik és felnőtt testvéreik példáját, — mert azt mutatja, hogy a gyermekekben is van életerő, munkakedv.

Az egylet célja: 1. hogy tagjaiban ápolja az egyházunk, fajunk és embertársaink iránti szeretetet és —ragaszkodást; 2. önnévelés; 3. a szegény gyermekek segítése.

Kövessétek a jó példát, erdélyi unitárius gyermekek! — Felvilágosítást szívesen ad a kolozsvári Gyermek Dávid Ferenc Egylet vezetősége, Cluj-Kolozsvár, Calea M. Foch 10. Unitárius Leányotthon.

Az Olthévízi Unitárius Nőegylet 1933 február 6-án szép erkölcsi és anyagi siker mellett előadta „Jézus élete“ című élőkép-sorozatot. Az előadást Végh Mihály h. lelkész rendezte. A tiszta jövedelmet az olthévízi kulturház javára fordították. Olyan nagy érdeklődés kísérte az előadást, hogy azt háromszor kellett megismételni. A szereplők buzgósággal és dicséretesen megállták helyüket.

Érdekes játék a kilences számjeggyel. Mindig 1-el kezdődik, egyenlően halad s egyenlően végződik:

$$\begin{aligned}
 1 \times 9 + 2 &= 11 = 2 \\
 12 \times 9 + 3 &= 111 = 3 \\
 123 \times 9 + 4 &= 1111 = 4 \\
 1234 \times 9 + 5 &= 11111 = 5 \\
 12345 \times 9 + 6 &= 111111 = 6 \\
 123456 \times 9 + 7 &= 1111111 = 7 \\
 1234567 \times 9 + 8 &= 11111111 = 8 \\
 12345678 \times 9 + 9 &= 111111111 = 9 \\
 123456789 \times 9 + 10 &= 1111111111 = 10
 \end{aligned}$$

ÉRTESESITÉSEK:

Értesítjük lelkész fiait, hogy Biró Lajos hódmezővásárhelyi lelkésztestvérünk „Virágok“ című egyházi beszédkötetét útnak indította s megérkezés után a Sajtó és Iratterjesztő a megrendelőknek szét fogja küldeni és újabb rendeléseket is elfogad.

A D. F. Egylet értesíti lelkész fiait, hogy a „Konfirmációi emlék“-könyveeske most van átdolgozás alatt és március végére új kiadásban meg fog jelenni.

A D. F. Egylet az Unitárius Közlöny „Tűzhely mellett“ című rovatából külön füzetet adott ki, mely unitárius egyházas tartalmánál fogva, kiválóan alkalmas egyházközségeink — és szórványainkban élő híveinknek lelki táplálására.

Az Unitárius Leányegylet f. évi március 4-én az unitárius kolégium tornatermében műsoros táncestélyt rendez.

Halálozások.

Gróf Apponyi Albert

A magyar nemzet nagy halottjáról mi unitáriusok is őszinte mély részvéttel és fájdalommal emlékezünk meg. Kiváló jellemnagyságai között reánk unitáriusokra feledhetetlen az a pártatlan, elfogulatlan ítélkezése, melyet mint magyar kultuszminiszter, a felekezetek részére juttatandó államszegély kiosztásánál azzal a kijelentésével és állásfoglalásával tett: az unitáriusok kevés lélekszámukhoz arányítva oy bámulatos kulturteljesítményt végeznek, hogy ők a lélekszámszerinti államszegélynél nagyobb összeget érdemelnek. És nagyobbat is juttatott.

A nagy és fennkölt lelkek sajátja a pártatlan ítélkezés. Legyen áldott eméke!

Teutsch Frigyes ág. evang. volt püspök, Nagyszébenben f. évi február hó 12-én meghalt. Szász fajának és egyházának kiváló tudományos vezetője, szorgalmas munkása volt. Testvéri rokonszenvét fenntartotta unitárius egyházunkkal. Temetésén egyházunk képviselőjében dr. Varga Béla egyh. főjegyző vett részt. Isten az ő hű szolgájának adjon csendes nyugodalmat.

Ó-tordai Gyulay Árpád. A régi hithű, törhetetlen-buzgó lelkű unitárius gárdának egyik oszlopos tagja volt. Pontosság, rendszeretet és emberbecsülés jellemezték. Kir. tanácsos, pénzügyigazgatóhelyettes volt. Unitárius egyházi tanácsos s mint ilyen egyházi számviteliünknek évtizedeken át ellenőrzője. 86 éves korában halt meg Kolozsvárt, f. évi február hó 18-án. Leánya, dr. Vékás Lajosné Gyulay Ilonka és fia Tibor, a Budapest Székesfővárosi iparkamara főtitkára s nagyszámú rokonság gyászolja. Legyen csendes pihenése. Temetése február 20-án volt. A családi hajlékból elszállításnál Dr. Boros püspök tartott megható búcsút. A temetői kápolnában Csifó Salamon, a sírnál Ürmösi Károly végeztek szolgálatot.

Magyarsárosi egyházközségünkbenl kapjuk a szomorú hírt, *désfalvi özv. id. Pataky Lászlóné marosvásárhelyi Sombory Krisztina* nagy patróna asszony haláláról. 91 évet élt s nemes lelkének jóságát árasztotta övéire és a hozzá folyamodókra. Halálát fia, *désfalvi Pataky Sándor* egyh. tanácsos és nagykiterjedésű család fájlalja. Isten nyugtassa meg!

Nyugtázás. Az egyesület pénztárába január 25-től február 22-ig előfizetői és tagsági díjat fizettek: Deák Piroska Kökös, özv. Szentiványi Sándorné Kolozsvár, László Zsigmond Székelykeresztúr, Létay László Temesvár, Szatmári Gábor Kolozsvár, Boros Mózes Jobbágyfalva, László Gyula Brassó, dr. Fazakas János Kolozsvár, dr. Bella Edéné, özv. Csongvay Lajosné Marosvásárhely, özv. Jakabffy Lajosné Székelyudvarhely, Palatka Lőrinené Ópiski, Zsigmond Tamás Kökös, özv. Kiss Józsefné Vulkán, özv. Barabás Jánosné Torockó 1933-ra; Adám Lajosné Marosvásárhely, Bódi Imre Brassó, dr. Janesó Ödönné Kolozsvár, Asztalos József Olthévíz 1930-ra; Lőrinezy Elek Kissolyos, Harkó Ferenc Brassó, Antoni Józsefné, Szász Gábor, Imre Mihályné Olthévíz 1931-re; Benedek Gyula, Benedek András Nagyajta, dr. Gálffy Zoltán Székelykeresztúr, Kádár Józsefné Szováta, Imre János Olthévíz, Székely Ilona Torockó 1932-re; Papszt Gyula Kolozsvár 1932—1933-ra; Pál István Kolozsvár, Unitárius Egyházközség Székelykeresztúr, Kolcsár János Olthévíz 1930—1932-re; Szabó Pál Kolozsvár, Szinte Ferenc Brassó, Gyarmaty Dénes Székelykeresztúr, dr. Mikó Imre, Kelemen Lajos Kolozsvár, Gálffy Ferencné, Vári Dénes Firtosmartonos 1931—1932-re; dr. Elekes Dénes, dr. Szolga Ferenc Székelykeresztúr, Tana Ferenc, dr. Gyergyai Árpád Kolozsvár, Unitárius Egyházközség Torockó 1929—1932-re; Szabó Lajos Marosvásárhely 1931—1933-ra, Csató Pálné Kolozsvár 1929-re; Unitárius Egyházközség Olthévíz 1926—1929-re (210 L.).

Alapítói díjban fizetett Gurát Béláné Kolozsvár 200 Lejt.

Kolozsvár, 1933. február 22-én. *Gálfi Lőrinc* pénztárnok.

MEGHÍVÓ.

A „Dávid Ferenc“ *Unitárius Nők Szövetsége közgyűlését* folyó évi március hó 16-án d. u. 5 órakor tartja meg, Kolozsvárt, az unitárius Collégiumban.

Tekintve a jelenlegi gazdasági krízis súlyos megpróbáltatásait a reánk nőkre háruló nagy felelősség tudatában fogjuk megbeszélni közös teendőinket. Éppen ezért kérjük nőszövetségeinket, hogy a közgyűlésen lehetőség szerint képviseltessék magukat.

A hivatalos kiküldötteken kívül szívesen látunk minden érdeklődőt.

- Tárgysorozat:** 1. A közgyűlés megnyitása.
2. Alapszabályok megállapítása:
3. Tisztikarnak és választmánynak választása.
4. Indítványok.

Hitrokoni üdvözlettel

a közgyűlést előkészítő bizottság.

Kolozsvár, 1933. február 18.

Minden kézirat Ürmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L., Magyarországra 90 L., Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Lejt egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egyesület rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 17951

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

A főpásztor husvétii levele, szétszórtan élő híveihez.

Kérünk titeket atyámfiai, hogy ne tántoríttassatok el a ti értelmetektől, se ne háboríttassatok meg, se lélek által, se beszéd által, se nekünk tulajdonított levél által.

Maga pedig a mi urunk Jézus Krisztus és az Isten a mi Atyánk, aki szeretett minket és kegyelméből örök vigasztalással és jó reménységgel ajándékozott meg: vigasztalja meg a ti szíveket minden tudományban és jó cselekedetben.

2. Thess. 2 r. 12., 16., 17.

Pál apostol szavaival szölok tihozzátok szeretett és kedves unitárius testvéreim és atyámfiai. Hozzátok, kiket körülményeitek elszakítottak és távoltartanak az anyaegyházközségtől. Hiszem, hogy más hiten levő embertársaitok megbecsülnek és templomukban is szívesen látnak. De nagyon igaz a közmondás: „a mi másé nem a miénk.“ A mi szívünk mindig vissza vágyik, oda az édes anyai szív közelébe. Oda hol sírjaik domborulnak. Ott szeretnők elmondani buzgó imádságunkat, emlegetvén neveiket.

De ha ez nem is történhetik, úgy ahogy szeretnők, azt mindig megtehetjük, hogy szívünk érzése el ne szakadjon onnan a kedves helytől, hol atyáink, nagyapáink, drága őseink, saját kezökkel építették a szent templomot s megvédték pusztító vésztől, vihartól, rossz emberek szándékától.

Azt is mindig megtehetjük, hogy szent vallásunkkal foglalkozunk s hitünk igazságait könyvekből, lapunkból (Unitárius

Dr Mikó Imre ur LOCO
Str Iuliu Maniu 24 .

Közlöny) szüntelenül forgassuk elménkben, mert csak így vesszük észre milyen szép, milyen igaz minden szava.

A mi hitünk igazságait most már több millió ember vallja magáénak. Sokan nem ismerik még, de akik megtudják, hogy mi az egy igaz Isten tisztelői és imádói vagyunk, ha meggyőződnek, hogy mi a Jézus Krisztus tiszta evangéliuma szerint élünk és cselekszünk, akkor minket szeretni fognak, hitünket megkedvelik, vallásunkat megbecsülik.

Jézusnak kezdetben csak kevés követője volt, Pál apostolt sok helyen nem akarták hallgatni, sőt szidalmazták, arcul verték, üldözték, mégis számos gyülekezetet alakított.

A mi hitünk és vallásunk nagy mestere Dávid Ferencz is sok gúnyt, szidalmat s végül még börtönt is szenvedett.

Az emlékezés napjai közelednek. A keresztény világ legszomorúbb emléknapja: nagypéntek. A Jézust elítélték és a legmegalázóbb halálbüntetéssel keresztfán kivégeztették. Azt hitték, hogy a testi halál befejez mindent. Csalódtak. A lélek hallhatatlan. Jézus lelke átjárta kortársainak a lelkét és megtermékenyítette. Halála megfogta a szíveket és kezdték emlegetni, hogy a jó és tökéletes fölött nincsen diadalma sem a halálnak, sem a koporsónak. Igazuk volt, csak egy pár nap s már bekövetkezett a husvét nagy ünnepe. A tavasz ünnepe, midőn a természet kibontja a rügyeket, a hit erőbe kap és a lélek látni kezdi azt is ami láthatatlan és megszólal a hit, mely csodákat művel. Jézus új életet kezdett az emberek között, mert tanítása, szent evangéliuma addig nem is képzelt erővel kezdett hatni, erősíteni és megkezdődött az a keresztény világ, melynek mi tápláló gyümölcseit élvezzük.

Kedves Híveim! a husvét szép ünnepére készüljétek buzgó lélekkel, s vegyétek tanulságul, hogy bármilyen nehéz sors terheli az ember életét, ha hite megvan, diadalmaskodni fog, miként Jézus diadalmaskodott még a halál felett is.

Megáll hitünk az Isten felől, jöjjön bár vihar minden felől. Legyünk erősék a hitben, kitartók és reménykedők, mert jó az Isten s nem hágy el semminemű veszedelemben.

Vagyok és maradok értetek buzgó szívvel imádkozó főpásztorotok:

Dr. Boros György,
unitárius püspök.

EMLÉK.

Keressél engem virágban, dalban,
 A nappalban, az éjjszakában,
 Keressél az öröm, a bánat könnyiben,
 A hegyen, völgyön, réten...
 Ott vagyok veled mindég,
 Mint kezdet, mult, jelen és a vég.

Lelked kicsi cellájában rab vagyok;
 Szíved hurjain az én ujjaimtól szállnak a régi dalok.
 Szemeidből néha könnyeket fakasztok,
 Vagy derülté varázsolom bársonyos, kerek arcod.
 Álmaidra hálót magamból szövök;
 Ha nem akarod is én jövők... jövők.

A legerősebb én vagyok benned,
 Hiába dobna ki kis puha, fehér kezed,
 Mindég vissza lopodznék.
 Az újért hiába dobtál volna ki rég,
 Csak az idő nagy pókja szívhatja ki a vérem,
 De ezzel én még be sem érem.

Mindég, mindég veled leszek és vagyok.
 Tudd meg én az emlék vagyok.

Ifj. Dr. Gspann Károly.

KICSI FEHÉR HÓVIRÁG.

Kicsi fehér hóvirágok,
 A hó alig olvad el, és ti már a göröngyök közt mosolyogtok,
 És beleszilingelitek a világba, hogy újra tavasz van.

A szellő megérinti gyöngye, bársony arcotok,
 S újra szállnak új tavaszi dalok...
 A remény zöldje újra mindent megkoronáz.

Újra lesz sok, sok szép virág,
 Napfényben uszik ismét a világ.
 Ki nem örül a tavasznak?

Virágok születnek, illatos lesz újra a rét,
 S reményünk, ilyenkor semmi sem tépheti szét,
 Mert Te benned bízunk Uram!

„Ki ellenünk,
 Ha Isten velünk?”

Ifj. Dr. Gspann Károly.

Miképen gondolom unitárius vallásos életünk fellendítését és bensőségebbé tételét.

Válasz érkezett a feltett kérdésre lapunk lezártáig, melyet alább közlünk.

I.

Az Unitárius Közlöny szerkesztősége által felvetett kérdésre feleletképpen idézem egy nagy magyar államférfi nemrégén elhangzott szavait: „Mindegy az, hogy ki a vezér, csak igaz ember legyen, s egyetlen szavára mindenki engedelmeskedjék.“ Ezek a szavak jelölik meg egyházunk részére is a helyes utat. E szavak kell érvényesüljenek egyetemes egyházunk minden szervezetében. Merem állítani, hogy nem a szegénység a mi tulajdonképeni bajunk okozója, hanem a hibás nevelés és a fegyelem meglazulása.

Tanulmányozásképpen többször fölkerestem a medgyesi szász földművesiskolát, tanulmányoztam több szász falu szervezetét, mindenütt azt találtam, hogy a vezetők fáradságot nem ismerő szorgalommal tanítják a falu népét szakszerű gazdálkodásra, és ezt a fáradságot a nép meghálálja; főhatóságának egyetlen szavára mindenki engedelmeskedik, panasz nélkül fizeti óriási egyházi adóját. Ismerek többeket, kik lemondottak megszokott kávéjokról, tejet esznek, pár pohárral kevesebb bort isznak, kevesebb cigarettát szívnak, a különbözetet önérettel fizetik egyházuknak. Tudom, vannak sokan, akik azt mondják: a szászok tehetik, mert ők gazdagok. Fáj nekem, mikor látom, hogy a székely faj, mely sokkal találékonyabb, sokkal talpraesettebb, mint a szász s mégis szegényebb. Ez ami gondolkozóba kell ejtsen mindnyájunkat, ezen kell segítenünk. Bizonyára ezt látta Káli Nagy Árpád f. ü. gondnok úr is, midőn helyesen javasolta, hogy theológiánkon fel kell állítani a gazdasági tanszéket. Hiszen híveink többnyire földművesek, ezeknek nemcsak elvont tudományokra van szükségük, hanem útmutatásra, irányításra. Ha lelkeszeink bizonyos gazdasági felkészültséggel is hagyják el a theológiát, megújulás lesz minden parochiánkon. Lesz vetőmag nemesítő, lesz szőlőoltványiskola, szövetkezetek, szép gyümölcsészet, méhészet, udvaron fajbaromfi, az istállóban fajállatok. A panasz eltűnik, lesz jólét. A hívek örömmel keresik fel tanácsért, útmutatásért. Népesek lesznek a vallásos estélyek, hol a vallásos kérdések mellett megvitatják az időszerű gazdasági

teendőket. Akkor azok a kopár székely hegyek papjuk vezetésével, saját kezükkel oltott fajvesszőkkel lesznek beültelve, vagy az éghajlat szerint befásítva. A székely megtalálja otthonát, nem kell vándorolva elszéledjen a nagy világba. Tapasztalni fogja, hogy az a hold kopár oldal, mit szőlővel ültetett be, annyit hoz, mint tíz hold szántóföld, ha okszerűen megmunkálja. A pap lesz a nép útmutatója, tanácsadója, atyja, kitől várja boldogulását, s akit megbecsül.

A hívek és lelkész eme szeretetteljes viszonyából áldás árad egyházunkra. Főhatóságunk irányító szavára mindenki engedelmeskedni fog. Nem lesz több szegénység, mindenki, mint a szászok, önérettel és boldogan fogja megfizetni egyházi adóját. Nemcsak névleges, hanem öntudatos unitáriusok lesznek. Születni fognak Zsuki Lászlók, Augusztinoviecs Pálok, Berde Mózsák.

Harangláb.

Buzogány Kálmán
unitárius lelkész.

Kultúrdélután a püspöki házban. Március 3-án volt a 3-ik és utolsó műsoros kultúrdélután a püspöki házban, igen nagy számú társaság jelenlétében. Gyergyay Judit a finn—svéd—norvég és dánországi útjairól tartott élvezetes előadást, melyben bizonyosságot tett ügyes, élénk és alapos megfigyeléseiről. Ürmösi Magdus szépenfejlődő és művészi fokon álló énekszamaival gyönyörködtette s mondhatni lebilincselte a hallgatóságot, Tatár Ferenc precíz zongorakísérete mellett, ifj. dr. Gspann Károly költeményeiből olvasott fel, melyek általános tetszést arattak, ezekből kettőt folyóiratunk jelen számában közlünk. Közkívánatra Tatár Ferenc adott elő zongoraszámokat. — A D. F. Egylet vezetősége e helyen is hálás köszönetét fejezi ki a főtiszt. püspöknek öméltóságának, azért a fáradságos szép áldozatért melyel lakását, világitást díjtalanul rendelkezésre bocsátotta és a perselygyűjtésekből befolyt 3311 leit a D. F. Egylet céljaira adományozta.

Felhívás az Unitárius Közlöny olvasóihoz. Lőrinczy Dénes, bukaresti unitárius lelkész felkéri az Unitárius Közlöny olvasóit, hogy címére (Bucuresti 2. Str. Stirbey Voda No. 9.) írják meg sürgősen Bukarestben élő ismerőseik nevét és lehető pontos lakás-címét. — Arra is kéri a Közlöny olvasóit, hogy írják meg ismerőseiknek az ottani unitárius istentisztelet helyét és idejét: Minden vasárnap istentiszteletet tartanak, ezidőszent d. e. 10—11-ig a ref. elemi iskolában, Str. Sfintii Voejvozi 50. sz. alatt. — Istentisztelet előtt iskolás növendékeink hitoktatására Vasárnapi Iskolát tartanak.

Levél — és válasz.

A napokban egy levelet adtak át nekem. Alább közlöm, némi kihagyással, abban a reményben, hogy a levél írója nem haragszik meg érte reám. Nevét nem is említtem, csak annyit árulok el, hogy egy unitárius asszony .

Kedves Tanár Úr!

Azt hiszem, meg lesz levpe, hogy levelemmel felkeresem, hiszen talán ha hírből ismerhet engem, ép ezért meg kell magyaráznom, hogy mi az oka annak, hogy levelemmel Tanár Urat keresem fel. Mindig tudtam, hogy egyszer ki kell jönnie a lelkemből annak, a mi évek hosszú során irodott bele. Soha nem tudtam, hogy mikor és kinek mondom el, csak azt, hogy egyszer kinyílik az ajtó. Erre most az indított, hogy Unitárius Közlönyünkben körkérdest olvastam, hogy lehetne hitünket bensőségebbé tenni, s hogy épen Tanár Úrnak mondom el, ezt meg az hozta ki, hogy olvastam az Unitárius Szószékben megjelent ige magyarázatát „Hol van a Te Istened.“ Erre kiáltott fel bennem az a kikivánczó hang, végre egy unitárius ember, aki beszél az örökkévalóságról. Hátha megért! S akkor mindjárt kemény és szigorú szóval meg kell mondanom, hogy én az unitáriusokkal nem vagyok megelégedve, nem találok magunk között elég hívő embert, de mintha nem is erre törekednénk; akkora nagy a józanságunk, hogy az embert, vagy még inkább az észet tettük meg a legnagyobb hatalomnak, amit megfoghatunk, s a láthatatlanból, az örökkévalóból nincsen bennünk semmi, pedig milyen mélységes titkok nyílnak meg a hívő szeme előtt... Mikor erre gondolok szinte fáj nekem, mert én nem tudok olyan józan lenni; mélyen benne él már régóta a lelkemben a keresztény hívő ember képe, aki mindenben az isteni akaratot keresi, aki az életét bele tudja kapcsolni az isteni tervbe, állandó és folytonos küzdelmet folytat a gonosszal, a bűnnel, hogy az Isten közelében maradhasson, ismeri a törvényt és ebből folyólag a lelke telítve van nagy emberszeretettel és szolgálattal, aki tudja, hogy azzal a céllal jött a földre, hogy megjavulva és megtisztulva térhessen haza s ép azért ezt az időt jól fel kell használni, mert a jövő haza olyan lesz, amilyennek itt előkészítette; aki érzi, hogy mindenünkkel együtt az Istenéi vagyunk, Ő azt jegyzi rólunk, hogy a reánk bizottakkal, hogy gazdálkodunk. Egyedüli támaszunk Jézus és az Ő jelenben is élő és dolgozó tanítványai, kezükben az írásokkal. Ez az igazi hívő ember képe az én hitemben és elgondolásomban és hogy az Isten ettől az embertől soha sem fogja azt kérdezni, hogy te református, katolikus avagy unitárius vagy-e, csak azt nézi, hogy mennyire tudott előre jutni, mennyire megtisztulni és az Istentervbe mennyire tudott bekapcsolódni. S ma, amidőn a hit számára kellene megnyerni az embert, arra kellene megtanítani, hogy milyen egy hívő ember és hogy lehet hívővé lenni. Ehhez pedig nem nagy filozófia, csak szeretet és áldozat kell. Pedig a mi unitárius vallásunk ma már nem egyéb, mint filozófia, vallás filozófia, s épen ezért nem tud hívő lelkeket termelni. Elmodernizálódott, pedig a hit számára csak egy haladás van: a javulás. Az én hitem átfogja a láthatatlan, örökkévaló életet, érzem, hogy ez, amely sokak szemében csak eszmény vagy képzelődés, nekem valóság, nagy, nagy reálítás és ebből kifolyólag érzem azt is, hogy ez a földi élet csak az örökkévalóság szem-

pontjából fontos. Miért nem lehet nekünk unitáriusoknak is ez a kérdés problémánk, miért nem koncentrálnánk ebben és erre felé a mi hitünk? Hiszen amíg olyan nagy valami nekünk az ember, sőt egyik nagyobb mint a másik, addig csak gőgünkben kritizálunk és tagadunk és nem látjuk meg, hogyan lehet elmélyülni a hitben — lélekben belekapcsolódva a láthatatlan életbe.

Most a Tanár úrnak megmutattam az én lelkemnek aggodalmait, még csak azt teszem hozzá, hogy én nem akarom és soha sem is fogom a vallásomat elhagyni, mert Isten ebben az egyházban helyezett el engem, ebben nyertem a hitemet is, de életet, új életet szeretnék önteni belé... Én? Hát, hogy tehetném ezt én? A vezetők, az arra hivatottak, Önök kedves Tanár úr. Oh, állítsák a hit szolgálatába az életüket, kezükben van a sajtó, a theologia, semmi sem hiányzik, ha meg van a hit és a lelkesedés, a lélekmentés iránti vágy, mert hiszen Isten a pásztorról számonkéri a nyáját és ha csak egy is hiányzik, ki a felelős?

Összegezve az elmondottakat, hogy hitéletünk bensőségebbé tegyük, neveljük magunkat, újuljunk meg elsősorban mi magunk, vagyis közülünk azok, kiket az Isten az őrhelyekre rendelt; hívjunk össze olyan gyűléseket, ahol, akinek közülünk legnagyobb a lelke s legjobban érzi a szolgálat kényszerűségét és akinek a lelke leginkább telve van Istennel, szóljon nyelveken, árássa a megértés keresését, hulljon a szívéből a mennyei permete, hogy akikre hullott kezet nyújtsanak egymásnak a közös munkára. Dobbanjon össze az életük a közös célban, hogy ők Istent akarják visszahelezni, a hitet beleszuggeralni a világba. Tanítsanak imádkozni — imaórákon, mert nemesak az a fontos, hogy a templomot hányan látogatják, hanem, hogy akik látogatják igazán odavalók-e, vagyis odatartozók legyenek. Minden erőnkkel igyekezzünk Jézusba kapaszkodni, akit nem tartunk ugyan személyes Istennek, de az Isten Benne nyilatkozott meg és szólott hozzánk. Higyjük és hirdessük Róla, hogy ma is él (hiszen a hívó léleknek megjelenik), és ma is szólja nekünk, hogy készíti az örökkévaló hajlékot a számunkra, csak mi ne rontsuk el. Hirdessük nyíltan, mint nagy igazságot, hogy ez a nyomorult helyzet csak akkor változik meg, mikor ő beköltözik minden ember szívébe. Ha az őrhelyeken állók imádkozva kérték és megkapták a kegyelmet, ha egyszer itt kigyúl a láng is, döbbenetes erővel tör magasra a lelkesedés, ha papjaink és vezetőink átítatódnak az örökkévalóság fényétől és nem elégszenek meg azzal, hogy „ez úgy is az Isten dolga“, ha hívőkkel lesznek, akkor a gyülekezetek önkénytelen a fényfelé fordítják fejüket és az életünk bensőségebbé válik.

Tanár úr, bocssásson meg, hogy egy óráját lefoglaltam, de egy belső kényszer hatása alatt történt. Sokszor belenyilalik a szívembe, ha hallom, hogy a hit, a vallás ma nem probléma, mikor én tisztán tudom, hogy az életünk legnagyobb, sőt talán egyedülvaló kérdése, mert minden egyéb mulandó s az emberben egyedül a mi örök: a lélek értékei. Úgy szeretném, ha akkora nagy lenne a hangom, hogy ezt belekiálthassam az egész világba.

Az uram azzal szomorít, hogy a Tanár úr egy kézlegyintéssel fogja félretenni és elintézni levelem s nekem mégis le kellett írnom Kellott! Most arra szeretném kérni a Tanár urat, hogy ha röviden is, válaszoljon és mondja el véleményét és hitét, nekem nagy örömöt szerez vele.

*

A levélben foglalt kívánságnak eleget kívánok tenni s azért

mindjárt ideírva válaszat is: Kedves és szeretett atyámfia! Nagy lelkiörömmel olvastam becses levelét, amelyet nekem küldött. Fogadja hálámat és köszönetemet, a bizalomért, amelyben engem levele elküldése által részesített. Legyen megnyugodva, hogy megértettem s aggodalmainak nagy részében én is osztozom. Hiszem és vallom magával együtt, hogy életünknek célja és értelme akkor van, ha alázatosan alátudjuk rendelni magunkat Isten akaratának s ha egész életünkben arra törekszünk, hogy a Jézus által hirdetett Isten országának szerény munkásai lehessünk.

Erre pedig csak a hit segíthet. A hit abban, hogy egyedül a szeretetnek, a jóságnak fegyverével leszünk képesek elérni azt a célt, amelyet Isten tűzött elénk. Sem a tudomány, sem a gyarló emberi erő túlértékelése nem fog célunkhoz közelebb vinni soha, csak az a tiszta hit, amely Jézusban nyugszik és az ő tanításai-ban gyökerezik. Az igazi, erős unitárius hitnek más célja nem lehet, minthogy terjessze az Isten- és ember-szeretet magasztos elveit s tanítsa meg az embereket arra, hogy próbáljanak meg Jézus nyomdokain járni s az ő tanításait követni. Ez azonban nem könnyű dolog. Ehez az kell, amit az írás „megtérésnek“ nevez; ehez az kell, hogy amint Ön levelében mondja, „hitéletünket bensőségesebbé tegyük, neveljük magunkat s üljünk meg első-sorban mi magunk.“ Igaza van!

Hitünk alapítója azt mondotta, hogy „a hit Istennek ajándéka.“ Én is fölteszem a kérdést, vajjon mi mostani unitáriusok meg tudjuk-e eléggé becsülni ennek az isteni ajándéknak végtelen értékét?! Vajjon nem áldozzuk-e fel nagy részét muló földi javakért?! Vajjon él-e közöttünk az egyetértés és a szeretet, amelyről megismernek, hogy Jézus tanítványai vagyunk.

Mindezeket a kérdéseket minden unitáriusnak föl kell tennie magához és az ő hittestvéréhez. A vezetőknek pedig meg kell gondolniok, hogy legfőbb feladatuk a hitet erősíteni, tisztítani és fejleszteni. Csupa kritikával, tagadással soha sem lehet felépíteni Istenországát. Az unitárius kereszténység „ésszerű“ vallás, amint Channing igen találóan megjegyzi. Ennek az ésszerűségnek azonban mindig olyannak kell lenni, amely épít és fölemel. Az ésszerűségek csak az a feladata lehet, hogy a hitet megtisztítsa s eltávolítsa belőle azokat az elemeket, amelyek méltatlanok Istenhez, aki „lélek“ s méltatlanok a Jézus szelleméhez. Ez a negatív munka azonban csak eszköz kell, hogy legyen ahoz, hogy minél tisztább, erősebb és magasztosabb hitet teremtsen. A cél csak egy lehet: minél mélyebb és szilárdabb hitet teremteni a gyarló és ingadozó emberi lélekben. Emellett a nagy cél mellett minden egyéb eltörpül s másodrendű jelentőségűvé válik.

Ezekben adom meg röviden válaszat. Kérem, hogy más-kor is keressen fel soraival. A kedves férjének pedig mondja meg, hogy én nem szoktam kézlegyintéssel elintézni a komoly dolgokat. Már pedig minden, ami egyházi életünk javítását és megújítását célozza az én szememben a lehető legkomolyabb dolog.

Atyafiságos üdvözlettel köszönti

Dr. Varga Béla.

Leányaink küzdelme a mindennapi kenyérért.

Irta és a Dávid Ferencz Egylet „Mai problémák“ című előadás-ciklusán felolvasta: *Kovács Dezsőné.*

Ohajtottam volna, hogy a tisztelt közönségnek valami kedves, felvidítő történettel szolgáljak. Sajnos, az idők még mindig anynyira súlyosan nehezednek vállainkra, hogy kénytelen vagyok inkább a nők kenyérkereseti módjában beállott változásról egyet-mást elmondani, ami nem egészen vidám történet, hanem komoly valóság, amellyel számolnunk kell.

Mielőtt a magunk házatájáról beszélnek, vegyék jó néven, hogy egy-két, nálunknál hatalmasabb nemzet nőinek sorsáról emlékezzek meg.

Vegyük először Nagybrittániát. Az angolok úgy élnek lelkünkben, mint akaraterős nép, amelyet csodálni kell. Öt világrészből, az Északi Sarktól a trópusokon át, a Déli Sarkig elterülő harmínchét millió négyzetkilométernél nagyobb területről ömlik, és özönlik a gazdagság az anyaállamba. És maga ez az anyaállam, mindössze csak kétszáznegyvennégyezer négyzetkilométer, tehát az összes birtokoknak százötvenkettő része. Ez az anyaállam minden életrevalósága mellett, sokezer gyára, egyenesen megszámlálhatatlan üzletei, milliárdos bankjai, mérhetetlen vagyongolosszúsai és kétpercentre kihelyezhető milliós tőkái dacára annak, hogy a világ ezer és ezer aranypatakja és aranyfolyói hozzáömlenek, nem képes minden lányának, minden asszonyának kenyeret adni! Ezért, azok a leányok, és azok az asszonyok, kiknek ebben a *rémületes* gazdagságban sem jut kenyérre, kellő *felkészültséget, megfelelő tudást* szerezve, nekivágnak a világnak.

Most aztán jönnek a regényírók. Jön Crooeker, Glyn Ellinor, Courts Mahler, akiket hölgyeink is jól ismernek, és úgy állítják be a küzdelemre indult nőknek a sorsát, hogy nem csodálom, hogy sok-sok magyar leány, magyar asszony szinte elsírja magát, hogy miért nem ő az a bizonyos Dorothy, Lian, Margaret, vagy Grace, akit, alighogy a mesés Indiába bekukkant, máris egy nagy lófuttatáson pontosan egy indiai maharadzsza lát meg. De ez nem elég. A maharadzsza melle valósággal be van szórva rubinnal, zaffírral és a turbánján egy tyúktojásnyi gyémánt tündököl, akár csak a szeme, mely fellángolt szerelmének minden ragyogásával pontosan Dorothyt, vagy Liant árasztja el... A további aztán közönséges história, azaz törvényes házasság és hűség mindhalálig.

A már említett írók ki nem fogynak a hercegekből, grófokból, fordí méretű automobil gyárigazgatókból, fő-főkormányzókból, és ha itt-ott elvétve egy-egy mérnökről, vagy édeszről van szó, aki elképpesztő alkotásokkal *ejti bámulatba a világot*, a regény végén kiderül, hogy bizony ezek az urak is lordok. És ezek az urak egytől-egyig csak azért határozták el magukat az utolsó pillanatban, de gyorsan, hogy hajóra, expresszre, repülőre szálljanak, hogy pontosan akkor érkezzenek meg akárhová, amikor ott Dorothy, vagy Lian jelenik meg, és pedig bátran, a legjobb reménységgel... És a többit már ismerjük...

Dehát mindez nem igaz! A sok sokezer közül talán egy eltalálja a főnyereményt, ezt hiszem; de hogy a többi sok-sok ezer élete küzdelem, vergődés, majd szerény révbejutás, ez a valóság, ezt higyük. Az írónők pedig esztergályozhatják a lordjaikat to-

vább a nők kábítására, miközben valódi perzsaszőnyeges dolgozó-jukban finom cigarettájukat szívják.

Az angol nők, *kik nem regényalakok, hanem élő lények*, hazájukat a megélhetésért hagyják el, ők a munka és becsület hősei, a kultúra terjesztői, bármily szerény sors jut osztályrészekül. Melegen ajánlom olvassák el Aldrich: „És lámpást adott kezembe az Úr“ című regényét, abban *híven* van megírva Abbie Deal személynében, hogy az angol nő mire vállakozik és mire *kell*, hogy vállalkozzék hogy egész élete, minden tanultsága mellett, milyen küzdelem, sokszor valóságos mártiromság egy hozzá hasonló derék ember, mondjuk, egy derék farmer mellett, aki a romantika bánárára csak olyan, mint a minők a mi embereink, tehát se nem lordok, se nem márkik.

A férfi az összeroskadásig küzd, Abbie Deal folyton folyvást mellette. Felveszi a harcot a szegénységgel, a perzselő szárazsággal, a preeri-tűzzel, a sáska milliárdjaival, a rossz természettel, *harcol* gyermekei testi és lelki jóvoltáért, *harcol*, hogy a preeri sivatagán, ahová az Úr rendelte őt és a férjét, kultúrát teremtsenek.

Az ő farnjuk után rendre sok farm alakul, majd városok, gyárak, nagyszerű kultúrintézmények.

Nem csodálom, hogy Aldrich, az ő könyvében örök időkre emléket állít Abbie Dealnak, az igazi angol nők megszemélyesítőjének.

*

Lássuk most nagy Németország leányait. A legjobb sorsra érdemes ország, amelynek kiterjedése négyszázhatvanhétezer négyzetkilóméter, minden kiválósága mellett szőrnyű sorssal küzd, hiába van hatvankét millió derék polgára. Temérdek a baja. Egyik főbaja, hogy a jövedelmei mind kisebbre zsugorodnak, a kenyérkaraj jelentősen kisebbedik. Ilyen körülmények között csak *megbecsülő elismeréssel* lehetünk ama sok-sok ezer *tanult* német leány iránt, akik, hogy magukon és családjaikon segítsenek, nem sokat válogatnak, hanem elhelyezkedést keresnek gazdaságokban, földmives családoknál, másfajta családoknál, ahol reggeltől-setig dolgoznak, úgy külső, mint belső gazdasági és háztartási munkát, *válogatás nélkül*. Így tehermentesítik a családjukat bár egy ember erejéig. Mert bizony, jó pénzbe kerül csak egy leány teljes ellátása is! Fizetésükből, amely meglepően szerény, mégis küldözgetnek haza is, hogy a még munkaképtelen testvér is végezhesse iskoláit.

Ők maguk megerősödnek, sokat tapasztalnak, magabizók lesznek, mert hiszen nap-nap után látják, hogy dolgoz két kezüknek, értelmes fejüknek, valamilyen, de főleg gazdasági és háztartási tudományuknak, melyet kitűnő szakiskolákban szereztek, értéke van s így kedélyük, világnézetük derült marad.

Természetes, hogy a derék lányt a munkaadó család megbecsüli és a leány is családtagnak érzi magát, ki is van kötve állásfoglaláskor a Familienschluss. Tehát nehéz sorsában sem marad el a kultúrától. Mert a Familienschluss azt jelenti, hogy a családdal étkezik, hogy a család leányaival egyszobában lakik és templomba, vagy ünnepélyre együtt mennek, stb. Így nemesak együttdolgozó, de együttérző, együtt örvendő, együtt búsuló lesz a családdal.

Kérdezheti valaki, hogy miért nem mennek hivatalba, irodába ezek? Bizonytalán tanultak jogi ismereteket, felső kereskedelmi is-

kolát, szakiskolát, stb. végeztek? Azért nem mennek, mert nincs hová, nincs állás, tehát *kénytelenek* azt a kenyérkereseti ágat megfogni, amely adódik a háztartásban; gazdaságban mindig kell az értelmes, dolgos kéz.

Ujabbán pedig egy-két év óta Németország leányai százával keresnek Franciaországban is állást. Állást, amilyen adódik, túlnyomóan háztartásban. Leányok, akik főiskolát végeztek, a körülmények kényszerítik erre őket. És érdekes, hogy nagy fizetésre nem is reflektálnak, csupán teljes ellátásra, és Familienschlusstra. Rendesen egy évre vállalkoznak és ezalatt az év alatt jól megtanulnak franciául, miután már valamelyest ugyanis tudtak a kiutazáskor. Bizonyos, hogy a nyelvtudásnak később hasznát veszik. Hogy a munkaadó család látja, hogy korrekt magatartású, művelt, tanult lánnyal van dolga, a legtermészetesebb, hogy a szolgálati év végét nem várja örömmel.

*

Most lássuk Svájcot.

Mindnyájan tudjuk, persze csak hallomásból, hogy mindenki a millióit Svájceba menekíti, ahol tehát már annyi a pénz, hogy nem a bank ad kamatot a pénz elhelyezőnek, hanem a pénzelhelyező kénytelen fizetni a banknak, hogy vállalja pénzének gondozását. Átlagban két-három percentet. Tehát Svájcban van pénz, és mégis a leányok, a nők óriási többsége penziókban, hotelekben, szanatóriumokban keres elhelyezkedést.

*

Magyarországon nagy hiba, hogy a leányok óriási többsége egyetemre, akadémiára törtet. A családjuk hihetetlenül sanyarog, nem azért, hogy a leány tanuljon, hanem, hogy végezzen. Hiszik, hogyha végzett, jön a pompás állás, majd egymáson segítenek, stb. stb. Dehogy jön állás! Hiszen egyetemi, műegyetemi kitűnő diplomákkal ezren és ezren évekig keresnek megélhetést a fiúk, a férfiak is és hány, de hány közülük havat lapátol, a Dunasoron kirakódó sváb asszonyoknak hordja a terhet, csakhogy valahogy éhen ne haljon. Egy malomóri állást, egy irtokit, kétezeren is megrohamoznak, tehát semmiesetre sem tanulmányaiknak, intelligenciájuknak megfelelő állásról van szó. *Ilyenformán mit akarhatnak* a leányok? És amikor ezt kérdelem, nagyon kérem a kedves közönséget, ne higye rólam, hogy ellene volnék, hogy leányaink, nőink, igenis kapjanak állást, ha meg van hozzá a megfelelő készség. De mivel évezredek át mégis csak a férfiaké volt minden állás, valahogy azt hiszem, hogy most is, a házonkívüli állások, mégis csak a férfiút illetik meg. És újra kérdelem: Ilyen formán mit akarhatnak a leányok? Katedra, iroda, hivatal nincs: ami nem volna baj, ha a család gond nélkül tarthatná el a magas képzettségű leányt. De éppen itt van a baj! És így nem marad egyéb hátra, mint megragadni azt a becsületes munkát, ami útjába akad, esetleg éppen háztartási állást. Hogy ez az elhatározás valóságos lelki megrázkodtatással jár sok leánynál, értem. Küzdenie kell évszázados felfogás ellen, nagyon sok hibás, avult fogalom ellen, melyeket családja és a társadalom belénevel. Faji túlzott önbeesülés ellen, még mindig duló és bénító kasztszellem ellen! A küzdő láthatóan lázadozik életének ilyen fordulata ellen és mégis meg kell lennie, mert a becsületes munka becsületes megélhetést nyújt és ezerszer jobb, mint lelkileg és testileg el-

senyvedni a tehetetlenség hinárjában, vagy az olesó szerelem, a szabadszerelem útjain önmagától megundorodni. Igaz, hogy a magyar küzdőt senki sem segíti, csupán lehangolja okatlan lebirálásával, lelketlen lesajnálásával, esetleg azzal, hogy elfelejti az ismeretséget, bár a templomba jár. De okossággal sok mindent lehet győzni, a megpróbáltatás csak javára szolgál a dolgozó nőnek, mindennap új erőt ad a győzni-akarás, hogy győztesen kerüljön ki az élet harcából, mint ahogy a nehéz anyagi válságokból győztesen kell, hogy maga az ország kikerüljön, ha gyermekei türik és elszenvedik a megpróbátatásokat és ugyanakkor a jövőt is munkálják. Mindenik azon a módon, ahogy adódik.

*

Hadd közeledjek azonban a hozzánk legközelebb álló, erdélyi viszonyok tárgyalásához.

Erdélyben is, az általános anyagi leromlás, a különböző pályákról való leszorulás folytán egy új rend van alakulóban, ha lassan is: az intelligens házi alkalmazottak rendje.

Erről a rendről óhajtok beszélni.

Előbb azonban néhány régi emlékemet akarom felújítani. 1914. előtti évek során minden nyáron külföldi üdülőhelyeken töltöttem a nyarat. Penziókban szállottam meg, ahol rajtam kívül még ötvenen-hatvanan voltak. A sok minden új között, ami megragadott, nem utolsó helyen volt az a tapasztalatom, hogy a penzióban a rend, a kiszolgálás mintaszerű volt. A konyhai, mosóházi és többi munka úgy ment, akárcsak a gépen és délután 4–6-ig szabad volt minden alkalmazott, pedig magyar viszonyokhoz képest aránylag kevesen voltak. Mikor afölötti csodálkozásomat egy alkalommal kifejeztem, azt mondta a penzió tulajdonos, hogy természetesen, mert „én csak intelligens elemet alkalmazok, az intelligens elem gyorsabban és ügyesebben dolgozik.“

És kikből állott akkor már a magyar, dalmát tengerparton, szigeteken ez az intelligens elem? Kis hivatalnokok és nagyobb hivatalnokok, kikötői felügyelők, révkapitányok, mesteremberek leányaiból. Kik legalább négy polgárit tanultak. (Tehát négy gimnázium.)

Kezdtem a leányokkal foglalkozni. Szóba elegyedtem velük.

— Mi az oka, hogy idejött dolgozni? — kérdeztem az egyikőtől.

— Szüleimnek tíz gyermeke van és mindnyájan, amint munkabírók leszünk, munkát keresünk. De mit is dolgozhatnánk ott-hon?

— A másik: Férjhez akarok menni. Szegény vagyok, de 3 év alatt itt mindent összeszerzek amire szükségem van.

— A harmadik: Nálunk nincsenek kényszerítő körülmények, de ha a jövőmre gondolok, mindig penziótulajdonosnak látom magamat. Ez vágyaimnak a teteje. Azért jöttem ide, hogy rendre majd mindent megtanuljak, amit tudnom kell.

És ezek a leányok reggel 6-tól este 10-ig jó kedvvel, szívesen dolgoznak. A munkát nem tekintették lealacsonyítónak, hanem nemes eszköznek, céljaik elérésére. Egy sem hozakodott elő azzal, hogy ő „jobbira“ született, hogy a sors neki valami „nagyszerűvel“ tartozik, mert seper, porol, főz és mosogat és egy sem igyekezett munkájának azzal nagyobb értéket adni, vagy személyének több figyelmet igényelni, hogy tudunkra adja, hogy ámbár ő dolgozik, az apja tisztességes állással, foglalkozással bíró egyén.

Ezek az alkalmazottak egyedül természetesenek azt tartották,

hogy nem fogyasztói, hanem növelői a családi értékeknek. Nem sirba siettetői öregedő, vagy szegény szüleiknek azzal, hogy dologtalanul felélik még azt is, ami van; hanem megértői, segítői. Ők a munka és ennek természetes következményeképp: a becsületes megélhetésnek a hősei.

Miután ezek a leányok abszolút tisztességes magaviseletűek voltak, teljes megbecsülésben részesültek a vendégek részéről is.

Találkoztam a háztartási alkalmazottak között magasabb kvalifikációjuval is. Egy helyen minden intézkedés egy 24 év körüli leány kezén át történt és a főzés kényes, nehezebb részeit is ő végezte, a vendégek száz kívánságát ő tárgyalta meg, ő vásárolt be, könyvet vezetett stb. mindig derűten, mintha a világon mind ez volna a legkedvesebb dolog.

Megbarátkoztunk és akkor megtudtam, hogy ez a minden tiszteletet megérdemlő leány egy szolgálatban levő tábornok leánya, tehát tulajdonképpen excellenciás kisasszony és a Herászban végzett a katonatisztek leányai számára fentartott legelőkelőbb intézetben.

— No és mint történt, hogy most a penzió keze, feje, szive? — kérdem.

— Nagyon egyszerűen. Édesanyám évek óta nagybeteg, egy nagyon drága ideggyógyintézetben. Három fiútestvérem még nem szerző, szegény édesapám el van adósodva, a szükségképpen eléálló költségek miatt. Ha én oklevelemmel tanítónői állást foglalok el, éppen, hogy magamat tudom eltartani, de a családomon segíteni nem tudok. Vagy maradtam volna otthon excellenciás kisasszonynak? Itt valami jót kellett kitalálni. Hallotam sok mindentről s legtöbb kedvem ehhez a vállalkozáshoz volt, amiben itt most örömet is találok. Elhatározásomat tett követte. Jelentkeztem a Sacher szálloda tulajdonosnőjénél. Ő ritka megértéssel fogadott. Hat hónapig tanultam nála reggeltől éjjelig és ma itt négyezerannyi fizetésem van, mint lett volna, mint tanítónőnek. Meg vagyok elégedve, enyéimet segíthetem, soha senki meg nem bántott, mert hiszen *a vendégek, a férfiak magatartását velem szemben én határozom meg az én magatartásommal.*

Ennek a történetnek a címe ügyebár ez lehetne: *A helyesen felfogott életnek a hőse.* Mindenesetre felemelő, biztató, egy jobb jövő reményével kecsegtető történet.

Amint kimutattam, külföldön százával vannak a hasonló esetek, Magyarországon is kezd lenni. Sok leánynak hiába van meg akár a kereskedelmi akadémia, akár az egyetemi kvalifikációja, állás nem lévén, kénytelen a „lenézett“, „alacsony“ munkaterületre nézni és ott okos magatartással, a munka megbecsülésével egy új világnézetet teremteni.

*

És most mi van nálunk Erdélyben? *A magasabb tanulmányokkal rendelkező*, állást hiába kereső leányaink otthon ülnek elégius hangulatban, mint tiszta *holt tőke*. Holt tőkét mondom, mert az nem munka, hogy a kis háztartásban imitt-amott mozdítanak valamit, esetleg filéznek, vagy pláne, gobelinmunkán pisznognak. Nem néznek körül, hogy a gazdálkodás, az élet, a rossz viszonyok dacára, számtalan olyan munkalehetőséget nyújt, mely okosan megfogva, megélhetést ad. A kitűnő latin dolgozatokat játszva megíró, a nehéz algebrai feladatokat nagyszerűen megfejtő, a kémiai nehéz problémákat biztosan megoldó agy megáll. Nem dol-

gozik, az energia megtorpan, ...mert nincs katedra! Mintha valami varázsige, boszorkányerő volna a katedrában, a tollszárban, de ne adj Isten! hogy ez a kicsiszolt, kiélesedett ész, a felkorbácsolat energia és a nap-nap után átélt elszegényedés rábírta egyet is, hogy próbálja meg új úton, új munkalehetőséget keresni, találni, ha nem is rangjának megfelelőet.

Nincs rá példánk, hogy itt egy is akarna a munkának becsületese egyenlőséget szerezni. Azaz, bocsánat, egy van, aki külföldi egyetemet kitüntetéssel végezte és miután a valutarendeletek mindenütt zavart okoztak, a tanulmányai végzéséhez szükséges pénz megszerzéseért hét hónapig minden munka végzését vállalta egy családnál. És ma itt Erdélyben nem rangos munkát végez, pedig nem is szegény leány. Finé-finálé, egy példánk már van. A sok sok többi leány, a sok tanulás dacára, a szociális világ megváltozása dacára, a régi felfogásokat megroppantó harcok dacára, a munkában *rangfokoztokat lát*, akárcsak az őseink száz évvel ezelőtt, pedig ma csak *kétféle munka van*: becsületese munka és becstelene foglalkozás.

Ugy látszik, még jobban kell elszegényednünk, még jobban kell letörnünk, hogy jobbik eszünket, a jobbik énünket elővegyük.

És mit szólunk a kisebb kvalifikációjú, a négy vagy két polgárit, 2—3 gimnáziumot végzett, jobb családból való leányok munkavállalásához? Csak akkor indulunk meg, mikor a nyomor, az abszolút nincstelenség kikényszeríti a megindulást. Végül ráfanyarodván a háztartási alkalmazottként való elhelyezkedésre, munkavállaláskor mindent tudnak és mindenre vállalkoznak. Aztán mozgó szomorúfüzek a házban, elégedetlenül kelnek és elégedetlenül fekszenek le, lealacsonyítónak érznek minden munkát, sóhajtanak és könnyeznek és százszor fölvetik a kérdést, hogy ők hová jutottak? Ők ugyan ezt a sorsot mivel érdemelték ki? Mikor pedig ők miféle jó családból származnak.

Édes Istenem! hová jutottak? Egy tisztességes családba, hol semmi anyagi gondjuk nincs, hol teljes ellátást élveznek, mint bármelyik családtag, tessék ennek az értékét meghatározni és hozzáadni ehhez az átlag nyolcszáz lei fizetést! Mindez havonként 2000—2500 leit jelent. Egy évben készpénzben kifizetve legalább 9—10 ezer leit. Eunyi *marad tisztán ruházkodásra*. Ebből az összegből mindenre telik, ami valóban szükséges és hozzá lehet járulni a család bajainak enyhítéséhez is, mert csak nem ruház el minimálisan 10 ezer leit! És egyet ne feledjünk: minden bajunk között milyen boldogság, milyen lélekemelő tény édesanyánk orvosságát kifizetni, kis öcséinknek egy pár jó cipőt szerezni, néha a tejköntőt kifizetni stb., stb.

Hogy ezért a tízezer leiert dolgozni kell, természetes. Ha a háztartási munkára vállalkoznak, hát akkor háztartást; mint ahogy a Szociális Nővérek társasága kolozsvári Centrál-szállójában 6—8 leány az ebédlőt tartja rendben, az étkezőnél az idegeneket kiszolgálja, a konyhán segédkezik. Ezek a leányok intelligens származásuak, rendese iskolai oktatásban részesültek. Szívesen dolgoznak, mert ismerik a munka értékét.

Hogy a sorsnak mi célja van a munkavállaló leánnyal? Kár kérdezni. Ugyan melyikünk tudja, hogy a sors mit akar velünk? „Ember küzdj és bízva bizzál“ kell, hogy a jelszónk legyen.

A „jócsaládból“ való származás emlegetése bizvást elmaradhat. Az igenis érték, nagy érték, ha az egy családba tartozók

együttlétük idejében megemlékeznek a szebb multról, a derék nagymamáról, aki a népes családnak kormányzója volt, megemlékeznek esetleg a konziliáris nagyapáról, vagy a másik nagyapáról, aki a piskii ütközetben Bem alatt lövést kapott stb., mert a történetekből kivilágló erények bennünket is megerősítenek. De a napi munka, takarítás, főzés, vasalás végzése közben, fel-fel emlegetni apám, nagyapám érdemeit, énrajtam, a dolgozón semmit sem segít!

Nincs mit tennünk. Az életet úgy kell vennünk, amint előtünk ezer körülményből szövődik. Ebben az életben bátran, számolva az új viszonyokkal, okosan bele kell állanunk, lelkünkbe rejtve az összes olyan érzelmeket, melyek nem tartoznak a dologra. És dolgozni kell a becsületes munkát, jó kedvvel, egy jobb célért, egy jobb jövőért.

Mert jönni fog multhatatlanul, mert jönnie kell okvetlenül egy jobb jövőnek. Remélnünk és hinnünk kell egy szerencsés kialakulásban, mikor majd a tehetségek megfelelő helyen érvényesülhetnek, mikor talán a sors nem lép fel olyan ridegen a nőkkel szemben, minállunk is, mint ma.

De addig meg kell menteni az életlehetőséget és így közvetve a faj érvényesülését.

Tisztelt hallgatóim. Attól tartok, hogy elképzelésem sorsunk javításán, nem találkozik mindenki helyeslésével. Az idő rövid is ahhoz, hogy ezzel a kérdéssel összefüggő, talán jobban értékelhető sok körülményt előadjak... Bevallom, én sem vagyok elragadtatva a kilátásoktól, de jobbat nem tudok ajánlani, minthogy a mai viszonyok között a külföldi kipróbált módszert kell vállalnunk, nem a világ végéig, hanem bár átmenetileg, amíg valami úgynevezett „rangosabb“ módot kitalálunk.

Ma a lényeg: legyen meg a becsületesen megszerzett kenyér. Ez a kenyér közvetve életmentés és ennek nyomán fajmentés.

A lélek győzelmére van szükségünk.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

A marosi egyh. köi D. F. Egylet f. év február hó 19-én este 6 órakor erkölcsileg és anyagilag nagyon jól sikerült estélyt rendezett Nyáradszeredában. Az egész marosi körnek megmozdulása, életének és élni akarásának kinyilvánítása volt ez. A minden szempontból értékes megmozdulást jellemző estélyt Dr. Fekete Gyula köri elnök nyitotta meg. Szavai visznek a nehéz és bizonytalan jelenből életünk, jövőnk és létünk jövőjének megmentése lehetőségéhez: *iskolánk fenntartása szükségességéhez. Nagy Gizella* úrleány Berde Máriától és Ady Endrétől adott elő verseket, művészi módon. *Bedő Emma* gyönyörű énekével műfélézetben részesítette a hallgatóságot. „A székelykereszturi főgimnázium kulturhivatása“ címen *Gálfalvi S.* főgimn. igazg. tartott értékes, tartalmas felolvasást, *Bedő Emma* és *Bicsak Jenő* énekszámaikkal hatalmas és szűnni nem akaró tetszést értek el. Elismerés illesse a művészi kíséretet, amelyet *Dr. Lányi Oszkár* szolgáltatott. *Dr. Abrudbányai Ede* képviselő úgy nagyszerű előadásával, mint beszé-

dének tömör, logikusan felépített tartalmával szerzett felejthetetlen perceket hallgatóságának. *Kovács Domokos* teológus szavaltával ért el nagy hatást, *Dr. Péterfi Áron* k. f. ü. gondnok a biztatás, reménység érzetével mond halás köszönetet a szereplőknek és a helyi és messzi vidékről összegyűlt hallgatóságnak s a jól sikerült estélyt bezárta.

Titkár.

Egyházi élet Bethlenszentmiklóson. Folyó év január 29-én az Unitárius Nőegylet anyagilag és erkölcsileg szépen sikerült vallásos tea-estélyt rendezett az alábbi műsorral: Énekelt az Unitárius D. F. Dalkör; Imádkozott és bibliát magyarázott Sebe Ferenc lelkész; „Féltétek Istent“ című verset szavalta id. Modi Mártonné; Felolvasott Kozma Miklósné tanítónő „Szivességről és Előzékenységről“; „Hősök“ című verset szavalta Demeter Józsefné; „A miatyánk“ c. verset szavalta ifj. Udvar Pálné; „Szegény asszony könyve“ előadták Vincze Miklósné, id. Modi Mártonné és Érsek Miklósné; Egyházi énekeket énekelt a Nőegylet kéz izben; Dialogot adtak elő Érsek Dávidné és ifj. Udvar Pálné. — Nőegyletünk 1932. évben alakult meg. Templomunk belsejét igyekszik szebbé, vonzóbbá tenni. Szerzett egy gyönyörű szép szószéktakarót. Vasárnap délutánokon tart összejövetelt, melyen énekvezér éneket tanít s lelkész bibliát magyaráz. Rendez vallásos estélyeket, melyeknek tiszta jövedelmével egyházunk anyagi megerősödését, felvirágzását mozditja elő. — F. év február 28-án az Unitárius D. F. Dalkör rendezett az Orgona-alap javára szinielőadással egybekötött táncmulatságot. Szinre került a „Dusgazdag“ című szindarab. Szereplő ifjúság mindenike kiváló igyekezetet tanusított. — Az anyagok énekeit s a Dusgazdag lakomáján a világi nótákat a Dalkör énekelte. A darab tartalma, a szereplők értelmes előadása és ügyes alakítása meghatotta a hallgatókat, gyönyörködtette a közönséget. Megnyitó és bezáró beszédet mondott Kozma Miklós énekvezér-tanító. Kulturháznak jelentette ki özvegy Módi Károlyné által e célra átengedett, a Dalkör tagjai által, közmunkával átalakított két szobás lakást. — Felolvasta Lukács evang. 16. részében leirt Dusgazdag és Lázár történetét művésziességgel és tehetséggel világította meg a mennyország és pokol tulvilági képét — a jók és igazok minden szenvedésen diadalmaskodó benső nyugalma és a gonoszok, az istentelenek gyötrelmeit, mely kezdődik e földi létben és folytatódik, tetőfokát éri el a halál pillanatában — az Élő Isten ítélőszéke előtt. A darab lezajlása után közvetlen és megható szavakban köszönte meg a nagyszámu közönségnek az érdeklődést s azt a pár leit, amit a tanulás, a tudás, a művelődés, a kultúra oltárára áldoztak. A szindarab, énekek betanítása, Dalkör vezetése, a szereplők művésziességgel való alakítása Kozma Miklós énekvezér tanító érdeme. E felejthetetlen szép estélyünk legyen ösztönzés, lelkesítés a jövőre. — Lapunk szűk tere miatt a szindarabban szereplő egyes ifjak nevét nem sorolhatjuk fel, de a magunk részéről szeretettel és elismeréssel köszöntjük őket a szép sikerért.

A bölöni egyházközség kebelében a „Dávid Ferencz Unitárius Nők Szövetsége“ és a „Dávid Ferenc Ifjúsági Kör“ 1932. év őszén újra kezdette munkásságát. A nőszövetségi tagok száma 92-re, az

ifjúsági tagoké 115-re emelkedett. Az ifjúság minden vasárnap délután előbb részt vesz az istentiszteleten, ahonnan testületileg az iskolába vonulva tartja meg rendes összejöveteleit, mely minden egyes alkalommal egyházi énekléssel kezdődik és végződik, közben a kör tagjai szavallatokat, felolvasásokat és más előadásokat tartanak. Az új alapszabályok február hó 19-én felolvastattak, melynek alapján elnök: a lelkész, ügyvezető: az énekvezér, alelnökök: Tana Béla és Mikó Ferenc, jegyző: Máthé Imre, pénztáros: Léta Sámuel, ellenőrök: Kisgyörgy Ferec és Kovács Albert, szertárosok: Deák Sámuel és Sikó Áron. Most van alakulóban egy ifjúsági dalkar a tantítótestület vezetése alatt. Miután az ifjúság létszáma oly nagy, hogy az iskola legnagyobb tantermében is alig fér el, közakarattal elhatározottak, hogy az iskola melletti u. n. gabonás-épület alakíttassék át kultúrházzá, s e cél megvalósítását maga az ifjúság vette kezébe, pénzajánlással, természetbeni hozzájárulással és az iparosok közmunkával. A kezdet szépen indult, s remélhető, hogy a célt is elérjük.

A „Nőszövetség“ szintén minden vasárnap este 7 órától kezdődőleg tartja rendes összejöveteleit, melyek minden egyes alkalommal egyházi énekléssel és imával kezdődtek, azután szavallatok, felolvasások és más előadások tartatnak és énekléssel végződnek. Az újabb egyházi énekek tanulása szintén folyamatban van. A helyiség szűk volta miatt egyéb tevékenységre nem terjeszkedhetünk ki. — A Nőszövetség tagjai a karácsonyi ünnepek alkalmával szépen sikerült karácsonyfa-estét rendezett az iskolás gyermekek részére, mely alkalomra összegyűlt a tagok részéről 760 Lei, a „Kötőke“ részéről 100 Lei, Kézpénz és természetbeni adományokban sütemény, cukorka, alma, dió, ceruza, iskolai füzetek stb. mintegy 500 Lei értékben. — Február 26-án kitűnően sikerült műsorps „Kultúr-estély“ tartatott a Nőszövetség rendezésében, mely alkalommal mindenféle felekezettől mintegy 500-an vettek részt. A műsor kezdődött „Tebenned biztunk“ egyh. énekkel, megnyitó felolvasást tartott lelkész: „A kultúra szüksége“ címen. Arauy János „Fiannak“ c. költeményét szavallta élőkép kíséretében Tana Rákhel. Ének szólót adott elő a helyi műkedvelő zenekar kíséretével Tana Gézáné. „Sorsjegy“ c. 1 felv. vígjátékot adtak elő Varga Pálné, Szolga Imréné, Nagy Sándorné, Tólas Miklósné. Sikó Györgyné és Pál Biri. Vig monológot adott: Pál Gézáné, igen hatásosan. Endrődi S. „A gyermek“ c. költeményét szavallta: Lőfi Lajos. A tanítótestület vezetésével énekelt a két szólamu énekkar. Vadnay K. „Az utolsó sor“ c. költeményét szavallta Varga Ferencné. Monológot adott: Kisgyörgy Jenőné. „A végrendelet“ c. 1 fel. vígjátékot előadták: Kisgyörgy Samu, Kisgyörgy Samuné, Tana Rákhel, Kiss Rózsika, Mikó Miklós, Kozma Albert, Léta János, Németh Ferenc. Az ének és szavallat számokra a tagokat előkészítették a tanítótésüle tagjai, a vígjátékok előadására Balácsi Andorné, Lőfi Mariska és Tana Erzsike. Lőfi Ödönné adományából kisorsoltatott egy torta. Az estély anyagi bevételeiből 1000 Lei az építendő kultúrház költségeire adatott. — A Nőszövetség munkájának teljes megszervezéséhez a Közpinti

Szervezettől tisztelettel kérjük és várjuk az Alapszabályok mielőbbi megküldését. *Lófi Ödön* lelkész.

A kolozsvári egyházközség életéből.

A jeleni és jövő unitáriusságunk életére és fejlődésére jelentőségteljes kialakulások és munkák kezdődtek. A Dávid Ferenc Egylet választmánya Dr. Varga Béla ügyv. alelnök vezetésével, az egyházközség elöljáróságával egyetértőleg a városon élő, de az intenzív unitárius egyházi élet iránt nem nagy érdeklődést mutató férfiakat megszervezte a Dávid Ferenc Egylet keretében s megalakította a *férfi tagozatot*. A tagozat megszervezése karácsony másodnapján történt. Elnökéül választotta Dr. Pálffy László atyánkfíát, alelnöknek Müller Géza és Sikó Lajos hitrokon testvéreket, kiknek buzgó vezetése és irányítása mellett minden vasárnap, délelőtti templomozás után, a tanári szobában élénk érdeklődésű látogatottsággal összejöveleteket tart; ezeken rövid előadásokat tartottak: Dr. Varga Béla: Unitárius hitelveinkről, Müller Géza: Aktuális kérdésekről, Vári Albert: Mit tehetnek unitárius egyházamért, Ürmösi József: Az unitárius vallás eredete, Dr. Pálffy László: Közgazdasági problémák és a szövetkezetek, Dr. Fazakas János ügyvéd Lakbér- és adó-ügyekről. Vaska Dezső: A pénz keletkezése, váltó-csekk-forgalom. Sikó Lajos: Ipari válság és okai. Ezeket a kérdéseket hozzászólások követték.

A mozgalom másik része Vári Albert D. F. Egly. missziói Biz. elnök vezetése és lelkes unitárius asszonyaink támogatása mellett, a ma már nagykiterjedésű város külső részein, egyes gócpontokon, az előzőleg meglátogatott híveket, vasárnap délutánokon összegyűjtötte 1—1 jólelkű család hajlékában és részükre vallásos áhitatot tartott s ezeknek további sorozatos tartása meghatározottat. A város négy különböző részén (Mostonor, Pata. Iristelep és Nádastere) tartott vasárnap délutáni vallásos áhitatokon minden helyen 30—50 unitárius hívőnk vett részt. Híveink felkeresésében segítő részt vettek: Dr. Hintzné Boros Ella, Puksáné Boros Irén, Dr. Mikóné Zsakó Aranka, Dr. Kauntzné Engel Ella, Vári Albert, Ürmösi József, Rázmán Mór. Útó Lajos, Patakfalvi Zsigmond, Nagy József. A vallásos áhitat tartásában egy körzetben segített a föliszt. püspök úr is.

Örvendetes tény, hogy a „Magyar Nép“ szerkesztőségéből három sorozat népkönyvtárt kaptunk, melyet a három népesebb külvárosi D. F. tagozatnál elhelyeztünk. E helyen is köszönetet mondunk a „Magyar Nép“ szerkesztőségének a szíves adományért.

Örömmel állapítjuk meg, hogy jóakarattal és egyetértő munkával sok szépet lehet megvalósítani.

Énekeskönyvünk új kiadás előtt áll. E. K. Tanács fölkérte lelkész és énekvezér fiait, hogy husvétig küldjék be észrevételeiket és kívánságukat.

A kolozsvári Dávid Ferencz Egyet Férfitagozata 1933. március 19-én (vasárnap) délután 5 órától kezdődőle gaz Unitárius Kollégium (Kossuth L. u. 12. sz. a.) tornatermében teázással és tombolajátékkal egybekötött *vallásos összejövetelt* tartott. Ugy is mondhatnók „szeretet vendégséget“, mert a tagozat választmánya az unitárius vezető családok szíves hozzájárulása folytán megvendégelte a külső városrészekből meghívott hitrokon testvéreket. Az egész összejövetel a hitrokon testvéri örvendetes találkozás képét mutatta. Egy pár műsorszám szórakoztatta a közönséget, amellyen résztvettek: Müller Géza alelnök megnyitó szavaival, Gyallay Domokos kedélyes, derült hangu novellája felolvasásával, Úrmösi Magdus bájos énekével, melyet Gál Annus kísért zongorán, Kelemen Tibor és Márkos Jenő főgimn. tanulók ügyes szavalaikkal, László Edó szórakoztató, vidám zongorjátékával. Főtiszt. Püspök ur köszöntötte a testvéri gyülekezetet. Megvendégelés után tombolajáték volt, melyen mintegy 80 tárgyban részesültek a szerencsés nyerők. A résztvevők a legkedvesebben eltöltött pár óra emlékével és azzal az óhajással távoztak el, hogy amilyen jó gondolat volt a D. F. férfitagozat részéről ennek megrendezése, épen olyan kívánatos volna időnkénti megismérlése.

A Dávid Ferencz Unitárius Nők Szövetsége.

Az átdolgozott és szervezetében is átalakított „Dávid Ferencz Unitárius Nőszövetsége“ március 16-án Kolozsvárt tartotta meg alakuló közgyűlését a helybeli és vidéki tagok igen szép számú képviseletében, 70 tag volt jelen a közgyűlésen. Csifó Salamonné vezette a közgyűlést. Megnyitójában részletes visszatekintést tett az 1910-ben megalakult Nők Szövetsége 20 éves munkálkodására, felsorakoztatva azokat a humanus és karitatív tevékenységeket, melyeket az egyházi téren, de különösen az *Unitárius Leányotthon* kiépítése körül teljesített. Miután a változott viszonyok szükségessé tették, hogy a Nőszövetség önálló jótékony alakulat legyen, ezért a vezetőség elérkezettnek látta az időt a közgyűlés összehívására. A szép számban összegyűlt helybeli és vidéki tagokat szeretettel köszöntvén, az alakuló közgyűlést megnyitotta. Dr. Mikó Lőrincné felolvasta az átdolgozott alapszabályokat, melyet a közgyűlés Taar Gézáné nagyajtai lelkészné kevés módosító javaslata után elfogadott. A választások rendjén egyhangú lelkesedéssel elnöknek megválasztották Dr. Boros Györgyné püspökné főtiszt. asszonyt, kit küldöttség hívott meg a közgyűlésbe. Örömmel fogadta az egyhangú bizalommal felajánlott tisztséget. Programot nem kíván adni, de mindenben szeretettel és megértéssel kívánja a Nőszövetsége ügyeit munkálni. Ügyvezető-alelnöknek: Csifó Salamonné. Alelnököknek: Dr. Mikó Lőrincné és Vajna Lajosné. Főtítkárnak: Úrmösi Károlyné. Jegyzőnek: Özv. Csátó Pálné. Pénztárosnak: László Gyuláné. Ellenőrnek: Lőrinczy Zoltánné választotta a közgyűlés. A választmányba pedig 7 tagot. Indítvány tétellett arra vonatkozólag, hogy a központi Nőszövetség dolgozzon ki munkaprogramot és

küldje meg a vidéki tagozatoknak; melyre nézve úgy állapotott meg a közgyűlés, hogy felhívja az egyes egyházköri tagozatokat, hogy mindenik dolgozzon ki egy munkarendet, azt küldje fel a központi Nőszövetséghez s azoknak alapján a vezetőség egy alkalmas és a célnak megfelelő programot összeállít. A közgyűlés az újjáalakulás alkamából jegyzőkönyvi üdvözetet küldött a főtiszt. püspök urnak és a két főgondnok urnak kérve jóakarató pártfogásukat. Az Unitárius Közlöny szerkesztője az egyházi szemlélt nyomatványok, kiadványok és folyóiratok pártolására hívta fel a közgyűlés tagjainak figyelmét.

A D. F. Nőszövetsége kolozsvári tagozatának megalakulása.

A nőszövetsége szervezetének helyes felépítése szempontjából szükséges lévén a kolozsvári tagozat megalakítása is, ezért az egyetemes szervezettel kapcsolatban ez is megtörtént.

Az alapszabály felolvasása után a közgyűlés a tisztikart a következőleg alakította meg: Elnök Vajna Lajosné br. Diószeghy Ilona. Alelnökök: Dr. Gyergyay Árpádné és Csató Pálné. Titkár: Lőrinczy Zoltánné. Jegyző: Vályi Ilonka. Pénztárnok: Szatmáry Juliska.

Vajna Lajosné a következő szavakkal foglalta el elnöki székét:

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Kedves Asszonytársaim!

Ezt a helyet elfoglalva legelőször is meg kell köszönjem mindannyioknak a bizalmat, mellyel megválasztottak. A bizalmat ezuttal szószerint értem, hiszen nem a múlt érdemeinek elismerése, hanem egyedül a jövő törekvéseibe vetett bizalom helyezett ide.

Vannak közöttünk e helyre sokkal méltóbbak, s hogy ennek világos tudatában is itt vagyok, annak egyetlen magyarázata, hogy én is azt vallom: ma inkább mint bármikor, kötelessége minden magyar férfinak épp úgy minden nőnek is, ott, akkor és azzal szolgálni a közt, válogatás és húzódás nélkül, ahol erre szükség van. Ha a közgyűlés tagjai — s elsősorban a régi vezetőség — azt mondják, hogy az elnöki tisztség betöltésével segíthetek a nőszövetség munkájában, íme itt vagyok, hogy megtegyem, ami az én gyöngye erőmből telik, kérve, hogy ahol az kevésnek bizonyul, jóakaratomat mentségül fogadva, önön erőikkel pótolják.

Tulajdonképpen programbeszédre nincs itt szükség. Nem új úton s nem új célok felé indulnk. De a régi ösvényeket szélesebb úttá, munkánkat az idők szavára hallgatva szervezettebbé, intenzívebbé tenni — ez a mi dolgunk.

Céljaink elérésére engedjék meg, hogy a Dávid Ferencz Unitárius Nők Szövetsége ma újból kibontott zászlajára, melyen ott kell ragvogjon minden karitatív egyesület jelszava — *szeretet* — gondolatban én is írjak egy szót — *együttműködés*.

Az élet ma sokkal, sokkal nehezebb mint volt, több hát a sebesültje is, s nekünk, kik az életverte sebeket akarjuk kötöz-

getni, felfokozott együttes erővel, sokszorozott munkakedvvel kell a küzdelemben résztvennünk.

Kérem mindannyiokat egyenként s összesen, jöjjenek, segítsenek, hozzák ötleteiket, áldozatkészségüket, munkakedvüket közénk, s akkor bármily kicsiny és szegény legyen a mi Szövetségünk, mégis lesz erőnk, hogy itt-ott könnyeket töröljünk, gondszántotta barázdákat elsimítsunk, támasza legyünk a bajban levőknek, s így a gyöngé női kezek a szeretet munkájával segíthetnek, erősebbé, acélosabbá kovácsolni az Unitárius Egyház védőbástyáit!

*

Ezen újjáalakult szervezetek — most már reméljük — minden erővel azon lesznek, hogy a központban és a vidéken is buzgó egyházépítő és hiterősítő munka induljon be s legyen szeretetteljes kapcsolat a központi és vidéki tagozatok között. — Hátha ennek nyomán elenyészik az a lappangó — már-már gyűlölségig menő ellenszenv — mely megbénítja unitárius egyház-társadalmi életünket.

A mi egy igaz Istenünk áldása legyen unitárius nőink nemes törekvésü munkáján!

Külföldi levél unitárius Nők Országos Szövetsége tagjainak.

Kedves barátnőim!

Örömmel tölt el a hír, hogy egyházatok nőtagjait fokozottabb munkára óhajtjátok megszervezni és ez alkalomból legjobb kívánságaimat küldöm a jövő évre.

A mi országos Nőszövetségünk a maga 390 tagozatával egyetemes egyházunk egyik legerősebb szervezete. Papjaink a legkülönbözőbb alkalmakkor hozzánk fordulnak támogatásért, mert, mint egyikük mondja, mi képezzük az egyház gerincét.

Tekintve, hogy egyes tagozataink nagy városokban, mások messze vidéken vannak, munkakörünk természetesen nagyon különböző. Egyik tagozat nem képes éppen azt teljesíteni mint a másik. Szervezkedésünk azonban egységes és bármennyire is különböző legyen a munkálkodás módja, *mindnyájan egy közös cél szolgálatában állunk.*

Vannak tagozataink, melyek 3000 mértföldre vannak bostoni központunktól, de egyes államaink számára kirendelt direktoraink folytonosan látogatják a tagozatokat és fenntartják az összeköttetést. Így mindig mindnyájan tudunk minden egyes tagozatunk törekvéseiről.

Igy igyekszik szövetségünk fokozni nőink vallásos érzületét és felébreszteni bennük az összetartozás érzését.

Munkamegosztás céljából természetesen sok különböző bizottságunk van, úgy hogy szövetségeink minden egyes tagja ezek keretein belül megtalálja azt a munkakört, melyben hajlamainak megfelelően szolgálhatja egyházát. Így vannak bizottságaink,

melyek caritativ munkásságukkal a cselekvő vallásosságot képezik, — míg pl. az internationalis bizottság, melynek elnöke vagyok, más országok hitrokon nőivel igyekszik fenntartani a kapcsolatot és segítségükre sietni, — ha tehetjük.

Mindnyájan úgy érezzük, hogy a mi nőszövetségünk *nagyszerű szervezet*, mert *minden egyes tagja őszinte lelkesedéssel áll szolgálatában*. Ezért tudunk olyan eredményes munkát kifejeíteni. Nagy feladatokat csak egyesült erővel, jól megszervezve lehet megvalósítani.

Ezért remélem, hogy Ti is össze fogjátok tudni hívni egyházatok minden nőjét, hogy jól megszervezetten szolgálva egyházatokat, tehessetek vallást hitetekről. Isten áldását kérem nemes törekvéseitekrel!

Őszintén veletek érez

Martha Everett St. John.

Gondoljunk büszkén egy unitárius főúrra, néhai Báró Petrichevich Horváth Kálmánra. A napokban jelent meg az újságokban a hír, hogy a kolozsvári Úri Kaszinó (Mágnás Kaszinó) fennállása 100 éves fordulóját ünnepli. Jóleső érzéssel töltött el a hír, hiszen a legnagyobb magyar, gróf Széchenyi István lángelke hozta létre a magyarság érdekében a Kaszinókat. Annál fájdalmasabban érintett bennünket a jubiláló Kaszinó igazgató választmányának azon határozatáról szóló közlemény, melyben a jubileum emlékére tett jótékony alapítványokat sorolták fel. Ebből a névsorból hogy hogynem kimaradt kicsiny egyházunk minden intézménye, még szegény tanuló ifjúságunk segítése is, holott a kolozsvári katolikus főgimnázium és a kolozsvári református kollégium szegény tanulói részére 5000—5000 lej adományoztatott. Fájdalmas érzésünket egy azonnal eléünk táruló emlék enyhítette: néhai báró Petrichevich Horváth Kálmán milyen más példát mutatott főúri társainak, aki évtizedeken keresztül soha egy adományát, jutalmát nem kötötte vallásához. Ha keserű is az az érzés, hogy a mai sokkalta nehezebb és küzdelmesebb időkben, mikor a magyarság szíve összedobbanására a legnagyobb szükség volna, kicsiny egyházunk segélyre szoruló székely tanulói nem jutottak eszébe a jubiláló Kaszinónak, felemelő néhai báró Petrichevich Horváth Kálmán ragyogó példája. Emlékezzünk rá hálás kegyelettel.

Sz.: 309—1933. U. P. **Pályázati hirdetés.** A londoni Sharpe ösztöndíjra a londoni Channing School-ba ezenel pályázatot hirdetek az 1933—34. iskolai évre. A pályadíj 130 guinea. Erre az ösztöndíjra az alapító intenciója szerint első helyen papleányok tarthatnak igényt. Azután tanárok s általában egyházi szolgálatban levő szülők leányai. Az alapítvány-összeg fedezi az iskolai díjakat beleértve, a lakás és ellátás díjait is, de a könyvekért, egyenruháért és más, rendkívüli kiadásokért, ide értve a szünidei kiadásokat is, az alapítvány nem elégséges. A pályázók a püspök elnökle

alatt működő bizottság előtt felvételi vizsgálatot kötelesek tenni. A vizsgálat tárgya első helyen az angol nyelv, írásban és beszédben. A bizottság tájékozottságot kíván az unitárius egyház és vallás történetéből. A pályázatokat a püspöki hivatalhoz kell benyújtani lévi május 31-ig. Ha több pályázó jelentkezik a felvételi vizsgálatra június hónapban elé kell állani. A Channing School szeptember elején nyílik meg. Kolozsvárt, 1933. márc. 20. *Dr. Boros György*, unitárius püspök.

Pályázati hirdetés. A theol. akadémia Igazgatósága az E. K. Tanács 1839—1932. sz. leirata alapján pályázatot hirdet az oxfordi és manchesteri angol ösztöndíjakra az 1934—35 és 1935—36 tanévekre. Pályázhatnak papjelöltek és a teol. akadémia IV. éves hallgatói. Az E. K. Tanácshoz címzett folyamodásokat a teol. akadémia igazgatóságához kell beadni legkésőbb 1933. évi június 30-ig. Folyamodóknak igazolniuk kell eddigi tanulmányaikat és egészségi állapotukat. A kijelölteknek az 1933—34 tanév végén le kell tenniük a szabályzatban előirt vizsgálatot angol-, görög- és latinnyelvűből. Esetleges további felvilágosításokat készséggel ad a dékán. Kolozsvár, 1933. márc. 10. *Csifó Salamon*, dékán.

Lapszemle.

„Unitárius Híradó“ címen a brassói unitárius egyházközség értesítőjének III. évf. 1. száma megjelent. A templomépítés nagyfontosságú ügyével foglalkozik s jól esik olvasnunk ottani híveink készségét és törekvését, mellyel ez egész egyházunkra nézve jelentőségű ügy megvalósításán buzgolkodnak. — Felhívjuk mi is lapunk minden olvasóját, hogy a maga részéről járuljon hozzá segítségével a templomépítéshez s ismerősei körében propagálja. Csak egy pár téglá árával is előbbre visszük az építés ügyét.

Kévekötés. A D. F. Ifjúsági körök folyóiratának márciusi száma beszámolót közöl az Egyetemes szervezet elnökének Lörinczy Dénes lelkésznek háromszéki és udvarhelyi körben ifjúsági napok tartásával végzett munkájáról. Örömmel tölt el minket ifjúságunknak egyházunkért, vallásunkért lelkesülő megmozdulása, élénk érdeklődése és munkássága. Megnyugvással olvassuk Kovács Domokos utazótitkár jelentését a marosköri egyházközségek ifjúsági szervezkedéséről, munkásságáról. Isten megszentelő áldását kívánjuk az ifjúság és vezetői nemes, egyházas irányu törekvéseire.

Megjelent az Unitárius Konfirmáció Emlék. A D. F. Egylet negyedik és a mai helyzetnek és gyakorlati életnek megfelelően átdolgozott kiadásban, képekkel ellátva, megjelentette a Konfirmációi Emléket. Tartósság és használhatóság okáért kemény-táblakötésben készíttette. Külső kiállítása ízléses és csinos. Ára darabonként 10 lei.

Az Unitárius Füzetek (Füzhely mellett) VII-ik számának terjesztését, mely unitárius vonatkozású tartalmánál és olcsóságánál (2 lei) fogva alkalmas népolvasmány, lelkészeink és szórványaink szives figyelmébe ajánjuk. Minden szórványbeli családnak juttatni kellene a husvétünnepekre.

Lelkész affiait felhívjuk, hogy akik a 264—1933. sz. körlevélre még nem küldték be a Bukarestben levő hiveiknek névsorát, azok küldjék közvetlenül Lőrinczy lelkészhez a körlevélben közölt címre. Nagy segítségére lenne, ha most a hivek látogatása során egyszerre kerülne kezébe ott élő hivek kimutatása, hogy a nagy városban csoportos látogatásait egyszerre eszközölhesse az egy-egy csomópontban élőknel. — Minden tovább késő kimutatás nehezíti munkáját, ha egy-két emberért külön kell eljárnia egy-egy már esetleg megjárt utcát.

Halálozás. Nagyajtai Dézsi János, műasztalos mester, életének 55-ik évében f. évi márc. 15-én Kolozsvárt elhunyt. Halálát gyermekein kívül Dr. Dézsi Ferenc kuriai bíró mint testvére gyászolja. Legyen csendes pihenése. Lelke találjon idvességet!

Olvasóinknak. A D. F. Egylet központi választmánya felmerült esetekből kifolyólag szükségesnek tartja közölni, hogy lapunk szerkesztéséért s a benne megjelenő cikkekért kizárólag a szerkesztő, illetve a cikkek írói felelősek. A választmány és az elnökség ebben a tekintetben semmiféle befolyást nem gyakorolt eddig, azonban a jelzett felmerült esetre való tekintettel, megfontolás tárgyává teszi, hogy jövőben milyen eljárást vezessen be ez irányban. A Dávid Ferenc Egylet választmánya többek egyértelmű hozzászólása után felhívta a szerkesztőt, hogy az egylet fõadataival és az Unitárius Közlöny irányával meg nem egyező, vagy személyeskedő közleményeknek ne adjon helyet. Az *Unitárius Közlöny*, mint a Dávid Ferenc Egylet lapja, hosszú évtizedek alatt szerencsésen megtalálta azt a hangnemet, amelyet a mivelt olvasók is éppen mint népünk szívesen fogadtak. A mostani lelkiállapot még fokozottabb mértékben követeli, hogy lelkészeinknek lapunk útján nyújtsunk minél nagyobb támogatást népünk lelki és erkölcsi élete ápolására.

Deés város történetét, Szolnokdoboka vármegye monografiáját, a deési kaszinó történet hatalmas kötetekben megírta egyházunk egyik kiváló tagja, Kádár József tanár. Közlebbről három kötettel volt szíves megajándékozni egyházunk főiskolai könyvtárát. Altalános becse mellett, minket unitáriusokat azért érdekel, mert Deésen és Szolnokdobokában régen sok unitárius volt. Kádár minden történeti anyagot feldolgozott és megörökített könyvében. Fogadja egyházunk köszönetét.

Minden kézirat Ürmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Létfizetési ár: Egész évre 60 L., Magyarországra 90 L., Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L., Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 18184

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Mélyítsük a tiszteletet.

Amerikai unitárius lapom egyik címfelirata adta tollamra ezt az igen okos és korszerű tanácsot. Tisztelet adassék mindenkinek akit megillet. Mi papok éjjelünkben és nappalunkban abban a mélységes és magasságos tiszteletben élünk, amely Istent illeti meg. Mindig újra éledünk, valahányszor fölszáll ajkunkról az imádság, hozzá a magasság Istenéhez. Ez ad a pap életének színt, örömet, boldogságot. Ezt a szent szolgálatot soha nem lehet megunni.

Ha nem az imádság szavai, de az imádkozó hangja, az ajak rezgése megzenésíti az imádságot és átalakítja azzá a harmóniává, melyben az imádkozó és akik együtt követik szavait, együtt érzik magukat az égi atyával.

Isten tisztelése és imádása mellett sarjad ki szívünkéből a szülői szeretet természetes hajlamának szülői tiszteletté magasztosulása. Tiszteld atyádat és anyádat! Ez a szent parancs, melyet az iskola idegzet bele a gyermeki elmébe, találkozik a hálás szeretettel és a gyermekből lett emberrel együtt nő, együtt változik át élete elemévé. Ez neveli a fiút oly hőssé, hogy élete kockáztatásával is védi és megvédi a szülő becsületét.

A mai gyermek-iffjú nagyon hamar és igen könnyen megfeledkezik a gyermekekről és minden előnyt s minden jogot az ifjúnak követel.

Nem hunyok szemet az előtt a nagy változás előtt, melyet a háború utáni 15 esztendő termelt ki a mai ifjúság lelkéből. Egészen helyesnek tartom, hogy ő mindent el akar távolítani magától, ami a multa, a háború szörnyű gondolatára vezet.

Dr. Mikó Imre ur
str Iuliu Maniu 24 LOCO

Igaza van, jól teszi, hogy zsenge és duzzadó erejének új teret keres és követel. Tisztelettel adózok a sportban elért sikereért. Melléje állok, hogy a háború rémét be ne eresszük földünkre; családunkba.

De figyelmeztetek minden ifjút a biblia szavaira: „ha a törzsök szent, az ágak is szentek.“ Jaj annak, aki könnyelműen kitépi a gyökeret az anyai földből, csak azért, mert ő fiatal és erős.

A modern szociális gondolkozás, a proletár rövid-látás szakítani akar mindennel a mit a multtól örökölt, s nem veszi észre, hogy először is önmagától kellene megszabadulni, mert ő a multhoz tartozik, mert eleddig még minden gyermeknek volt apja és anyja.

Én tisztelem akit szerettek és szerettek minden embert, mert ő nekem embertársam, testvérem. Jöjjetek menjünk közelebb egymáshoz. Jöjjetek lássuk benne önmagunkat.

Ti ifjak kívánjátok a szeretetet, mélyítsétek a tiszteletet. Egy percig is el ne feledjétek, hogy a gyermek a férfi atyja.

*

A fennebb elmondott elméleti fejtegetésnek, gyakorlati oka van. A mi kis körünkben is olyan elszólások, olyan merész akarások fordulnak elő, amelyekből hiányzik a bölcs megfontolás és a sikert ígérő előrelátás. Ha némi magyarázatát keresem, arra gondolok, hogy az ifjabb emberek, mert hátrabbak, azt hiszik, hogy ennél fogva okosabbak is, s az érett megfontolás és a bölcs belátás emberétől féltik a remélt sikert. Nagy tévedés! Mi unitáriusok, papok és világiak a szabad gondolkozás embere vagyunk annál az örökségnél fogva, amely őseinktől ránk szállott. Nem mutat okos meggondolásra, ha az ifjú szónok le akarja töröltetni a gyülekezet szeme elől ezt a templomi felírást:

A szónok is, miként a hegedű-művész tartsa kéznél a hangfogót.

Ha valaki reformálni akar először jöjjön tisztába magával és a területtel, melyre munkásságát szánta. Semmiképpen ne kezdje a torony gombjánál, ne is a templomnál, hanem valahol az embereknél, ott is inkább az értelmesebbekkel és a lélekben ingadozóknál. De minden esetben arra vigyázzon, hogy a meglevő tartalomtól kell kiindulni. Az emberi lelket nem lehet kitörölni, de lehet és kell tökéletesíteni.

Dr. Boros György.

„EGY AZ ISTEN“ *

az udvarhelyi unitár. egyh. kör pályanyertes jeligéje.

Szöv.: Bencze Domokos. Dall.: Pálffy Ákos.

1. „Egy az Isten!“ Golgotákon,
vérünk mosta keresztfákon.
Keresztfákon, máglyatűzben,
Benne bizunk rendületlen!
Benne bizunk, őt akarjuk
s rendületlen hittel valljuk:
„Egy az Isten!“
2. „Egy az Isten!“ Nincs több egynél,
több ez az egy mindeneknél.
Mindenható, nagy és szabad,
Földi ember, bízd rá magad!
Nála nélkül semmi lennél,
Vele több vagy mindeneknél:
„Egy az Isten!“

43. Zsoltár.

Szöv.: Bencze Domokos. Dall.: Pálffy Ákos.

1. Itélj meg, óvj meg én királyom,
üldözőim karja ellen!
Keresztül könnyön, pusztá gyászán,
esdeklő szájjal ezt kiáltom:
Ments meg engem, tarts meg engem
Jóságos Istenem!
2. Szent hajlékomba hadd megyek be,
boldogságom Istenéhez —
s mint hangszereknek tiszta nyelve,
hadd áldjam Istent énekelve —
s mondjam el, mit lelkem érez:
Imádlak Istenem!
3. Világosságod küldd le hozzám,
sebzett lábam hadd vezesse!
Sötét pusztákon bujdokolván,
tudom: napod még felhozod rám,
hadd találjak szent hegyedre,
én áldott Istenem!

* Folyóiratunk jelen és következő számaiban közöljük Bencze Domokos hitrokon testvérünknek „Hatalmas Isten győzhetetlen várunk“ költőjének néhány újabb egyh. ének dalszövegét, melyet Pálffy Ákos homorodszentpáli énekvezér dallamosított.

4. *Ne csüggedj lelkem! Szállj magasra!
Él az Isten, Benne bízzál!
Legyőzhetetlen pajzsa, karja,
az üldözöttet eltakarja
s szent ölébe téged is vár
az Ur, — az Ur, — az Ur!*

Unitárius összetartás.

Az unitáriusok egyik szép tulajdonsága volt az összetartás. Köztudatba ment át. Szállóigévé vált. Nyomában áldás járt. Egyházi szervezetüket az összetartás érzete hozta létre. Ez jutott kifejezésre a hívek életében, a főhatóság és az egyházközségek, az egyházi tisztviselők közt való viszonyban. Egyetértés volt az egyházközségek életében, a hívek és a belső emberek s maguk a belső emberek közt. A fegyelmezni tudást kötelességének ismerte, minden gondolkozni tudó ember. Szerénység, tiszteletadás járta mindenütt. Az öreg fejek megkapták az őket megillető tiszteletet. Az embert nemcsak jó, hanem rossz napjaiban is ismerték, nem mellőzték. Unos untalan nem törekedtek reformálásra, a szívek reformálását tartották fődolognak. Ilyen élet mellett élénk unitárius élet volt. Virágzó egyházi életet, iskolaügyet teremtettek. Istennek templomokat, a nevelés-ügynek minden fokon iskolákat emeltek. Minden téren alkotak. Egyházi irodalmat is tudtak teremteni. Hírnevés írókat, köztük Brassai Sámuel, Jakab Eleket adták a tudományos életnek. A vallásos, erkölcsös élet szolgálatában álló egyleteket létesítettek. Voltak nagy alapítványozók is. Az állami élet minden terére számos raját bocsátották ki a tanult ifjaknak. A társadalmi és állami életnek is mindig hűséges szolgálatában állottak. Alkotni tudó életük nemcsak be-, hanem kifelé is tiszteletkeltő volt. Elismerést vívtak ki maguknak más nagy egyházak részéről. Az államkormány elismerése is jutalmuk lett. Hírnevet szereztek maguknak idegen országokban, sőt a tengereken túl is.

A világfőfordulás, az ezt követő uralomváltozás nagy pöntöt tett ez egyház életében is. A nagy világegés, a súlyos gazdasági válság akadályokat gördített ez egyház életmenete elé is. Anyagi forrásai bedugultak. Intézményei fenntartása rettenetes megerőltetésébe kerül. A nélkülözés, a nyomor vert tanyát ez egyház híveiben, különösen szellemi munkásaiban is. A főhatóság kénytelen volt a hívek áldozatkészségéhez fordulni. Egy darabig késszeggel vállalták is a terhet. A minden irányból rájuk zuduló terhek azonban őket is kifárasztották. Intézményeinket féltetni lehet.

Ez ítéletidő összetartást parancsol, jobban, mint valaha. Összetartásban van az erő. Sajnos azonban, több helyen ennek pilléreit, a nemes erényeket hanyatlani látjuk. A hívekben ál-

talánosságban az egyházi buzgóság nem a régi. Közöny, nem-törődömség jelei mutatkoznak sok felé. A krisztusi, a felebaráti szeretet is kezd kisebb térre szorulni. Helyettük a részvétlenség szállja meg sokfelé a szíveket. A rokonszenvet, a szociális érzést az ellenszenv, az irigység kezdi föl váltani. Előítéletekben, tapintatlanságban, szószátyárkodásban kezdünk bővelkedni. Még az iskolázott lelkekben is többfelé a fegyelmetlenség, a tiszteletlenség jeleivel találkozunk. Emellett tanuskodik az aránylag sok felmerülő fegyelmi ügy. Az összetartás megbontásának ez az egyik veszedelmes jelensége. A nagy világégés által nyakunkba akasztott sok szenvedésnek, koldustarisznyának okát sokan hajlandók vagyunk egyházunk kormányában, egyházi szervezetünk hiányosságában keresni. Minden áron reformálásra törekszünk. Nem fontoljuk meg, hogy erre okvetlen szükség van-e és az idő erre alkalmas-e. Minden gyökeres reformálás bizonyos lelki kellemetlenségeket, megrázkódtatást szokott előidézni. Ilyesmikre most nincs szükségünk. Első sorban lelkünket reformáljuk. Azt védjük felforgató elemektől. Telítsük meg egyházas buzgósággal, krisztusi szeretettel, egymásiránt való rokonzással. Adjuk meg egymásnak legalább a köteles tiszteletet. Fejünket magasan fönn ne hordjuk. Ha jól van dolgunk, szegény embertársunktól félre ne fordítsuk. Ismerjük az osztóigazságot, egymás fölött pálcát könnyen net örvünk. „Ne ítélj, nem ítéltetel.” Személyeskedéstől szívből és írásban kiméljük meg embertársainkat. Ezzel is ne keserítsük egymás életét. Egyházi lapjaink a személyeskedés színterévé ne váljanak. Ehelyett a felfejtett nemes erények, közhasznú ismeretek terjesztői legyenek.

Az unitárius összetartásban felmerülő csorbák keltsék fel mindnyájunkban azt a szent elhatározást, hogy a régi összetartást tovább ápoljuk s a rajta itt-ott ütött réseket kiépítjük, erős varunkat régi fényében visszaállítsuk, azt senki által bántani nem engedjük. Egyházunk életében lelkesen működő férfi- és nőegyleteink továbbra is feladatuknak ismerjék egyéb erények mellett az unitárius összetartás érzete ápolását. Lelkészeink a szószékekről, tanáraink, tanítóink a katedráról az összetartást, annak áldásait hirdessék. Tetteikben a maguk részéről is valósítsák meg. Győzzék meg a hallgatóságot, tanítványaikat azon történelmi igazságról, hogy egyházunkat a multban is hívei szép erényei, ezek közt összetartásuk, nem szervezetük, a külső forma vezettek, éltették, virágoztatták föl. Ezek voltak azon erőforrások, a melyeken fölvirágozott, melyek segítségével legyőzte majdnem 400 éves multja nagy szenvedéseit s elhárította gyökérszállaira mért fejszecsapásokat. Ezen erőforrások biztosítják jövőjét is s őrzik meg jó hírnevét örök időkön át. Ezekkel hódítunk, ezek nélkül elpusztulunk.

Pap Mózes.

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Nehéz-e az élet?

Hogy ma milyen nehéz az élet, azt senkinek se kell magyarázni, mert e tekintetben mindenki egy kész tanár. Egyszerű falusi emberrel ha beszélünk, olyan szabályos és szép beszédet hallunk tőle az élet számtalan nehézségeiről, hogy hirtelenében azt se tudja az ember, hogy a beszédet rögzítse-e elméjében vagy a nyomor képét.

En ilyenkor mindig arra gondolok, hogy az emberek nem is olyan elmaradottak s igen sok tekintetben színvonalon állnak. De ezzel a gondolattal még semmit se lehet segíteni a köznyomorúságon s vagyoni állapotomnál fogva az egyes nyomorán sem. De valamit mégis csak felelnem kell ilyenkor, még pedig hivatalomnál fogva valami olyat, ami gondolkodóba ejtheti panaszos embertársamat.

Elmondok egy ilyenféle históriát.

A télen Balázs Ferenc világgjárt kollégával a fejünkbe vettük, hogy Sinfalva—Mészkő—Szentmihályfalva községekben folytatógos ismeretterjesztő előadásokat tartunk. Egészségügy, történelem s egyéb tárgyakra gondoltunk.

Megkezdődött az előadássorozat a fenti elgondolás szerint. Azonban rövidesen azt vettük észre, hogy mi közérdeklődésre csak úgy számíthatunk, ha közigazgatási kérdéseket boncolgatunk s kiutat keresünk a nyomorúságból.

Engedve a közóhajnak, áttértünk a tisztán gazdasági kérdések boncolgatására.

Balázs Ferenc, mint ideális népholdogító nagyszerűen fejtegette, hogy milyen könnyűvé lehet tenni az életet a szövetkezők által. Nincs más kiút, mint a szövetkezet. Ezzel nagyszerűen lehet szabályozni az árakat. Ha senki se adja olcsón a káposztát, a hagymát, a malacot stb., milyen jó lesz akkor a falusi embernek, mert lesz pénze bőven. Olyan szépen, meggyőzően beszélt, hogy a hallgatóságot egészen megnyerte.

— (No komám! No sógor! Látja? . . .)

Most jön a fordulat. — A szövetkezéshez pénz kell. — Pénz a megalapozáshoz. (Általános borulat).

De honnan a pénz, mikor éppen az nincsen!

Hát amikor felvetődött a gondolat, hogy ha mi termelők drágán árulunk, akkor az ipar és más cikkek árulói is szövetkeznek a drágaság jegyében. Csak akkor lett aztán a ború igazán ború az arcokon.

Megijedtem, hogy tökéletesen megbukunk. Hirtelenében megvillant az eszemben, hogy itt ügyünket csak egy olyan gondolat menti meg, amelyik pénz nélkül igéri a boldogulást.

A jó Isten segítségével jött és szót kérve, beszélni kezdtem ilyenén formán:

Tisztelt hallgatóság! Abban a formában, amelyben mi ma beszélgettünk, nem tudhatunk zöld ágra vergődni, mert mi mind csak arról beszélünk, hogy ez sincs, az sincs s ez is kellene s az is. Fordítsunk egyet a dolgon s beszéljünk arról, hogy ez is van, az is van s ez se kelene s az sem.

Vegyük számba, hogy mi mindenre adunk mi ki súlyos pénzeket, (ha van, ha nincs), amelyek igazán nem tartozékai boldogságunknak. S ha becsületesen gondolkodunk, belátjuk, hogy kiadásaink 75 százaléka megtakarítható (mellőzhető), ha csak arra adunk ki pénzt, ami valóban kikerülhetetlen.

Lássuk hát!

Vn-e szükség dohányra, szeszes italra, cifra ruhákra, kávéra, cukorra, spangnis topánkákra, guvlirozott krepdesin szoknyára, halálesetknél fényes temetésekre stb.? (Általános összenézés).

Próbálja meg valaki, nézzen utána, hányszor 10.000 lei megy ki a faluból csak az említett fölösleges dolgokra?

Na, most menjünk tovább, kedves hallgatóság!

Ha mi kiküszöböljük kiadásainkból csak az említetteket is s nem hódolunk szenvedélyeinknek, divathóbortjainknak s egyéb gyengéinknek, mi lenne akkor? ... Az, hogy rövidesen azt vennénk észre, hogy nem is olyan nehéz az élet és hogy az ember a szükséges dolgokhoz könnyen és gyönyörűséges igával juthat hozzá.

Hogyan? Egyszerűen úgy, hogy a ruházathoz szükséges dolgokat megtermelnénk mi magunk, fel is dolgoznánk házilag, itt-hon a faluban a magunk egyéni és faji izlésünknek megfelelően. Ezáltal óriási gondoktól szabadulnánk meg. De lenne jó ruhánk, tartós is, szép is, s nem bolti rongy és beteges városi divatú, ami esetleg megfelelő városban, de semmi esetre se falun.

Kávéra semmi szükség nincsen. De ha valaki mégis kávézni akar, pergeljen meg egy kiló árpát s egész finom kávét kap belőle.

De a kávéhoz cukor is kell! — Hogyne kellene, ha valaki édesen szereti a kávét! — De mire valók azok a drága kicsi méhek?! ... Egy-két gondosan kezelt kaptár-méh örömet össze gyűjt annyi mézet, hogy a méhész könnyen elvehet tőlük 20—25 kg-ot anélkül, hogy teljesen kirabolná őket. A méznél jobb és egészségesebb „cukor” pedig hová kell?! ...

Na és a temetésekkel hogy állunk? Azzal is a lehető legroszszabb úton. Még a legszegényebb ember is ezreket költ el koporsóra és mellékleteire s mindezeknek tetejébe: a torra.

Álljon össze 25—30 család, vagy az egész egyházközség, s mondja ki, hogy tort nem ad s halottját a legegyszerűbb koporsóban temeti el, amit a falusi asztalos készít meg. A sírásást 4—5-ös csoportokban maguk a szövetségesezt családok végzik el a saját kosztjukon. A koporsót is a szövetségesezt családok férfiai vagy aszszonyai viszik ki.

Amikor vége a temetésnek. másnap számbavesszük, hogy mibe került s a felmerült költségeket közösen fizetik ki. Egy ilyen temetés családonként belekerül 20—25 lejbe. A gyászoló család nem égett le, a végtisztesség tisztességesen megadatott s a halott ép öly csendesén nyugszik sírjában. minha hármas díófa koporsóba és selyembe tették volna. (Na sógor, na koma! Látod?).

Még egyebet is beszélgettünk s azzal ért végett a gazdasági konferencia, hogy a tiszteletes úrnak tökéletes igaza van, mert

amiket ő mondott, ahoz vagy semmi, vagy csak nagyon kevés pénz kell.

Én pedig megállapítottam magamban, hogy ha ennek a népnek okossága és fejlett gondolkodása mellett megfelelő akaratereje is lenne, számára a gazdasági krízis magától megoldódnék. De e tekintetben kissé csehül állunk.

Te pedig, kedves olvasó, ha osztoz az én mentőgondolatomat (és szereted a te népedet), ne szünj meg népszerűsíteni azt, mert amíg erre nem dobban reá a mi népünk, rajta segíteni nem lehet se konverzióval, de még pénzosztással sem.

Roppant nehéz az élet, de az ember maga nehezítette meg. Neki magának kell azt ismét könnyűvé tenni. Tegyük hát könnyűvé!

Arkosi Tamás,
sinfalvi unitárius lelkész.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Sorozatos előadások a tordai D. F. Egyletben.

A tordai egyházközség Dávid Ferenc Egylete templomi vallásos estélyek keretében igen érdekes és tanulságos sorozatos előadásokat tartott, melyekről az *Aranyosvidék* c. lap nyomán az alábbi tudósítás küldetett folyóiratunk részére.

Február 26-án Váry Albert kolozsvári unitár. főgimnázium kiváló tehetségű vallástanár, jeles egyházi író tartott nagyértékű, tanulságos felolvasást, melyben a historikus éleslátásával s a magyar élet iránti sok szív melegséggel a figyelmet erősen lebilincselve méltatta a kiváló magyar női erényeket s hű képet festve kimagasló magyar nők példaadó jelleméről, felsorakoztatta megkapó lelki rajzait a hű, önfeláldozó hitveseknek, a nagyszerű édes anyáknak, háziasszonyoknak, nemeslelkű jótévedőknek, a martír-koszorus, vallásos, rendületlen lelkű Nagyasszonyoknak. A hajdani magyar élet igazi glóriás hősnői: Kanizsai Dorottya (Pérenyiné), Enyingi Török Bálintné Pemflinger Kata, Pekry Lajosné, Battyány Ferencné Bánffy Kata, Thurzó Ferencné Irinyi Kata, Ország Magdolna. Nádasdi Tamásné Irinyi Margit sorra megelevenedtek a felolvasás nyomán s a hallgatóság megismerte ragyogó női erényeiket. De kiemelte Váry tanár azt is, hogy a most lefolyt világháború a kiváló női erények hőskorszaka volt. A nagyértékű felolvasás után *Késmárky* Miklós teológus Reményik Sándornak „Kenyer helyett“ és „Az Ige“ c. költeményeit szavalta el mesteri színezéssel, megkapó lendülettel, általános nagy hatást kelteve.

Március 5-én Varga Béla a kolozsvári unitárius theologia tudós tanára tartott előadást. Előadása Jézus-ról szólt, keresztény vallásunk megalapítójáról, akiről a tudós előadó az unitárius theologia egyik legigazabb lelki portréját rajzolta meg a tanulmányában. A gyönyörűen megírt, mélységes tudással és mély intuició-

val megalkotott Krisztus kép, amelyet Varga Béla nagy figyelemmel hallgatott előadásában vetített hallgatói elé maradék nélkül magában fogalta a hívő unitárius lélek és mélytudású teológus történetész egybehangzó felfogását a Profétáról és az Emberről, aki Isten országát akarta megvalósítani a földön s akinek lelki nagysága örök időkre szólóan a legnagyobb volt és marad minden vallásalapítók között. Bede Emil unit. teológus vallásos énekszáma Erdős Mihály orgonakíséretével, Lőrinczy Gábor joghallgató szavalata és a Tordai Dalkör művészi énekszáma stílusosan járultak hozzá a vallásos est mély lelki élményt jelentő sikeréhez.

Márceius 12-én *Ürmösy* József püspöki titkár, a kiváló szónok tartott nagy figyelemmel kísért gondolatokban gazdag előadást „Hol van a kivezető út?” címen. A mai világ és társadalom emberisége a Theseus monda barlangjához hasonló labirintusban tévelyeg és ál-prófétái szerintük csalhatatlan jelszavaikkal nem tudják Ariadne fonalát nyújtani kiutat kereső emberiségünknek. Nem is fog tudni a szabadba vezető tiszta, egyenes és napsugaras útra jutni tévelygő századunk, amíg vezetői nem látják be, hogy egyedül a Krisztus és az Evangélium tanításai adnak gyógyírt és enyhülést az ezer sebből vérző, háborút átélte, gazdasági válságok közt vergődő emberiségnek. A mai társadalom legnagyobb bűne, hogy nem veszi figyelembe Jézus tanításait. Kereszténységünk még messzi van attól, hogy a Jézus szerinti Evangélium beteljesüléséről beszélhessen, de a Krisztusi parancs: „Szeresd felebarátodat, mint magad” a vallás legszebb parancsa marad mind az idők végezetéig, amelynek végül is didalmaskodni kell. A mély hatást keltő szép előadás után a Tordai Dalkör vegyeskara adta elő Petőfi—Lányi: „Egész uton hazafelé” című műdalt, majd Jakab Jenő teológus szavalta el Ady: „Az Antikrisztus útja” című megrázó erejű versét.

Április 2-án *Gál* Kelemen ny. kolozsvári főgimn. igazgató, a kiváló pedagógus és pszichológus, a jeles író tartott nagyszabású, eszmékben gazdag és soktanulságú előadást a családról, a családi élet fontos missziójáról, a család és a vallás védelméről. A kitűnő előadó lélekmegmarkoló képet tárt hallgatósága elé a mai család-és valás-ellenes áramlatok romboló hatásairól s ezekkel szemben a lélek törhetetlen Istenhitének s a tiszta szereteten felépült családi életnek áldás-forrásairól, kiemelve azt, hogy az édesanyai szeretet örök melege oly örökéletű nevelési tényező, mely semmivel sem pótolható. A háztűz szentség, melyet éleszteni és nem rombolni kell. Élesztője a hit és szeretet. — Az erős hatású előadás után a Tordai Dalkör vegyeskara énekelte el művésziileg a „Jézus a tengeren” c. darabot. Majd Késmárky Miklós teológus szavalta el mesteri színezéssel, nagy hatást keltve Ady-nak a „Háboru utáni imádság” és „Nekünk Mohács kell” c. költeményeit.

Minden estély kezdetén, közének után Lőrinczy Dénes unitár. esperes magas szárnyalású imájával emelte Istenhez a lelkeket és az estély végtével bezáró szavaiban meleg köszönetét fejezte ki a szereplőknek.

Az Unitárius Teologusok Tordán. A kolozsvári Unitárius Teologiai Akadémia hallgatói szépen sikerült ifjúsági napot rendeztek Tordán március 19-én. Délelőtt istentiszteletet tartott az unitárius emplomban Gálna Sándor IV. éves teologus s az éneket vezette s orgonán kísérte Péterffy Gyula zenetanár jelölt. Délután pedig 5 órai kezdettel vallásos estély volt az unitárius templomban. A bevezető ének után, amit Péterffy Gyula zenetanár jelölt vezetett Pálffy Károly II. éves teologus mondott imát. Azután dr. Kiss Elek, a kolozsvári unitárius teologiai akadémia tanára tartott a teologia részéről üdvözlő beszédet. A nagyhatású beszéd után a teologia énekkara nyújtott igaz műélvezetet Útő Lajos tanár vezetésével előadott énekével s azután Nagy Samu II. éves teologus szavaltta el mély átérzéssel Reményik Sándor „Pilátus“ című költeményét, majd Bede Emil III. éves teologus szép énekszámra következett. Erdős János IV. éves teologus tartott ezután értékes felolvasást a Vallás és az Ember címmel s a teologiai énekkarnak ezt követő gyönyörű énekszámra után Lőrinczy Mihály II. éves teologus szavaltta el művészi színezéssel Váradi Antalnak „Az utolsó sor“ című költeményét. Ezen nagyszerűen összeállított program után Lőrinczy Dénes, az unitáriusok kiváló és köztiszteletben álló esperese mondott a tőle megszokott ékes szólással, fiatalos lendülettel, sziveket átható s a lelkeket ünnepi varázssal betöltő beszédet. Este 9 órai kezdettel műsoros táncestélyt tartottak a teologusok a volt unitárius ginnázium nagytermében.

Az alsórákosi D. F. E. ifj. kör munkássága.

Az alsórákosi D. F. E. Ifjúsági Köre, alig háromhónapos multa tekint vissza, amely idő alatt az ifjúság örvendetes jelet adta temiakarásának, egyházszeretetének, tanulni vágyásának. Bizonyossága ennek az a tény, hogy nemcsak gazdag műsorral kedveskedtek az ifjak a mindig zsúfolásig megtöltött tanácsteremben a felekezeti különbség nélkül megjelent közönségnek, hanem az is, hogy a mi legényeink és leányaink, akiknek eddig nem volt bátorságuk nyilvánosság előtt szerepelni, most bátran lépnek a közönség elé, gyakori szavalatokkal, vagy szindarabok eljátszásával. Dicséret illesse ezért őket e helyről is.

Az iskolás gyermekek közül is számosan szerepelnek estélyeinken.

Egyletünkbe, a testvér magyar felekezetek ifjai közül is számosan beléptek, akiket mi tetsvéri szeretettel fogadtunk. Ők e szeretetet azzal viszonzották, hogy egyletünk életében aktív szerepet játszanak és a jegyzőkönyvek bizonyossága szerint, a szereplők harmincszázaléka másfelekezetű volt az évnegyedben. (Tagjaink negyvenszázaléka másfelekezetű).

Egyletünk zárt és nyilvános gyűléseket tarott. A nyilvános gyűléseket, amely mindig egyházi énekkel, majd Útő Béla esperes úr imáival, elnöki megnyitóval és a jegyzőkönyv felolvasásával kezdődött, erkölesnemesítő és szórakoztató felolvasások és más műsorszámok tarkították. Az esperesi vizsgálat alkalmával (márc. 8.) Bedő Ferenc egyh. körü felügyelő gondnok úr felolvasást tar-

tott és Kelemen István egyh. köri jegyző buzdító beszédet intézett az ifjúsághoz.

Estélyeinken egyletünk tagjai közül szerepeltek: Útó Iluska, Bodosi Mariska, Antal Piroska, Nagy Klárka, Antal József (eln.), Vass László tanító, Útó Attila, Nagy József, Antal Sz. István, Póké József, Antal Sz. János, Huszár Sándor, Nemes Mihály, Baga József, Antal M. Zsigmond és az iskolás gyermekek közül számosan.

Egyletünk tagjai közül egy páran az elnök vezetése és terve szerint egy pódiumot és színpadi kulisszát készítettek, melynek anyaga 460 leibe került. A munkadíjért az egylet tagjai nem számítottak fel semmit.

A gyerekszíndarabokat mindannyiszor Útó Iluska h. énekvezér, tanította be, valamint a programot is ő állította össze. Az egylet többi vezetői is mindenben hozzájárultak az estélyek sikerének emelésére.

Ezuton is köszönetünket fejezzük ki esperes úrnak, aki nemes törekvésünkben segítségünkre sietett és irányt mutatott nekünk arra, hogy miképp vezessük a ránk bízott ifjúságot.

(Alsórákos).

Útó Attila.

D. F. Nők Szövetségéből.

A bágyoni Nők Szövetsége 1932. november hónapjában alakult meg. Az egylet tehát még fiatal, de tudomásunk szerint, máris szép eredménnyel dolgozik s valóban lelkes tagokat számol. Vezetői: Biró Istvánné Végh Ida, ifjú papné és tanítónő és a szövetség lelke: Csongvay Lajosné úrnő, ki ihletett lélekkel hinti a jónak és szépnak drága magvaft. Isten áldása legyen munkájukon s lelkes buzgalmuknak legyen meg továbbra is eredményes jutalma.

Az alábbi sorokban adjuk egy — a kolozsvári gyűlésünkön részvett — igen ügyes bágyoni unitárius falusi asszonyunknak kedves észrevételeit, melyet Ő otthon a Nők Szövetségében olvasott föl.

Kedves Nőtestvéreim!

Engedjék meg, hogy így szólítsam mindannyiukat, amint én ezt megtanultam Kolozsváron, az Unitárius gimnáziumnak egy igen szépen berendezett termében, Csifó Salamonné unitárius theológiai dékánától, aki mint elnöknő megnyitotta a gyűlést, azt a kedves gyűlést, amelyben a bágyoni Nőszövetségnek is négy tagja részt vett.

Tehát, hogy a tulajdonképpeni tárgyra térjek, mert nem akarok unalmas lenni felolvasásommal, csak azt akarom elmondani, hogy milyen lelkesedéssel munkálkodnak ott és hogy minket milyen meleg szeretettel fogadtak.

Az első pont tehát, hogy milyen lelkesedéssel munkálnak. Erről idehaza igazán nekünk fogalmunk sincs. Az elnöknő és a pénztárosnő, be is számoltak a gyűlés előtt az összes bevételekről és kiadásokról; és jótékony céljaikról, egész a mai 1933-ik évig. Igazán megindult a lelkem, mikor végig hallgattam, hogy milyen nemes dolgokra használják fel bevételeiket. Így például nagyon

szegényeket segítenek s betegeket gyámolítanak. És tartottak egy úriasszonyt, aki szerény fizetéssel a Leányotthonnak egyik irodájában mindennap 11—12-ig dolgozik és eljár annak a nagyvárosnak minden részében, meglátogatja a betegeket és megkérdezi, hogy kinek mire lenne a legnagyobb szüksége, és ezt mind a kolozsvári Nőszövetség fedezi tehetsége szerint. Továbbá tart 2 árvát a „Leányotthonban“, az egyiket teljesen ellátja mindennel, a másikat ellátja kosztal és 1 pár cipővel és fizeti a taníttatás díjának a felét. Így munkálkodnak Kolozsvárt.

A másik dolog, amiről beszélni szeretnék az, hogy milyen szeretettel fogadtak minket. Engem igen kedves csalódás ért. Mert én őszintén megvallva, mikor felültünk Tordán az autóbuszra, én azon gondolkodtam, hogy Istenem, vajjon fogadnak-e ott minket. Később meg azt gondoltam, hiszen kívánni sem lehet, hogy velünk foglalkozzanak, hisz mennyien lesznek ott, és mennyire el lesznek foglalva, különösen a választmányi tagok. De bizony, ez nem így volt, mer ahogy a terembe léptünk, és helyet foglaltunk, párosával jöttek minket üdvözölni a tagok: így pl. dr. Kauntz Józsefné, Csifó Salamonné, Mikó Lőriucné, Zsigmond Ilonka és így tovább. A gyűlésen jelen volt a főtisztelendő püspökné asszonyunk is, akinek be is mutattak minket. Nagyon örvendtünk, hogy megismerhettük szeretett főasszonyunkat. S úgy érzem, hogy talán kedves dolog lesz, ha egy pár szóval ismertetni fogom szeretett főasszonyunkat azokkal is, akik nem ismerik. A ruházata nagyon egyszerű. Beszédje kedves. Jóságos arcáról és hangjáról látszik, hogy a jó Isten már idáig is kedvezett életének.

Még arról is be akarok számolni, hogy az elszállásolásról is mily kedvesen gondoskodtak. Zsigmond Ilonka tanítónő és a Leányotthon egyik vezetője, akire igazán rá lehet mondani, hogy egy igen kedves teremés, elvezetett a Leányotthonba és ott kitünő ellátásban részesített, amiért is igen hálásak vagyunk most is.

Most pedig bocsánatot kérek, hogy elbeszélésemet írásban adtam, de éreztem, hogy nincs elég bátorságom és tehetségem hozzá, hogy csak elmondjam.

És most végezetül arra kérem mindnyájukat, hogy mindenki legyen lelkes és buzgó agja a mi kedves bágyoni nőszövetségünknek is.

Csegezy Józsefné sz. Kónya Anna.

Nyilatkozat. Felkérettünk az alábbi sorok közlésére: Az Unitárius Közlöny 1932. évi 12-ik számában „Templomjavítás Ravában“ címen megjelent cikkben a bevezető sorok utolsó pár mondatában: „A régi világ külső embere formáiban és szokásaiban elvesztette hitét. Nem sokat törődik már őseitől örökölt szenthelyeivel sem, mert ezeket is külsőségekben élte ki.“ — Kegyeletsértés történt a régi világ „külső“ emberén. Porzó ezzel túlmént a pórzáson és suhogó hazugságával sebet ütött. Annyit legalább meg kell írjak, hogyha már a régi világ „külső“ embere a külsőségekben élt, de mindig belső lelki készüllettel járt el minden dolgában. A ravai templomot is megújította 1907-ben s annak mostani megújításához is hozzájárult. A hitnek is gyümölcseit megtermette „a régi világ embere“ a jó tettek gyakorlásával s hitét még nem vesztette el.

Tehát bántó sorait visszautasítom s ajánlom a régi közmondást figyelmébe: „Kiki a maga háza előtt seperjen!“ **Sárosi József**, nyug. lelkész.

Szövetkezeti iskolai ünnepély. A kolozsvári unitárius kollégium „Hangya“ fogyasztási és tanszerbeszerzési szövetkezete 1933. április hó 2-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor az unitárius kollégium dísztermében szövetkezeti iskolai ünnepélyt rendezett, melyen a szülők és a szövetkezeti eszme barátai igen szép számban vettek részt. A főgimn. dalárda precizen előadott éneke után megnyitót mondott Gálffy Zsigmond koll. igazgató. Szavaltak: Ürmösi Domokos, Lázár Kálmán IV. e. o., Sebestyén János VII. g. o. Azután a szövetkezet gyakorlati jelentőségéről Ürmösi József lelkész tartott értékes tájékoztató előadást. Szavaltak: Kelemen István VII. g. o., Szánó Vilma és Jakab Jenő papnövendékek. A főgimn. dalárda éneke után főtiszt. Dr. Boros György püspök úr mondott bezárót.

Pál Ferenc h. oklándi lelkészt saját kérésére 1933. május 1-től nyugalomba bocsátotta az E. K. Tanács. Hozzá tesszük: hosszas, lelkiismeretes, pontos papi és esperesi szolgálatai méltányló elismerésével. A magunk részéről kívánjuk, hogy a még jó erőben levő kedves barátunk élvezze a független élet örömeit sok-sok éven át.

A kolozsvári D. F. Leányegylet 1933. március 12-én este 9 órai kezdettel az Unitárius Kollégium tornatermében úgy anyagilag, mint erkölcsileg szépen sikerült teaestélyt rendezett, melynek jövedelméből 500 lejt adott a kolozsvári Unitárius Nők Szövetsége által létesítendő napközi otthon javára, 500 lejt pedig a bukaresti segédlelkészség javára küldött.

A kolozsvári unitárius Dávid Ferencz Leányegylet 1933. április 2-án (vasárnap) d. u. 6 órai kezdettel az Unitárius Kollégium dísztermében műsoros délutánt rendezett, nagyszámú érdeklődő közönség részvételével. Elnöki megnyitót mondott Szántó Vilma teol. akad. növ. Egyéniségéhez találó kedves költeményeket szavalt Ürmösi Erzsébet tanárjelölt Landtné Ady Mariska költeményeiből. Két izben nagy virtuozitással hegedült Székely Gyula, Útő Mária precíz zongorakisérete mellett. A szentháromsági unitárius templom elvételéről előadást tartott Kelemen Lajos tanár, ki az ő gazdag történelmi tudásából sok élvezetes dolgot mondott el. Deák Berta ismert költ. egy kedves versét szavala el. A műsoros délután fénypontja Puksáné Boros Irén bájos művészi éneke volt, azzal a kedves közvetlen előadásával, mellyel szünni nem akaró ujrázásokra hangolta a közönséget. Kedves kiegészítője volt Útő Manci hangulatos, lelkes zongorakisérete. A közönség nagy lelki élvezetekben meggazdagodva távozott.

E. K. Tanácsi ülés. 1933. április 12—13. napjain tartott E. K. Tanácsi ülésen — főtiszt. püspök úr, Dr. Ferenczy Géza és Dr. Szentiványi József főgondnok uraink elnöklésével ... letárgyalt

Rendeljük meg idejében a Dávid Ferencz Egylet kiadásában megjelent **Unitárius Konfirmáció Emlékkönyvet.**

fontosabb ügyek: 1. Dr. Ferenczy Géza főgondnok úr jelentést tett a Szervezeti törvény reformja tárgyában Székelykereszturon tartott értekezlet értékes munkájáról, mely tárgyban azonban még hosszú és nagy megfontolást igénylő munka vár a biz. tagjaira. 2. Teológia Akadémia új szabályzata betérjesztetett és kiadatott a nev. ü. biz.-nak. 3. A megüresedett V-ik teol. tanári tanszékre ideiglenesen alkalmazta Vári Albert koll. vallástanárt. 4. A püspöki itkári és irodavezetői állásokat a főtanácsig fenntartja, akkor javaslatot tesz a főtanácsnak. 5. Az egyházi Közalap ápr.—juniusi költségvetését megállapította. 6. Az Unitárius Nők Szövetsége alapszabályait jóváhagyta és felterjeszti a kormányhoz megerősítésre. 7. A székelykereszturi iskoláknak a zsinattal kapcsolatban megtartandó felavatási ünnepség idejének megállapítását elnökségre bízta. 8. A Lelkészkör új alapszabályát és az Énekvezérek Egyesülete alapszabályát a Szerv. törvény reformjával kapcsolatban veszi tárgyalás alá. 9. Dr. Ferenczy Géza főgondnok urnak a konfirmációi oktatás tárgyában beadott indítványát, hogy a magyarul írni, olvasni nem tudó növendékeket a lelkész tanítsa meg erre, egyhangulag elfogadta. 10. Sajnálattal vette tudomásul, hogy 30 elemi iskolánál (20 felekezeti) nincs magyarnyelvű könyvtár. 11. IV—VI. el. oszt. vallástani tankönyvek tárgyában bekérte a Lelkészkör kifogásainak felterjesztését. 12. Nagy Dénes alsójárai lelkész kepeleszállítás elleni felebbezését letette az I. foku közig. bírósághoz. 13. A székelyudvarhelyi egyházközség temetőhasználati szabályzatát jóváhagyta. 14. Helyet adott Kisgyörgy Imre olt-hévizi lelkész felebbezésének 1 hold földnek a papi birtokokból jogtalanul történt elvétele tárgyában. 15. Pál Ferenc oklándi lelkészt saját kérelmére f. évi május 1-től nyugalomba helyezte. 16. Az egyházközségek hátralékos nyugdíjartozásai rendezhetése szempontjából elfogadta a Nyugdíjbiz. által 5—10 évre kidolgozott annuitásos törlesztési tervzeteket. 17. Építkezésre engedélyt adott a szentivánlaborfalvi egyházközségnek (kulturház) és a sepsiszentkirályi egyházközségnek (papi konyha) építésre.

A szerkesztő válasza és izenete többeknek:*

Ha az orvos egy betegre megállapítja, hogy operálni kell és az operációt végrehajtja, azért nem mondjuk rá: milyen kár, hogy lelketlen — szívtelen ember! Ha folyóvíz kiárad és pusztít a partokon, érzékenyen érinti a lakókat, de azért nem mondjuk: kár, hogy folyóvíz van a világon, vagy ha van nem kellene kiáradnia!

Valami ilyen helyzet az, melyben igen sok sajnálkozást és kárhooztatást hallottam és olvastam, hogy az U. K.-nek „*mint a val-láserk. élet ápolására*“ *hivatott folyóiratnak* kár volt a P. M. cik-két közölnie!

Kérdem: veszt-e az evangélium értékéből azáltal, hogy Jézus a munkájára minduntalan áskálódó, gátatverő farizeusokra jajj-t

* Izenetemnek előző számban való közlése akadályozva volt, de vállalt szerkesztői felelősségemből kifolyólag leközlése most kötelességem.

kiált és mérges kigyók fajzatainak, festett koporsóknak nevezi? Jézus lelkében azért a szeretet egy szikrányit sem csökkent!

A vallás erkölcsi élet ápolását sem lehet a végletekig menő simítgatásokkal, elnézéssel, türelemmel mindig és mindenkor fejleszteni! A lelki életben is vannak erupciók — kitörések! „Szükség, hogy legyenek botránkozások“ s ennek nyomán tisztázódások.

Mire való volt nyomorúságosan szegény kicsi egyházunkban egy új lap megindítása? Hát ez nem a széthuzásnak, a vallás erkölcsi erő szétforgácsolásának egy újabb bizonyosága? Mintha mi is abban akarnók kiélni magunkat, mint a versenyző 1—2 lejes napi szenzációújságok, hogy egymásra licitálva olesóbbat és szenzációsbabbat adjunk. Hát ez illő és találó az unitárius vallás erkölcsi élethez? Hát nem inkább az erők tömörítésére és összefogására volna szükségünk, nem pedig arra, hogy ki-ki a maga szakállára kezdjen új vállalatokba a demokrácia hangoztatásával ilyen evangéliumot hirdetve: „nézzétek az Unitárius Közlöny az unitárius intelligencia lapja, csak legfennebb 1000 unitárius ha olvassa „a nép nem“; csinálók én olyan lapot, amely a nép kezébe kerülhet. — Ha kárhoztatóim és hibáztatóim osszák ezt a felfogást, én nyugodt lélekkel vallom, hogy Unitárius Közlöny 42 éves pályafutásán becsületesen szép népmisziót teljesített. Olvasta azt az intelligencia és a nép is. Meghódította az intelligenciát, s ezen keresztül a népet. Mindjárt 50 esztendő írásos bizonyosság e mellett. Vagy mik egyebek a falusi és egyházköri D. F. Egyleti alakulatok, ha nem az ismeret, a tudás forrásai unitárius népünk számára! Valóban kevés jóindulatra és együttes építési munkálkodási szándékra vall elvitatni akarni, hogy a mi népünk nem ismeri a Dávid Ferencz Együletet és lapját, az Unitárius Közlönyt, s azt a számos kiadványt, amelyet az Egyesület mind népünk számára adott ki.

Az új lapindítás annyival fájdalmasabb, szomorúbb, mert azt nem a közszükséglet hozta létre, hanem ugyszólván a kicsinyes bosszú.

A Grafic-Record nyomdacég egyik unitárius vallásu társulajdonosától a Választmány a Közlöny nyomtatását a drága ár miatt kénytelen volt elvinni. Ez az eljárás rettenetes haragra lobbantotta hitrokon afiát, összefogtak a professzor ural és megszületett az „Unitárius Evangélium“ *csak azértis olesóbban*.

Egyébként bizonyos fokú optimizmus kell annak hívésére és megállapítására, hogy ez az „Unitárius Evangélium“ népszerű, vagy épen népies volna.

Ettől eltekintve hibáztatóim és kárhoztatóim közül ki tud meggyőzni engem annak lehetőségéről és szabadságáról, hogy egyesek a nép között szétszórt röpiratokban valótlán, elferdített hírekben, végig gázolhatnak az egyház fején, vezető egyéniségein,

Konfirmáló leányoknak kedves és állandó ajándék az imakönyv. Akik **Szívemet hozzád emelem** női imakönyvből diszkötéssel készült példányt kívánnak, levelezőlapon értesítsék szerkesztőségünket.

intézményein, ráfröccsenhetnek szabadon minden szennyet s ezt üzhetik éveken keresztül, anélkül, hogy valaki tiltakoznék ellene, vagy rombolásnak minősítené! De ha végre a központból valakik akadnak, akik tiltakozni merészkednek a folytonos romboló eljárás ellen, mindjárt kész az óvás, tiltakozás, kárhoztatás a jóízlés, a jóerkölcs és a békesség nevében! Mindez hol maradt az előbbi esetekben?

Unitárius Hitrokonok és Testvérek! Ne tőlem és a közölt cikktől féltsek a békességet, a jóízlést, az erkölcsöt, — alaptalan rossz-hiszemű hírek terjesztésével nem foglalkoztunk, de az U. Evang. már első számában bizonysgot tett a ferdítésekről! — hanem az olyan önhitt, ismétlődő oldal támadások veszedelmese, mely a tisztos multtal bíró Dávid Ferencz Egyletet támadja olyan kötekedő, mindenben csak a hibát kereső és piszkálódó eljárás, amely itt minden jóakarató, tisztos megmozdulással szemben gyanakodóvá, urrá lett.

A szekeret elragadott szilaj paripának hiába kiabálják, hó-hó, mert meg nem áll, míg erős kéz meg nem fékezi!

A mi eljárásunk nem szertelenségből eredt. Mi látjuk, hogy ezer sebből vérzik anyaszentegyházunk, s látjuk, hogy ezerféle építómunka vár itt benn és künn minden jó unitáriusra. A kolozsvári templom szószéke, az unitárius társadalom, az unitárius tudományos irodalom, jövő papi nemzedékünk várja az egy célra vezető munkát, szellemi irányítást, a békességes tiszteletadó példaadást. Miért marad, miért késik? Mert nincs egyetértés, csak hibakeresés, csak rémhírek, valótlanágok terjesztése, szállítása ki a vidékre. Egy fertőzött seb, amely folyton fenyegető jelleget mutat. Ezért kellett, ezért volt ideje az orvosi kést elővenni s a fertőzött sebet kivágni. A kés éles volt, lehet a seb fájó, s a részvét nagy az operált iránt, de az orvos szándéka nem volt rossz, s ha a műtét sikerül és a felgyógyult beteg jobban lesz, s nem esik vissza a régi betegségébe, ha hajlandó a közös munkatérre lépni, őszinte szándékkal és önzetlen unitárius jóakarattal, biztosra veszem, hogy mindenki készséggel nyújtja feléje segítő kezét az együttes, közös egyházi munkára! Csak ne akarja azt, hogy mindig és mindenben az ő elve, gondolata, feltevése legyen igaz, helyes, vagy ne higgye, hogy egyedül ő a nagy népbarát. Vegye figyelembe, hogy másoknak is lehet és van egészséges építő gondolata! Mások is dolgoztak és dolgoznak a népért! Lépünk megértő elvekkkel közös építő munkatérre. Az így megvalósulandó békességgel térhet vissza az *unitárius összetartás*, amely valahol árván bujdosik. Így és ezért van lelkieróm tiszta, unitárius önérzetem vállalni a felelősséget, viselni az ütéseket, a kárhoztatásokat. Aki bűn nélkülinek tartja magát ezekben az összezavart unitárius dolgainkban, az dobja reám a kárhoztatás első követ.

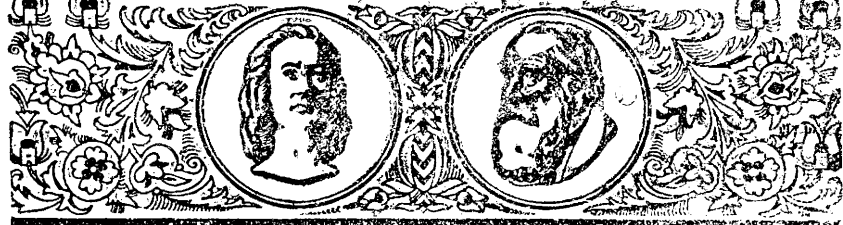
Minden kézirat Ürmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L., Magyarországra 90 L., Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferencz Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő

Mínerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár.

UNITARIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

**Boldog és kellemes pünkösti ünnepet kívánunk
kedves hitrokon olvasóinknak!**

A pünkösti egyakarát.

„És amikor a pünköst napja eljött, mindnyájan egyakarattal együtt valának.“ (Csel. 2. r. 1. v.) Azelőtt a 40 nap alatt különböző helyeken végezhatték a tanítványok feladataikat, megbízataisukat. De áldozó csütörtök összegyűjtötte őket és a 10 nap reményteljes várakozásban telt el az ígélet beteljesedéséig. A nagy ígélet arra készítette őket, hogy az előkészületi idő alatt, lelkük egyensúlyát helyreállítva, egyakarattal legyenek és ebben a lelkiállapotban várják a Jézus által ígélet nagy ajándék megnyerését, ez tette sikeressé, eredményessé munkájukat.

Egyenes figyelmeztetés ez a mai összekuszált világnak, társadalmi és egyházi közületeknek, hogy a nagy és eredményes célok kimunkálása, elérése, csak egyakarattal történhetik. De sajnos, ez csaknem minden téren teljesen kiment gyakorlatból. Jézus nevére hivatkozunk, de kereszténységünk széthúzó; tanítványoknak szeretjük nevezni magunkat, de mennyire nincs meg még a kisebb keresztényi célok eléréséért való küzdelemben sem az egyakarát!

Imádkozzunk és kérjük Isten megszentelő erejét, hogy munkálja bennünk az egyakaratra törekvést, hogy szent lelket hessünk!

Kellemen Lajos ur. Loco.
Str. Juliu Maniu. 24.

Anyák és apák.

Ott a bölcső mellett, vagy künn a temetőben? Hol vagytok drágábbak, édesebbek, igazabbak minékünk, ti csodatevő emberek. Ti akik úgy tudtok szeretni, ti akik szeretetből éltek és szeretetből tesztek mindent érettünk, kiket énfiamnak, éneányomnak, éngyermekemnek neveztek. Ti szülők, ti e világ megváltói a megszűnéstől, megsemmisüléstől!

Mi lenne nélkülületek? Mi lenne azzal a kisgyermekkel, ha az anya nem engedné többé a keblére, hogy onnan szívja magába az életadó édes tejet. Mi lenne veled iskolás fiú és leány, ha egyszer azt írná apád: rám többé ne számíts, tőlem ne várj semmit, én többé nem vagyok apád. És te fürge kis leány hova folymodnál, ha anyád azt izenné: te nem vagy az én gyermekem, engem ne szeress, mert már én sem szeretlek téged!

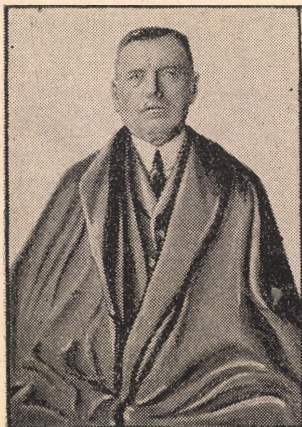
Ugy-e végig borzong a hátad, kedves olvasó? Ugye nem is hitted, hogy ilyesmire is lehet gondolni?! Nem magyarázom neked ezt a hihetetlen és elképzelhetetlen borzasztó dolgot, mert csak figyelmeztetni akartalak arra, amiről néha megfeledkezel, hogy „Isten után legnagyobb jötevőink a mi szülőink.” Ezt ne feledd, erre gondolj, és a májusi virágnylás idején, vigy bár egy szál virágot édes anyádnak. Gondolj az anyák napjára és emlékezzél meg a te édes apádról. Arról is, aki régen meghalt, mert rádhagyta nevét, becsületét, szeretetét. Mert biztosította számodra az életet, mert ő segített megélhetéshez, boldogsághoz.

Szenteljünk egy napot az anyáknak, az apáknak! *B. Gy.*

Pál Ferenc.

Egyházi életünk szép, de nehéz munkamezejéről, hol a becsületesen fáradozónak nem egyszer szúrja véresre a lelkét az értetlenség és rosszindulat tövise, 46 évi áldásos és eredményekben gazdag munkálkodás után f. évi május hó 1-től nyugalomba vonult egy lankadatlan szorgalmú s ma 72 éves korában is ifjúi lelkesedéssel dolgozó munkás, kinek élete és munkássága példaadásképpen állitható unitárius lelkészkarunk elé. Ez a hív és becsületes, minden egyházi és társadalmi munkálkodásában példát mutató munkás: Pál Ferenc oklándi lelkész. Nyugalomba vonulása alkalmából közreadjuk az ő példaadó, értékes és szép életének történetét s megrajzoljuk a saját munkásságával kialakított emberi értékét.

Pál Ferenc a kristálytisza vízü forrásokat termelő, gyönyörű kilátást nyújtó Firtos hegy aljában, az alig 300 lelket számláló, értelmes népű, udvarhelymegyei Firtosváraalja községben született 1861. okt. 7-én, egyszerű székely földmives

szülőktől, kik három fiúk közül a kisebbiket — Ferencet — ahogy a váraljai ember mondja: kitanították. Pál Ferenc a firtosváraljai jó hírnevű elemi iskola három alsó osztályát elvégezve a székelykeresztúri unitárius gimnázium előkészítő osztályának, később a gimnáziumnak tanulója lett.

1878-ban a kolozsvári unitárius főgimnáziumba iratkozott be és itt tett érettségét 1881 júliusában. Néhai Ferencz József nagynevű püspökünk biztatására a teológia hallgatója lett s 1884 nyarán papi vizsgát tett igen jó eredménnyel. Ezt a pályaválasztást soha meg nem bánta. A papi oklevél megszerzése után 1884-ben Tordára küldetett köztanítónak. Itt két éven át végzett elismerésre méltó munkát.

Ilyen előkészület után nyerte meg a rescenyédi kis egyházközség lelkési állását, melyet 1886 november 28-án foglalt el ünnepélyes keretek között. Innen 4 évi szolgálat után az oklándi egyházközség híveinek egyhangú bizalma az oklándi tekintélyes papi állásra szolgáltotta, hova 1890 november 2-án köszöntött be ugyancsak fényes ünnepi keretek között. Ettől az időtől kezdve Oklánd papja volt 42 esztendőn át. Itt végzett oly áldásos, egyházépítő és eredményes munkát, amilyennel nagyvonalúan tudnak dicsekedni. Nyájas, leereszkedő modora, egyszerűsége, józan élete, helyes ítélőképessége, egyházközigazgatási érzéke és a társadalmi életben való széleskörű jártassága nagy pappá tették és számára mindenki becsülését biztosították. Úgy hívei, mint a más vallásuak egyformán szerették és becsülték.

Maga az egyházkör is hamar fölismerte benne a komoly gondolkozású és vezetésre hivatott embert s már 1 évi lelkési működése után, 1887-ben a válópereket lebonyolító papiszék prókatorává választotta. E hivatalt az állami anyakönyvek életbelépése idejéig, vagyis 1896 októberéig viselte ismert pontosságával, bele-
vive ebbeli munkájába embertszerető szívének nemes érzéseit. — 1898-ban pedig egyházköri jegyzővé választatott. E hivatalt 16 éven át viselte nagytekintélyű esperese, Kisgyörgy Sándor esperes bácsink oldalán. Majd 1914-ben megnyerte az egyházköri élet legmagasabb tisztségét: köri esperessé választatott. 12 éven át volt az udvarhelyi egyházkör fungens esperese. Ez idő alatt nehéz napokat, súlyos esztendőket éltünk át úgy faji, mint egyházi tekintetben. Az ő komoly megfontoltságának és józan ítélőképességének köszönheti egyházkörünk, hogy a legválságosabb időben a legnehezebb kérdések is mindig közmegnyugvásra oldódtak meg. Midőn 1926-ban esperesi állásától megvált, az egyházkör — hála-
lájának és elismerésének bizonyságául — tiszteletbeli esperessé választotta meg, mit az Egyházi Főatnács készségesen jóváhagyott.

Pál Ferenc a köri D. F. Egyletben is kivette részét a munkából. Ennek titkára, majd huzamosabb éveken át pénztárnoka s később 3 évig elnöke volt. Itt is pontosság jellemezte minden cselekedetét.

De az egyetemes egyház közérdekű nagy munkájában is derekasan részt vett Pál Ferenc esperes barátunk. 1906-tól az Egyházi Főtanácsnak tagja, mindeztideig. Egy cikluson keresztül (5 évig)

egyházi közügyigazgató is volt az egyetemes egyház bizalma kifejezéséül. Az egyházi törvényeket kifogástalanul ismerte s e törvény tudásával teljes elismerést vívott ki a maga részére alant és fentt egyaránt. Egyházi érdekek támogatásánál áldozatkészségével mindig az elsők között igyekezett lenni. Példát mutatott az ifjabb nemzedéknek mindig az egyházi vezetők, kormányzók megbecsülésére.

Ime az ember, kinek pályája fokról-fokra fölfelé ível, ki pap, lelkész, a szó igazi értelmében, aki puritán és józan életével, nyájas, leereszkedő modorával és szinte páratlan szerénységével, bölcs ítélőképességével és közigazgatási érzékével, törvényismertével és áldozatkészségével megnyerte hívei teljes szeretetét, az egyházkör lankadatlan bizalmát és az egyházi főhatóság őszinte elismerését. Ime az ember, aki a társadalmi életben és minden kulturális megmozdulásban előljárt, mint példaadó lelkész. Nem csodáljuk, ha az ő egyházközségében eddig soha semmi zavar, békétlenség nem volt s komolyabb kellemetlenség egyetlen híve részéről sem érte soha és lelkét véresre nem szúrták az értetlenség és rosszindulat tövissei.

Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy Pál Ferenc esperes afiának minden munkájában igazi segítőtársa volt nemeslelkű, jó felesége, Imecs Róza Tisztelendő Asszony, a közszeretetlenben álló „Róza néni“, ki ott volt mindenütt, hol dolgozni és az egyházért áldozatot hozni kellett, s akivel 43 esztendő óta éli ma is az igazi egyetértő és békés családi életet.

Nyugalomba vonulások alkalmából arra kérjük, hogy legyenek nekünk példaadóink ezután is, s ha nemes lelkükhöz fordulunk tanácsért és útbaigazításért: adjanak nekünk tanácsot és útbaigazítást ezután is. Egyben azt kívánjuk, hogy 46 esztendei kitaró munka után, évezzék boldogan a nyugalom éveit; hogy a jó Isten adjon békességet, megelégedést, boldog életet az új otthonban sok éveken keresztül. Szeretettel:

Karácsonfalva.

Bálint Ödön.

Ki a demagóg? Olvasónk közül különösen azok, akik politikai napilapokat szoktak olvasni, lépten-nyomon találkozhatnak a *demagóg* és *demagógia* szavakkal. Minthogy nem mindenki képes e görög eredetű műszóknak helyes értelmét venni, helyénvalónak gondoljunk egy, a gróf Károlyi Imre roppant okos és érdekes könyvéből vett idézettel megmagyarázni, ki a demagóg. „Demagóg az, aki elsősorban saját érvényesülése szempontjából, saját — törvényes vagy törvénytelen — szándékainak megvalósíthatása végett a tömeghiszékenységre és tömegbutaságra támaszkodva, a tömegszenvedélyre appellál, valótlanságokkal operálva készakarva izgat, bensőleg nem az ügyek jobbrafordulását kívánja előmozdítani, hanem inkább azoknak elfajulását, hogy azután saját érdekében a zavarosban halászhasson.“ (Gr. Károlyi Imre: Az örvény szélén, 179—180. l.)

BŰNBÁNATKOR.

Szöv.: Bencze Domokos.

Dall.: Pálffy Ákos.

1. *Én Istenem, van-e nálad irgalom?
Ha felszakad, ha felsajog sebem,
Könyörgő szájjal hivlak Istenem
s zokogva, sírva mind azt jajgatom:
Oh, én Uram, van-e nálad irgalom?*
2. *Mindenki más, aki hozzád esdekel,
megérzi lelked egy sugallatát
s e hang szívének szent nyugalmat ad.
Az én szavamra senki sem felel,
hiába kér, hiába is esdekel.*
3. *Én jó Uram, könyörülő Istenem,
ki nem kívánsz mást, csak bűnbocsánatot,
és bűneinket megbocsáthatod.
Győtrő szívvel, sírva kérdezem:
Miért hagytál el, könyörülő Istenem?*
4. *Igy küzdök én a világban egymagam,
Hazátlan koldus, fáradt, üldözött,
igy küzdök fajok, bűn s erény között —
s kétségbe esve kérdem untalan:
Ki mondja meg, hogy az Isten merre van?*

29. ZSOLTAR.

Szöv.: Bencze Domokos.

Dall.: Pálffy Ákos.

1. *Áldjátok Istent ti földi népek,
áldjátok Istent emberek,
Magasztaljátok, dicsőítsétek;
magasztaljátok szerfelett.
Hozsánna néki emberek!*
2. *Haragvó tenger zengésin átal
viharból szól az úr elő
s kemény szavával, dörgő szavával
kemény sziklákat tördel ő.
Beszéde fenség és erő!*
3. *Nagy cédruserdők halomra dőlnek,
Libánon, Szirjon porba hull
és porba dőlnek királyi tölgyek
és ég is, föld is lánggra gyúl,
ha szól az Úr, — ha szól az Úr,*

4. *Pusztákat renget kemény szavával,
Kades pusztáját rengeti.
És téren átal, időkön átal
hatalmát minden hirdeti:*
5. *S az Úr, ki trónol téren s időben,
ki trónol gyász és vér felett:
Megáldja dúsan, dicső erőben
a benne bízó népeket.
Hozsánna néki emberek!*

IMÁDKOZZUNK!

Együtt voltak a mester és a tanítványok. Sok arany tanácsot hallottak már tőle. Érezték, hogy új világban élnek, új emberek lettek. Látták, hogy a mester gyakran elcsendesül, elgondolkozik. Észrevették, hogy imádkozik. Ők is szeretnének imádkozni, s kéri a mestert: uram, taníts minket imádkozni. És ajkát megnyitván, elmondotta, megtanította a legszebb imádságot:

Mi atyánk! Az enyém, a tiéd, mindnyájunk atyja, ki vagy a mennyben. Itt vagy velünk, közöttünk, bennünk, felettünk, kinek tudta nélkül egy hajszál nem eshetik le fejünkről. Ez a pár szó olyan édes, olyan minden. Ezt a kis gyermek is megtanulja, megtartja, s „kis kacsóit összetéve szépen“, elmondja mielőtt megkezdődik az édes álm.

Apa, anya, a munkára induló, a jó és igaz ember úgy csüng ezen az imádságon, mint az alma a fán, mint a gyermek édesanyja kebelén.

Igaza volt annak, aki „legszebb imádságnak“ mondotta. Szép, mint a reggeli napsugár, édes, mint a méz, tápláló, mint az a falat, melyet a madáranya, a szájából visz tova a fészekben váró fiókáknak.

Áldozás, megszentelés ez. Boldog az ember, amikor Istene elébe viheti, ha kell bánatos szívét, ha lehet boldog életét s így „bejutni Isten országába, hogy az Ő akarata mindenben minden.

Kezdjük elől. Mondjuk végig.

Ha szükségben szenvedsz, imádkozzál: Mi atyánk, add meg a mindennapi kenyerünket.

Ha vétkeztél embertársad, vagy Istened ellen, imádkozzál: Miatyánk, bocsásd meg a mi vétkeinket, valamint mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.

Ha erőt vesz rajtad a testnek indulata, imádkozzál: Miatyánk, ne vigy kísértésbe, hanem szabadíts meg a gonosztól.

Nincsen és nem juthatsz olyan sorsba, hogy az imádság gyógyító, áldó és megszentelő hatalmát meg nem éreznéd. És ez azt bizonyítja, hogy Isten kegyesen veszi gyermeke alázatos fohászát. Imádságodat meghallgatja és veled marad mind éjjel, nappal.

„Az ily ember nagyon boldog bizonytal.“

Miképen gondolom unitárius vallásos életünk fellendítését és bensőségesebbé tételét.

Két újabb válasz érkezett be e feltett kérdésre. Az első egyszerű falusi vallásos, templomszerető, istenfélő asszony elgondolása, mely a maga természetességénél fogva szép és megkapó. Az alábbiakban közöljük.

I.

Unitárius vallásos életünk fellendítését és bensőségesebbé tételét jelen helyzetünkben úgy tehetjük, ha nagyon, de nagyon szeretjük Istent és embertársainkat. Ha az összes mulató helyiségeket legalább vasárnap bezárnák. Mert ha a nő azt mondja a férfinak, hogy menjünk az Isten házába, mert ha hallja a tiszteletes úr szép tanításait könnyebben el fogja hordozni az élet sokféle nyomoruságát és jobb emberré válhat, azt feleli: minek? Ha adnának bár egy féllitret! Igen, mert az Istennek gyönyörűsége szép hajlékában nem tudja feltárni szívét az ő szerető Atyja előtt, de a kábító szesz hatása alatt, a féllitres előtt minden bánatát elpanaszolja. És a nők? Oh azok elmennek az Isten házába s mikor kijönnek ezt mondják: „Milyen szépen prédikál ez a pap és szemüket törölgetik, de azért őrizkednek a módosabbak és büszkéek attól, hogy a szegény nyomorulthoz is leereszkedjenek, nehogy a jó hirnevük elvesszen, ha egy szegényt meglátogatnak. Oh, milyen kevés a kivétel. Milyen szűken osztogatják az emberek egymás közt a szeretetet, pedig ez nem kerül pénzbe. Sokszor vádolom magam, miért vágyom embertársaim szeretetére és vigasztalására, miért nem várom ezt csak a jó Istentől, de mikor olyan szép volna az élet, ha mindannyian nagyon szeretnők egymást. Sokszor vagyok a templomba egyedül órák hosszat, ilyenkor könnyes szemmel sóhajtok fel „Én Istenem adj erőt, segélj minket, hogy jobbakká legyünk, mert ha nem, soha nem jutunk el a te országodba.

Hiába nagyjaink minden fáradozása, az emberiséget megváltoztatni nem lehet. Egyesek szeretik Istent, nem szeretik embertársaikat, mások szeretik embertársaikat, nem szeretik Istent s így vallásos életünk nem lendül fel soha.

Hoghiz—Olthéviz, 1933. II. 11.

K.-né.

II.

A történelem megismétli önmagát. Almási püspökségének kora hasonlít a mi időnkhez. Akkor is nagy anyagi veszteségek érték egyházunkat, megromlottak az erkölcsök, iskoláink és templomaink az erőszaknak áldozatul estek. Almási püspök rendszabályokat hozott a rend helyreállítására, főuraink pedig Kolozsvárra siettek és adakozásra szólították föl vallásközönségünket. Az adakozásban főuraink jártak jó példával.

Nekünk is rendszabályokra volna szükségünk, melyek kötelezők volnának mindenkire nézve. Szükségünk volna egy olyan alap gyűjtésére, mely biztosítaná egyházunk fennmaradását.

Merem állítani, hogy ma sem a szegénység bajunk okozója, hanem, hogy nincs egy közös eszménk, mely mindenkit lekötne

és egyházunk szolgálatába állitana. Egy ilyen közös eszmének tartom egy „unitárius alap“ gyűjtését. Ezért a nemes célért mindenki versenyre kelhetne, s e nemes verseny biztosítaná egyházunk jövőjét. Tudom, hogy a legszegényebb hívünk is, ha megmagyaráznák, szívesen adna egy pár csirkét vagy egy véka gabonát.

A gyűjtést a lelkészek végeznék köri esperes és felügyelő gondnokok vezetésével, ez lenne az unitárius papság fokmérője s ekkor látnok meg, kik a jó unitáriusok, kikre támaszkodhatik egyházunk.

Adjunk mindenkinek munkát, hogy dolgozzék. Állítsuk sorompóba a Dávid Ferenc Egyleteket, a nőszövetségeket, a lelkész köröket. Menjünk el a nép közé, egyházunk gyökérszállai a nép lelkéből táplálkoznak, ezt a talajt műveljük, hogy egyházunknak úgy lelkileg, mint anyagilag éltető forrása legyen.

Ha nekünk e nemes munka sikerül, ami teljesen tőlünk függ, megváltozik fellendül, bensőségesebb lesz egész egyházi életünk.

Harangláb.

Buzogány Kálmán, unitárius lelkész.

Gazdasági leánynevelő intézet

A Közlöny júliusi számában leányaink jövőjéről felvettem néhány gondolatot s indítványképen említést tettem egy nálunk is felállítandó erdélyi gazdasági leánynevelő intézetről. Ebben a közleményben szóltam a putnoki m. kir. gazdasági felsőleánynevelő intézetről. (Örömmel jegyzem meg, hogy multkori kis cikkem nyomán akadt egy kereskedelmi végzettséggel bíró unitárius leánytestvérünk, aki ez iskolába beiratkozott. Két évet szándékozik ott tölteni s visszatérte után, ahogy lelkes unitáriusságát ismerem, bizonyára készséggel siet majd az eszme gyakorlati megvalósításának és fejlesztésének segítségére.) Most tanév vége közeledvén, alkalomszerű ez intézet bővebb ismertetése.

„Az intézet arra törekszik, hogy a hazának munkás, hű honleányokat és a társadalomnak művelt magyar asszonyokat neveljen, az elhanyagolt családi tűzhely iránt az érdeklődést felkeltse és hogy a külföldi hasonló irányú intézeteket pótolja.

Az intézet 3 évfolyamból áll (multkori közleményünkben megírtuk már, hogy emellett vannak pár hónapos nyári kurzusok is), mindegyikében a kiképzés elméleti és gyakorlati. Az elméleti kiképzés a következő csoportokat öleli fel:

1. *Közismereti tárgyak és nyelvek*, u. m. magyar és világtörténelem, lélektan és neveléstan, magyar, német, francia nyelv, gyors- és gépírás, hittan, egészségtan, ének és torna.

2. *Háztartási és gazdasági és kertészeti tárgyak*: háztartástan és háztartási vegytan, gazdasági és háztartási számtan, üzemtan és számvitel, növénytan, általános és részletes állattenyésztés (baromfitenyésztés és tejgazdaság) konyha-, gyümölcs- és virágkerészet.

A gyakorlati kiképzés a következő csoportokat öleli fel:

1. Háztartástan (sütés, főzés, befőzés, gyümölcs és zöldség fel-

dolgozás, takarítás, mosás, vasalás, folttisztítás, szappanfőzés, stb.).

2. Kézimunka: fehérenemű szabás-varrás, szabászati rajz, felsőruhavarrás, ruhajavítás, átalakítás és iparművészeti kézimunka

3. Kertészet: zöldségtermelés, virágtenyésztés és gyümölcsészet.

4. Gazd. gyakorlat a növénytermelés és állattenyésztés köréből.

5. Német és francia társalgás.

Működik továbbá a „Zrinyi Ilona“ önképzőkör és a Wesselényi Miklósnéról elnevezett 53 számú cserkészcsapat.

Kedvező időben számos kirándulás a közeli erdős-hegyes vidékre. továbbá tanulmányi kirándulások gazdaságokba és kertészetekbe. Sport.“

Még azt kell megírunk, hogy ez az intézet milyen végzettségű és korú leányokat fogad be. Az I. évfolyamba 4 középiskolát végzett, 20 évesnél fiatalabb, testileg és szellemileg egészséges leányok vétetnek fel. Egyenesen a II. évfolyamra 5 középiskolai osztály, egyenesen a III. évfolyamra 8 középiskolai osztály elvégzése után vehetők fel a növendékek, de aki csak a III-ik évfolyamra iratkozik be, nem diplomát, hanem csak látogatási bizonyítványt nyer.

Amint látszik, ez a 3 évfolyamos intézet egészen magasfokú kiképzést ad. Ilyen intézet felállítására mi egyelőre — sajnos — még nem gondolhatunk. Nem szabad azonban megfeledkeznünk a nyári kurzusokról, melyek nem kívánnak sem ily magas fokú előképzettséget, sem ily sok felszerelést és előadót. Nálunk ilyen nyári kurzusoknak a tartása nem ütközik nagy nehézségekbe, azonkívül ügyes beosztással magasaabb nívójúvá is lehetne azt tenni, mint a putnoki nyári kurzusok, amelyek a 3 éves tanfolyam mellett inkább népszerűsége, vagy speciálizálásra hivatottak. Ezt a magasabb nívót nemcsak a tantárgyak okos és célszerű megválasztása és összeállítás útján, hanem az u. n. „folytatólagos képzés“ módszerével is érhetjük. Ez a folytatólagos képzés a nyugati nagy egyetemek rendezésében azt jelenti, hogy pl. ezt a 3 éves tanfolyamot hat egymásutáni nyári kurzuson végezheti el az, akinek télen erre nincs ideje. Ha nem is gondolunk ilyen hosszú, hat éven át folytatódó képzésre, egy három-négy éven át nyári kurzusokon történő kiképzést mi is megvalósíthatnánk. A tananyag elrendezésére nézve a putnoki iskola tanterve jó kiindulási alapot szolgáltathat. Mindössze nálunk a magyar nyelv mellett a román és német tanítása lenne szükséges a francia helyett, mert hiszen Erdélyben e három nyelv tudása elsőrendű szükséglet.

Már most ami a gazdasági leánynevelő intézet helyét illeti, két város jöhet figyelembe. Székelykeresztúr és — Kolozsvár. Székelykeresztúr már működő gazdasági iskolájával, valamint, székely népünk számára, központi fekvésénél fogva az előbb megindítandó kurzusok színhelyéül elsősorban kínálkozik kitűnő megoldásként. Kolozsvár viszont a később megindítandó, magasabb fokú, 3 éves tanfolyamú, intézet számára kínál félre-nem-ismerhető lehetőségeket. Mindenek előtt itt van az unitárius leányotthon három képzett és e téren is gyakorlati bírő igazgatónőjével és felügyelő nőivel, speciálisan leányok számára előállított berendezkedéssel. Itt van az Erdélyi Gazdasági Egyesület és sok más hasonló jellegű intézmény, szakképzett vezetőivel és dús lehetőségeket nyújtó

felszereléseivel. Végül pedig itt alkalom nyílik egy átfogóbb belterjes kísérletre az önellátást illetőleg. Mire gondolok? Van itt Kolozsvárt egy hatalmas unitárius internátus és konviktus, mely magában foglalja a kollegium tagozatainak (elemi, gimnázium, theologia) növendékeit, a leányotthont, kereskedelmistákat, iparos tanoncokat, stb. — együtt több mint háromszáz tanulót. Ezek mellé már évek óta készülünk fölállítani egy unitárius napközi otthont és aggmenházat. Mindezeknek az étkezése már most is csoportosítva van, lakás szempontjából pedig a napközi otthon és az aggmenház szintén közel lennének, mert — hiába — a központi fekvést, mi unitáriusok, nem tudjuk nélkülözni, lévén mindenféle intézményünkéből csak egy. (A többi felekezetek már városrészenként bírnak egy-egy templomot, iskolát, stb., amelyek így a külvárosokban is lehetnek.) *Miért ne lehetne most már felhasználni egy ilyen gazdasági leánynevelő intézet növendékeit ezeknek a központosított intézményeknek az ellátásánál?* Főzés szempontjából egészen könnyen elláthatnák az intézményeket — *tanulásképen*, de hozzájárulhatnak az ellátáshoz kertgazdaságok, tejtermékek feldolgozása, stb. által is, melyeket tanulásképen amúgy is végeznük kellene.

Végül pedig a napközi otthonban és aggmenházban a gyermeknevelés és szeretet munkálása, valamint az egészségügyi kísérletezések rendjén szintén segíthetnének. Enek az elgondolásnak megvalósítása esetén nemcsak azt érnék el, hogy fenti intézmények tetemesen olcsóbban tudnának előállítani mindent s így a tanulók kevesebb költséggel végezhetnék iskoláikat, hanem maga a leánynevelőintézet is jól járna, amennyiben a nevelés most már igazán a leggyakorlatibb és legreálisabb módon folynék, közben pedig — a nyújtott segítség ellenértékeképpen — a leánynevelő intézet növendékeinek ellátási költségei annyira minimálisra csökkennének, hogy azokat már a legszegényebb erdélyi magyar lány is vállalni tudná. Még álmoknak is szépen hangzik kolozsvári intézményeinknek ilyen belterjes megszervezése és együttmunkálása, a legszebb pedig az egészben az, hogy mindez igenis megvalósítható.

Mindezek után így képzelném el leányaink gazdasági nevelésének beindítását. Megindulna Sz.-keresztúron a nyári kurzus, mely pár évig magasabb nivóju folytatódó képzést végezne, majd lassanként beindulna Kolozsvárt is a 3 éves rendes tanfolyam. Ez utóbbi beindulásától kezdve a kereszturi nyári kurzusok úgy alakulnának át, hogy azok főképen székely népünk szükségleteihez idomuljanak, míg a magasabb (l. a mult számban említett „directrix“-eket) képzést a kolozsvári intézet venné át.

Mindez, természetesen, csak úgy érhető el, ha egyházi vezetőink, s különösen a Nőszövetsége, egyetért velünk e feladat fontosságát illetően. Ez egyetértés belátása végett vettem fel ezeket a gondolatokat.

Szent-iványi Sándor.

Figyelem! A D. F. Egylet átdolgozott alapszabályainak letárgyalása végett, 1933. június 7-én (szerdán) délután 5 órakor Kolozsvárt, az Unitárius Kollégium tanácstermében közgyűlést tart. Óhaj-tandó, hogy minden fiókkör 1—1 megbizzottal képviseltesse magát.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Eredményesen vizgáztak a gazdaiifjak Székelykereszturon.

Unitárius egyházunknak egyik fő büszkesége a ma már teljes nyilvánossági joggal felruházott Székelykereszturi Unitárius Téli Gazdasági Iskola, mely minden tekintetben méltónak bizonyult azokra a reményekre, melyeket egyházi főhatóságunk hozzáfűzött s egyben, ifjú volta dacára, odasorakozik régi kipróbált és sok nehéz idő viharát átélte más kultúrintézményeink mellé. A Kereszturra beratkozott gazdaiifjakról többbizben maguk az állami kiküldöttek állapították meg, hogy csodálatosképen a falvak legjobb elemeit foglalják magukban. Meglátszott ez a megállapítás helyessége a husvét nagyhetében dr. I. L. Ciomac szakoktatási vezér-felügyelő, valamint dr. Elekes Dénes felügy. gondnok és dr. Elekes Domokos egyházunk megbízottja, a helyi hatóságok, valamint nagyszámu gazdaközönség jelenlétében lefolyt vizsgákon is.

A vizsgára jelentkezett 44 tanuló közül egyetlen egy sem bukkott meg, bár a vizsgák a legnagyobb szigorúság jegyében folytak le az előírt 18 tantárgyból. Amint a vizsgákról felvett hivatalos jegyzőkönyvek megállapítják, mindenkit megleptek a tanulók bátor, világos és határozott feleletei. Gyakorlati kérdésekre, melyeket gyakran adtak fel a tantestületen kívülálló jelenlevők is, éles ítélőképességet, önálló gondolkozást árultak el. Kitünő eredménnyel vizgázott 1, jelessel 14 és a többi tanulók között sem akadt egyetlen egy sem, aki meg ne ütötte volna az előírt mértéket. — Az iskola különös gondot fordít a tanulók vallásos és gazdasági kiképzése mellett az államnyelv esajátítására, melyet indokol a közszükségen kívül az is, hogy a végzett ifjak egyéves katonai szolgálat kedvezményében részesülnek és így mint altiszti iskolai tanulók a hadseregnél kétségtelenül hasznát veszik az államnyelv tudásának. — Egyházunk áldozatkészsége folytán az iskola mintagazdasággal és elsőrangú gazdasági épületekkel, állatokkal van felszerelve, ahol bő alkalom nyílik a tanulóknak a gyakorlati ismeretek elsajátítására. Ám az iskola vezetősége ezzel sem éri be. Folytonos kapcsolatot tart fenn a környék gazdaközönségével. A közeli falvakban hetenként több gazdasági előadást rendez, a tanulókat kivszí a falusi tej-, hitel-, fogyasztási-, baromfi és más szövetkezetek tanulmányozására, sőt arar is gondol, hogy a falusi gazda maga tudja otthon elkészíteni a szükséges szerszámaint. E célból egy teljesen felszerelt kerek mőhelyt tart fenn, melyben a tanulók kiképzést nyernek.

Az iskolában tand ijnines és csupán ellátási díjat fizetnek a beiratkozott tanulók, sőt a szegényebbek számára több ösztöndíjas alapítványi hely is van biztosítva.

Uj cimborá, gyermekek lapja jelenik meg Szatmáron. Szerkeszti László Marcella, az a kedves kisasszony, aki Kolozsvárt és vidéken is sok kisgyermeknek szerzett nagy örömet, bájos meséivel. Melegen ajánljuk az Uj cimborát a szülőknek. Ára negyedévenként 50 lej. Hetenként jelenik meg.

Solymosi István egyházközségi gondnok indítványa.

E. K. Tanács Solymosi István erzsébetvárosi egyházközségi gondnok afiának, az egyház újjáépítési alap létesítése tárgyában beadott tervezetére, a pénzügyi bizottság és az egyházkörök véleményének meghallgatása után a következő határozatot hozta:

E. K. Tanács mindenekelőtt megállapítja, hogy Solymosi István egyházközségi gondnok afiát indítványa megtételénél egyházunk iránti nagy szeretete és ragaszkodása vezette, eltelve erős aggodalommal egyházunk jövője iránt. Ez az erős aggodalom mindazok lelkében él, kik egyházunk sorsát, jövőjét szívéükön hordozzák. Mindnyájunk előtt ismereteseek azok a nehézségek, melyeket le kell küzdjünk azért, hogy egyházi alkalmazottaink létminimumát előteremthessük. Mindnyájunkat a ma égető problémái foglalkoztatnak s bár igen gyakran tekintünk a bizonytalanság homályába burkolódzó jövő felé, a mindennél fontosabb jelen elviselhetőbbé tétele foglalja le figyelmünket. Egyházi alkalmazottaink a rossz gazdasági viszonyok és adósságok miatt nehézségekkel küzdő hiveink vállaira újabb terheket — legyen az a legminimálisabb is — tenni, a lehetetlenséggel határos. Hiszen a beindított egyházi adózás is — egyházi alkalmazottainkat kivéve — szinte csődöt mondott. Iskoláink fenntartása, nehezen elviselhető terhet ró egyházközségeinkre és hiveinkre. Ezért E. K. Tanács ki mondja hogy a beadott indítvány a gyakorlatban a mai viszonyok mellett nem valósítható meg.

Hogy azonban az indítványban rejlő szép gondolat mégis tettet ölthessen, hiveink kötelező megterhelése nélkül, E. K. Tanács az egyház újjáépítési alap létesítését elhatározza s e körülményről köriratban hiveinket, egyházi alkalmazottainkat és minden tisztviselőit értesíti, s felhívja őket e szép és elgondolásában fel emelő alapítványhoz való tetszés szerinti önkéntes adakozásra.

Mihelyt e szép terv ilyenformán való beindítása eredményel fog járni, a gazdasági helyzet jobbrafordultával E. K. Tanács annak gyarapítási lehetőségeit az indítványban tett elgondolás szerint ki fogja szélesíteni.

E. K. Tanács Solymosi István egyházközségi gondnok afiának ezen egyház iránt érzett igaz szeretetéből fakadó indítványáért hálás köszönetet mond.

Bihar községben az ottani áttért és áttérés alatt levő hívek határozott kívánságára a husvétii ünnepeken unitárius istentiszteletet tartott, a püspök úr megbízása alapján, Rázmán Mór kolozsvári h. lelkész. Az istentiszteleten 62-en vettek urvaországát. Általában széleskörű érdeklődés volt az unitárius istentisztelet iránt. A szervezkedés beindult.

A firtosmartonosi egyházközségből.

Firtosmartonosban az elmúlt télen is sikeres kultúrmunka folyt. Ez évben alakult meg a D. F. leányegylet, amely hetenként két este tartott összejövetelt a helybeli tanítónő vezetésével.

A D. F. Egylet szintén heti két estén, a házasemberekből álló olvasó egylet hetenként egy estén tartott összejövetelt. Mindenik egylet egyik estéje oktató, ismeretterjesztő, a másik estéje szépirodalmi, szórakoztató jellegű volt: tánc, ének, szavalatok, kézimunka, és főszóly fektetve a székely népviselet szépségének és hasznosságának a kidomborítására.

A nőegylet minden második vasárnap estén tartott műsoros, részben szórakoztató, részben vallásos tárgyú estélyeket Gálffy Ferencné elnöknő vezetésével. Minden közbeeső vasárnap este pedig Katona Ferenc esperes vezetése mellett vallásos estélyek tartottak. Mindkettő programját a két egylet tagjai s az ebből alakult vegyes 3 szólamu dalkar és az iskolás gyermekek szolgáltatták nagy részben.

Tartott Karácsonykor egy műkedvelői előadás, melynek jövedelme a most alakult fúvószenekar felsegítésére fordított. A rossz gazdasági viszonyokra való tekintettel a nőegylet estélyei közül csak egy, kimondottan a „Petőfi estély“ volt beléptidíjas, amelynek jövedelméből a boldog emlékü tanítónőnk és esperesnénk sírjára helyezett koszorút fizettük ki.

Egyleteink és vezetőink legfőbb vágya és óhaja egy kultúrház építése volna, melyet nagyon nélkülözünk. E célra egyleteink rendelkeznek 28.000 Leivel és 100 véka zabbal, illetőleg közadakozásból és tagsági díjakból begyűlt zabmagtárral.

Kendi Erzsébet, nőegyleti jegyző.

Püspöki vizsgálat a kolozsvári egyházközségben. Főtiszteletű püspök úr f. évi ápr. 22—23. napjain hivatalos vizsgálatot tartott a kolozsvári egyházközségben. Minden téren végzett alapos vizsgálat sajnálattal állapította meg, hogy a gazdasági válság és előállott pénzügyi leromlások miatt e virágzó egyházközség súlyos helyzetbe jutott anyagilag. De remény van rá, hogy az örvendetes megújulásnak indult vallásos élettel a hivek buzgósága és lehető áldozatkészsége újból megindul s így sikerül a hiányok és mulasztások pótlása. Biztosítékot láttunk erre a most választott új egyházközségi gondnok — Türkösi Sámuel — személyében, ki a presbiterium támogatásával — ennek az építómunkának letéteményese. Isten áldása kísérje e munkát. —

Jól érettségizett székely unitárius ifjú második éve kilincsel minden befelé nyíló ajtón. Egy-egy próbahétre kapott foglalkozást. Állandóbb kenyeret akart biztosítani s jelentkezett egy iparosnál, akinek tetszett az arca, az is, hogy a mesterséget ki akarja tanulni. Mikor érettségijét mutatta: jaj uram, nem veheem fel, hiszen maga ha felszabadul, nagyobb úr lesz nálamnál. Sajnálom. — Ehez csak annyit jegyzünk hozzá, hogy a gazdasági iskolába a jelen évre csak négy unitárius ifjú iratkozott be.

Érettségi találkozó. Kérem azokat a volt osztálytársaimat, akikkel 1913-ban együtt érettségiztem kolozsvári unitárius kollégiumunkban, hogy a 20 éves találkozón szíveskedjenek megjelenni f. hó 11-én d. e. 9 órakor a kollégium tanári szobájában. *Hadházi Sándor*, tanár.

Női gazdasági tanfolyam. Előzetes hiradásként örömmel jelentjük olvasóinknak, hogy a folyó év nyarán valószínűleg augsztus hóban a székelykereszturi gazdasági iskola keretében egy 4 hetes női gazdasági tanfolyam fog tartatni, gazdasági ismeretek szerzése végett. Kertészet, méhészet, gyümölcsstermelés, aszalás, konzerválás, baromfitenyésztés, tejgazdaság, stb. köréből. Tandij nem lenne, a szegényebb sorsuak ellátási kedvezményt is kapnának. A részletekről későbben lelkészeink által értesítést fog küldeni főhatóságunk minden egyházközségbe.

Helyreigazítás. Folyóiratunk múlt havi számában „*Kultur-délután a püspöki házban*“ című tudósításunkból tévedésből kimaradt Márkos Bercike hegedűjátékának és Márkos Albertné úrnő zongorakiséretének megemlítése, amit azzal a megjegyzéssel hozunk helyre, hogy mint mindig, úgy akkor is nagy élvezetet és gyönyört szereztek kedves művészi játékkal.

Homorodoklánd ünnepe. Lélelemelő ünnepség volt H. Oklándon 1933 május 14-én, amikor Pál Ferenc tb. esperes búcsut vett hiveitől, a lelkészi pályától s nyugalomba vonult. A szélrózsa minden irányából összegyűlt hatalmas néptömeg zsufolásig megtöltötte a templomot, melyben a 46 évi munkálkodásban elfáradt lelkész szíveket megható beszédben vett búcsut mindenkitől. Balázs András esperes fölolvasta a főtiszt. Püspök úr levelét, melynek rendkívül meleg hangja búcsúzó lelkészt és gyülekezetet egyaránt meghatotta s ugyancsak ő beszélt az egyházkör és lelkész kör nevében. Az ünnepség során Bálint Ödön, a szülőföld — Firtosvárálja hiveinek és az Udvarhely-köri D. F. Egylet nevében tartott szép beszédet. Vass Albertné ngs. asszony a Nőegylet ajándékát adta át szíveket megható beszéd kíséretében. Máthé Mózes a presbitérium, Beneze Dénes jegyző a község, Dr. Máthé István f. gondnok az urikaszinó nevében szólottak a nyugalomba vonulóhoz. Vajda Károly énekv. mint szolgatárs köszönte meg szíves támogatását. A D. F. Ifj. Egylet nevében Fekete Domokos alkalmi búcsúzó verset mondott, majd pedig az iskolás gyermekek: Golicza Rebi, Benedek Mózes és az óvoda részéről Darados Nusi vettek búcsút a jó pásztortól. A templomi ünnepséget Sándor Gergely nyug. lelk. meleghangú beszéde zárta be. E beszédeket a nyugalomba vonuló lelkész állva hallgatta végig s mindenikre külön felelt. — Templomi ünnepség után vacsora volt, melyen százon felül vettek részt. Igen értékes pohárköszöntők hangzottak el, melyek az ünnepelt érdemeit domborították ki és Istentől békeséget, örömet és megelégedést kértek nyugalomban eltöltő éveikhez. ki.

Nemzetközi Liberális Vallásos Kongresszus. Jó előre értesítjük olvasóinkat, hogy 1934. augusztus 28-tól szeptember 2-ig bezárólag Kopenhágában vallásos Kongresszus lesz. Nagyon kívánatos, hogy a haladó vallásos eszmék iránt érdeklődő unitárius afiai figyeljenek fel erre a rendkívül érdekes és értékes összejövetelre. Rendes tagdíj 1 dollár. A további tudnivalókról értesítést adunk esetről esetre.

Uj alapító tag. A kolozsvári Dávid Ferenc Unitárius Leányegylet 1000 lejjel a D. F. Egylet alapítói sorába lépett. Köszönettel fogadjuk a leányegylet e nemes cselekedetét, szolgáljon buzdításul.

Az unitárius Nőszövetség május 20-án, szombaton este 8 órai kezdettel az unitárius templomban fényesen sikerült templomi hangversenyt tartott. A templomo zsufolásig megöltő közönség a legnagyobb áhitattal és tetszéssel fogada a műsor igazán művészi számait. Szentimrey Jenő vezetésével a szavalókórus pompás, precíz és hangulatos előadást tartott. Puksáné Boross Irén, Kerubbi: Ave Máriája solo éneke az ünnepség fénypontja volt. A pianissimo legfinomabb árnyalatáig gyönyörűen csengő hangja nagyszerűen érvényesült és kiváló templomi énekesnőnek is bizonyult. Ezután S. Kouba Paula, dr. Veszprémy Lajos, Stransky Gyula és Lázár Jenő vonósnégyest adtak elő, nagy műélvezetet nyújtó művészettel. A teológia Útő Lajos tanár vezetése mellett határozatosan énekelt.

Bukaresti unitárius egyházközség életéből. Bukaresti unitárius testvéreink Lőrinczy Dénes megbízott lelkész és Barha Miklós mérnök bizottsági elnök vezetése alatt május 14-én gyűlést tartottak a református elemi iskola tantermében. A gyűlés tárgyát a Bukarestben megalapítandó egyházközség szervezeti szabályzatának előkészítése képezte. A megalakítandó egyházközségi közgyűlést pünköstre tervezik. Ohajtandónak tartják, hogy az alakuló közgyűlésen az egyházi főhatóság képviselőjében egy központi kiküldött is venne részt és szólna a gyülekezethez. Tervbe van véve két gondnok választása — egy tiszteletbeli és egy ügyvezető — két jegyző és egy 24 tagból álló presbiterium választása. Lelkész afia értesítése szerint unitárius híveink sok érdeklődést és jóakaratot mutatnak alakuló egyházközségünk iránt s minden remény megvan rá, hogy sikerrel fog járni. Lelkészünk panaszosan említi, hogy még mintegy 60 egyházközségünk lelkészétől nem kapott értesítést a Bukarestbe költözött vagy átmenetileg letelepedett unitárius testvéreinkről, ami megnehezíti ottani missziói feladatát.

Helyreigazítások: 1. Folyóiratunk május havi számában „*Mélyítsük a tiszteletet*” cím alatt közölt cikk utolsó részében a kettőspont után következő templomi *felírás* elnézésből kimaradt. A mondat így egészül ki: Nem mutat okos meggondolásra, ha az ifju szónok leakarja töröltetni a gyülekezet szeme elől ezt a templomi felírást: „*Az ifjak engedelmeselek legyennek az öregeknek.*” (I. Péter 5. r. 5. v.) Kérjük lapunk olvasóit írják be lappéldányuk 74. oldalára.

2. A kolozsvári unitárius kollégium 1931—1932. iskolai évi Értesítőjében azoknak a nemes lelkű úri asszonyoknak névsorából, akik hetenként egy, vagy több ízben egy-egy szegény tanulót ebédkosztal láttak el, — másolási hiba folytán — kimaradt id. Hadházy Sándorné és Sykó Lajosné (hetenkint egy-egy ebéd). Az intézet és a tanuló ifjúság nyilvánosan ezuton fejezi ki háláját és köszönetét nevezett úrasszonyoknak.

Több olvasónknak. Arra a kérdésére, hogy az olcsóbb nyomdai árak mellett miért nem szállítottuk le folyóiratunk előfizetési árát? a következő választ adhatom: A D. F. Egyletnek misszói hivatásából kifolyólag szórványokba, szükségkivánta helyekre sok ingyenes példányt kell küldeni, 100—200 darabot kitesz az ilyen havonkénti példányok száma! Ezeknek árát előfizetőink befolyt díjából kellett hogy fedezzük. Kérjük vegyék figyelembe azt is, hogy ezek mellett hány olyan hívünknek küldtük és küldjük, akik előfizetőknak jelentkeztek, de évek óta nem fizetnek! Nehéz igazságot tenni. De — mint értesültem — most a választmány és közgyűlés foglalkozni fog az előfizetési díjak leszállításával.

Nyugtázás. A februr havi nyugtázásból kimaradt: Müller Géza 1929—1932-re; Ürmösi Jenő alapítási díjba 100 lei. Az egylet pénztárába február 22-től áprils 24-ig előfizetési és tagsági díjat fizettek: Botár Andor Aranyosgyéres, Hegyi János Parkstadt, Dávid F. Egylet Fiaifalva, Dávid F. Egylet Korond, Buzgány Elek Marosvásárhely, Nagy Lázár Korond 1933-ra; Boros Jenő Székelykeresztur, Székely Sándor Kolozsvár 1932—1933-ra; Szentmártoni Kálmán Székelykeresztur 1929—1933-ra; Unitárius Leányegyház Aranyosgyéres 1933 első felére; Csutak Józsefné Héjjasfalva 1931-re, Gál Lajos Alsógárd, Nagy Béla Marosvásárhely 1932-re; Barabás Lajos Székelykeresztur 1931—1932-re (100 L.), Gál József Székelykeresztur 1928—1932-re, Fekete József Kis-Adorján 1928ra; Unitárius Egyházközség Szentivánlaborfalva, Unitárius Egyházközség Sepsiszentgyörgy, Unitárius Egyházközség Kilyén, Barabás Mihály, Útő Gábor, Kiss Károly, id. Köntés Ferenc, Dr. Fekete Sándor, Korodi Ferenc, id. Szabó Mózes, ifj. Szabó Mózes, Demes Károly, Útő Áron, Útő Irma, Vida Géza, Barabás János, Téglás Albert Sepsiszentgyörgy 1933-ra; Unitárius Egyházközség Korond, Útő Béla Maksa, Ince Béla, József Lajos Sepsiszentgyörgy 1932-re; Unitárius Egyházközség Alsóboldogfalva 1929—1932-re; Farkas Domokos Korond, Ürmösi Jenő Kolozsvár, Dr. Zsakó Andor Budapest 1932—1933-ra; Kocsis György Balázsfalva, Iszlai Albert Szentgerice, Unitárius Nőegylet Homorodjánosfalva 1931—1932-re; Unitárius Egyházközség Szentgerice 1926—1929-re; Unitárius Egyházközség Nagyenyed 1930—1931-re, Kónya Lőrincé Okland 1933-ra, Bedő Ferenc Fogaras 1926—1932-re, Balogh Miklós Aranyosgyéres 1931-re; Unitárius Egyházközség M. Sáros 1933-ra. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

Minden kézirat Ürmösi József címére küldendő. Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L., Magyarországra 90 L., Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉBŰ
KIADJA A DÁVID FERENC EGYESÜLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

A mezei liliomok.

„Vegyétek eszetekbe a mező liliomait, mi módon növekednek...“ Az aggodalmak, mindennapi gondok idejét éljük. Töprengünk, mi lesz holnap? Lesz-e az enyéimnek, hozzám tartozóknak kenyere, ruházata? E napi aggodalmak a hívő keresztyén lelket nem törik le, nem ejtik kétségbe! Feledés, szabadulás végett siet ki a viruló szép természetbe. S mit lát ott? Isten dicsőséges nagy munkái és alkotásai között ott látja a rét virágai között a mezei liliomokat. Az őshajdankor pompázó virágai között — melyekben Palesztina gazdag volt — kitűnt egyszerűségével, szépségével annyira, hogy Jézus tekintetét, figyelmét megragadta s elgyönyörködött abban, mint a mennyei Atya művében és alkotásában. De nemcsak a szépséget látta meg abban, hanem az Isten hatalmát, gondoskodását. Azt a hatalmat, mely jóságával olyan széppé tudta tenni azt a mezei virágot, hogy Salamon minden dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül a virágok közül egy.

Mi, akik inkább vagy gyakrabban az emberi kéz és ész alkotásaiban gyönyörködünk, milyen nagyra tartjuk és értékeljük a királyi fényt, pompát! S ime, Jézus rátekint egy mezei virágra, — a liliomra és annyi szépséget, az Atyai gondosságnak akkora mértékét látta abban, hogy minden királyi pompánál többre, nagyobbra értékelte.

Midőn aztán látott maga körül kishitűeket, töprengőket és hallotta aggodalmaskodó szavaikat: mivel ruházkodunk? úgy ébresztette fel a jó Isten gondoskodásában való hitet, úgy nyug-

Vári Albert ur
Str Al. Vlahuța 6.

LO O

tatta meg a tépelődő, bizni nem tudó lelkeket, hogy rámutatott a mezei liliom egyszerű szépségére, mint amely Isten alkotása s ha Isten a mező virágáról így gondoskodik, mennyivel inkább az ő gyermekeiről, kik lelkükkel feléje fordulhatnak s gondoskodásában bizhatnak. Ha aggodalmat adó gondterhes munkáink közben vagy után künn a mezőn látjuk a mezei liliomokat, gondoljunk bizalommal, hittel a jó Isten gondviselő hatalmára.

Jó akarat.

Jézus úgy hitte, úgy is tanította, hogy ha jó akarat van az emberek között, békesség lesz a földön. Az ő lelke tükrében a jó akarat tiszta volt és mély, miként a tenger. Ha a békességet lehetségesnek tartotta, önmagából indult ki. Ő meg tudott bocsátni ellenségének nemcsak hétszer, hanem hetvenhétszer is. Ezt a mai ember túlzásnak, az emberi erőt meghaladó követelménynek tekinti, először is azért, mert nem próbált megbocsátni egyszer, majd másodszor s még hétszer is. Ez a munka nagy önmegtagadással, az indulatok elfojtásával, legyőzésével jár. Aki ehhez kezd, annak szót kell fogadnia Jézusnak: „tedd szablyádat hüvelyébe“. Meg kell tompítani az indulat és a harag élit. Nagyobb dicsőség önmagunk legyőzése, mint az ellenség megsebzése.

Az akarat Isten legfőbb ereje. Az akarat az emberi léleknek is fő ereje. Aki azt mondja, akarom, az tudja is végezni, amit akar. Ha az élet útjára induló kitűzi a célt és kezét fog akaratával, el fogja érni a célt, mert az akarat legyőz minden akadályt.

A jó akarat vonatkozásban áll másokkal. Célja az, hogy másokat segítsen az életben. Tudja, hogy minden embernek joga van a boldogulásra. Érezi, hogy szép dolgot cselekszik, ha emberársának segítséget nyújt, hogy boldogulhasson. Ezt Jézus igen élénken magyarázta meg a könyörülő szamaritánus példájával.

Mutass bárcsak parányi jóakaratot embertársad iránt, fölébred az önbizalma, megkétyszerződik ereje. Szólj egy jó szót hozzá. Meleg kézszerítással érezteti meg, hogy te vele érzed és akarsz boldogulását.

Ez az érem egyik oldala. A másik az Ő kezében van. Ő nem akarja látni s nem tudja hinni, hogy tőled jót várhat. A gyanu öl. Aki gyanut táplál magában embertársa iránt, megfosztja magát saját erejétől, mert rápazarolja olyan valamire, ami talán nincs is meg a valóságban.

A gyanakvás ellenkezik a magyar ember nyílt természetével. Az őszinte szó bizalmat táplál s eloszlatja a gyanut.

Nagy dolog hinni, hogy az emberekben több a jó, mint a rosszakarat. De aki hiszen az emberben, az előbb-utóbb meggyőződik, hogy az emberben több a jó, mint a rossz akarat.

Mindig magadból indulj ki s ritkán fogsz tévedni

SZÁLL AZ ÉNEK . . .

Szöv.: Dobay István.

Dall.: Pálffy Ákos.

1. Száll az ének, száll a lélek színed elé jó Atyánk.
Tiszta szívvel, erős hittel küldjük hozzád hő imánk.
Teremtője földnek, égnek, kútforrása békességnek
Itt közöttünk áldott légy!
2. Búbánatban, nehéz harcban vigaszunkra megjelenesz
Ha elesünk, eltévelygünk, jó Atyánk Te fölemelsz,
Mert te vagy a jóság útja, igazságnak tiszta kútja
Ki közöttünk áldott légy!
3. Hozzád vágyunk s megtalálunk imáinkban Istenünk.
Gyermek módra, kezet fogva közeledbe igyekszünk.
Hogy lásd Atyánk gyermekidet, kik nevedben kölnek frigyed
S együtt zengik: áldott légy!

FÁRADT REMÉNNYEL.

Szöv.: Dobay István.

Dall.: Pálffy Ákos.

Bemenőre.

1. Fáradt reménnyel jövök hozzád
reményt adó Atyám.
Ajkam már nem zeng büszke zsoltárt,
nem buzdulok szaván.
Fáradt szívem téged keres,
Emelj magadhoz, segélj és szeress.
Mert így reményt kap Tőled lelkem:
Remények adója Istenem.
2. Vétkezés után büntet a bűn,
Lelkemben sebet ejt;
Omlik a vérem bús-keserűn,
Keresve Tégedet,
Hogy lásd, Atyám áldozatom
És áraszd lelked rám áldást hozón,
Mert így reményt kap Tőled lelkem,
Remények adója: Istenem.
3. Ha irgalmadat rám áldottad
Kegyes, szent lelkeddel,
Újra meglelem szép honomat,
Mít vétkem vesztett el,
Ha országod újból enyém,
Alázat fakad a bűnöm helyén.
Mert így reményt kap Tőled lelkem,
Remények adója: Istenem.

A templombajárás.

Mily szerelmetesek a Te hajlékaid,
Seregeknek Ura! 84. zsol., 2. v.

Boldog, lelket megnyugtató érzemény az Istent szerető, tisztelő híveknek a zsoltáríró vallomása: Mily szerelmetesek a Te hajlékaid, seregeknek Ura! Aki hisz, bízik Istenben, kell, hogy szeresse az ő hajlékát, templomát. A zsidó nép hajdankori vallásos buzgóságában több napi járőföld utat tett meg, víznélküli száraz pusztaságokon keresztül, csakhogy felmehessen az Úrnak hajlékába. Jeruzsálem városába. Midőn több napi fárasztó út után megérkeztek a szent városba, s megállhattak a templom tornácában, megújulva, lelkesedéssel énekeltek:

Áhítózik testem lelkem
'Fehozzád élő Istenem!

Manapság nem kell napi járőfölkedeket menni, hogy eljuthassunk az Úr templomába; ott van minden kis faluban, nagy városban a templom, melyeket elődeink, őseink vallásos buzgósága épített sok áldozattal Isten dicsőségére! De a rideg kőfalak önmagukban nem dicsérik az Istent. A templomot meg kell, hogy töltsék a hívek buzgó serege, kiknek ajkáról felemelkedjék a zsoltárok szolozsmája.

Lelkem úgy óhajt Uramhoz
És hozzá fohászkodik.

Sajnos, nem így van! Gyülekezeteink tagjai nagyobb százalékában nincs meg az Úr házának szerelme, a templombajárás szeretete. Újabban összeállított kimutatás szerint 9—24%-ig terjed a vasárnapi templomlátogatók száma, vagyis ez azt teszi, hogy 100 emberből 9—24 emberig jár átlagosan a templomba. Ha például egy ekléziában 1000 a lélekszám, a legjobb esetben 240 ember megy a templomba, de megtörténik, hogy csak 120 vagy 150, vagy csak 90. Gondoljunk el egy népes egyházközséget 1600 lélekszámmal, ebből 12—14 éven alóli gyermekekre számítsunk le 600-at, a megmaradó 1000 ifjú, felnőtt és öregből csak 240 megy templomba. Hova lesz, mit csinál és miért nem megy a többi 760? kérdezzük. A felelet, a mentség a legtöbbször nem elfogadható: Hivatkoznak a sok házi dologra, elfoglaltságra, sörgős utakra, vásárookra, gyűlésekre stb. Miért kell ezeket éppen vasárnap végezni s miért éppen a templomozás ideje alatt? Azért, mert a világ szerelme inkább űzi, hajtja az emberek lelkét, mint Isten házának szerelme. Pedig figyelembe kellene vegyék az ilyenek az evangélium intését: „*Mit használ, ha valaki az egész világot megnyeri is, ha lelkében kárt vall.*” Vagyis nem ér, nem használ semmit a pénz, vagyon, világi gazdaság, ha a lélek elnyomva nem örülhet, nem gyönyörködhet Isten országának szépségében, ha nem élvezheti Isten házának boldogságát!

Őseink, elődeink is éltek hasonló nehéz sorsot, sőt súlyosabb megpróbáltatást, mert hitükért, vallásukért szenvedtek ül-

döztetést, de azért híven látogatták az Úr házát nemcsak vasárnap- és ünnepnapokon, de hétköznap reggelein is, munka megkezdése előtt. A mai utódok nagy többsége — fájdalom — még a vasárnapot sem tudja Isten dicsőségére, lelke üdvösségére szentelni. Keressük és kérdezzük, miért van ez? Miben rejlik az oka?

t. r.

Menjek, ne menjek.

Egy szegény székelly ember töprengése.

Kisdéd hajlék, hol születtem,
Hej tóled be távol estem.
Távol estem, mint a levél,
Melyet elkap a forgószeél.

Kicsiny volt, szegényes is a hajlék, kevés a munka, kevesebb a jövedelem. Próbálni kellett szerencsét. No édes feleség, mit gondolsz? Elmenjünk? Maradjunk? Itt hagyjunk mindent, ami olyan kedves, olyan ismerős volt. Hát a jó szomszédok, hát a rokonok, hát a templom? Jaj Istenem, megszakad a szívem, ha itt kell hagynom. Maradjunk még édes uram, hátha jobb termés lesz az idén! Dolgozunk itthon, megsegít a jó Isten.

De mi lesz az adóssággal? Te csak arra gondolsz, amit szeretsz, én pedig félek, hogy elárverezik ezt a kis házikót is, s najd öregségünkre nem lesz hova meghúzódnunk. Hát kiednek is igaza van, édes uram, de mégis, ki tudja, mert hát Szőke Mózsiék is addig készültek, amíg elmenének. A kevés holmijok nagy részét jó olcsón elveszítették, s mire mentek három esztendő alatt. Azt beszélik, hogy sokszor az sincs, amit egyenek, mert Anikó beteges lett. Mózsi hol kap munkát, hol nem.

Te csak beszélsz, beszélsz, de hátha mi szerencsésebbek leszünk. Eladjuk a két kecskét s a két szép kis gidót. Annak most jó ára van s az útiköltség kitelik s még marad is, kevés pénzünk. Már én csak azt mondom, menjünk el, mert jobb lesz. Hallá-e, hogy Dombi Daniék hazajöttek s a ruha szakad le róluk. Olyanok, mint a koldusok, mert a bányából elbocsátották már jó régen, s hiába próbálkoztak, mert sehol sem kaptak munkát. Most ott ülnek a testvére nyakán. Bezzeg, ha meg volna a föld, a kis kert, meg a ház, másképpen volna. Kied arra sem gondol, hogy a kis leányunk már nyolc éves. Olyan szépen kezdett tanulni az iskolában. Ki tudja, hova jutunk. Hátha ott nem lesz magyar iskola s elfelejti az anyanyelvét. Én azt mondanám, maradjunk itthon, mert már csak kell lenni itt is javulásnak.

Az asszony győzött. Otthon maradtak s Dani egészen új életet kezdett. Vége volt a korcsmázásnak, ellenben mindig ott volt a Dávid Ferenc Egyleti vallásos estéken. A tanító úr rábiztatta, hogy álljon be a dalárdába, mert mindig jól énekelt és tanulni szeretett.

Egyéb is történt, a fiatal Mihály Pál immár kijárta a gazdasági iskolát s Danit maga mellé vette, hogy segítsen a ker-

tészetben, méhészetben, mert újmódi mivelést tanult s abból olyan jövedelem lesz, hogy neki is jó kis fizetést tud adni. Mihály Pálnak már az apja is kertész volt. Almából s más gyümölcsből annyit kapott, hogy nemcsak az adót, hanem a ruházatot is jól futotta, pedig nagy család. Neki láttak a munkának s Isten segédelmével, ha nem is bőven, de tisztességesen megélhettek és itthon voltak.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

A Dávid Ferenc Egylet közgyűlése.

A *Dávid Ferenc Egylet* f. évi június 7-én rendkívüli közgyűlést tartott Dr. Abrudbányay Ede elnök vezetése alatt Kolozsvárt, az Egyházi Képviselő Tanács termében.

A közgyűlés tárgya az Egylet új alapszabály-tervezetének megvitatása és közgyűlésileg elfogadása volt. Az Egylet működésének zavartalan biztosítása szükségessé tette, hogy alapszabályait a jelen viszonyoknak megfelelően átdolgozza és a minisztériumhoz approbálásra felterjessze. A közgyűlés szakaszonként letárgyalta az alapszabályt, a szükséges módosításokat megtette s jóváhagyásra felterjesztette az E. K. Tanácshoz.

A közgyűlés határozott az Unitárius Közlöny előfizetési díjának leszállítása tárgyában is és kimondotta: 1. Aki évi 60 lei-el fizet elő az Unitárius Közlönyre, az rendes tagja a Dávid Ferenc Egyletnek, tanácskozási és szavazati jogát gyakorolhatja és a lapot is kapja.

2. Aki évi 36 lei-el fizet elő az Unitárius Közlönyre, ez összegért a lapot kapja, de nem tagja a Dávid Ferenc Egyletnek.

Ez a határozat 1933. július 1-én lép életbe.

E közgyűlési határozaton kívül tisztelettel kérjük, hogy aki csak teheti, maradjon a Dávid Ferenc Egylet tagja, mert 43-ik éve fennálló lapunkból havonta 100—120 példányt küldtünk szét ingyenesen a szórványokba és szegénysorsú hiveneknek s ezt továbbra csak úgy tehetjük, ha jövedelmünk nem apad meg.

Arra is kérjük barátainkat és jóakaróinkat, hogy a most évi 36 leire leszállított lap ár mellett szerezzenek új előfizetőket folyóiratunk számára. Három lei havonta, ki ne tudna ennyit áldozni?

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Női gazdasági tanfolyam Székelykeresztúron.

A székelykereszturi unitárius gazdasági iskola a Dávid Ferenc Unitárius Nőszövetség közreműködésével folyó évi július hó 30-tól kezdődőleg Székelykeresztúron női gazdasági tanfolyamot rendez. Az ügy előkészítésére mint megbízottak dr. Mikó Lőrincé és Csathó Pálné urnók Székelykeresztúron voltak, hol úgy a gazdasági iskola igazgatóságával, mint a felügyelő bizottsággal, élén dr. Elekes Dénes elnökkel, valamint a székelykereszturi egyházkör felügyelő gondnokaival és az ottani Nőegyletek elnökeivel tárgyalást folytattak a kivitel módozataira s mindenütt a legnagyobb jóakarattal és segítő készséggel találkoztak, úgy, hogy minden remény megvan a sikerhez.

Erre vonatkozólag az alábbi hiradást teszik közzé:

A Székelykeresztúri Unitárius Gazdasági Iskola folyó év július hó 30-ától augusztus 26-áig terjedő időben az iskola tanszemélyzetének és egy háztartási tanárnőnek vezetésével háztartási és gazd. tanfolyamot rendez Székelykeresztúron. A tanfolyam célja azoknak a háztartási és gazdasági ismereteknek elsajátítása, melyek a család jövedelmét fokozni tudják. A tanfolyam rendes hallgatóiul felvétetnek olyan magyarul folyékonyan írni, olvasni tudó, 16. életévüket betöltött nők, akik ez ismeretek elsajátítására komolyan törekednek és ebbeli szándékukat 1933. július hó 15-éig az iskola igazgatóságának tudomására hozzák. Rendes hallgatók legmagasabb létszáma 40, de már 13 tanuló jelentkezésével is megtartjuk a tanfolyamot. A hallgatók minden a tanítást szolgáló ügyben beiratkozásuktól kezdődőleg, alávetik magukat a gazd. iskola igazgatója és tanszemélyzete rendeleteinek s a megállapítandó házirend és munkabeosztásnak. Rendes hallgatók lehetnek bentlakók és kintlakók. Bentlakók száma a 30-at túl nem haladhatja. *Bentlakó vagy kintlakó, de bentkosztózó tanulók a tanfolyam idejére személyenként 600 lei ellátási díjat fizetnek*, melyen kívül kötelesek ágyneműt és fehérneműt magukkal hozni és annak mosatásáról gondoskodni. Szalmazsákokba való szalmát az iskola díjmentesen ad. Írószerek és füzetek beszerzéséről szintén minden hallgató maga gondoskodik. Kintlakó és kintkosztózó, valamint a tanfolyam rendkívüli hallgatói beiratkozásukkor 100 lei beiratási díjat fizetnek. A tanfolyam rendes hallgatóin kívül bárki szabadon hallgathatja az egyes tetszése szerint választott tárgyakat. E szándékukat bejelentő rendkívüli hallgatók számbeli korlátozás nélkül vehetők fel és a tanfolyam egész idejére 100 lei beiratási díjat fizetnek. A tanfolyam elsősorban a gyakorlati ismeretek elsajátítását tűzte ki célul és ennek megfelelőleg minden nap a délelőttnek csupán 2 és a délutánnak csupán 1 órájában tartanak elméleti előadást s a szabadon maradó idő kizárólag a gyakorlati ismeretek elsajátítására fordítatik. *Elő-*

adatnak a következő tárgyak: háztartástan, egészségtan, baromfi-tenyésztés, sertésenyésztés és hizlalás, gyümölcstermelés, gyümölcs- és zöldségkonzerválás, tej- és tejfeldolgozás, méhészet. Gyakorlati oktatás céljaira rendelkezésre állanak a gazd. iskola gazdasága, valamint a közeli falvak szövetkezeti tejfeldolgozó üzemai. A tanfolyam végzett hallgatói közül az önként jelentkezők aug. 27-én tanulmányi kirándulást rendeznek a sepsiszentgyörgyi gazdasági kiállítás megtekintésére. E tanulmányi kirándulás költségei külön számíttatnak fel.

Bentlakó tanulók a háztartástan tanárnőjének állandó felügyelete alatt állanak.

Beiratkozni szándékozók közölgék ezt július 15-éig a Székelykeresztúri Unitárius Gazdasági Iskola Igazgatóságával, Cristur, jud. Odorheiu. A Gazdasági Iskola Igazgatósága.

Hírek az Alsófelsőszentmihályi egyházközségből.

Az alsófelsőszentmihályi Unitárius Nők Szövetsége május 14-én az unitárius templomban szépen sikerült vallásos ünnepélyt rendezett. A templomban megjelent nagyszámú közönség érdeklődéssel hallgatta és nagy tetszéssel fogadta a műsor egyes számait.

Közéneklés után Gálfi András lelkesz áhitatos imával emelte fel a lelkeket Istenhez, mely után Pálfi Rózsika értelmes szavataival magyarázta meg, hogy „Isten mindenütt“ jelen van. Szentgyörgyi Aladárné kellemes hangjával elénekelte Gálfi Edith orgonakiséréte mellett Bencez Domokosnak az Unitárius Közlönyben megjelent pályanyertes „Egy az Isten Golgotákon“ című egyházi ének dalszövegét, melyet Pálffy Ákos homoródszentpáli énekvezér dallamosított, ki szíves volt e dallamot Szentgyörgyiné kérésére megküldeni. El nem mulaszthatjuk, hogy e helyen is megne köszönjük derék énekvezérünknek szívességét; másfelől pedig az ének- és zenekedvelő közönség figyelmét felhívjuk Pálffy énekvezérünknek dallamaira, melyek nagy előnyére szolgálnak egyházi énekeink kultiválásának.

Tarcsafalvi Albert: „A mi esillagunk“ c. versét adta elő kellő megértéssel és megérzéssel Fülöp Rózsika. Rödiger Géza: „Mózes, a szabadító“ legendájával derekasan megküzdött Balla József ifjú legény. Érdekes és értékes felolvasást tartott Duma Aladárné áll. iskolai tanítónő a „Nő“-ről, ismertetvén a nő helyzetét a történelem folyamán és fontos szerepét az új társadalmi élet kialakításában. Kedvesen szavalt Bölöni Terka, a tordai Leány Klub tagja. Hegedűn játszott Gábor László zenetanár nagy élvezetet nyújtó művészettel. Jól sikerült szavalattal gyönyörködtette a közönséget Lőrinczy Sárka, szintén a tordai Leány Klub tagja, előadván Mécis Lászlónak „A királyfi három bánata“ c. versét. Bezáró beszédet tartott Gálfi András lelkesz, ki megköszönve az egyes szereplőknek szíves közreműködését, a hallgatóságra Isten áldását kérte.

Az ünnepélyre megjelent Lőrinczy Márta elnök vezetése mellett a tordai Leány Klub is hét taggal, kiket a Nőszövetség szíves megjelenésük és közreműködésükért barátságos uzsonnával vendéglített meg.

G. A.

Sinfalva. A történelmi megörökítés okából jegyezzük fel pár mondatban azokat az ott történt szomorúemlékű dolgokat, melyekről a hírlapok bő részletességgel irtak. A május 28-án Tor-dán tartott revízióellenes gyűlésről az abrudbányai keskenyvá-gányú vonaton hazamenő falusi tömeg Sinfalván megállította a vonatot, bement a faluba és kegyetlen pusztítást, rombolást vég-zett az unitárius lelkész és több magyar család házában és gaz-daságában. A tomboló tömeg a legféktelenebb bosszúval Árkosi Tamás lelkész házában rombolt és minden elvihető dolgot ma-gával vitt. Teljesen semmi nélkül hagyta a papi családot. A lel-kész a feleségével a toronyba menekült s onnan nézték, hogy a tömeg miképen zúzott, rombolt és megrakodva távozott. Egy-házi főhatóságunk minden szükséges lépést megtett megfelelő kártérítés nyeresére. Dr. Boros György püspök úr és dr. Abrud-bányay Ede képviselő úr személyesen jártak közbe dr. Hatiegan Emil erdélyi miniszter urnál, ki ígéretet tett, hogy kiszáll a köz-ségbe és személyesen meggyőződik a történekről. Mint értesü-lünk ezt a Miniszter úr meg is tette, s azután magához kérette a püspök és egyházi titkár urakat, biztosította őket a lelkész és a hivek szenvedett kárainak megtérítéséről.

Unitárius egyházközség megalakulása Bukarestben. Lőrinczy Dénes megbízott lelkész — Bukarestben élő lelkes unitárius test-véreink segítségével folytatott buzgó tevékenység után — szer-vező munkájával annyira haladt, hogy folyó évi június 4-én, pün-köst első napján, megalakulhatott az ottani unitárius egyház-község. Az alakuló gyűlés a református elemi iskola dísztermé-ben volt 54 egyházközségi tag részvételével. Az alakuló közgyű-lés — lelkész indítványára sürgönyileg üdvözölte a püspök urat. Lelkész beszámolt a Bukarestben élő hivek számbavételéről, melynek eddigi eredménye, hogy több mint 600 kenyérkeresetre elhelyezkedett hívünket irta össze. Közgyűlés elnöke rámutatva arra a buzgóságra, mellyel lelkész a reábizottakban eljár, a fi-gyelmes gondra és tapintatosságra mellyel munkáját minden téren végezte s ezzel az ügynek lendületet adott, javasolta a köz-gyűlésnek, hogy Lőrinczy lelkésznek fejezze ki jegyzőkönyvi kö-zszónetét, mit a közgyűlés magáévá tett. Ezután a közgyűlés Ko-ródi József (datki) és István Mózes (kobátfalvi) hivek hozzászó-lása után egyhangu lelkesedéssel kimondotta a bukaresti unitá-rius missziói egyházközség megalakulását s az ügynek az egy-házi főhatósághoz való felterjesztését jóváhagyásra. Lőrinczy Dénes lelkész bejelenti, hogy Brassóból ifj. Szabó Sámuel sze-mélyes üdvözlést hozott, dr. Elekes Domokos kereszturkőri f. ü. gondnok levélbéli üdvözlést küldött az alakuló közgyűléshez. A közgyűlés az előterjesztett költségvetéstervezetet és bizonyos sza-bályokat, a helyi körülmények figyelembe vételével elfogadta s egyhangu lelkesedéssel adott kifejezést azon ohajának, hogy a megalakult egyházközség lelkészi állásának betöltésénél csakis Lőrinczy Dénes lelkész személye jöhet figyelembe, mint aki mun-kájával megmutatta rátermettségét s ezért az ő kinevezését kéri. Mindezen ügyek sürgős elintézése végett Lőrinczy Dénes lelkész személyesen feljött Kolozsvárra s az elnöki tanácsnak beszámolt.

Elnöki tanács legnagyobb megértéssel és örömmel fogadta e jelentős mozgalmat s ígéretet tett, hogy pártfogással fogja e kérést E. K. Tanács elé terjeszteni, hátha sikerül az anyagi segíetéshez valami módot találni! — Itt közöljük szervező lelkészafiának azon szomorú bejelentését, hogy még 60 egyházközségből semmi jelentést nem kapott a Bukarestben élő hivekre vonatkozólag. Ez uton is ismételten kéri, hogy küldjék be jelentéseiket arról is, ha vannak, arról is ha nincsenek, hogy tudja tájékoztatni magát!

Hírek a Teol. Akadémiáról. A teol. akadémia tanárai a nettó fizetésük 3%-át ez év 10 hónapjára felajánlták szorult anyagi helyzetben levő lelkészek segélyezésére. E nemes cselekedt elismerést érdemel. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy dr. Boros György püspök és dr. Mikó Lőrincz egyh. titkár is hasonló módon hozzájárultak fizetéseikből e felajánláshoz, még pedig 9 százalékkal.

Évzáró ünnepély. Teol. Akadémia f. évi június 20-án tartotta évzáró ünnepélyét, melyen imát mondott Gálffy Lőrinc teol. tanár, Csifó Salamon dékán beszámolt az évi munkásságról, mely a tanulmányi eredmény tekintetében megfelelő. Kiszította az Igazgatóság által hirdetett pályázatokra beérkezett és nyertes pályamunkák jutalomdíjait az alábbiakban: 1. Az 1928 május 28 enlék-alap kamataiból 500 Leu jutalom tüzetett ki annak a IV. évet végzett hallgatónak, ki négy év alatt irt egyházi beszédeiből a legjobbakat bíráló végett beadja. 250 Lei szorgalomdíjban részesült Gálfi Elek IV. éves papnöv. — 2. „A várfalvi unitárius egyházközség története“ c. pályamunka megírásáért a várfalvi unitárius egyházközség adományából 1000—1000 lei jutalomban részesültek Erdő János III. é. és Jakab Jenő II. é. hallgatók. — 3. „A messiási eszme fejlődése az Ótestamentumban“ c. pályamunkáért Erdő János III. é. 500 L. pályadíjban, Tóth Vilmos I. é. h. pedig a Péterfi Dénes alapból 300 L. szorgalomdíjban részesült. — 4. „Kanonikus határozatok egyházunk jegyzőkönyvében 1876—1886-ig“ c. pályamunkáért Nagy Zoltán II. é. h. 500 L. pályadíjban, Tóth Vilmos I. é. h. pedig 300 L. szorgalomdíjban részesült. — 5. Angol nyelvű vizsgájukért Erdő János és Bedő Boriska III. é. hallgatók a A. I. Bowen Evans-alap kamataiból 500 Lei pályadíjban részesültek. — Dr. Boros György püspök intő és buzdító beszédet intézett a növendékekhez. Megnyugvással veszi tudomásul az évi eredményt s különösen a pályázatokra elmondott kedvező bírálatokat. Hasznos és kellemes szórakozást kívánt az ifjúságnak.

A kolozsvári Unitárius Leányotthon az 1933—34. iskolai évre felvesz unitárius és más vallású,— középiskolákban, vagy más pályán tanulókat és egyetemi hallgatónőket is. Folyamodványok az Unitárius Leányotthon Előljárárságához Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendők be. Ellátási díj terményekben is fizethető. Érdeklődőknek szívesen szolgál felvilágosítással megcímett levelezőlap beküldése mellett a Leányotthon vezetősége.

A papi kongrua. A Református Szemle fő évi juniusi számából vesszük át az alábbi hírt: „Az államsegélyek ügye. Hírt adtunk volt arról, hogy az államsegélyek megállapítása tekintetében súlyos sérelmünk orvoslása érdekében mozgalom indult meg mindkét egyházkerületben, hogy közös lelkészi küldöttség keresse fel a miniszterelnököt és az illetékes minisztereket s tárja föl sérelmeinket s kérje azok sürgős orvoslását. A küldöttség megszervezésére a szükséges munkálatok el is végeztettek, az egyházmezők kijelölték képviselőiket és Máthé Sándor esperes, dr. Bibó Béla lelkész aa. el is készítették a memorandumot, amelynek végleges formáját a közös küldöttség tagjai állapították volna meg. Laár Ferenc képviselő lelkészársunk Bukarestben eljárt a kihallgatás időpontjának megállapítása érdekében és tárgyalt Vaida Sándor miniszterelnökkel. A miniszterelnök megértéssel fogadta Laár Ferenc előterjesztését s biztosította arról, hogy a lehetőség szerint a súlyos sérelem enyhítése érdekében közbenjár, s a kérdés rendezését a pénzügyminiszter figyelmébe ajánlja. Kérte azonban Laár Ferencet, hogy a küldöttség halassza el megjelenését tekintettel arra, hogy ezidőszert nem tud alkalmas időpontot megjelölni a fogadásra s egyébként is szeretné, ha lelkészi karunk bevárná az ügy rendezése terén a lehetségesnek mutatkozó enyhítő intézkedéseket. A miniszterelnök e nyilatkozata alapján a magas helyről kinyilvánított óhaj és ígéret tiszteletben tartásával a küldöttség szervezői elhatározták, hogy a Bukaresbe utazást elhalasztják.“ Talán jó volna a mi lelkész körünknek is készen állani, hogyha a szükség kívánja, ne maradjon el!

KÉRELEM. D. F. Egylet elnöksége felkéri a vidéki fiókegyletek elnökségeit, hogy a nyár folyamán tartsanak az egyházkörökben — lehetőleg vasárnap délután — műsoros közgyűléseket. E közgyűlések lefolyásáról küldjenek részletes tudósítást az Unitárius Közlöny szerkesztőségének, hogy adhassuk hírül buzdításképpen is a végzett munkát.

A kolozsvári egyházközségben április hónapban tartott püspöki vizsgálat alkalmából érdekesnek tartjuk közölni a Kolozsvárt 1800-ban működő püspök, papok (parochus) és tanárok fizetéséről szóló kimutatást: Lázár István superintendens $22\frac{1}{4}$ hold szántó $8\frac{3}{4}$ rét $5\frac{3}{8}$ szőlő, Pákei József főjegyző és tanár $2\frac{1}{2}$ hold szántó $4\frac{1}{2}$ rét $1\frac{5}{8}$ szőlő, Kovácsi Tamás parochus $15\frac{5}{8}$ hold szántó $3\frac{5}{8}$ rét $3\frac{5}{8}$ szőlő, Márkos György professor $4\frac{5}{8}$ hold szántó 6 rét $1\frac{1}{8}$ szőlő, Szaknovits Izsák lengyel parochus $2\frac{1}{2}$ hold szántó $6\frac{1}{4}$ rét.

Angliában az államegyház írói nagyon szorgalmasan foglalkoznak a Szentháromság kérdésével. Dr. Mathews írja: „Akinak a história iránt érzéke van kénytelen beismerni, hogy a Háromságtan nem foglaltatott az eredeti szentíratokban. Szent Pál nem ismerte. A régi teologusok boldogok voltak ha az ótestamentumban felfedezhettek valamit, de legtöbbjének nem volt alapja.

Kelemen Imre volt hom.-ujfalvi lelkész, kit a főtiszt. püspök úr a hívek egyhangu kívánságára kinevezett oklándi lelkésszé, május 28-án tartotta beköszöntőjét igen szépszámú gyülekezet és érdeklődő más vallású közönség előtt. A beiktatói tisztet esperes megbízásából Vári Domokos homoródszentpáli lelkész végezte. Óhajtjuk, hogy Isten megszentelő áldása kísérje ifjú lelkésztársunkat, kit ezen szép pozícióba hívott el a jónevű oklándi vallásos gyülekezet. Hisszük, hogy minden erejét és tehetségét egyházunk és fajunk szolgálatára és erősítésére szenteli. Isten segítse.

Vasárnapi iskolai bezáró ünnepély. A kolozsvári unitárius egyházközség június 10-én délután a kolozsvári unitárius kollégium tornatermében gyönyörűen sikerült vasárnapi iskolai évzáró ünnepélyt rendezett. Az évzáró ünnepélyen megjelent főtiszteendő dr. Boros György püspök úr is. A tornatermet zsufolásig megtöltő közönség műsor végeztével legnagyobb meglepéssel és azzal a megnyugvással távozott, hogy Dávid Ferencz hite, mint kiolthatatlan láng lobog a gyermeki szívekben. A gazdag műsor 12 számból állott. Az évzáró ünnepélyt Nagy Irénke I. osztályos tanuló nyitotta meg, reámutatott azon erkölcsi hasznokra, amelyeket az év folyamán ő és kis társai a vasárnapi iskolában szereztek. Ugyancsak ő konferálta be a műsor egyes számait is igen ügyesen. A szereplő gyermekek neveit — akik egytől-egyig mind kitünőt nyújtottak, — az alábbiakban közöljük: Sándor Cica, Sipos Róza, Vaska Klárka, Vaska Béla, Fekete Sándor, Gálffi Zsiga, Bagaméri Béla, Komjátszeghy Sándor, Váradi László, Vaska Dezső, Bedő Ibolyka, Bálint Böske, György Erzsike, Nagy Ilus, Székely Margit, Mátyus Mancsi, Bloz Mancsi, Vernes Erzsébet, Kalapis Piroška, Kalapis Juliska, Borbély Jolán, Trombitás Gizella, Tarr Aranka, Török Elle, Ürmösi Domokos, Barabás Adél, Máthé Bözsi, Lázár Kálmán és Ürmösi Ferike. A műsor számai közül a legjobban sikerült a „Nőegylet“ című színdarab, valamint az élőképes karének és a lányok és fiúk közös tornája. A műsor kiemelkedő száma magyar szóló volt, amelyet Ürmösi Jucika kiváló érzéssel és taglejtéssel adott elő nővére Ürmösi Magda zongorakiséréte mellett. — A nehéz és fáradságos munkáért forró köszönet illeti meg elsősorban Bedő Boriska III. éves teologus lányt, aki minden fáradságot félretéve a legnagyobb szeretettel és azzal a tehetséggel, amellyel őszintén lehet megközelíteni a gyermeki szíveket, készítette elő az évzáró ünnepélyt. A kolozsvári unitárius egyházközség e helyről is köszönetet mond a vasárnapi iskolában kifejtett munkásságáért Bedő Boriskának, Szánthó Vilmának, Rázmán Mór h. lelkésznek és Ütő Lajos igazgató-tanító úrnak. A jól sikerült évzáró ünnepélyt Ürmösi Károly kolozsvári esperes meleg szavai zárták be.

A kolozsvári unitárius főgimnázium évváró ünnepe. F. évi június 21-én volt a főgimn. 1932—33 tanévi évváró ünnepe. Az ifjúság közénke után Vári Albert vallástanár adott hálát áhitatos imában Istennek az atyai segedelmért. Gálffy Zsigmond kollégiumi igazgató köszöntötte az előljáróságot, a vendégeket, a tanulók seregét s megtartotta évi beszámolóját az intézet működéséről, melyben örömet fejezi ki azon az elért szép eredményen, melyet a főgimn. tanulói ez évben felmutattak azáltal, hogy a bukási %-ék 12.97 ami ritkaság számba megy, mert az átlagos 20—30% között szokott lenni. A főgimnázium 3 legjobb tanulója, akiknek minden tárgyból *kitűnő* érdemjegyük van: Kauntz József II. g. o., Szabó László II. g. o., Major László IV. o. és Balázs József VII. o. tanulók. Jóleső örömmel jelentette be az igazgató úr, hogy a Népszövetség Romániai tagozata által az ország középiskolai tanulói között román nyelvű zárthelyi írásbeli dolgozat e pályatételével: „Miképpen lehetne az erkölcsi lelki leszerelést megvalósítani, úgy hogy a nemzeti érzés erőssége ne szenvedjen csorbát?” a második díjat Balázs József főgimnáziumunk VII. o. tanulója nyerte meg. — Főtiszt. dr. Boros György püspök úr bezáró szavait azzal kezdte, hogy örömkönynyeket hullat lelke benső örömeivel, hogy olyan szép és kedvező eredményt mutat fel a tanuló ifjúság. Köszönetét fejezte ki a buzgó és a nehéz sorsban sem lankadó dэрék tanári karnak, élükön Gálffy Zsigmond igazgatóval, kiknek derekas részük volt e szép eredmény elérésében. A midőn a tanulósereknek kellemes vakációzást kívánt, lelkükre kötötte, hogy otthon a szülőfaluban is adják hírül ennek a magyarság legrégebb intézményének, a kolozsvári kollégiumnak, áldásos nevelői munkáját s minden tanuló a falujából hozzon magával egy új tanulót, hogy fajunk kultúrája terjedjen. A magunk részéről a legnagyobb örömmel és boldog érzéssel jegyezzük fel e szép sikert s legyen elismerés és köszönet a súlyos anyagi helyzetben küzködő tanári karnak ezért a lelkes és példás munkáért.

Kisgyörgy Imre olthévi lelkész, ki betegsége miatt egy évi szabadságot vett igénybe, f. évi június 3-án ismét elfoglalta lelkészi hivatalát.

Dalosverseny Székelyudvarhelyen. Pünkösöd harmadnapján tartotta meg dalosversenyét az Országos Magyar Dalosszövetség hatodik kerülete Székelyudvarhelyen nagy érdeklődés mellett, kitűnő eredménnyel. A versenyen tíz dalárda vett részt, közel félezer taggal. A verseny a magyar dalkultúra bensőséges ünnepe volt és fényes bizonyítéka, hogy a kis székely falvakban is nemcsak művészi, hanem különös nemzeti jelentősége is van a magyar dalnak. A délelőtt kilenc órakor tartott istentisztelet után a versenyző dalárdák zászlóinak megkoszorúzása következett, majd hosszú, díszes sorban vonultak fel a dalosok a versenyre, majd

nem kivétel nélkül székely nemzeti öltözetben. Az ünnepélyes felvonulást ezrekre menő tömeg nézte végig. Meglepő volt az egyszerű falusi emberek művészi teljesítménye, kik az aránylag nehéz feladatot nemcsak kifogástalanul, hanem határozott kvalitást jelentő művészettel oldották meg, kivétel nélkül. Az eredményt délután hét órakor hirdette ki Vajda Ferenc ref. esperes, a daloskerület elnöke, aki Benkő József karnagy-titkárral együtt nagy munkát fejtett ki a verseny megrendezése és sikere érdekében. Az eredmény a következő: Az Országos Dalosszövetség ajándékát, egy ezüst babérágat a legtöbb pontszámot elért Vargyasi D. I. Dalárda nyerte. A vegyeskarok III. csoportjának első „A” díját, egy ezüst serleget, Boros György unitárius püspök ajándékát a székelykeresztúri róm. kath. Dalárda, első „B” díját, egy aranyplakettet a székelyudvarhelyi unitárius egyházkör ajándékát, a faracádi dalárda vitte el. II. díját, egy ezüst plakettet nyert ebben a csoportban a székelykeresztúri D. T. E. dalárdája. A vegyeskarok II. csoportjában II. díjat, szintén ezüst plakettet kaptak a székelyszentmihályiak. A férfikarok III. csoportjának első „A” díját, a kerületi kelyhet a kiscgalambfalviak; a „B” díját, aranyplakettet, a Magyar Párt ajándékát a keresztúri iparos dalárda nyerte. A férfikarok II. csoportjának I. díját, a székelyudvarhelyi ref. lelkész ajándékát, egy szép aranyozott ezüst serleget a rugonfalvi dalárda nyerte. A második díjat, ezüst plakettet a hodgyaiak kapták. A harmadik díj, bronzplakett pedig az alsóboldogfalviaknak jutott. A nagyszerű versenyt este diszhangverseny fejezte be.

A hátralékok beküldése iránt tett felhívásainkra kérjük a tetekben való megnyilatkozást.

Lapszemle.

Vári Albert vallástanár szerkesztésében megjelent „**Keresztény Magvető**” f. évi május—juniusi száma Kőváry Jakab lelkész Dr. Priestley Józsefről, a modern kémia atyjáról, mint az unitárius hit bajnokáról emlékezik meg rövid tanulmányban. Dr. Varga Béla teol. tanár nagyértékű és tartalmas „*Hittani tanulmányai*”-nak II-ik közleménye jelent meg. Dr. Tóth György kiváló jogtudós hitrokonunk „A magyar unitárius egyház alkotmányának jogtörténeti kifejlődése III. korszakáról” közöl alapos és értékes tanulmányt. Irodalom és Különfélék rovata teszi teljessé a tartalmas füzetet.

Unitárius Értesítő. A budapesti unitárius hitrokon testvéreink lapjának június—júliusi összevont 6—7. száma Dr. Ivan László vallástanár szerkesztésében tartalmaz közleményekkel jelent meg. Pethő István hitoktató-lelkész, mint a János Zsigmond eserkészesapat parancsnoka, a Jamboree-Világtáborozásról ír lelkes és hangulatos cikket. Ivan László Új ifjúságot cím alatt az ifjúsági konferencia jelentőségét emeli ki. Ferencz József s. lelkész beszámol az Egyházkör közgyűléséről, melyben vannak megnyugtató, örvendetes jelenségek, de a szörványok kellő gondozása ott is nagy gondot okoz és nehézségbe ütközik. Biró Lajos hódmezővásárhelyi lelkész *Lélekünnep* cím alatt elmélyedő és gondolatot ébresztő elmélkedést közöl. Több apró értékes és aktuális hír és közlemény teszi tartalmassá és érdekessé a lapszámot.

Unitárius Egyház. Útő Lajos lelkész szerkesztésében a júniusi számot kaptuk. Valahogy úgy érezzük és látjuk e lapszám elolvasása után, mintha ez irányjelző volna a megértés helyes útjára való térésnek. Dr. Ferenczy Géza főgondnok úr cikke atyai jóakarattal int, hogy a mai időben még a látszatát is kerüljük annak, hogy ellentétet állítsunk az egyházi és világi elem közé! Feltűnő, új és alkalomszerű Útő Lajos lelkésznek „*Önmagunk re-vizíciója*“ című cikke, míg részletesebben reflektálhatnánk rá, melegen köszönjük. Figyelembe vesszük és figyelemre ajánljuk. Pál Ferenc oklándi lelkész kibúcsúzásáról, a Gazdasági Iskola támogatásáról, a Székelykeresztúri lelkész kör rendkívüli gyűléséről vannak benne közlemények és tartalmas hírvonat.

„Unitárius Katechizmus. Összeállítva: Dávid Ferencz (1510), Jókai Mór (1825—1904), Gárdonyi Géza (1863—1923) szavaival. Ára: 7 drb. tyúktojás vagy 2 kg. búza, vagy 36 fill., 6 leu, amely bruttóbevétele 50 százaléka a székelykeresztúri főgimn. fenntartására fordul. Kiadja: a Bibliás Unitáriusok Ekleziájának Vallásos kiadóhivatala Budapest, Károly-körút 9, félem. 27. Felelős: Köröspataki Kiss Anikó. 1933. Most 30 éve a kolozsvári unitárius Kollégiumban tett érettségink emlékére.“ Ilyen címlappal ellátott Katechizmus küldetett be szerkesztőségünkhöz azzal a kéréssel, hogy tegyünk meg tárgyilagos és unitárius jövőnket építő hozzászólásunkat. Megvallom—nehéz e kérdés teljesítése, mert nem értem e Katechizmusból, hogy miről van szó? Szekta akar-e lenni ez az Unitarizmusban? Ha nem, akkor minek kell új katechizmus? Az ősi unitárius egyház a biblián, Jézus Krisztus tanításain, Dávid Ferenc elvein alapszik. Van kátéja, megvan az evangélium, megvannak Dávid Ferenc munkái. Minek kell egy katechizmust Jókai és Gárdonyi szavaival erősíteni? Aztán, ha Secta, miért van szükség az unitarizmus kebelében erre s hol vannak ezeknek a Bibliás Unitáriusoknak az *ekleziái*, mely ezt az első traktatust kiadta? Ilyen és ehhez hasonló kérdések vetődnek fel gondolatunkban e katechizmus olvasásakor s bizonytalanságban vagyunk, míg nem kapunk e kérdésekre felvilágosítást.

Halálozások.

Schilling Ottóné, Árkosy Fanny. Junius 15-én hunyta le örökre szemeit 80 éves korában, Noszolyban Schilling Ottóné, Árkosy Fanny, kiben Vajna Lajosné, a kolozsvári unitárius Nők Szövetsége elnöke nagyanyját gyászolja. Hálás kegyelettel fogunk mindig emlékezni a szép kort megért igazi unitárius magyar nagyasszonyra, ki magas kora dacára nőszövetségünk minden munkáját őszinte érdeklődéssel kísérte és valahányszor jótékony célra gyűjtöttünk, mindig az első adakozók között volt, — kérés nélkül, jó szívvvel adott, — legyen áldott emlékezete!

Marossy Mátyás torockószentgyörgyi áll. isk. igazgató-tanító és unitárius énekvezér május havában 53 éves korában elhunyt. A kicsi Nyikó völgyéből vitte az életsors a Székelykő aljába. Hiven végezte szolgálatát és szolgált a kis gyermekek és felnőttek javát, haladását. Felesége és három gyermekek fájlalja elhunytát. Isten adjon vigasztalást a gyászolóknak, az elhunyt lelkének idvességét az örökkévalóságban.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 24-től junius 22-ig tagsági és előfizetési díjat fizettek: Lukács Béláné Bardoc, Unitárius Egyházközség Szentivánlaborfalva, Unitárius Egyházközség Vargyas 1930—31-re; Özv. Graef Antalné Kolozsvár, Özv. Fazakas Domokosné Fitáfalva, Szabó Mózes Orbán Homoródalmás, Unitárius Egyházközség Sepsiszentkirály 1931—32-re; Márkovics Jánosné Fogaras, dr. Borbély Béla Torda, Pál Mihály Gyepes, Fülöp Mózes Megyes, Barabás Imre Árkos 1932-re; Bardocz László Torda, özv. Lőrincz Károlyné, Dahlström Kálmánné Árkos, Unitárius Egyházközség Alsójára 1931—33-ra; Fekete József Kisadorján 1929—31-re; Unitárius Egyházközség Muzsna, László Mózesné Szentkatolna, Nagy Sándor Sepsiszentkirály 1933-ra; Unitárius Egyházközség Lókod 1927-re; Unitárius Egyházközség Homorodszentmárton 1931-re; Unitárius Egyházközség H. Keményfalva 1927—28-ra; Cserei Gyula Árkos 1930—33-ra; Sigmond Tamás Kőkös 1930—1932-re; Filep Endre Désfalva 1925—1930-ra. Alapítói díjban fizetett a Dávid Ferenc Ifjúsági Leányegylet Kolozsvár 250 leit. Kolozsvár, 1933. jun. 22-én. Gálfi Lőrincz pénztárnok.

Minden kézirat Urmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L., Magyarországra 90 L., Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L., Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉBÉ
KIADJA A DÁVID FERENC ÉGYHÉZ

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Az aratás ura.

Kérjétek az aratás urát, hogy küldjön munkásokat... Máté 9. r. 38. v.

Mintha visszacsengene a válasz népünk hangjában, most, amidőn az aratásnak későre hozzáfoghattak, nincs szükség aratók küldésére, mert sok helyen elvégezte a kiöntött áradás az aratást, más helyeken, ami megmaradt, mi is legyőzzük az aratását. Szomorú jelenség, mert ezekben a nyomoruságos időkben azt várnók, hogy dús, bő aratásokat, terméseket adjon Isten! De rend szerint az ellenkezője teljesül. Kívánni kívánunk Istentől bőséget, jóllétet a földiekben, de vajjon a lelkiekben, Isten-egyházunk szeretetében, az ezekkel kapcsolatos dolgokban teljesítjük-e keresztényi kötelezéseinket? Van-e őszinte, buzgó vallásosság, mely nemcsak „Uram, Uram kiáltásokból áll, hanem ebben a hitünket próbára tevő időkben kitartással, bizalommal valljuk minden megpróbáltatás között Jozsué profétával: „Én pedig és az én házam tiszteljük az Urat. (24. r. 15. v.)

Mert ne feledjük ker. testvéreim, hogy az aratás ura, a mi egy igaz Istenünk, nemcsak az évenkénti földi — mezei aratásra készít elő, hanem ezzel mintegy szemlélteti ama másik nagy „lelki“ aratást, mely reánk várakozik. Erre vonatkozólag figyelmeztette Jézus — a mi legigazabb tanítómesterünk — a tanítványokat: Kérjétek az aratás urát... Ki az aratás ura? A földi, mennyei aratás ura: Isten.

Jézus körüljárta a városokat, falvakat, hirdetvén az Isten országának evangéliumát és gyógyítván mindenféle betegségeket és mindenféle erőtlenséget a nép között. Mikor pedig látta az elgyötört, szétszórt sokaságot, könyörületességre indula rajtok s monda az ő tanítványainak: „Az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjétek az aratás urát, hogy küldjön munkásokat.“

Ezt a tömeget Jézus úgy tekintette, mint egy aratásra készen álló nagy gabona-táblát, de amelyhez a maga és a tanítvá-

Vári Albert ur
str Al. Labuța 6.

nyok munkaerejét nem tartotta elégségesnek, mert még másutt is volt aratni való. Ezért biztatja a tanítványokat: „Kérjétek az aratás urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.“

A lelki aratásra készülő gabona ma is sok! Mennyi ma is az elgyötört, szétszórt, hite vesztett lélek, kik pásztorolást, gondozó munkát kívánnának. De van-e a mi keresztény társadalmunkban megfelelő gondozó munka fordítva az ilyen szándékosan vagy akaratlanul Istentől, vallástól, Jézus evangéliumától elfordult, elpártolt hitevesztett lelkekre? Vizsgálja meg minden egyházközség, hogy az ő földjein, az aratásra kész mezőin, sok-e az aratnivaló s kérje az aratás urát, hogy küldjön munkásokat.

A káromkodásról.

Mindenki ismeri azt az adomát, hogy a nazarénus vallásról azt mondta egyszer egy atyafi, hogy az nem lótartó embernek való, mert a lóval sok baj és vesződség van s azt nem lehet káromkodás nélkül megállani. Hát ebben az értelemben egyik vallás sem való a lótartó embernek, mert bizony nincsen olyan vallás a föld kerekiségén, mely elnézné a káromkodást, de legkevésbé az evangéliumi kereszténység.

Első pillanatra úgy látszik, hogy a káromkodás a nyelvnek a dolga és a szívnek semmi köze hozzá. Azzal is szokott védekezni a káromkodó ember, hogy hiszen nem gondolta ő komolyan, amit mondott, csak mert haragjában nem tudott mit mondani, azért mondta. Pedig, ha így lenne, ez is nagyon súlyos és nehéz nyomoruság lenne, olyan búne a nyelvnek, amilyenről Jakab apostol ír, mikor azt mondja, hogy a nyelv olyan, mint a tűz, mely felgyújtja a lelket és elégeti a gyehenna tüzeiben. Elgondolta-e valaha egyetlen káromkodó ember is, hogy mi történnék, ha egyszer véletlenül beteljesednék, ami rosszat kíván magára, vagy valamelyik hozzátartozójára, vagy embertársára? Irtóztató nyomorúság és baj lenne abból!

De az nem igaz, amivel védekezni szokott a káromkodó ember, hogy csak úgy kiszaladt a száján és nem gondol rosszat akkor, mikor mondja. Pál apostol figyelmeztet rá, hogy a száj a szívnek teljességéből szól, tehát a káromkodás akkor fakad az ajkon, mikor az ember szíve tele van mindenféle gonosz indulatokkal és kívánságokkal. Aki csak egyszer is gondolkozott a dolgon, lehetetlen, hogy meg ne borzadt volna attól, amit mondott és lehetetlen, hogy rá ne jött volna, hogy milyen gonosz és hálatlan szív kell ahhoz, hogy valaki mindnyájunk édes Atyját bántsa és gyalázza. Sokszor láttam, hogy gyermekek is ököltre mentek azért, mert egyik a másik apjáról vagy anyjáról valami gyalázó szót mondott, de nagyon kevészer láttam, hogy egyik ember szembe álljon a másikkal akkor, ha az az ő mennyei Atyját bántotta meg a nyelvével.

És éppen, mert a káromkodás a szívből jön, nem is lehet ellene másként védekezni, mint úgy, ha az ember megtölti a szívét az Isten iránti hála, szeretet, tisztelet és alázat érzelmeivel.

Egy ilyen szívben, mely szokott imádkozni, sohasem teremhetnek meg azok az indulatok, melyek a káromlás szülői.

Ebben a tekintetben a jó példaadás csodát tud művelni, mint az alábbi történet igazolja:

Készen fölszerelve volt már a hajóskapitány vezetésére bízott hajó, mely messze tengerekre vala elvitorlázandó. A derék kapitány indulás előtt a hajófödélzetre egybegyűjté a hajó egész személyzetét. Elmondá nekik, hogy mint felelős vezető, útjokban mindenkitől föltétlen engedelmességet kíván, szigorú rendet, fegyelmet fog tartani, és semmi rendetlenséget vagy kihágást büntetlenül nem hagy.

A hajóslegénység jól eszébe vette a parancsot, mert ismeré a kapitányt szigorú rendtartásáról.

— „Hanem — így fejezé be a kapitány rendeleteit — csak egyet kívánnék még tőletek, de ezt csak úgy, ha kedvemért önkényt megtennétek.“

A kapitány minden szigorúsága mellett kedves emberök volt a hajósoknak, s azok egy szívvel-lélekkel ígérték, hogy készek azt az elhallgatott kívánságot is teljesíteni.

— „Jól van tehát — mond a kapitány — ígérjétek meg, hogy e perctől kezdve egyedül nekem van jogom e hajón az első káromkodást mondanom s csak ha én elkáromkodtam magamat, akkor szabad a többinek is káromkodni.“

E kívánság csudálatosnak tetszék a legénység előtt, s e tekintetben is szívesen megszavazták az elsőség jogát szeretett parancsnokuknak.

— Úgy legyen! — hangzék egyhangulag a hajósnép szájából.

„Jól van hát, barátaim; lépjétek elő, s adjatok nekem erre kezet egyenként, és aki szavát megmásolja, egy napi böjtölés lesz a büntetése.“

S mi lett e sajtáságos fogadás következtése?

Többszöri gyakorlás, böjtölés, megszokás után e hajóról a gyalázatos káromkodás, a míveletlen emberek eme rossz szokása egészen eltűnt, — mert a derék kapitány a kikötött első káromkodást soha ki nem eresztette a száján s ekként hzonnyította, hogy a jó példaadás csodadolgot mível.

Református kórház. Az Erdélyi Református Egyházkerület Kolozsvárt, f. évi május 15-én új kórházat nyitott meg, mely Kolozsvárnak egyik legkiválóbb egészségügyi intézménye lett, mert felszerelés, berendezés tekintetében mintaszerűen van alkotva. A belső orvosi ügyvitelt dr. Filep Gyula, egyet. magántanár, igazgató vezetése mellett, dr. Jancsó Ödön, dr. Mester Gábor vezető orvosok, dr. Kovács Margit nőgyógyász, dr. Parady Kálmán bennlakó és ifj. Gspán Károly és még 2 künnlakó orvosok látják el. A kórházi ápolást a református diakonissza intézet által gondosan és alaposan kiképzett 12 diakonissza teljesíti. A keresztény szeretet szolgálatára beindult nemes intézményre Isten áldását kérjük.

ESTE

(Harangjáték)*

Szöv.: Dobay István.

Dall.: Pálffy Ákos.

1. Ha megszólal kis harangunk este,
Méla hangja belezeng a csendbe.
Összeteszem fáradt két kezem,
Imádkozom hozzád Istenem:
Köszönöm az erőt, amit adtál,
Köszönöm, hogy engem el nem hagytál,
Gondviselő, jó Atyám!
2. Esti csendben kongó-bongó harang
Méla hangon mondja giling-galang.
Összeteszem fáradt két kezem,
Imádkozom hozzád Istenem:
Add Uram, ha pihenek az ágyon,
Boruljon rám édes, boldog álom
S vigyázz reám, jó Atyám!
3. Ha elnémul kis harangunk este,
Méla hangja ott zsong a szívemben.
Összeteszem fáradt két kezem,
Imádkozom hozzád Istenem:
Ha eljön az első hajnal óra,
Boldog napot hozzád virradóra,
Gondviselő, jó Atyám!

* Harangjátékszerű orgonakísérete Végler Gyulától.

IGÉD ELŐTT...

(közének).

Szöv.: Dobay István.

Dall.: Pálffy Ákos.

1. Kitárom szívem ajtaját
A te szent igéd előtt, Uram —
És igéd könnyű szárnyakon,
Mint égi hírnök, felém suhan:
Ha bánat tépi lelkemet,
Letörli minden könnyemet.
Ha eddig bűnbe tévedt minden útam —
És keresztjeim alatt porba hulltam,
Szent igéd Hozzád vezet.
2. Kitárom szívem ajtaját
A te szent igéd előtt, Uram —
És igéd könnyű szárnyakon,
Mint égi hírnök, felém suhan:
Ha bűn fertőzte ajkamat,
Imára tanít szent szavad.
Ha eddig elkerültem a szent Siont,
Nem tudtam az életnek célja mi volt,
Szent igéd Hozzád vezet.

3. Kitárom szívem ajtaját
 A te szent igéd előtt, Uram —
 És igéd könnyű szárnyakon,
 Mint égi hirnök felém suhan:
 Érjen hármilyen, nagy veszély
 Bátorító szavad beszél:
 Oh, gyarló ember „Küzdj és bízva bízzál“,
 Az égi hazában rád drága kincs vár,
 Az örök, boldog élet.

SZÓL A HARANG.

(Harangszenteléskor). Szöv.: Pósa Lajos.
 Dall.: Pálffy Ákos.

1. Szól a harang: giling-galang.
 Hull a hajnal friss harmatja,
 Kél az Isten dicső napja.
 Fű, fa, virág, ébredjetejt
 Hajtsátok meg a fejetejt!
 Zümmögj bogár! Meghallgatja
 Mindnyájunknak édes Atyja.
 Szállj pacsirta, szállj magasan,
 Imádkozzál kis madaram!
 Csörögj patak, sóhajts erdő.
 Dicsértessék a teremtó!
 Két kezedet összetéve,
 Ember, fohászt küldj az égbe!
 Aki gondot visel rátok:
 A jó Istent imádjátok!
 Szól a harang: giling-galang.

Mi a mi életünk.

Tébé görög város közelében — a monda szerint — megjelent egy csodálatos szörnyeteg, félig oroszlán, félig ember. Úgy nevezték: „Sfinx“. Aki ezen szörnyű lény közelébe jutott, rákiáltott: Mi az? reggel 4 lábon, délben 2 lábon és este 3 lábon jár? Aki nem tudta a talányt megfejteni, azt megölte. Már sokan estek áldozatául. Ödipusz nevű ember is arra járván, neki is felvette a kérdést. Ödipusz a következőleg felelt:

— Ez a talány az *ember*. Mint kis gyermek élete reggelén négykézlábon mászkál. Mint férfi, élte délen, két lábon, öregkorban botra támaszkodva, háromlábon. „Ezzel a rejtély megoldott s a „Sfinx“ szörnyeteget aládobták a mélységbe és Ödipusz Tébé város királya lett.

Vajjon nem hordozunk-e mi is magunkban a Sfinxéhez hasonló talányos kérdést: Mi az ember? Ezt kérdi már az ó szöv. kegyes lelkű zsoltárírója (8. zsolt.). Honnan jövök? Hová megyek és miért élek? Mi ami életünk? E kérdéseket már a biblia különböző könyvei tárgyalják. Az ember földi életét tekintve az ó-

testamentumban, Jób próféta, ez a megpróbáltatott nagy szenvedő és istenfélő, különböző hasonlatokban magyarázza, többek között azt mondja: Olyan, mint a virág, (14. r. 2. v.), mint az árnyék, (8. r. 9. v.), csak egy lehellet; (7. r. 7. v.), gyorsabb a kengyelfutónál, (9. r. 25. v.), a vetélőnél, (7. r. 6. v.). A zoltár-író az álomhoz (90. r. 5. v.) és a füstöz (102. r. 4. v.) hasonlítja, terjedelmét 70 vagy 80 esztendőre teszi, melynek nagyobb része nyomoruság és fáradtság, (90. zs. 10. v.), melyet megemésztünk, mint a beszédet (39. r. 5. v.).

A keresztény emberek nagyobb többsége általában az emberi életről, a mindennapi társalgásban, csak ebben a felfogási körben beszél; pedig az evangéliumi hívő kereszténynek ismerenie és bizonyosságot kellene tennie az élet magasabbrendű felfogásáról.

Pál apostol a vetés és aratás formájában állítja eléink a lelki élet magasabbrendűségét: „*Aki vet a léleknek, a lélekből arat örök életet.*“ (Gal 6. r. 8. v.). János evangélista, a földi eledelért tulságos buzgósággal igyekező híveknek ilyen figyelmeztetést ad: „*Munkálkodjatok az eledelért, amely megmarad az örök életre.*“ (Ján. 6. r. 27. v.). Timotheusnak, a kedvelt tanítványnak pedig azt írta: „*Harcold meg a hitnek szép harcát, nyerd el az örök-életet, amelyre hívatlattál.*“ (I. Tim. 6. r. 12. v.)

Jézus általánosságban nem a világot, földi érdekeket és értékeket tartotta fontosnak: *Az én országom nem e világból való. Az én eledelem az, hogy annak akaratját tegyem, aki engemet elküldött.*

Gondolkozzunk hát az evangélium tanítása, megvilágítása alapján arról: Mi a mi életünk? t. r.

„Látszik hogy unitárius vagy“

— Ujabb megjegyzések. —

Te, kálvinista barátom, megint szememre veted a vallásomat. Azt hiszed, hogy bosszantassz velem. Csalódl. Én csak örvendek, hogy észre veszed, mert ez azt mutatja, hogy az én cselekedeteim tesznek tanúságot hitem mellett. Hidd meg, hogy ez engemet büszkévé tenne, ha szeretnék dicsekedni. Mert ez azt teszi, amit Jézus mondott: „gyümöleséről ismeritek meg a fát.“

Látod, barátom, mi unitáriusok olyanok vagyunk, mint az igazi magyarok. Ami a szívünkön, az a szánkban. Mi egyszer ki-mondottuk volt, hogy „csak egy az Isten“ s ettől nem is tágitot-tunk, hej pedig a ti fejedelmeitek hajdanában ugyancsak ránk jártak, hogy imádjuk Jézus Krisztust, mert ő is isten. Ez soha sem fért a fejünkbe, de az is bizonyos, hogy „a Krisztus imá-dók“ soha sem juthatnak közelebb Jézushoz, mint mi unitáriusok. Mi szeretjük, tiszteljük, bámuljuk Jézust, mint szívünk meg-tisztítóját, lelkünk megerősítőjét.

Az unitárius ember háládatos mindenkihez, aki bár egy jó szót szól hozzá. Mi soha sem voltunk elkényeztetve. Minket éppen hitünk és vallásunk miatt, keresztyén és keresztény embertár-

saink kerülni igyekeztek, lenéztek, megvetettek anélkül, hogy vétettünk volna ellenök. Ők ránktámadtak a mi legszentebb kincsünk, hitünk miatt, holott mi nem mentünk közējök téríteni. Mi nem dicsekedtünk azzal, hogy Jézus közelében érezzük magunkat valahányszor elmondjuk a legszebb imát, melyet tőle tanultunk.

Mi egészen ahhoz tartjuk magunkat, amire Jézus tanít: bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.

Hidd el, barátom nekem, hogy én is, más unitárius is, akkor vagyunk boldogok, ha másokkal jót tehetünk. Te hallottad, hogy az unitáriusok nem tettek különbséget, sőt nem is kérdezték a szükségben levőtől vallását. Hiszen hallottad, hogy a nagy Brassai egészen Jézus példáját követve, egyformán nyújtott segítséget a katolikus, a református, a lutheránus és az unitárius tanulóknak. Horváth Kálmán főgondnok az érettségi jutalmat nem kötötte az unitárius tanulóhoz. Részesült abból zsidó is, ha ő volt a legjelesebb.

Érdeklődj melegebben irántunk, s látni fogod, hogy minden igyekezetünk arra irányul, hogy Jézusnak hű követői legyünk a hitben, a szeretetben s a jó cselekedetben.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Az aranyostordaköri D. F. Egylet közgyűlése f. évi július 9-én délelőtt 11 órától kezdődőleg tartatott meg Torockón. Az esős és sáros idő miatt a vidék részvétele nem nyilvánult meg az óhajtott arányban, de azért elég szép számú érdeklődő közönség vett részt s akik elmentek, azoknak gazdag lelki táplálékban és szellemi élvezetben volt részük. Ott voltak: a tordai egyházközségünk vezetősége, Lőrinczy Dénes esperes, Dr. Adorján Géza gondnok D. F. Egyl. világi elnök, Erdős Mihály s vezetése alatt a tordai dalkör, ezenkívül Csongvay Dénesné egyl. alelnök, Dr. Varga Béla közp. egylet ügyv. alelnöke, Ürmösi József szerkesztő és családja Kolozsvárról.

A torockói buzgó vallásos nép megtöltötte a szép nagy templomot. A közgyűlés istentisztelettel kezdődött, melyen imát Biró István bágyoni lelkész mondott, alkalmi egyh. beszédet Fikker János kövendi lelkész tartott Ézsaiás 40 r. 31. v. alapján az Istenben való teljesebb, őszintébb bízalom szükségességéről. Dr. Szathmáry Miklós szindi lelkész a köri D. F. Egylet elnöke megnyitó beszédében azokra az Isten és vallásellenes törekvésekre mutat rá, amely urrá kezd lenni a lelkeken s kimutatja, hogy a mi portáinkon is vehető észre ezeknek nyoma. Szükség van tehát a Dávid Ferenc lobogójának kibontására s jól esik lelkének, hogy ezt ilyen történelmi nevezetességű helyen teheti meg, mint Torockó. Gálffy Lőrincz teol. tanár lépett a felolvasó asztalhoz. Felolvasásának tárgya e tétel volt: „*Milyen viszonyban áll az egyes egyén a maga egyházköz-*

ségével.“ Kimutatta, hogy a vallásos gyülekezet volt az a meleg-
 ágy, mely legtöbbet tett az egyéni — emberi haladás érdekében.
 A vallásos gyülekezet alakítja az egyéneket a templomban, egy-
 háztársadalmi egyesületekben. A gyülekezet konzervatív. Az
 egyénben alakul ki a haladás vágya s úgy lesz közkinccsé. Ma
 azonban a gyülekezetekben bajok vannak: megingott a hit és a
 bizalom, helyét elfoglalta a hitetlenség — kétségeskedés... Ez
 elsovadáshoz vezet... ezért újból egyének, vezetők, példaadók
 kellenek, hogy minden gyülekezetben a pap mellett legyenek
 apostolok s így szülessék újjá a gyülekezeti élet.

E gyakorlati életirányú felolvasás általános figyelmet és ér-
 deklődést keltett s talán ha nem a templomban vagyunk, több
 észrevételt és hozzászólást váltott volna ki — a felolvasó kíván-
 sága szerint — a hallgatóság köréből.

Gál Gyula torockószentgyörgyi lelkész Martos Ferencnek
 Magdolna című költeményét szavalta. A költemény szépen
 csengő rímeivel arányban állott az a megrázó és elbűvölő tar-
 talom, amelyet ez az ismeretlen költő adott, és az az ügyes, köz-
 vetlen művészi előadás, melyben a szavaló részeltetett.

Az istentisztelet alatt és a műsorszámok között a tordai
 unitárius dalárda kiválóan szép számokkal szerepelt Erdős Mi-
 hály karnagy vezetése alatt.

Dr. Varga Béla a központi D. F. Egylet nevében üdvözölte
 a közgyűlést, Úrmösi József szerkesztő az „Unitárius Közlöny“
 előfizetésére hívta fel a gyülekezet figyelmét.

Benezédi Domokos torockói lelkész a gyülekezete és az
 ottani D. F. Egylet nevében köszöntötte a vendégeket.

Dr. Adorján Géza, az egylet világi elnöke, zárószavaiban
 köszönetet mondott a megjelenteknek, a szereplőknek s örömét
 fejezve ki, hogy az első gyűlés ilyen szép és tartalmas eredmén-
 nyel sikerült, a gyűlést bezárta.

Reményünk van rá, hogy az aranyostordaköri D. F. Egylet
 ezen szép beindulás után tovább fog haladni a vallás-erkölcsi
 élet munkálása terén, mert az aratni való sok. sz.

A bágyoni Unitárius Nőkszövetsége gyűléseit, összejövete-
 leit nyáron is kéthetenként megtartja, mert mint nagyon helye-
 sen írják: „ha szünetelünk a lelkiéletben, melynek építésére és
 fejlesztésére vállalkoztunk, a szüneteléssel hézag támadna.“ Jó
 volna, ha ez példaadásul szolgálna!

A nőkszövetsége buzgó — mély vallásos érzéséről ismert
 kedves asszonytestvérünktől — Csongvay Dénesnétől — kaptuk
 és közöljük a nőkszövetségében tartott alábbi lelki oktatást:

Kedves Asszony Testvéreim! Ti mindannyian tudjátok, hogy
 ebben a kis gyülekezetben az én vállalkozásom az, hogy a szent
 Igét írogassam be a ti szívetekben, hogy megszerettesem ve-
 letek a Bibliát, hogy tanítgassalak szeretni egymást, hogy azo-
 kat, amelyeket én megláttam, láttassam veletek is, hogy ti ezek-
 ből hitet nyerjetek és én erősödjem a hitemben, hogy mi itt
 együttesen mind valamivel jobbak legyünk, mert akinek hite
 van, az mindig jobb akar lenni és jót akar cselekedni s a mi fő,

nem esik kétségbe semmiért, mert megnyugszik Isten akaratában.

Ti talán még nem is tudjátok, hogy milyen sokan rájöttek már arra, hogy a világ mai minden nyomoruságának és tragédiájának oka a hitetlenség. Hiszen ugye, ha az emberekben egymás iránt szeretet volna és Istentől való félelem, vajjon tudnának-e és mernének-e egymásnak rontani, egymásnak ártani, vagy nem-e minden igyekezetük az lenne, hogy egymásnak javára legyenek s maguk előnyeit háttérbe szorítva, másoknak használjanak. Sokan megértették már ezt és ezek az emberek mind azt akarják, hogy az emberiséget visszavezessék Istenhez, mert addig vége nem lesz a világnyomor súlyos problémájának, amíg a szeretet meg nem áldja.

Lássátok, mindennapi gondolataimban annyit foglalkozom azzal, hogy azokat a gyönyörű, illatos virágokat, amelyeket én az Úr kertjében szedtem, hogy adjam át nektek, hogy ti is gyönyörködjétek benne, hogy szívjátok magatokba bűvös illatát, hogy megrészegegyedjétek tőle, mert olyan ez az illat, mint a részegítő ital, aki egyszer belekóstol, megmámorosodik tőle és mindig kívánja és mindig többet akar belőle és minél többet akar, annál többet kap, ha keres. Vajjon nem e ezt cselekszem én, amikor keresem a ti lelketeket azért, hogy palántáljak bele. Hogy ültessem el benne a hitnek egy kicsiny csíráját, hogy az valamikor kivirágozzék. A ti lelketek az én virágos kertem. Mindenitek egy-egy palánta, nekem mind egyformák vagytok, én mind egyformán szeretnék gondozni és azt szeretném és akkor volnék boldog, ha mind megmaradnátok. A permete, amely reátok hull a Bibliából, a tanítások. Ha kinyitjátok a kelyheiteket — szívetek — és befogadjátok éltek, megmaradtok, ha be nem fogadjátok, sínylődtök és elpusztultok. A lélek sorsa a virágé, ha nem tud megkapaszkodni Istenben csenevész, sínylődő, veszendő, ha Hozzá tud kapcsolódni viruló, pompázó. Asszonytestvéreim, a lélekben a hit esodás dolgokat mivel. Pl. én hiszek abban, hogy Jézus, — a mi nagy Tanítónk, Mesterünk, Útmutatónk és a mi egyedüli támaszunk, a Kiben összpontosul, a Kin felépül a mi hitünk — itt van most velünk, nem képzeletben, hanem valóságban s most a mikor én az Ő tanításaira foglak emlékeztetni titeket, Ő zörget a Ti szívetek ajtóján és kér, hogy fogadjátok be, mert azok az Ő szavai és Ő mindig igazat szól. Emlékezzünk azt mondja: „ahol ketten vagy hárman összegyűltök az én nevemben, ott vagyok köztetek“, tehát itt van és szól tovább: „Térjétek meg a ti bűneitekből... jöjjetek én hozzám, ha meg fáradtatok... szeressétek egymást... a mit akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti azt cselekedjétek azokkal... előre megyek és készíték nektek hajlékot, addig... tartsátok meg a parancsolatokat.“ Most dobanjon meg a szívünk, fojtsuk vissza a lélegzetünket, mert újra beszél: „akkor lesznek sírások és fogcsikorgatások... némelyek vettetnek külső sötétségre... de az igazak fénylenek, mint a nap“. — Aztán meg azt mondja, hogy az ő beszédeiből egy jótányi el nem vész. Ezeken a beszédeken sokat lehet gondolkozni.

Ezekből a tanításokból egyet újra leírok: azt cselekedjétek másokkal — vagyis embertársaitokkal — a mit akartok, hogy ők is cselekedjenek veletek. Ez lesz a mai leckénk. Vizsgáljuk meg magunkat, vajjon Jézusnak ezt a tanítását értjük-e eléggé s ha igen, megfogadjuk-e, vajjon olyanok vagyunk-e felebarátainkhoz, amilyennek szeretnők, hogy ők legyenek hozzánk? Amikor pletykálunk róla, amikor rosszat mondunk róla, amikor az aztmondjakkal visszük a hírt tovább róla, amikor nem gondolva arra, hogy keserű fájdalmat okozunk neki, elmondunk róla olyat, ami kisebbiti őtet, amikor megrövidítjük felebarátainkat és még mennyit mondhatnék, de most mindezekből csak egyre térek vissza, amikor pletykálunk róla, amikor elmondok róla olyat, ami árt az ő jó hírnevének, vagy épen szíven találja, amikor megtudja, vajjon gondolok-e arra, hogy kívánnám-e, hogy ő velem cselekedje ezt. Bizony nem, mert a petyka gyilkos szerszám. Mar, vág, szúr s még azt sem tekinti hova. Azaz ártatlannak látszó, „*azt mondják*“ olyan mély sebet tud útni, amely alig heged be. Oh, milyen sok bajt csinált már a pletyka, üldözzük, tiltsuk ki a lelkünkől, szabadítsuk meg magunkat tőle. Ne mondjunk hátamegett senkiről mást, mint azt, amit szemébe is megmondanánk, sőt, ha valami rosszat látunk benne, ne másnak mondjuk el, hanem neki, négy szemközt, jóindulattal, szeretettel, úgy amint mi is szívesen vennénk, hogy minket a hibáinkra jó lélekkel figyelmeztessenek, mert ha nem így teszünk, bünt követünk el, amint azt Jézus nekünk megmondja.

Egy másik példa erre a bibliai szegény Lázár és gazdag története (amit elolvasok), ha a gazdag megértette volna a tanítást, hogy úgy cselekedjék a szegénnyel, ahogy annak a helyében ő is kívánta volna, hogy az vele cselekedjék, akkor nem kellett volna neki a másvilágon gyötörtetni. Ez a tanítás szól hozzánk akkor is, mikor egy éhező, nyomorult koldus nyitja be ajtónkat, ne kergessük el, hogy van közöttük csaló, csak azért, hogy a hazuggal együtt nehogy éhezni hagyjuk az igazi éhezőt. Én azt kívánom, hogy ez a gyönyörű tanítás hatoljon be és gyökerezzen meg mindannyiunk szívében és teremjen szép virágokat: „amit akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is azt cselekedjétek azokkal.“ (Lukács. 6. r. 31. v.).

Kedves asszonytestvéreim, mai tanításomat azzal zárom le, hogy aki nem igyekszik befogadni Krisztus tanításait, vagy épen megveti, az méltatlanná teszi magát az örök életre és a Biblia tanítása szerint alkalmatossá az örök gyöttelemlre. Gondolkozatok rajta.

Csongvay Dénesné.

Nagyajta ünnepe. E hó 19-én lélekemelő ünnepély színhelye volt ismét a háromszékmegyei Nagyajta község. E napon tartotta évi rendes közgyűlését a háromszéki unitárius egyházkör. A közgyűlésre felvonultak a háromszéki és brassói unitárius élet reprezentánsai és az egyházkör ügyei iránt érdeklődő nagyszámú vendégsereg úgy a közelből, mint a távolból, valamint felekezeti különbség nélkül a község apraja, nagyja. Ezt az alkalmat használta fel az unitárius egyházközség arra, hogy meg-

ünnepelje az egyházközség fáradhatatlan munkásságú gondnokának 20 éves, hűséges pontosságú pénztárnokának 25 éves jubileumát.

Az ünnepélyt d. e. fél 12 órakor kezdődő, az egyházkör hivatalos közgyűlését bezáró istentisztelet vezette be, melyen Kovács Lajos brassói lelkész mondott mély gondolatokban gazdag alkalmi beszédet, méltatva a tisztüket példás hűséggel betöltő vezetők érdemeit. Az istentisztelet áhítatát nagyban emelte a Dávid Ferenc Unitárius Nőkszövetsége dalkarának, valamint a nőszövetség és a Polgári Dalkör tagjaiból alakított vegyes karnak művészi készséggel előadott két énekszáma.

Az istentisztelet után következett az egyházközségnek a díszközgyűlése, melyet dr. Lőrinczy István főgondnok nyitott meg, válaszva az ünnepély célját, valamint ama munka érdemeit, melyet e két egyszerű ember, Toók Mózes gondnok és Darkó Lajos pénztárnok csodás székely faji energiája és egyházszerepére végzett 2 illetve 2 és fél évtizeden keresztül.

Az elnöki megnyitót az üdvözlések sora követte, élen az egyházi főhatóság és a püspök úr önméltósága üdvözlő levelével. Az egyházkör vezetősége nevében Végh Benjámint esperes üdvözölte az ünnepeltek. Az egyházközség részéről Taar Géza, nagyajta prófétalelkű unitárius papja sorolta fel részletesen azt a munkát, azt a hősiességű erőfeszítést, mellyel a háború vihara által megégett, az agrárreform által birtokaitól megfosztott egyházközségnek a romokból való új életre keltésével vezető és példás készséget mutató egyházközséggé emelték a nagyajtai egyházközséget. Könnyeket fakasztó beszédében egy új történelem csinálás mozzanatait elevenülnek meg a hallgatóság lelki szemei előtt: Templomjavítás, harangbeszerzés, orgonának a rendbehozatala, iskolaszervezés, iskolai telek vásárlása, iskola felépítése, majd kibővítése, ifj. otthon létesítése, nőkszövetség és ifj. egyesület alakítása és munkába indítása, mihez minden kézben csákány, a lélekben akarat, a szívben kifogyhatatlan szeretet lángja kellett.

Majd ifj. Darkó Lajos szavaltta el Vári Domokosnak erre az alkalomra írott gyönyörű költeményét: „Az akarat győzelmé“-t, melyben a gondnok érdemei voltak művészi formában megörökítve. Utána Zoltán Gábor keblé tanácsos adta elő Vári Domokosnak ugyancsak erre az alkalomra írott „A hű sáfár“ c. versét, melyből a pénztáros erényei csillantak gyémánttűzben a hallgatóság lelki szemei elé. Az iskola nevében Gazdag Miklós igazgató tanító font babért az ünnepeltek homloka köré. A helyi Dávid Ferenc Unitárius Nőkszövetsége nevében Taar Gézáné tiszt. Asszony üdvözölte őket kedves keresetlen asszonyi szavakkal. A Dávid Ferenc Egyesület Ifj. köre részéről Fekete Lajos úrmósi lelkész alkalmi költeményében, ifj. Bartha Lajos elnök mondott meleg hangú köszönetet. A nem is álmodott ilyen nagymérvű ünnepeltetést megilletődve, egyszerű szavakkal köszönték meg az ünnepeltek.

Bezáró beszédében dr. Lőrinczy István főgondnok adott át mindkettőjüknek egy-egy szép bőrkötésű emlékkönyvet, mely-

ben az ünnepély minden mozzanata, az elhangzott beszédek, énekek és üdvözletek voltak sorrend szerint megörökítve, mit a helyi Polgári dalkör művészi éneke előzött meg.

A díszközgyűlést mintegy 120 terítékes közebed követte a Nökszövetsége előállításában az iskolában, hol számos felkészöntő hangzott el, hogy még ez által is feledhetetlenné tegye ezt a kedves és amúgy is el nem halványuló emlékezetű ünnepet.

Beszédes bizonyosság volt ez az ünnep a székely lélek csodás teremtménye a székely szív még meg nem fertőzött egyházszerepete mellett, melyhez hasonlót bár minél többet adna népünknek a Mindenható. Akkor nyugodtan vehetnők ajkainkra a hallhatatlan költő szavait: „Még nem fajult el a székely vér, minden kis cseppje drága gyöngyöt ér.“

Unitárius nap Nagyenyeden. A kolozsdobokai unitárius egyházkör ez évi közgyűlését a nagyenyedi unitárius egyházközségben tartotta meg július 16-án, vasárnap Ürmösi Károly esperes-lelkész és dr. Abrudbányay Ede köri felügyelő gondnok vezetésével. A közgyűlés délelőtt fél tíz órakor kezdődött s azt dr. Abrudbányay Ede köri felügyelő gondnok nyitotta meg. Fülöp Elemér imája után Ürmösi Károly esperes tartotta meg beszámolóját a kör múlt évi munkájáról, kiterjeszkedve a szórványok és az egyes bizottságok működésére is. A fontosabb egyházi ügyek letárgyalása után ünnepi istentisztelet volt, amelyen Ürmösi József püspöki titkár tartott alkalmi imát és az egész templomi hallgatóság figyelmét lekötő, irányt mutató egyházi beszédet János 14. r. 6. v. alapján. Ürmösi Károly esperes üdvözölte a nagyenyedi híveket. A választások során jegyzőnek Barabás Miklós nagyenyedi lelkészt, a nevelésügyi bizottság elnökének pedig Ürmösi Jenő tanárt választották meg. Délután 5 órakor a Dávid Ferenc Egylet tartott műsoros délutánt, melyen dr. Abrudbányay Ede orsz. központi egylet elnöke tartalmas megnyitó beszédében az Egylet társadalmi célú kitűzéseit és törekvéseit mutatta ki. S. Nagy László író és szerkesztő az unitárius fejedelem, Székely Mózes ifjú életéből mutatott be egy megkapó és érdekes részletet — egy most készülő nagyobb munkájából — jellemzően ecsetelve az akkori idők és ifjak mozgalmát. Értékes és sokat ígérő munka. Ürmösi Magdus az ismert és kedvelt énekművésznő előnyösen mutatkozott be itt is kellemes, tisztaesengésű hangjával Wohlfarth Lőrinc karnagy harmonium kísérete mellett. Igen kedvesen és mély átérzéssel szavaltak Nagy Margitka kisasszony és Nagy Zoltán papnövendék, végül dr. Szentiványi Árpád záróbeszédet mondott.

Felgyúltak a villanyok a székelyudvarhelyi unitárius templomban. Szomorú, megpróbáló életünk heborult egészen egy fényes örömsugár, egy boldogító szent örömnünnep volt a számunkra július 14-ke, amikor próbavilágításra felgyúltak a villanyok a székelyudvarhelyi unitárius templomban. A hófehér templom újra meszelve, szószerk és Úrasztala új csipketerítővel ellátva, a nemes egyszerűséggel tervezett fehér villanylámpáktól pazarul megvilágítva, valóban szíveket, lelkeket gyönyörköd-

tető látvány volt. Lelkünkét hálaadó imádságos érzés járta át, meghatódva mosolyogtunk és könnyeztünk egyszerre, hogy végre megsegített az Isten arra is, hogy a mai nyomoruságos időben ilyen lelki örömben legyen részünk. Megértük azt, hogy a mi gyönyörű templomunk, a *világosság* temploma pazar villanyfényben ússzék. És ott volt az arcokon a kérdés: hogyan, miből lett, hogy lehetett ezt megcsinálni a mai világban, mikor élni is alig tudunk? Egyszerre szívünket melegség öntötte el, mert megértettük, hogy a *szeretet* munkája volt. Áldozatos szívek, buzgó lelkek ajándéka. Oh, a szeretet csodákat tud művelni, a szeretet a semmiből is teremteni képes. A bevezetés költségeit a Nökszövetsége fedezte, a villanylámpák közadakozásból létesültek. Egyik is, másik is egy-egy villanylámpa árát vállalta s így világította meg a szeretet villanyfényvel a mi drága kis templomuunkat.

Boldog büszkesége ez a templom a székelyudvarhelyi unitáriusoknak s méltán lehet is, mert ezt a hitbuzgóság, szent válásunkhoz való szeretet és ragaszkodás építtette, szépítette és gondozta, hogy a Bazilika-stilben épült, szép, modern templom az idővel haladva fejlődjön és épüljön tovább. Most hála Istennek, van villanyunk, két hatalmas fűtőtest melegíti télen s így nemcsak istentiszteleteinket tartjuk ott, hanem templomi ünnepélyeinket és nagyböszabású vallásos estélyeinket is. Szóval haladva az idővel, gondozva és fejlődve ér el az első jubileumhoz. Mert dupla ünnepre készül a székelyudvarhelyi unitárius egyház, ünnepre készül a templom. Szeptember 3-án szándékozunk megtartani a templomunk 25 éves és egyházközségünknek — mint filia — megalakulásának 60 éves évfordulóját.

Boldog, szép időben épült ez ifjú templom. Városunk és megyénk vezetőemberei közül többen voltak akkor unitáriusok, akiknek a templom ügye szívében feküdt. S milyen sokat élt át 25 év alatt, mennyire megváltozott minden körülötte. Világháború a maga borzalmaival, trónok összeomlása, országhatárok megváltoztatása, repatriálások, új emberek... De a templom áll szépen, épen, felfrissülve, megújulva és ma is azt a célt szolgálja, amit akkor, ami homlokzatán is olvasható: „Az egy Isten tiszteletére!”

Nincsen az az öröm azonban, amelyikbe a fájdalomnak egy cseppje ne vegyülne. Azt szerettük volna, hogy kívül is megmeszeltessük templomuunkat a nevezetes évfordulóra, sajnos, azonban nem lehetett, mert egyházközségünk ujonnan vásárolt temetőkertje, annak bekerítése, befásítása és rendbetétele tetemes költségbe kerül; de megvan legalább az a boldog érzésünk, hogy a székelyudvarhelyi unitáriusok halottai, unitárius temetőben pihenhetnek és reményünk van arra is, hogy templomunk iránt érzett szeretetünk a közeljövőben kívül is föl fogja frissíteni azt is.

Méltó fényvel akarjuk megünnepelni a 25 éves évfordulót. Igéretet kaptunk szeretet Főpásztorunktól és több vezetőemberrinktől és asszonyunktól a központból, akik megjelenésükkel és szerepléseikkel az ünnepély fényét fogják emelni és ez alka-

lommal gyűjtjük fel először nyilvánosan, este, egy templomi ünnepély keretében a villanyokat.

Szeretett templomunk, világosságnak temploma! áraszd magad körül beláthatatlan időkig hitünknek világosságát, igazságait, hogy évek hosszú során át megnépesedve, megsokasodva, mindig buzgó hívek serege gyülekezhessék fehér falaid közé: „Az egy Isten tiszteletére!“ *Sigmondné Mátyás Piroska.*

Emlékezés

Fehér Sándor nagyszebeni főmozdonyvezető sirjánál,
a kolozsvári temetőben.

Tartotta: *Tövissy Lőrinc* vonatvezető.

Gyászoló gyülekezet! Keresztény Testvéreim!

Ime a halál diadalt aratott az élet felett, és azzal gyászt, bánatot, szomorúságot, özvegyet és árvát hagyott hátra. Mi, az elhunytak pályatársai, itten állunk e néma birodalomban, az ember földi életének határánál, de nem bírjuk megállani, bánatunkat, nem bíránk elviselni, hogy fájdalmainknak szavakban is kifejezést ne adjunk, hogy tőlünk való eltávozásodnak jeléül egy utolsó istenhozzádót ne mondjunk, hogy könnyebb legyen pihe-nésed a földnek méhében. Hiszen, csak mi tudjuk, hogy idáig a te életed csupán kálvária volt, hiszen nem is éltél a te családod körében, mert hosszú 25 éven keresztül a családotnál csak mint vendég, csak mint műkedvelő jelentél meg s így nem is tudhatad, hogy mi a családi öröm. Pedig ebben a pillanatban hét gyermeked sirat, hét gyermekednek voltál a kenyérkeresője, akik közül egyik Amerikában, a másik Magyarországon van, s akik e pillanatban nem is tudják, hogy kit veszítettek el, kit sirat édesanyjuk és öt nővérük a kolozsvári temetőben. Nekünk is fáj a megválás, fáj mert erős törzs voltál mi köztünk, ahol te mindig a „szárnyas kerék“, kenyéradónk lobogóján magasan, éberséggel, önfeláldozással hordoztad, mert tudtad, hogy szorgalmas munkássággal lehet csak fenntartani a családi egzisztenciát. És ez a törzs derékban kettétört, Fehér Sándor mozdonyvezető nincs már többé köztünk. Téged már hiába várnak szeretteid, hiába várunk mi pályatársaid, hogy megjelenj mi köztünk, mert te földi jelre, emberi szóra többé nem hallgatsz, előtted már minden elvégeztetett.

Belenyugszunk, mert bele „kell“ nyugodnunk abba a szomorú tudatba, hogy te nem vagy többé köztünk. Isten akarata ez, és ez igazságos is, mert itten nincs különbség koldus és magnás, szolga és gazda, rang és ragnélküli, ilyen vagy olyan nemzeti-ségű között, itt az igazi egyenlőség és testvériség hona van, itt nincsen irigység, mert itt az Isten szeretete örökös az elhunytak álma felett s az Isten minden embert egyenlően szeret.

Nem is zugolódunk halálod miatt, hiszen mi is a sorsnak csupán játéklabdái vagyunk, ma te hagysz itt minket, holnap vagy holnapután meg mi megyünk hozzád. Előtted a rejtély meg van fejtve, előtted a nagy titok zára felnyitott, téged már nem bánt senki, neked már nem fáj semmi, mert te örökalkóként már csak

aludni fogsz, pihenni, de nem lesznek többé soha álmaid. Minket még a földhöz köt az élet, mi még küzdünk, munkálkodunk a mindennapi kenyérért, hogy aztán fáradságainknak, hűséggel betöltött hivatásunknak mi lesz a jutalma, azt csak az Isten tudja. Talán egy érdempénz, egy kitüntető érem, vagy pedig sirhalmunk felett egy egyszerű fakereszt.

Megboldogult kedves pályatársam ezeket sirod felett elmondani küldtettem ki Nagyszebenből, a déli Kárpátok lábaitól, hol együtt tettünk nehéz szolgálatot hosszú éveken keresztül és azért, hogy koszorút helyezzek a te sirodra és megbizásból egy pár göröngyöt versek szeretetünk jeléül koporsódra.

Jöttem, hogy fájó búcsúját tolmácsoljam Nuțu Juon Cfr. inspektornak, szeretett állomásfőnökünknek, Kopacsik Ferenc vezénylő és oktató tisztünknek és az egész hivatalnoki karnak. Búcsúznak továbbá téled én általam az összes vonatvezetők, kalauzok, fékezők egyen-egyen és összesen. Végül általam búcsúzik szeretett barátod, Prax Alajos és neje, László József és neje, kik szintén megbiztak, hogy koszorút helyezzek sirodra.

Most pedig, kedves barátom, én is búcsúzok téled, te, aki életedben oly sokat fáradtál, nyugodj békében, tied és pályatársaid szeretete örökdik feletted, Isten veled, Isten velünk! Úgy legyen!

Főtiszt. Dr. Boros György püspök úr július 5-től e hó végéig karlsbadi fürdőn pihent. Mire folyóiratunk megjelent, Istennek hála jó egészségben, kipihenve hazaérkezett s átvette a hivatal vezetését.

Ritka érettségi találkozás a kolozsvári unitárius kollégiumban. A szokásos 10—20—30 éves érettségi találkozóktól egészen elütő, különleges és érdekes találkozója volt f. évi július 2-án azoknak, kik 61 évvel ezelőtt 1872-ben tettek érettségít. Ötön vannak életben: Dr. Kiss Mór nyug. egyetemi tanár, Árkossy Béla nyug. bányatanácsos, Dombi János homoródszentmártoni, Sándor Gergely kénosi és Fülöp Mózes kidei nyug. lelkészek. Ez utóbbi kivételével megjelentek a kedves baráti találkozón, melyet dr. Kiss Mór nemcsak rendezett, hanem az igazi meleg baráti, családi gondosság szeretetével töltött be. Résztettek az istentiszteleten s azután tisztelegtek dr. Boros György püspök úrnál és a kollégiumi igazgatónál. Megható látvány volt, a mint a 4 öreg diák testvéri szeretettel támogatta egymást. Ha az isteni gondviselés életüknek kedvez, négy év múlva szeretnének találkozni! Isten segélye meg öreg barátainkat.

Dr. Mikó Lőrinc egyházi titkár július 20-án kezdte meg négy heti szabadságát.

Dr. Wilbur Mors Earl amerikai unitárius professzor, ki az Unitárius Egyház Története megírása végett előbb Lengyelországban, majd itt nálunk a kollégiumi könyvtárban folytatott két hónapi tanulmányt, ugyanezen célból július 5-én Hollandiába utazott.

Dr. Varga Béla egyh. főjegyző augusztus 1-én kezdi meg szabadságát.

Lelkészi jubileumra készül a budapesti unitárius egyházközség; f. évi október 8-án akarja megünnepelni szeretett és nagyra-becsült papja, Józán Miklós esperes-lelkész és püspöki vikárius lelképásztori szolgálatának 40 éves évfordulóját. A mindenható Isten segedelmét kívánjuk a jubileumi ünnep sikeréhez, mert érdemes apostoli lelkű és munkásságú lelkésztársunkat ér a méltó ünnepeltetés!

Aranylakodalom. Június 4-én szűkebb családi körben ünnepelték Györfi István ny. tanító, unitárius énekvezér és neje Baczó Berta házasságuknak 50 éves évfordulóját. Ez az ötven év sok örömet, sok megpróbáltatást hozott számukra, de ők hívek maradtak egymás szeretetében, a hivatás betöltésében, az Istentől reájok bizottak gondozásában. A kedves családi ünnep alkalmával az udvarhelyi egyházközség vezetősége s tagjai közül is többen köszöntötték Györfi Istvánt és nejét. Kívánva, hogy Isten tartsa meg még sokáig egymás és övéik boldogítására, egyházunknak is javára.

Esküvő. Kádár Lajos nagyszebeni lelkészünk július hó 1-én tartotta esküvőjét Hóry Annus úrhölgygel, Hóry Sándor ladamosi állomásfőnök bájos leányával. Az egyházi szertartás az evangélikus Szent János templomban történt, ahol az unitárius istentiszteletek is jelenleg tartatnak. A templom zsufolásig megtelt közönséggel. Az egyházi szertartást dr. Varga Béla főjegyző végezte. Este a hívek kívánságára társasvacsora volt egy kert helyiségben, amelyet az Unitárius Nőszövetsége özv. Bencze Jánosné és Ilyés Józsefné vezetése mellett rendezett és amelyen mintegy 200-an jelentek meg s elárasztották virágokkal és szeretetükkel az ifjú lelkészpárt. Sok szerencsét és örömet kívánunk.

Unitárius Naptár kiadását az 1934. évre is tervezi a Dávid Ferenc Egylet, ha megfelelő számú példányra a körlevélben írt határidőig a jelentkezések beérkeznek. Az 1933. évi naptárunk általános kedveltségnek és kelendőségnek örvendett, sőt mintegy 500 példány tulrendelés is volt, melynek sajnos nem tudtunk eleget tenni. Csak az előjegyzett szám arányában nyomathatunk, ezért ajánlatos a megrendelés.

Az I—II. elemi osztály vallástani tankönyve. Évek óta panaszz tárgyát képezi a hiány e téren. Most értesítjük lelkész fiait, hogy az E. K. Tanács Régeni Áron: *Szív és lélek* című vezér- és tankönyvét kinyomattta, a jövő 1933—34 tanévre megjelenik, de nem a gyermekek kezébe adandó tankönyv lesz, hanem a vallástani részére vezérkönyv- és tankönyv, úgy mint azt a modern paedagogiai elvek ma megkívánják.

A székelykereszturi női gazdasági tanfolyam, mint értesülünk, a várakozáson felüli érdeklődést váltott ki, 55 rendes és 8 rendkívüli hallgató jelentkezett. A tanfolyam megnyitása ünnepélyes keretek között f. évi július 30-án fog történni, amelyen az Unitárius Nőszövetség megbízásából dr. Gyergyay Árpádné al-elnöknő fog a tanfolyam jelentőségéről előadást tartani. A tanfolyam négy hétig fog tartani. Előadók lesznek: Dr. Nagy Endre igazgató, dr. Dóri Béláné, Lőrinczy László.

A marosvásárhelyi Szanatorium. E helyen is közöljük lelkész-tanár-tanító afaiaival, hogy a marosvásárhelyi Szanatórium Rt. a tulajdonában levő szantóriumot f. évi július elsejével dr. Czakó Józsefnek bérbe adta. Ez a változás nem érinti az egyházi betegek helyzetét, amennyiben az egyház és a szanatórium Rt. között fennálló ágyalapítványi szerződés szerint a bérlő is kötelezte magát, hogy az egyház által beutalt lelkészeket, tanárokat, tanítókat és azok családtagjait (feleség és saját eltartásban élő kiskorú törvényes gyermek) ingyenesen orvosi vizsgálatban részesíti, azok kezelését és szükség esetén a műtéteket elvégzi vagy elvégzeteti. A beutaló jegyeket 21 napra Halmágyi János marosközi esperes állítja ki és indokolt esetekben további 21 napra adhat beutalást. Ápolási díjban a szanatóriumnak a mindenkori III. oszt. ápolási díjak egyharmada fizetendő. Amennyiben valamelyik egyházi beteg a II., illetve I. osztályt óhajtaná igénybe venni, ez esetben köteles lesz az igénybe vett II., illetve I. osztályú ápolás mindenkori díjának 50 százalékát fizetni. Az egyházi betegek a felhasznált gyógy- és kötszerekért a gyógyszerérti árat és a gyógykezeléssel felmerült egyéb díjaknál (műtőhasználat, röntgen, quarz, diatermia, gyógyfürdők, gyógygépek stb.) az érvényben levő díjak 50 százalékát tartoznak fizetni. A szanatórium bérlője dr. Czakó József szerződésileg is kötelezte magát, hogy azokat az erkölcsi célokat, amelyekért a szanatórium létesült, ezen túl is szem előtt fogja tartani, így tehát mindazoknak, akik gyógykezelésre szorulnak, ajánljuk továbbra is ezt az intézményt figyelmébe, mint olyant, amelyben egyházunk munkásai gondos kezelést és mérsékelt árakat kapnak. Kolozsvár, 1933. július 22.
Dr. Boros György, püspök.

Tájékoztató. A cluji-kolozsvári unitárius kollégium főgimnáziumába az 1933—34. isk. évre beiratkozhatnak minden magyar anyanyelvű tanuló valláskülönbség nélkül. Nem magyar anyanyelvű tanulók felvételéhez miniszteri engedély szükséges. Az ez iránt való kérvények a közoktatásügyi miniszteriumhoz címezve f. év augusztus 15-ig nyújtandók be az igazgatóhoz. A magyar anyanyelvű tanulók augusztus 25—31. között iratkozhatnak be. Mivel az iskolai év szept. 15-én kezdődik, vidéki tanulók szept. 13-ig iratkozhatnak, hogy a kétszeres utiköltségtől megkíméltesenek. Az I. gimn. osztályba iratkozók szept. 1-én legalább 9 és fél, legfennebb 13 és fél évesek kell, hogy legyenek. Az I. osztályba felvételi vizsgálat alapján lehet beiratkozni. A felvételi vizsgálat ideje szept. 13-a. A vizsgálat tárgyai román nyelv és számtan. Előbbiből 15 sort írnak diktálás után a vizsgázók a 4. elemi osztályban tanult anyagból, szóbelin pedig olvasnak valamely tanult olvasmányból és kérdéseket kapnak az olvasmány tartalmára és az elemi iskolában tanult nyelvtanra vonatkozóan. A felvételi vizsga díja 50 L. A felvételi vizsgálatra való becsátás iránti kéréseket aug. 30-ig kell beküldeni az igazgatósághoz a következő mellékletek kíséretében: 1. Osztálybizonyítvány az elemi iskola (legalább) 4. osztályáról. Felekezeti iskolák bizonyítványára tanfelügyelői láttamozás szükséges. 2. Állami anyakönyvi kivonat. 3. Egyházi keresztlevél. 4. Állampolgársági bizonyítvány

(vagy annak hiteles másolata.) 5. Ujraoltási bizonyítvány. Ezek az okmányok nemcsak vizsgái, hanem beiratási okmányok is lesznek. A javító vizsgálatok ideje helybeli tanulók részére szept. 1—3, vidéki tanulók részére szept. 13—14. napjai. A felső tagozatba (V. oszt.) való felvételi vizsga ideje szept. 7—12. Fizetendő díjak a főgimnáziumban: 285 L. beiratási és évi 3000 L. iskolai díj. A kollégiumi épületben modern internátus (központi fűtés, egyenkénti fürdő, külön nappali és hálószobák) áll a főgimn. tanulók és főiskolai hallgatók rendelkezésére. Ugyanebben az épületben vannak az étkező helyiségek (konviktus) is. Fizetendő díjak az internátusban és konviktusban: Főgimnáziumi tanulók évi 1500, főiskolai hallgatók évi 2000 L. internátusi díjat fizetnek. Utóbbiak beiratási díja 285 L. A konviktusi díj havonta 700 L. Közei vidékről való szegény tanulók, akik hazai csomagot könnyebben kaphatnak, vagy azok, akik rokonaiknál, tanítványaiknál valamelyes étkezési ellátást kaphatnak, lehetnek félkosztosok (ebéd, vagy reggeli-vacsora) s ebben az esetben a kosztdíjnak felét fizetik. A bankválság következtében konviktusi segélyalapjaink nem jövedelmeznek, azonban a bevárando konviktusi díjak 25%-ját kedvezményekre fordítjuk, amely kedvezményeket jó magaviseletű, szorgalmas, jó tanuló szegény ifjak kapják. Ugyanilyen mértékű elengedések történtek a mult iskolai évben is. Az elengedett összeg a konviktusnál 230.000, az iskolai díjknál 194.000 L-t tett ki. **Az Igazgatóság.**

Tájékoztató a Székelykeresztúri Unitárius Téli Gazdasági iskolába beiratkozó szándékozó gazdaiifjaknak. Az iskola célja sajátukon gazdálkodó kiscgazdák nevelése s ezért csak olyan ifjak vehetők fel, akiknek vagy szülőiknek legalább 1 ha. (2 kat. hold) saját mezőgazd. ingatlanuk van, román állampolgárok, magyar anyanyelvűek, 14—30 évesek, egészségesek és legalább 4 elemi osztályt végeztek. Az iskolai évoct. 15-én kezdődik és az elméleti oktatás április 15-ig tart. A nyári félévet (IV. 15—X. 15) a tanulók gyakorlati gazd. munkákkal töltik, mely idő alatt szaktanáraikkal meglátogatják őket és a jó gazdálkodáshoz szükséges tanácsokkal látják el. Két ilyen év végzése után a tanulók végbizonyítványt kapnak, mely egyéves katonai szolgálat kedvezményére jogosít. A végbizonyítvány megszerzéséhez minden év tavaszán egy elméleti, és őszen egy gyakorlati vizsgát tesznek állami megbízott jelenlétében. A tanítás nyelve magyar, azon tárgyak kivételével, melyek minden iskolában az állam nyelvén adatnak elő. A tanterv felöleli az összes szaktárgyakat (növénytermelés, állattenyésztés, szőlészet, gyümölcsészet, méhészet, baromfitenyésztés, állatgyógyászat stb, melyeken kívül általános ismereti tárgyak. Állattan, növénytan, természettan, földmérés, történet, számtan, román és magyar nyelv stb.) taníttatnak. Az államnyelv társalgási órákon is taníttatik. Téli félév alatt az elméleti oktatás csak a délelőtti órákra szorítkozik. Minden délután különböző gazd. munkában való foglalkozás van. A tanulók csoportonként az iskola faragó-műhelyében is foglalkoznak, ahol a kereskes mesterségben kellő jártasságra tesznek szert. Az iskolába valláskülönbőség nélkül felvett tanulók semminemű tandíjat nem

fizetnek. A bentlakásért a 6 hónapi időre körülbelől 660 lei (fa-áraktól függ) bentlakási és fűtési díj fizetendő. Bentkosztozók szintén hathónapi időre 2500 lei készpénz, 100 kg. búza, 30 kg. kukorica és 3 kg. zsír élelmezési díjat fizetnek. A termények pénzben is megválthatók. Benntlakó tanulók ágyneműt kötelesek magukkal hozni és fehéreneműjök mosatásáról gondoskodni. Benntlakó és kintkosztozó tanulók az iskolai évre 600 lei, kintlakó és benntkosztozó tanulók 300 lei tanteremfűtési stb. díjat fizetnek. Fenttiekén kívül minden tanuló évi 20 lei kórházi és gyógykezelési díjat fizet. Tankönyvek stb. beszerzésére évenként mintegy 500 lei szükséges. Szegénysorsú, de jótanuló és jómagaviseletű tanulók számára több egész, fél és negyed ösztöndíjas hely van, amely benntlakás és élelmezés kedvezményéből áll. Elsőéves tanulók ösztöndíjat csak karácsonykor nyerhetnek addig előmenetelük szerint. Az addig esedékes díjak befizetendők, de azokat a nyert ösztöndíjak arányában visszakapják. Ösztöndíjas tanulók a nyári félévben az ösztöndíj mértékéig 1—4 heti időre berendeltetnek az iskola gazdaságában végzendő munkára, mely idő alatt ingyen ellátásban részesülnek. Ösztöndíjat nem élvezők nyári gazd. oktatásra 5—5 napi időre szintén berendeltethők Felvételért minden év szeptember 15-ig kell folyamodni az alábbi bizonyítványok csatolása mellett: 1. Születési anyakönyvi kivonat. 2. Állampolgársági bizonyítvány. 3. Iskolai bizonyítvány (Iskolai értesítő nem jó.) 4. Vagyoni bizonyítvány, melyben a község előjárósága igazolja, hogy a tanuló szülei gazdálkodással foglalkoznak és hogy mennyi saját birtokuk van művelési ágak szerint. (Szántó, rét, legelő stb.) 5. Orvosi bizonyítvány arról, hogy a tanuló egészséges és munkaképes. 6. Erkölesi bizonyítvány úgy a tanuló mint szülőiről. (Egy okiratba is foglalható.) Beiratkozáskor minden szülő kötelezvényt ír alá arról, hogy fia taníttatási költségeit fedezi és az iskola utasításainak magát aláveti. Felvételnél tulajentkezés esetén előnyben részesülnek 16—18 évesek és unitárius vallásnak. Felvételi kérvények a Székelyudvarhelyi Unitárius Téli Gazdasági Iskola Igazgatóságához Cristur. Jud. Odorheiu címezendők. *A Gazdasági Iskola Igazgatósága.*

Halálozás.

Özv. Gállfy Miklósné, sz. Biró Zsófia életének 77, özvegységének 17 évében, f. év július 5-én Mészkönn meghalt. Az elköltözött olyan belső emberi családból származott, amely az idők folyamán egyházunknak sok derék munkást adott. Nagypja Biró András unitárius lelkész volt, néhai Biró Elek és Biró Lajos lelkészek nagybátyja, illetőleg unokaöccse voltak az eltávozottnak. Utolsó kívánsága szerint a mészköi temetőben Pál jogszigorló fia mellett alussza örök álmát. Halálát fia, Gállfy Zsigmond kolozsvári kollégiumunk igazgató-tanára és családja gyászolja. Lelke találjon idvességet! A gyászolók Isten akaratán való megnyugvást és vigasztalást.

Kérelem. Egy nehéz sorsban élő bányász család kérését tolmácsolom, mikor a Szerkesztő Urat arra kérem, hogy két örökbe adandó unitárius gyerek érdekében az Unitárius Közlönyben egy kis hirdetést közzétenni sziveskedjék. Az egyik gyerek Rác György (szül. 1922. január 12-én), a másik Rác Erzsébet (szül. 1926. február 7-én.) A gyerekeket, akár együtt, akár külön-külön szeretnék örökbe adni olyan családhoz, ahol iskoláztatásukról s esetleg valami mesterség megtaníttatásáról örökbe fogadók vagy a gyerekeket nevelés végett egyszerűen magukhoz vevők, gondoskodnának. A családot a családapa 1926-ban elhagyta s azóta, bár csendőrség útján is köröztették, semmi hír sincs róla. A család a lehető legnagyobb szegénységben él s így nagy jótétemény volna a gyerekekre nézve, ha megfelelő helyre kerülhetnének. Az egyházközség is támogatta a családot, a gyerekeket karácsonykor ruhával látva el, de az egyre rosszabbodó viszonyok közt ma már ez is igen nehéz dolog. Készséggel közöljük és kérjük olvasóinkat munkáljanak közre elhelyezésük érdekében. Lupény, 1933. július 10. Kiváló tisztelettel: Lőrinczy Géza h. lelkész.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY ELŐFIZETÉSI DIJA TÁRGYÁBAN. Miután a Dávid Ferenc Egylet közgyűlése, az Unitárius Közlöny előfizetési díját, a nem egyleti tagok részére, 1933. július 1-től évi 36 leiben állapította meg. Bármilyen súlyos gazdasági helyzetben élünk, azért lelki-szellemi táplálékra szükség van és erre is áldozni kell. 3 lei havi hozzájárulást kérünk az Unitárius családotól. Ezért az összegért küldjük havonként az Unitárius Közlönyt, mely már 43-ik éve terjeszti az unitárius vallásos érzést és gondolatot s hűséges barátja az unitárius családoknak. Felkérjük lelkész fiait, a Nőegyletek vezetőit, hogy a presbiterek vagy más lelkes egyházi tagok közül erre alkalmas embert bizának meg előfizetők gyűjtésével, ki szedje be a pénzt is és lelkész afia küldje be az Egylet pénztárába. 6 előfizető gyűjtése és elszámolása után a gyűjtőnek ingyen küldjük abban az évben az Unitárius Közlönyt.

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Urmósi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre nem egyleti tagoknak 36 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, kapják a lapot, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek, s egyleti jogaikat gyakorolhatják, Örökös alapítódíj 1000 L. Magyarországi előfizetés 90 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 18567

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYESLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

A mi fiaink.

24-en voltak. Jézus tanítványainak kétszerese. Erős, csinos, szép, vidám arcú mind. Hét esztendő a hátuk mögött. Életük legszebb, legderültebb, leggyorsabban haladó éveit. Minden nap, minden órájában az apahelyettes áll velük szemben. Figyelő arcukat, ébreszti elméjüket. Új gondolatokat, új tudnivalót szór szét közöttük. Hint a szántövető, mélyre bocsátja ekéjét, ez a tudós férfi tágitja, mélyíti az ifjú agy talaját, azt a csodásan szövvényes szervet, amely befogadja, magába gyökerezi a gondolat magvait. Tovább táplálja. Ha újakat kap, azoknak is helyet ad, s amint gyarapodik a rágyakorolt hatás, úgy folytatja tovább házi működését. A rokongondolatokat társítja, az ismeretleneket forgatja, mozgatja s igyekszik magába zárni, hogy azután ismét szerezzen újabb rokonokat, amelyekből tágasabb társaság kiképzését vegye további munkába.

Bizonyos idő múlva azt tapasztalja, hogy ezeket szereti, kedveli, azok iránt közömbös, sőt azt sem bánja, ha kimaradnak, vagyis feledésbe mennek.

Az agymunkának az a sajátos furcsasága, hogy hamar elfárad, mert nem szereti a rendtartást, ellenben szereti a változatoságot. Evvel meg sem ismerkedett kellőképpen, már átcsapott az újhoz. Azzal mentegeti magát, hogy szereti a változatosságot.

Te rólad szólnak e szavak 24 érettségiző. Ti néztek vissza a hét hosszú esztendőre s most látjátok, milyen rövid volt, mert milyen kevés tudnivalót tudatok begyökereztetni agyatok elméjébe.

No és most mi következik?

A függetlenség! Szép is, jó is lehet, de gondold meg, mi van előtted, és egyedül csak előtted. A teljes, a nagy, az üres bizonytalanság, melyben világító lámpa csakis a te elméd foszforja lesz. Milyen messzire veti szét fényét? Megmutatja-e a sülyesztő hinárokot, a zökkenető árkokot, a botlást okozó köveket.

Fiaim, soha ilyen bizonytalanság előttetek! És ha mutatom

Kelemen Lajos ur. Loco.

Str. Iuliu Maniu.

az embereket, a társadalmat, a népeknek fajok szerint tagotömegét, a rokonok és barátok gyér számát! Bizony, bizony, mondom tinéktek, talán jobb lett volna, nem is születnetek. De még sem! Nem akarok vétkezni fajom ellen. Nem, de éppen ezért nagyon fáj nekem amit előttetek látok, mert alig mutatkozik kivezető ösvény.

Pedig lenni, élni, haladni, emberré lenni akartok! Ha akartok, van erőtök, mert az erő akarat. Aki akar, nem csügged: Ha ma jó helyen kezdette, új utat ver és halad tovább, tovább, mert az akarat nem ismert megállást.

Hallottátok, mit mívelt egyik elődötök a jó médiával? Háromszor próbált s most a negyedik úton van és tanul szorgalmasan új tudást, amit mesterségnek, iparnak, neveznek. Az ipar tüzes szekerén, a divat szekerén jár és halad is, amíg jól ül és szilárdan tartja kezében a gyeplőt. Ha jól fogja használni a két-szer-kettőt.

Adok nektek egy jó tanácsot, szeressétek a földet. Aki nem vágyik a tudományra, térjen vissza az eke mellé, de először töltsön el két telet a kereszturi gazdasági iskolában. Megjósolom, hogy aki erre vállalkozik, már módos, de bizonyosan boldog és megelégedett lesz, mert a földanya mindig gazdag kincsesel kedveskedik a vele szeretettel foglalkozóknak.

Dr. Boros György

Az iskolák megnyílnak.

Néhány nap még és az iskolák újból megnyílnak. Eljönnek azok az ünnepélyes pillanatok, mikor a nép örvendező és reménykedő szívvel gyűl össze, hogy gyermekével együtt áhitatos kebellet hallgassa és tanulja az Úrnak beszédét, nem felejtve, hogy „minden bölcsességnek kezdete az Úrnak féltelme“.

Első sorban az unitárius felekezeti iskolákra gondolunk, melyek a vallásos és egyházas nevelés szempontjából olyan nagy fontossággal bírnak, de nem szeretnénk szem elől téveszteni egyetlen iskolát sem, hova gyermekeink járnak s mellyel egyházunknak vaamilven köze van.

Úgy lesz bizonyára, hogy az iskolai év kezdetén mindenekelőtt a templom ajtaja nyílik meg, hogy a szülő gyermekével együtt imádkozzék s a gyermek az imádkozó szív buzdó érzésével lépje át az iskola küszöbét, mely édes testvére, kiegészítő része a templomnak. Úgy lesz bizonyára, hogy a belső emberek, papok és tanerők megfelelő módon előkészítik nagyok és kicsinyek lelkét az ünnepi alkalomra. Igyekezni fognak a maga teljességében felkelteni annak az érzésnek örömét, mely önkénytelenül eltölti az édesapa és édesanya lelkét, mikor gyermeke először indul az iskolába, az egyház veteményes kertjébe, vagy amikor megújuló reménységgel szemléli, hogy a jövő embere minő önérettel lépik magasabb osztályba, mert halad a tudományban, az ismeretekben, a bölcsességben. Itt is, ott is elevenítő szóval mutatnak rá majd az illetékesek arra a tiszteletre-méltó, de felelősségteljes szerepre, mely sok gond és gyötrődés között a tanítókra vár, hogy türelmüket nem veszítve, erejüknek

és tudásuknak, jóakaratuknak és szeretetüknek minden felkészültségével várják az alkalmat, amikor szellemi kincseiket és vallásos érzésüket, nemes példaadásukat és hitbuzgóságukat átadják a gyermekseregnek, melynek egykor méltóképpen kell a mai nemzedék helyébe lépnie, hogy az egyháznak is megtartói legyenek.

Azokra nézve, kik egyházunkat és magyar fajukat igazán szeretik, a mai viszonyok között nem lehet megnyugtatóbb és fölemelőbb tudat, minthogy felekezeti, vagy másképpen mondva, hitvallásos iskolát tartanak fenn, melyekben elsősorban a saját anyanyelvén, a saját vallásos érzésével, a saját unitárius hitvilágával tanul a gyermek, zengi a hiterősítő zsoltárokat és dicséreteket; tanítóink pedig nemcsak az egyházas érzés példaadásában járnak elől, hanem legjobb erejükkel arra törekeshetnek, hogy iskolájukban a tanítás eredménye minden tekintetben különb legyen, mint bármely más iskolában. Különben elvész a nép, mert tudomány, hit és erkölcs nélkül, életismeret és kötelességtudat nélkül lép majd ki az életbe.

Lehet-e csodálkozni, hogy egyházunk kifosztottságában és soha nem gondolt szegénységében is olyan nagy erőfeszítéseket tesz és erején felüli áldozatokat hoz a felekezeti iskoláért és tanerökért? A felekezeti iskolát már az elődök olyan kincsnek ismerték fel, melyet minden körülmények között megbecsülni és megtartani, ha nincs meg, arra törekedni kell.

A felekezeti iskolában gyökeredzik meg és indul öntudatra már a maga idején a gyermekben az unitárius anyaszentegyházhoz, az unitárius hitvilághoz való ragaszkodás érzete. Ott kell ébrednie és kifejlődjék annak a tudatnak örökkétartó jelentsége, hogy milyen szép é örvendetes érzés unitáriusnak lenni, milyen nagy és dicső dolog odáig emelkedni, hogy az ember észrevétlenül szíve mélyéig unitárius lehessen. A szülői hajlékon kívül honnan hozhatná a gyermek a szeretet önfeláldozásának az érzetét az életbe inkább, mint a felekezeti iskolából, hogy az élet folyamán a lelkében netán gyöngülő, szunnyadó erőket fölrázni tudja, melyeknek megmozdulása és munkába indulása a mult szépségének és dicsőségének ismerete mellett biztató jövőt ígér a küzdő embernek; az unitárius anyaszentegyháznak küzdeni, szeretni és áldozni tudó embereket nevel, kik régi fénynél időről-időre új szövénéket gyujtanak, kik nemcsak jogokat követelnek az egyházban, hanem nagy és szent kötelességet éreznek az anyaszentegyházzal szemben a hitért, a jövő biztosításáért, az unitárius vallás növekedő és örök dicsőségéért.

Ilyenkor, iskolai év kezdetén, meg kell újuljon mindannyiunk lelkében, mit az Úr mondott egykor Mózesnek, a nagy népvezérnek: „Gyűjtsd egybe a népet, hogy számláljam eleikbe az én beszédeimet, melyeket megtanuljanak és engemet féljenek teljes életökben, míg e földön élnek és az ő gyermekeiket azokra megtanítsák“. V. Mózes IV. 10.) Ki ne érezné, hogy minden idők embereinek szólnak e szavak? Szülők és lelki vezetők elé kikerülhetetlen parancsot állítanak, azt, hogy összegyűjtsük a népet mindenütt, hol módunk és alkalmunk van rá, beszéljünk nekik

az élő Istennek saját lelkünkben megújuló és visszhangzó beszédét, hogy e földön minden ember Isten félelmében járni megtanuljon és arra gyermekét is megtanítsa; hogy ne legyen különösen unitárius ember, aki akár felületes gondolkozással vagy könnyelmű étellel, akár kötelességmulasztással vagy hitetlen és egyháziatlan magatartással hitére és egyházára szégyent hozni merészeljen.

Nem lehet közömbös tehát az iskola megnyitása és nem különösen az unitárius felekezeti iskoláé, bár az unitárius léleknek mindenütt éreztetnie kellene hatalmát és hatását. Ilyenkor gyűljön össze a nép és nyerjen indítást arra, hogy nagy és kicsiny az Isten beszédét tanulja. Elevenedjék meg az unitárius hitbúzgóság szokatlan módon és erővel. Érezze meg a szülő és ne felejtse a tanító, hogy a gyermek lelkének és egész életének helyes irányításáról, a család vallásos gondolkozásáról s benne az ember jelleméről, a hit megtartásáról és erősítéséről, az anyaszentegyház védelméről van szó.

Mentor.

Tudósítás a Jorga népegyeteméről.

A nyáron is megtartotta Jorga professzor népegyetemének előadásait Valenii de Munteban. Július 15—augusztus 15. között gyűltek össze ebben a kis munteniai városban Románia intellektueljei a testvéri együttérzés jegyében, hogy a nagy tudós intencióihoz mértén kimélyítsék azt a lelki kapcsolatot, melynek hovatovább szorosabbnak kell lennie azok között az emberek között, akik hivatásuknál és intelligenciájuknál fogva arra vannak hivatva, hogy egy ország polgárai között a békés kulturális együttműködést biztosítsák.

Épen az idén van a Jorga népegyetem megalapításának 25 éves jubileuma. A háború előtt a nyári egyetem előadásainak az volt a céljuk, hogy a különböző országokban élő románoknak egységes román kultúrát nyújtsanak, — ma pedig az, hogy Románia összes osztályait és nemzetiségeit egyesítsék a közös emberi kultúra érdekében. Ezt a célt nemes megértéssel szolgálták az ország minden részéből összegyűlt előadó tanárok, akik az összes tudományágakból választott tárgyakkal világították meg egyes aktuális kérdéseket. A kisebbségek közül a tudós Bitay Árpád tartott három előadást Báthory Istvánról és Ioan Barac román íróról. Ezekon kívül Jorga professzor tartotta meg híres előadássorozatát, mely historiografiai, politikai és szociális szempontból első helyen áll az ilyen nemű előadások között nemcsak romániai, hanem európai viszonylatban is. A rendes előadásokon kívül voltak román nyelvi kurzusok a kisebbségek részére, akik között voltak magyar, szász, olasz, orosz, csehslávák, lengyel nemzetiségűek. Vasárnapként közös kirándulások voltak, melyek kapcsán a hallgatók meglátogatták a copaceni-i petróleum szondákat és az európai hírességű slanic-i sóbányát. Noha Jorga professzor személye elég biztosíték arra, hogy egy ilyen sokféle nemzetiségű társaságban békés egyetértés uralkodjék, bármilyen nemzetiséghez is tartoztak, a legjobb

barátságban éltek együtt és soha semmi jelét nem adták annak, hogy közöttük nyelvi, vagy vallási ellentét állna fent. Nem tudjuk eléggé ajánlani fiainknak és leányainknak, hogy minél többben látogassanak el Valenibe, ahol nemcsak román nyelvi ismereteiket bővíthetik, hanem tanulhatnak emberszeretetet, egymás iránti tiszteletet és őszine vágyat az őszinte béke után.

Hadházy Sándor.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Megnyitó

a külküllőköri unitárius ifjúságnak. Dicsőszentmártonban 1933. 1933. július 23-án tartott konferenciáján.

Kedves ifjúság!

Mélyen tisztelt közönség!

Egy pár év óta állandó terveim közé tartozott, hogy a külkülli egyházkör összes egyházközségeinek ifjúságát között tanácskozásra hívjam össze, hogy egymással így is megismerkedve, a legjobb akarata szerint igyekezzék, mindneki a magyar unitárius egyház fentartó munkájában résztvenni. Az ifjúság lelkében ezt a megtartó gondolatot sok szentséges eszmény előírja és biztosítja is. A születés, a nveelkedés, az Isten szerint való élet s ezeknek erőforrásai a család, az iskola és a templom mind mind az igaz életre és a jó cselekedetre emlékeztetnek és tanítanak. Ezek világitó tornyok, tápláló napsugarak, boldogító élőforrások.

Mint az élet vezető munkásainak egyike, négy évtized óta nem csak figyelem, hanem igyekszem is munkálni, hogy az ifjúság, a mi ifjúságunk igyekezzék a társadalmi, a baráti és testületi életben, vallásunk és egyházunk szellemének erejével venni részt, mert akkor mindenki Istenfélő, emberszerető, közjót munkáló hasznos emberré válik a mezők barázdáitól, az ipar- és kereskedelem termeitől a tudomány és művészet magaslatáig egyaránt.

Mikor az 1933-ik év április 19-én 15. sz. alatt egyházkörünk összes lelkészeinek figyelmét kértem, hogy ifjúságunkat készítsék elő egy ilyen találkozásra, biztos voltam afelől, hogy a mi népünk gyermeke, a mi népünk lelki vezéreit meg fogja érteni s így meg fogja érteni az egyesülésben rejlő erőt s az ilyen külső és belső lelki egyesülésnek jelentőségét és irányító törekvését s hívó szavunkra személyesen, vagy testületi képviselőben meg fog jelenni.

Nem csalódtam. Mert ime a szorgos nyári időben, úgy központi dicsőszentmártoni egyházközségemnek, mint szomszédos, illetőleg körünk egyházközségeink a hívó szóra ily szép számban egybegyült ifjúságát köszönhetem. Köszöntöm hát és üdvözlöm... Kívánom, hogy ez az első találkozásunk legyen építő, alapvető és állandó jellegű a jövőre nézve. Az egybekapcsolódásnak, az unitárius összetartásnak, az ősök által megtermett unitárius egyetértésnek közös érzete kell, hogy a lelkeket elfoglalja. Nekünk különösen az ifjúság működésében is első helyen van ezekre szükségünk.

Az ifjúsági egyletek s azok összejövetele az az iskola, melyben mivelődik az ember az Isten imáadásában, az emberek megbé-

esülésében és a munka szeretetében. Ezeknek a céloknak szolgálatát, az egybegyűlések alkalmával, a felmerült eszméknek, a ki-
eserélt gondolatoknak különböző formája adja meg. A találko-
zásoknak hasznos és kellemes, oktató és szorakoztató értéke van
a testiekben és lelkiekben, a sportban és a kultúrában egyaránt.

Az ifjúsági egyletek a tavasz üdőségében, virágzó gyönyörű-
ségében, a szebb jövő reményteljes biztatásában találják meg lét-
jogosultságukat, nemes hivatásukat. Díszei és erősségei az egy-
házközségi, az egyetemes egyházi életnek. Az ifjak lelkesedése,
munka szeretete, öntudatos hite és cselekedete egybeforr az idő-
sebbek tapasztalataival s így lesz meg a folytonosság az életben
s úgy lesz egy teljes egész az emberi élet s így a mi életünk is.

Nem az a célja hát az ifjúsági összejöveteleknek, az ifjúsági
geyesületeknek, hogy az egyházi életben, az egyházközségben kü-
lön tábort képezzenek, külön mezőn dolgozzanak, külön alapokat,
külön vagyont gyűjtsenek, hanem élő díszei, alkotó elemei, az
egyházi élet harcossainak, küzdőinek buzgó tevékeny tagjai legye-
nek. Az egyletek s így az ifjúsági egyletek is akkor töltik be hi-
vatásukat, ha vallásos lelkületüknek jelszava lesz: mindent az egy-
házzal, mindent a vallással! Tehát nem az egyház és vallás
keretein kívül, vagy az egyház és vallás keretei mellett, hanem az
egyház és vallás kereteiben kell cselekedniök és munkálkodniök,
mert a vallás, az egyház a munkában, a hitben, a tudásban, a ha-
ladásban, a művelődésben áldást hintő tényező, mint a jó Isten a
világegyetem felett s a földi szülők, a gondozók a családi életben.

Mi azt mondjuk a nagy világnak: *emberek, nekünk egy Iste-
nünk van, mi egy Atyának vagyunk gyermekei* s így mi emberek
egymásnak testvérei vagyunk. Azért hát testvéri szív kell dobog-
jon mi bennünk, testvér lélek kell gondolkozzék egész lényünk-
ben, s a testvéri gejetértő akarat kell, hogy lüktessen emberi éle-
tünk minden izomzatában, minden erecskéjében. Ha így tudtok
érezni, gondolkozni és cselekedni, akkor ifjak, leányok és fiatal
emberek, megtaláltátok a helyes irányt, hogy imádkozásokot
megszentelő, munkálkodásotok áldást hozó s még mulatozásaitok
is vidámító és gyönyörűsége legyen.

Atyai lelkem szeretetének teljességével hívtalak egybe, erre
az első találkozásra, a küküllőköri ifjúsági egyesület olyan meg-
alkotására, hogy az az egyetemes unitárius ifjúsági egyesület-
nek szerves kapcsolata és tagozata legyen. Kís körünkben is mun-
kálni kell a közös jót. Öncélunk nincs, egyetemes cél felé kell
mindig irányulnotok. Mi ezt az eirányt, a mai nappal megjelöl-
jük. Mi a munka irányt részünkről segítő kézzel fogjuk mindig
figyeini. Ti pedig olyan önálló munkát fejtsetek ki hosszú éveken
át, hogy nekünk, atyáitoknak és lelki vezéreiteknek, gyönyörű-
ségünk legyen minden megmozdulásotok.

Ezt a konferenciát le fogjuk vezetni, a többi, az eljövendők, a
ti vállvetett munkátokra vár. *A munka vezér eszközét, a lelki
egységet vegyetek szent örökségül!* Áldás egybegyülésünkre, ál-
dás cselekedeteinkre, áldás jelen és jövőndő munkaalkotásotokra!
Hajadon leányok és fiatal emberek, kedves gyermekeink, kö-
szöntelek ismételten s ezzel a küküllői unitárius egyházkör ifjú-
ságának első konferenciáját megnyitom.

Dicsőszentmárton, 1933. július 23.

Guidó Béla küküllőköri unitárius esperes.

Unitárius ifjúsági nap Dicsőszentmártonban. Guidó Béla kü-
küllőköri esperesünk egyházköre ifjúságát együttes gyűlésre

hívtá július 23-ra Dicsőszentmártonba. Az atyai hívó szóra 170 ifjú jelent meg az következő egyházközségekből: Adámos 28, Bsztmiklós 2, Désfalva 2, Dicsőszentmártonból 56, Erzsébetváros 3, Küküllődombó 40, Magyarsáros 32, Szőkefalváról 7. — Megszervezték a küküllőköri D. F. ifjúsági egyesületet. Elnöknek Szabó Ödönt, ügyvezetőnek ifj. Durugy Józsefet, jegyzőnek Nagy Juliskát, pénztárosnak Gálfalvi Lászlót választották meg. Tiszteletbeli elnök dr. Vajda Béla és Guidó Béla lettek. — A gyűlés Dicsőszentmártonban d. e. 9—11-ig és 12—2 óráig tartott. 11—12-ig Istentisztelet volt, melyet Pál Tamás küküllődombi lelkész végzett. Felolvastak dr. Vajda Béla, Durugy József ifj., Balázs József és Péter Margit. Szavaltak ádámosi dicsőszentmártoni és dombói ifjak. Énekeltek a dombói két énekkar és a dicsőszentmártoni ifjúsági vegyeskar. Gyönyörű szép volt az ifjúságnak a k. dombói fuvószenekar vezetése mellett testületi bevonulása d. u. 3 órakor Dicsőszentmártonból K. dombóra, hol Bartók ádámosi lelkész tartott Istentiszteletet. A gyűlést levezette Guidó esperes. Este itt műsoros előadás. Aug. 27-én Adámoson tart a köri ifjúsági D. F. egyesület előadást.

A D. F. E. székelykereszturi egyházköri fiókja aug. 20-án d. u. 3 órai kezdettel tartotta meg szokásos évi közgyűlését Székelykeresztúron. A mai nehéz és súlyos anyagi viszonyok ellenére is szép számú közönség gyűlt össze meghaladni fiókegyletünk évi munkásságának a beszámolóját. Közgyűlésünk istentisztelettel kezdődött, mely alkalommal Szántó Vilma III. éves teológusnő imádkozott. Keresztúr közönségének először volt alkalma szószéken nőt hallani. Mindnyájunkra legkellemesebben hatott az imádkozó női lélek nyilvános szereplése. Minden reményünk meg van arra, hogy nőink ilyen arányú munkássága is áldásos lesz egyházunk épülésében.

Lukács Sándor ravai lelkész szépen felépített beszéd keretében hirdette a társadalmi életet munkáló mennyei kenyér szerepét az egyházunk életében.

Péterfy Albert elnök megnyitójában a hivatásos ember lelki aggodalmait és reményeit találták megnyilatkozást, midőn rámutatott azokra az akadályokra, amelyeket a mindenkori kormányok és azok helyi hatóságai gördítenek különböző intézkedéseik folytán egyletünk munkássága elé.

Azonban örömmel állapítja meg, hogy a mostani válságos gazdasági viszonyok ellenére is sok örvendetes jelenség bizonyít az egyleteink eredményes munkássága mellett. Több egyházközségeinkben kultúrház épült; iskoláink fenntartása érdekében tetemes áldozatokat hoztak híveink; a magyar dal művelésére egyleti dalárdáink száma szaporodik.

Egyházunk meg nem számlálható problémái megoldását a jövőben is csak a hivatása magaslatán álló apostoli lelkekből alakult egyleteink fogják tudni eredményesen megoldani.

Máthé Sándor lelkész-titkár jelentéséből egyleteink szép és eredményes munkássága bontakozik ki. Fiókegyletünk kebelében működik 15 D. F. E., 16 Nőegylet, 20 Ifjúsági egylet. Egyleteink közül 11-nek saját könyvtára van, 4 egyletnek saját kultúrháza, 8-nak pedig a községi kultúrház áll rendelkezésére. 8 egyházközségünkben állandó egyleti dalárda működik.

Nagy Lajos tanár is szép és emelkedett hangulatú felolvasásában a székely népművészetünk megmentésére és ápolására hívja fel egyleteink figyelmét. Felolvasása végén a következő javaslatot teszi, mint munkaprogramot:

1. Kijelölendők rajzban vagy valóságban a székely népművészet emlékei és arra a célra szolgáló helyiségben elhelyezendők.

2. Tanulmányozandók és gyakorlatilag megvalósítandók mindazok a székely népművészeti tárgyak, amelyeket a jelenkor a nemzeti érzés és együvé tartozás ápolására megkövetel. (Ősi székely ruházat viselése, a székely lakóház életre keltése.)

3. Kiválasztandók népművészeti formanyelvünk, kiküszöbölendők az idegen elemek és végül szigoruan megvédendők a saját formanyelvünk alapelemei az elhagyás és eltulajdonítás ellen.

4. A köri D. F. E. Keresztúron egy háromtagú bizottságot létesít, amely ez irányban utasítást ad, szükség esetén helyszínére is kimegy, előadást tart és a munkát felülvizsgálja és elbírálja.

5. Sajátos jellegű és jövedelmezőnek ígérkező népművészeti termékek előállítására és forgalomba hozatala céljából e bizottság az illető D. F. E.-tel karöltve eljár, műhelyeket létesít.

6. Népdal művelésére D. F. E. vegyeskarok alakítandók minden egyházközségben.

7. Évenként legalább egy összejövetelen a székelyek ősi szervezete és a székely föld ismertetője. Fiókegyletünk ez értékes javaslatot egyhangulag elfogadta.

A közgyűlés végeztével a köri Nőegyleteink kiküldöttjei köri szervezetté alakultak, mely szervezet elnököjévé dr. Elekes Dénesné választotta. Nőink ez újabb megmozdulásához sok sikert és áldást kívánunk.

Este a székelykeresztúri D. F. Nőegylet a nőigazdasági tanfolyam hallgatói közreműködésével szépen sikerült műsoros táncmulatságot rendezett. *M. S.*

Udvarhelyköri Dávid Ferenc Egyleti közgyűlés Kénosban.

A székelyudvarhelyköri Dávid Ferenc Egylet augusztus hó 6-án tartotta meg szép ünnepséggel egybekötve szokásos évi közgyűlését a kénosi unitárius egyházközségben. Zsufolásig telt a szépen felkészített ősi Sion s a sok esőzés után várva-várt napsugár felragyogása is mintha emelni akarta volna az ünnep fényét.

Az ünnepélyt a szokottnál is bensőségebbé tette úgy az egyházközség tagjai, mint a környékből összegyűlt hívek számára, hogy 28 évi időköz után Kénos egyik volt jeles papja, Vári Albert kollegiumi tanár esilogtatta meg e helyen újra, mint ünnepi szónok, a tőle megszokott meleg szívvel, ékes-szólással, gazdag gondolatokkal Jézus Evangéliumának drága, igaz gyöngyeit. Mesterkéletlen, természetes és mégis fenkölt szavai szívtől-szívig jutottak a gyülekezetben. Hálátlansággal, könnyenfeledéssel, talán nem méltatlanul vádolt korunkban öröm volt látni, hogy 28 év távolságának nyomasztó terhe, nem borította el a 13 éven át e helyen végzett magvetést. A volt hívek s azok utódai szívéből az őszinte szeretet és hála kalászainak dús aratása volt e találkozás.

A gyűlés műsoros részét lendületes szép beszéddel nyitotta meg Bálint Ödön köri elnök. Ifj. Máté Áron keblitanácsos a presbiterium nevében találó szavakkal s gondolatokkal üdvözölte a vendégeket, s különösen az egyházközség még életbenlevő volt lelkészét. Felcsér Lukácsné úrasszony Dobay István költőpapunk versét szavalta mély átérzéssel. Zoltán Sándorné tiszteletes asszony egyházi életünk bensőségebbé tételéről tartott érdekes felolvasást. Simén Domokos Mécs László, „Emberek vagyunk“ című költeményével ébresztette újra a szívekben az egyetemes embertestvériség gondolatát. Kővári Jakabné Pálffy Ákos legújabb egyházi ének szerzeményeiből énekelt a tőle megszokott szép tiszta hangon. Báró József Arany János költészetének vallá-

sos és társadalmi vonatkozásaira hívta fel figyelmünk rövid, tartalmas előadásban. Főris Károly helybeli ifjúsági egyleti tag Arany János egyik költeményét szavalta. Ezután Fazakas Jenő szépen csengő éneke töltötte be a templomot, s végül ifj. Mózes Sándorné helybeli nőegyleti tag szavalata zárta be a gazdag műsort.

A gyűlés hivatalos részén tisztujítás során elnök lett Báró József, alelnök Sigmund Józsefné, titkár Simén Domokos. Ünnepele után bankett volt a lelkészi telken s az ifjúság tánemulátása zárta be a szép és még sokáig emlékeztető napot. *Tánítvány.*

Aratási hálaünnep Homoródfürdőn. A szokásos „Unitárius búcsú“-ra ez évben is összegyűlt augusztus harmadik vasárnapján a két Homoródmenti hívek serege Isten nagy templomának e susogó fenyvesekkel, csobogó borvízforrásokkal ékesített, kék éggel kárpitozott szentélyébe. Különösen sokan jöttek hiveink Brassóból és Székelyudvarhelyről. Zsufolt autobuszok hozták távolabbi helyekről is a hiveket. Imát és egyházi beszédet Fazakas Jenő recsenyédi lelkész mondott, lélekből-fakadó szavakkal vázolván az isteni gondviselésnek az aratás által nyújtott áldásait.

Délután 3 óraker műsoros ünnepély volt szép közönség részvételével a fürdőhelyiség nagy termében. Több számmal szép sikerrel szerepelt a székelyudvarhelyi dalkör fúvós, az egyetemi hallgatók vonós zenekara. Szavaltak Simén Domokos almási, Kővári Jakab kénoszi lelkészek. Énekszámokkal szerepeltek Szücs Ilonka úrleány, Fazakas Jenő recsenyédi lelkész. Műsor után jóhangulatú tánemulátás zárta be a szép napot.

A kereszteri egyházkörünk ez év július 26-án tartotta évi rendes közgyűlését a festőien szép fekvésű Medeséren. A gyűlés, melyet dr. Elekes Domokos felügyelő gondnok és Katona Ferenc esperes vezettek, az egyházközség újrafestett igen szép ősi templomában Pál Dénes imájával kezdődött s a legfegyelmezetetben, a tárgyilagosság és az igazi úgyszeretet jegyében igen nagy érdeklődés mellett folyt le. Megható volt az az egység, mellyel a közgyűlés tagjai kivétel nélkül a lemondott vezetőség mellett foglaltak állást és amelynek eredménye nem is lehetett más, mint a lemondás visszavonása. Megható és felemelő az áldozatkészségnek és élniakarásnak az a megnyilatkozása, mellyel az egyházkör a mai nehéz viszonyok mellett is fentartotta a kereszteri gimnázium felső tagozatát és annak további fentartását is vállalta, sőt biztosította.

A gyűlés az istentisztelet ideje alatt szünetelt, melyen Máthé Sándor lelkész végezte a szolgálatot.

Már a gyűlés tartama alatt nagy tömegben gyülekezett az egyházkör közönsége és ifjúsága a templom körül, gyűlés végeztével pedig az egész közönség nem bankettre ült össze a fehér asztalokhoz, hanem az egyházközség „ellátta“ a megjelenteket. Ebéd után a kultúrház szép nagy terme táncteremmé alakult és az ifjak, sőt a nem ifjak is a legjobb hangulatban mulattak.

Az együvértartozás, az igazi hittestvériség érzete, az élniakarás és tettrevágyás úgy a gyűlésen, mint a megjelenteknek azutáni társalgásában és mindenfelől összeseregletteknek egymással való érintkezésében oly megragadó formában nyilatkozott meg Medeséren, hogy ezek a körök közgyűlést a szó legnemesebb értelmében igazi unitárius ünneppé avatták és ezeknek hatása alatt ez a rövid tudósítás csak azzal az óhajttal végződhetik, hogy vajha egyházunk minden egyes tagját áthatná az a szellem, ami a medeséri gyűlésen uralkodott.

F. D.

nak emberek, akik ennek az egyetemes unitárius szempontból is fontos feladatnak a véghezvitelében segítségül jönnek. Papok, tanárok, tanítók, világiak, főtanácsai tagok, minden rendű és sorsu emberek az ismért nehéz gazdasági helyzetben is számítsák meg magukat, osszák úgy be életüket, hogy az unitárius gondolat erősítése céljából képesek legyenek mielőbb jelezni, hogy a fenti táblázatból mit tudnak vállalni.

Milyen szép dolog volna, ha az unitárius összetartás egyszer már abban nyilvánulna, hogy egyszerre egyetlen célban egyesülünk s feszítjük meg erőnket!

Unitárius testvéreim, egyesüljünk most Brassó megsegítésében!
Kovács Lajos.

Adományok a brassói templomra. I. közlemény. Az alábbiakban megkezdjük azon kegyes adományok közlését, melyek a folyó év elejétől a brassói templomra befolytak:

Egyházközségektől: Árkos 2740, Sepsiszentgyörgy 900, Székelyudvarhely 420, Marosvásárhely 392, Kissolymos 300, Bözöd 282, Torda 250, Fogaras, Keményfalva, Karácsonyfalva, Szabéd 200—200, Szentábrahám 150, Alsórákos 144, Nyárádgálfalva 122, Fiafalva, Verespatak 120—120, Koolzs, Csegez, Homoródszentmárton 100—100, Csekefalva 82, Kénos 40 L.

Brassóban többek társaságában rendezett szeretetvendégségből: Külváros környékén lakók 2101, Ifjúsági Kör teasteélye 1968, Cementgyár környékén lakók 1540, Hushagyó kedden teasteély 1500, Szentpéteri-út környékén lakók 1904, Gál Vilmosné s társai 908, Kacsó Sándorné s társai 750, Vallásos estély 610, Nemes Nagy Márta mesedélutánja 50;

Magánháznál szeretetvendégségekből: Ilkei Ferencné 1150, Ferencz Istvánné 1603, Preiszner Péterné 2-szer (250—250) 770, Fazakas Józsefné 560, Gyöngyösi K-né 550, Török Sándorné 465, Benedek Dénesné 440, Kónya Gáborné 430, Harkó Ferencné 410, Kacsó Sándorné 2-szer (300 + 110) 410, Seiferth Jánosné 365, Kovács Lajosné 350, Gál Vilmosné 305, Szász Károlyné és Szentpáli Albertné 300, Szinte Ferencné 280, Kádár Sándorné 260 L;

Gyűjtésből: Kerestély János 580, Incze Gyuláné 408, Pitis Miklósné 180, Seiferth Jánosné 140, Szász Róza 130, Gocsman Róza 80, Fazakas Gabriella 25 L;

Egyesek adománya: Fazakas József gondnok 10.000, Tóth Ferenc 6.000, Fazakas János és neje 5.000, Kovács Lajos lelkész 1.700, Nagy János 1112, dr. Boros György püspök, Papp Sámuel, Harkó Ferenc, Joó Józsefné, dr. Sükösd József egyet. tanársegéd Szeged, dr. Sükösd Sándor orvos, Bpest, Benedek Dénes, Tellmann Béla, Török Sándor 1.000—1.000, Szabó András 800, Gocsman Béla 750, Kacsó Sándorné 600, özv. Orbán Ferencné, Orbán György, id. Bálint János, Sándor Gergely, Kelemen István g. kath., Elek Györgyné, Both Miklós, Liess Brunó, özv. Gálfalvi Kálmánné, Balázs György 500—500, Fűrész Gyula, Seiferth Jánosné, Einzig Jenő, Zsigmond Áron 400—400, Máthé Zsigmond, Biró Balázné, ifj. Izsák Domokos 300—300, Ssengeri Lajos Nyárádszentlászló 286, Keresztes János, Imre Mózes, Balácsi Dénes 250—250, Forró Dénesné, Péter Sándor, Fekete József, Ilyés András, Mahold Robertné, Béla József, Asztalos Mihály, Birki Mózes, Káspérné Kónya Mária, Pakuts Ilona, Máthé Márton, Römer Györgyné, Hantz Piroska Kolozsvár, id. Izsák Domokos 200—200, Deák Ferenc 150, özv. Pál Jánosné, Pál Jolán, Pál Árpád, Barcza Dénes, Török János, Horváth János, Kinezler Katalin, Török Zsigmond, Hensel János, Máthé József, Gábor Józsefné Derestyé, Pál La-

josné, Keresztély Eszter, Lőjte József, Kerekes Dávid, Pakuts Gáborné, Németh István ny. lelkész Kolozsvár, özv. Hantz Jánosné Kolozsvár, Boez József, Benovits Jenőné, Szilassy Gyuláné, Szabó Sándor 100—100, Lengyel József 90, Bedő Béla 85, Györfi Ferenc, Györfi Lajos 75—75, Pös Mihály, Lakatos János, Nagy János ref., id. Bálint Jánosné, Bálint Lily, Gocsman Györgyné, Kiss Istvánné, Szabó Gyula, özv. Czámpa Gusztávné 50—50, Bedő Árpád Vadad 46, Godra János 40, Visnófszki Adolfné, Kelemen Andrásné 30—30, Kisgyörgy Zsuzsa, Tóth Ferenéné 25—25, Markovits Leóné, Kocsis József, Csutka Mihály Alsórákos 20—20 L. E közlemény összege 77250 L.

A befolyó kegyes adományokat a szerkesztőség szíves jóvótábol folytatólag rendszeresen közölni fogjuk. Midőn megjegyezzük, hogy az egyesek neve után megjelölt összeg igen sok esetben csak részlete a megajánlt összegnek s minden kegyes adományért e helyen is a brassói egyházközség nevében hálás köszönetünket fejezzük ki, kérünk mindenkit, hova szavunk elhat, hogy a szent cél és egyetemes unitárius érdek előmozdításáért bármilyen összegű szíves adományát hozzánk juttatni kegyeskedjék. Brassó, 1933. augusztus hó (Rózsater 10. sz.) *Fazakas József*, egyhk. gondnok, *Kovács Lajos*, lelkész.

Női gazdasági és háztartási tanfolyam befejezése a székelykereszturi gazd. iskolában. Annak idején lapunkban közöltük, hogy a D. F. Egylet Nőkszövetsége kolozsvári vezetőségének kezdeményezésére a székelykereszturi Nőszövetség segítő közremunkálásával f. évi július 30—aug. 27-ig tartó gazd. és háztartási tanfolyamot rendezett. A tanfolyam befejezést nyert s arról a következőket közöljük:

Beiratkozott összesen 60 hallgató, kik közül rendes volt 49, rendkívüli 11, ösztöndíjas 8, bentlakó 17, kereszturi 27, tanítónő, tanárnő és teologusnő összesen 6. A tanfolyamot mind a 60 beiratkozott mindvégig látogatta, kimaradás egy sem történt, sőt gyakran felkeresték úgy az előadásokat, mint különösen a gyakorlati (főzési, sütési) munkákat más a tanfolyamra be nem iratkozott kereszturi és vidéki nők is. A tantervben előírányzott dolgokon kívül a tanfolyam hallgatói meglátogatták a boldogfalvi tejszövetkezetet, a fiátfalvi Ugron-féle kertészetet és faiskolát, egy bolgár kertészetet, a Petőfi emlékfát és emléktáblát, tanulmányi kiránduláson voltak 31-en Sepsiszentgyörgyön a gazd. kiállításán, megtekintették a sepsiszentgyörgyi székely muzeumot, valamint Hidvégen a Tóth és Boér Sándor baromfifarmjait. Egy sajtőkészítési bemutatót rendezett számukra Borbáth István kiskedei birtokos. A helybeli „Séta“ Erd. Villamossági Részv. Társ. bemutatta a villamos konyhát. A helybeli Dávid Ferenc egyesület minden vasárnap este kulturális előadásokat rendezett a tanfolyamhallgatók számára melyen Útő Lajosné, Boros Jenő, Szentmártoni Kálmán és Útő Lajos tartottak ismeretterjesztő előadásokat. A Dávid Ferenc nőszövetséggel karöltve egy műsoros táncmulatságot rendeztek a hallgatók igen szép sikerrel. — A tanfolyam záróvizsgáját augusztus 26-án tartotta meg dr. Elekes Dénes felügyelő-gondnok, valamint dr. Elekes Domokos E. K. T.-i és Útő Lajosné Dávid Ferenc nőszövetségi kiküldöttek jelenlétében Vizsgára jelentkezett a 49 rendes tanuló közül 40, kik a vizsgát mind jó eredménnyel állották ki. Látogatási bizonyítványt kért eddig 33. — A tanfolyam ünnepélyes bezárása alkalmával tanulóink kiállítás keretében mutatták be konyhai produktumukat, melyet a nagyközönség tömegesen látogatott. Maga a záró-

ünnepély a következő programmal folyt le aug. 27-én d. e. Ima: Utó Lajos, tanfolyam eredményeinek ismertetése dr. Nagy Endre igazgató, E. K. T. köszönetét a tanfolyam rendezőinek: dr. Elekes Domokos köri f. ü. gondnok tolmácsolta, kiemelve azt a körülményt, hogy egyházvezetőségünk öntudatos elégtétel tudata hatja át, hogy egyháztársadalmi szerveinek támogatása mellett, mint legkisebb magyar kisebbségi egyháznak sikerült a gazda-

sági iskola mellett egy ilyen női tanfolyamot életre hívni és a megkezdett lépések és eredmények után a jövőben is folytatni s egyuttal az E. K. Tanács nevében leghálásabb köszönetet és elismerést tolmácsolta a tanfolyam előadóinak a munkásságáért és a helyi D. F. Egylet Nőkszövetségének hathatós támogatásáért, amellyel a tanfolyam hallgatóknak itt időzése alatt szórakoztató előadásokkal is igyekezett az idejét kellemessé tenni. — Tanítványok búcsúját Gyarmathy Piroska tolmácsolta.

Püspöki körút. Dr. Boros György unitárius püspök, mint az Erdély Múzeum-Egylet sepsiszentgyörgyi vándorgyűlésének elnöke, felhasználta az alkalmat, hogy meglátogasson a háromszéki egyházközséget és Székelyudvarhelyre menő útjában az udvarhelyi egyházkörsből is egy néhányat. Látogatását aug. 23-án Brassóba érkezésével kezdte, hol Kovács Lajos lelkész a keblitanács élén várta és estéli tanácskozáson a templomépítésre vonatkozó ügyekről tárgyaltak. Innen aug. 24-én a Kökösi egyházközségbe ment, hol a Dávid Ferenc Ifj. Egylet konferenciája kezdődött és 25. és 26-án Szentivánlaborfalván folytatódott. A főtiszt. püspök úr tevékeny irányítással és érdeklődéssel vett részt az ifjúság munkájában. Aug. 26–28-án az Erd. Múzeum-Egylet gyűlésén elnökölt és előadásain vett részt. 29-én délelőtt Ürmösi József titkár kíséretében Arkosi egyházközségbe

ment, megvizsgálta az ügymenetet, a szépen és mintaszerűen be-rendezett felekezeti iskolát s különösen a faragászati osztályát, s megelégedését fejezte ki a látottak felett Végh Benjámin esperes-lelkésznek és Régeni Áron ig.-tanítónak. — 30-án reggel Végh Benjámin esperes és a titkár kíséretében a sepsiköröspataki egyházközségben tartott vizsgálatot, találkozott az egyházközség előljáróságával, kebli tanácsával s adott hasznos intelmeket, melynek során a faeladás ügyében megoldási módozatot ajánlott. — 30-án délután a bölöni egyházközségbe utaztak, hol a papi fizetés rendezése, illetve biztosítását és a felekezeti iskola fenntartásának kérdését tárgyalta meg a gyülekezettel. Remélhető, hogy az egyházközség tagjai magukévá teszik és megvalósítják az adott utasításokat. — 31-én a nagyajtai egyházközség hívei által közelebből átalakított felekezeti iskolaépületet és más kultur-intézmények helyiségeit tekintette meg. Délben dr. Ferenczi Géza főgondnok úr vendége vol püspök úr és kísérete. — 31-én estére Felsőrákosra érkezett hol Kelemen István esperes-lelkész házánál a nagybaconi leányegyházközség népes küldöttsége várta és köszöntötte a főpásztort, ki köszönő válaszában hasznos tanácsokat és utasításokat adott a híveknek. — Szeptember 1-én a vargyasi egyházközségben tett látogatást. Itt az egyházközség kebelében felmerült ügyek megbeszélése után díszközgyűlés keretében üdvözölték az egyházi testületek és gyermekszereget, polgári előljáróság és a gör. keleti egyházközség előljárósága. — Innen délután 5 órára Oklándra ment át, hol Pál Ferenc nyug. lelkész és neje vendégszerető házának vendégei. A püspök úr tiszteletére rendezett társasvacsera közben a háznál megjelent előbb az oklándi fuvós zenekar, azután a vonós zenekar és szerenádok adtak a püspök tiszteletére. — Szeptember 2-án délelőtt Homoródszentpálon Vári Domokos lelkész házánál tartott rövid pihenőt a délutáni órákban a homoródszentmártoni egyházközségben tett rövid látogatást, hol Zoltán Sándor lelkész házánál az egyházközségi előljárók és egyesületek tisztelegtek a püspök úr előtt, melynek végeztével Balázs András esperes és a titkár kíséretében Székelyudvarhelyre utazott. E látogatásoknak nem volt hivatalos fogadtatási jellege, de épen ezért jól esett tapasztalunk azt a köztelen meleg fogadtatást, melyben püspök urat részésítették.

tr.

Jubileumi emlékünnepele Székelyudvarhelyen. A székelyudvarhelyi unitárius egyházközség megalakulásának 60-ik, templomának 25-ik évfordulója alkalmából 1933. szeptember 3-ikán jubileumi emlékünnepet rendezett, melyen főtiszt. dr. Boros György püspök úr is részt vett. A püspök úr szept. 2-án délután Homoródszentmártonból Balázs András esperes és Úrné József püsp. titkár kíséretében érkezett Udvarhelyre, hol a templom előtt a város nveében dr. Ferencz Balázs városi tanácsos fogadta, az egyházközség üdvözlését Csiky Albert egyházköri felügyelő-gondnok tolmácsolta. A püspök Sigmund József lelkész lakásán szállott meg. Szept. 3-án délelőtt 11 órakor ünnepélyes istentisztelet keretében folyt le a jubileumi ünnepély. Lőrinczy István ny. vallástanár, volt beszoigáló lelkész mondott lélekemelő áhitatos imát, melynek végeztével Tompa Lászlóné művészi orgonakisérete mellett Halmágyi Samuné urnó kellemes és buzugóságra hangoló éneke foglalta le a szíveket. Vári Albert kolozsvári kollégiumi vallástanár, ki első rendes papja volt a székelyudvarhelyi unitárius egyházközségnek s akinek papsága idejében épült a templom. a 84. zsoltár 2—5 versei alapján tartott idő- és korszerű alkalmi

beszédet a templomról, mely az evangélium igazságait ápolja és a vallás-erkölcsi élet szolgálatában áll. Barra Gizike Vári Domokos hon.-szentpáli lelkész alkalmi költeményét szavalta el esodálatos átérzéssel és lelkesedéssel. Sigmond József helybeli lelkész az egyházközség és templom történetét ismertette, hálás kegyelettel emlékezve meg az elhunyt alapító munkásokról. A főtitzt. püspök úr 106-ik zsolt. 1. verse alapján mondott buzgóságra és kitartó munkára serkentő, megáldó beszédet s ennek végeztével keresztelést végzett; ez alkalommal avatta fel Bakóczy Károly tanár által — elhalt felesége, Kilyéni Erzsébet emlékére — ajánldozott 10.000 lei értékű keresztelési kanuát és tálat.

Istentisztelet után a lelkészi háznál tisztelgések voltak a püspök és dr. Ferenczy Géza főgondnok úr előtt a vármegyei, városi hatóságok, a különböző vallásfelekezetek, egyházközségi testületek és a papság részéről. Délután 3 óraker társas közebed volt barátságos hangulatban a melynek végeztével a püspök úr látogatásokat tett a tisztelgő testületek vezetőinél. Este 8 óraker templomi ünnepély volt a szépen kimeszelt és villanyvilágítással ellátott bájos és barátságos templomban, amely díszére és dícséretére válik az egyházközség előljáróságának és tagjainak. Balázs András esperes buzgó imádsága után dr. Ferenczy Géza egyh. főgondnok megnyitójában érdekes és értékes történelmi adatokkal mutatott rá arra, hogy az unitárizmus Székelyudvarhely városában nem 60 éves multtal rendelkezik, hanem biztos nyomok vanuak, hogy a homoródszentpáli Kornis Farkas nemesi családnak összeköttetése volt székelyudvarhelyi unitárius családokkal, s így a mult több százéves. Deák Berta ez alkalomra írt költeményét lelkes előadásban mutatta be. Nagy várakozással várta a székelyudvarhelyi közönség Puksáné Boros Irén kiváló énekművésznő hallhatását, ki Tompa Lászlóné összehangzó orgonakísérete mellett énekelt két templomi áriával magával ragadta a közönséget. Dr. Varga Béla teol. tanár „Korunk lelki átalakulása és a vallás jövője“ címen igyekezett megmutatni a mai lelki válságból kivezető útát, mely nem lehet más mint a Jézus Krisztus tantításainak követése, megtartása. Kelemen Imre oklandi ifjú lelkész Reményik Sándor verseiből adott elő egy párat kiváló készséggel. A Székely Dalegylet zenekara Ungvári János karmester vezetése alatt két zenekari számmal gyönyörködtette a közönséget.

Sigmond József lelkész köszönetet mondott az ünnepnap összes szereplőinek és a bezáró ének után nagy lelki élvezettel távozott el a közönség. — Nem zárhatjuk le tudósításunkat addig, míg jóleső és megnyugtató érzéssel meg nem jegyezzük azt az örvendetesen hallott tényt, melyel az udvarhelyi gyülekezet tagjai elhatkoztak és hálálkodtak a püspök úrnak, hogy olyan mege. to, lelkes munkás papot és papnét adott nekik. Valóban lelkes szervező munkájuk nyomán mozgalmas egyházi és egyleti élet van, melynek bizonyossága a szépen megújított fűtéssel, világítással ellátott templom. A nőegyleti és ifjúsági egyleti munkában kiváló segítőtárs Ebert Andrásné nészövetségi elnök. Kivánjuk, hogy a hives serege kövesse hiven a kiváló vezetőket és Isten áldása legyen az építő munkán.

tr.

Beiratkozások a székelykereszturi unitárius téli Gazdasági Iskolába. Románia egyetlen magyarnyelvű szakiskolája ezuton közli az érdekeltekkel, hogy a beiratkozások folyó hó szeptember 15-éig tartanak. A beiratáshoz állampolgársági, születési, iskolai (4 elemi), orvosi, vagyoni és erkölcsi bizonyítványra van szük-

ség. A tanítás minden év október 15-én kezdődik és április 15-én ér véget. Kényelmes bentlakás jó konviktusi koszt áll a tanulók rendelkezésére. Az iskola elvégzéséhez két év szükséges és az ott nyert végbizonyítványok egyéves katonai szolgálat kedvezményét biztosítják. A tanítás teljesen gyakorlati irányú és a nyári félév alatt az iskola szaktanárai tanulóikat a szülői háznál is meglátogatják a tanulókra nézve költségmentesen. Gazdasági berendezés a kisgazdák viszonyaihoz alkalmazott mintaszerű kertészet, sertésenyésztés, baromfitenyésztés, növénytermelési kísérletek. Az iskola többiben az állami ellenőrző közegek legmesszebbmenő elismerését vívta ki és az állami hatóságok legteljesebb jóindulatát élvezi. Ma még csak részben betöltött több ösztöndíjas hely áll a szegénysorsú gazdaiifjak rendelkezésére, mely a tanév alatt teljesen ingyenes ellátásból áll. Ne mulassza el egyetlen szülő sem fiának jobb és jövődelmezőbb gazdálkodásra való kiképeztetését! Részletes tájékoztatót kívánatra azonnal küld az iskola igazgatósága Cristur-Székelykeresztur. Jud. Odorheiu.

Eljegyzés. Csongvay Lajos nyárádszentlászlói lelkész eljegyezte Kiss Ferenc szentgericeai tanító és neje Májai Juliska bájos és kedves leányát Ilikét. Sok szerencsét kívánunk.

Papi kinevezés. A főtiszt, püspök úr a homoródujfalvi egyházközségbe Végh Mihály lelkészjelöltet nevezte ki rendes lelkésznek. A gyülekezet benne egy komoly és törekvő lelkészt kap. Isten áldása kísérje munkálkodását.

Mint értesülünk **Szent-Iványi Sándor** kolozsvári lelkész és családja útban vannak hazafelé és szeptember utolsó napjaiban hazaérkeznek... Szeretettel várjuk!

Névtelen levelekkel a püspök urat igen gyakran keresik föl. Vegye tudomásul mindenki, hogy akár panasz, akár vád van bennök a püspök úr nem fogja figyelembe venni. — „Az Egyház hű híve“ Aranyosrákosról, ha védeni akarja az egyházközség vagyonát s becsületét, jöjjön be és személyesen mondja el panaszát s a püspök úr gondoskodni fog, hogy a hibák kiderüljenek.

Kérés lelkész affiaihoz. Akik az Unitárius Naptárra rendeléseiket vagy az egyházi névtár adatait még nem küldték be, sziveskedjenek azonnal beküldeni.

Halálozás.

A kissolymosi unitárius egyházközségből gyászjelentést kaptunk, mely **Lőrincezi Elek** állami tanító, unitárius énekvezérnek 29 éves korában, tanító munkásságának 9-ik évében f. évi aug. 28-án történt elhunytáról értesít. Ószinte fájdalommal értesülünk unitárius egyházunk e törekvő, lelkes munkásának haláláról. A jó Isten lelkét idvezítse. Bánatos szülőinek adjon vigasztalást!

Szentgericezi Gál Elek nyug. unitárius lelkész és egyházi tanácsos életének 85-ik évében f. évi augusztus 31-én meghalt Szentgericzen. Közel félszázadon volt az Ur szőlőjének hű munkása. Mint hű sáfárnak az Ur megadja a lelki jutalmat! Legyen csendes pihenése. A gyászoló családnak vigasztalást kívánunk.

Minden kézirat **Urmósi József** címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre nem egyleti tagoknak 36 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, kapták a lapot, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek, s egyleti jogaikat gyakorolhatják. Örökös alapítódíj 1000 L. Magyarországi előfizetés 90 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztárhoz küldendő.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Jó unitáriusok vagyunk-e?

Egyik vidéki egyházi érteftőben olvassuk ezt a címet az alábbi sorokkal, melynek kérdéseit magunk is nehánnyal kiegészítjük:

Ha templomlátogatásból vagy az egyház ügyei iránt való nyilvános érdeklődésből akarnánk ítélni arra vonatkozólag, hogy jó unitáriusok vagyunk-e, a kérdésre nem tudnánk igennel felelni. Illetve legfeljebb azt mondhatnók, hogy-i unitárius egyházközség tagjai is a templomot aránylag annyian látogatják és érdeklődnek az egyház ügyei iránt, mint más helyen. De a jó unitáriusság szempontjából ez a felelet kielégítő nem lehet. Mi azt szeretnők, hogy a-i unitáriusok minden tekintetben másoknál különbek legyenek; vallásos buzgóságban, erkölcsi felfogásban, egyházas gondolkozásban, az anyaszentegyház szeretetében, áldozatkészségben másoknak példát adjanak.

Nem akarunk azonban igazságtalanok lenni. Meg vagyunk győződve, hogy a-hoz tartozó nagyszámú unitáriusból a legnagyobb rész jó unitárius, mert lélekben, egyháza szeretetében, hite erejében és tisztaságában őszintén és rendíthetetlenül unitárius. Életénél is jobban ragaszkodik unitáriusságához. Aránylag kevesen lehetnek, akik életfelfogásban, magaviseletben, egyházas buzgóságban unitárius szempontból kifogás alá eshetnek. Hiveinket elég értelmeseknek ismerjük annak megértésére, hogy az unitárius vallás a haladás vallása, melyben semmi titkos, érthetetlen, erőszakkal belemagyarázott gondolat nincs. Aki vallásának a tanításai felől szabadon és őszintén gondolkodni kezd, keresi abban a saját lelkével is meg egyezőt, tartozzék bármelyik felekezet körébe, hamar felismeri az unitárius vallás tiszta igazságát. Aki a haladás szellemévé lépést akar tartani, az feltétlenül az unitarizmusához jut.

Kellemen Lajos ur. Loco.
Str. Juliu Maniu. 24.

Ilyen gondolkozás és meggyőződés mellett nem lehet-e és nem kell-e az unitárius hitfelfogás tisztaságához méltó erővel feltenni minden unitáriusra vonatkozólag az alábbiakhoz hasonló kérdéseket, hogy azok felett gondolkozzék mindenki és első sorban önmagának adjon őszinte és igaz feleletet azokra nézve:

Miért van az, hogy akad unitárius édesapa, ha ritka esetben is, aki újonnan született fiúgyermekét, és olyan édesanya, aki újonnan született leánygyermekét nem unitáriusnak jelenti be vagy engedi bejelenteni az állami anyakönyvnel és nem unitáriusnak keresztelteti, mert ekkor már nem is teheti, holott minden unitáriusnak az unitarizmus erősítésére kellene törekednie, másokat is az élőszo felvilágosító erejével inkább az unitárius gondolatnak megnyerni, mintsem, hogy szabad volna bárkinek is gyermekében unitárius hitét és unitárius egyházát megtagadnia?

Miért van az, hogy akad ember, ha elvétele is, aki unitárius hitét és egyházát talán önző érdekből, talán felületes gondolkozásból elhagyja, megtagadja s olyan egyházba lépik, mert másba nem léphetik, melynek hitfelfogása és egész gondolkozása az unitárius felvilágosodásnak alatta marad, sőt ahhoz nem hasonlítható?

Miért van az, hogy a vegyes vallású házasságkötéseknél, még a bevett szokásokkal szemben is, nem egy esetben az unitárius fél igazsága a gyengébb, és nem az unitárius szolgálatot veszik igénybe, pedig annak szépségéről és eszmei tisztaságáról különben dicsérő véleménnyel vannak, sőt még ma is megtörténik, hogy unitárius szülők az unitárius egyház kárára a gyermekek születésénél szerződést adnak, amikor az állami törvények annak érvényességét nem ismerik el?!

... Ezekhez a kérdésekhez, melyek egyesek részéről, az unitárius vallás és gondolkozás jogainak és kívánalmainak semmibevevését jelentik, mi még hozzátesszük:

Miért van az, hogy felvilágosult szellemű és hitben élő emberek a legtöbb esetben kicsinyes ok vagy meggondolatlanságból származó hirtelen kijelentések miatt egymásra megneheztenek, sőt tartósan haragusznak, saját hibájukat nem ismerik el, rendszerint csak mást hibáztatnak, aminek az egyházi élet is kárát szokta vallani, mindenekfelett pedig felejtik a Jézus figyelmeztetését: „haragudjatok, de ne vétkezzetek; a nap le ne menjen a ti haragotokkal?!“

Miért van az, hogy érzékenységből, félreértésből, hiúsági bántalmakból vagy pilalnatnyi fellobbanásból néha még az egyházi életben is történnek bántó zavarok, melyek másoknak a megítélését hívják ki; miért van, hogy olyan sokan hagyják figyelmen kívül a nagy Mester bölcs szavait: „szükség, hogy legyenek botránkozások, de jaj a botránkoztatónak?!“

Miért van az, hogy olyan sokan talán nemtörődomségből, talán felületes életfelfogásból, talán megmagyarázhatatlan okból következetesen távolfartják magukat az egyháztól; hogy

vannak nyugdíjasok, akik idejükkel rendelkeznek s mégsem keresik az Isten házát; munkanélküliek, akiknek Isten megsegítő erejére és az emberek jóakarására olyan nagy szükségük volna s mégsem vegyülnek el az imádkozók tömegében; önálló iparosok, mesterek és üzletemberek, kik a kevésbbé jelentős helyekről nem hiányzanak, de az egyházi életbe belekapcsolódni terhükre van; hivatalnokok és szellemi vezetők, kiknek jó példája buzdító hatást gyakorolhatna a gyöngékre és gondolkozóba ejtethné az életük szentebb hivatásáról megfélemedezőket; az egyház dolgoival foglalkozó világi emberek, kik a gyűléstermekben lelkesen szónokolnak, szigorúan számon kérnek s megszívülésre méltó tanácsokat adnak, de a gyakorlatban hit- és egyházszeretetük mélységéről bizonyosságot olyan ritkán tesznek; miért van, hogy közöttünk is vannak önhittek és elbizakodottak, akik nem tudják, hogy mikor következhetik el megaláztatásuk ideje s mégsem készítik magukat a nagy leszámolásra, hogy annyian vannak jó unitáriusok s mégis annyian maradnak el onnan, hol a jó unitáriusnak találkozni lehetne és kellene; hogy annyian keresik erőszakosan a kifogásokat az elmaradásért s mesterségesen nyugtatják meg magukat, hogy másképpen nem tehettek? Miért van, hogy némelyek vasárnapról vasárnapra ott vannak az Isten házában, ott vannak minden egyházi megmozdulásban s mégsem maradnak hátra semmiben — és annyian egy hétből egy órát nem tudnak az Isten dicséretére, lelkiük építésére és vídámítására, hitük erősítésére szentelni s mégis olyan nehezen haladnak előre az életben, sokan meg éppen visszamaradnak?! ...

Gondolkozzék jóakarattal mindenki ezeken s az ezekhez hasonló kérdéseken s feleljen első sorban önmagáért, hogy ő igazán jó unitárius-e?

Mentor.

MOST HISZEK.

Most hiszek.

S az én hitem is csak olyan lett

Testvér, mint a tied.

Megbékélt, csendes, alázatos hit.

Oh a sors lassanként mindenkit megtanít.

Az Istenben hinni.

Most hiszek.

S a hitem nyugodt és önfeledt,

Mint gyermek lelke,

Kit anyja ölbe vett.

Régen hadonásztam, pártot ütöttem.

Zúztam és csatáztam.

A jó Istenből semmit sem láttam.

*Most, amikor magamat kinőttem,
Visszasorvadt lázadásom fája,
Megoldást nyert sok titka, csodája
A sodró, örvénylő ifjúságnak.*

Most olyan magától jő ajkamra a szó:

Jó Istenem áldlak.

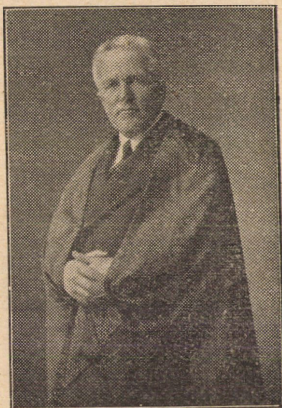
Ürmös.

FEKETE LAJOS.

Józan Miklós

budapesti esperes lelkész. püspöki vikarius.

Szeretetünk és tiszteletünk tárgya volt mindig kedves és vonzó egyénisége, míg együtt egy ország határai között munkáltuk Isten országa terjesztését. Szeretetünket, tiszteletünket és jókivánságunkat küldjük 40 éves papi jubileumára most, a midőn

az országhatárok elválasztanak, de istenországáért való munkában, törekvésben egyek vagyunk, mert ebben a Jézus evangéliuma egybekapcsol.

Józan Miklós hitrokon testvérünk és szolgatársunk épen ebben az evangéliumi testvéri szeretet hirdetésében és gyakorlásában mutatott követendő példát, mely felül tudott emelkedni minden felekezetieskedő korlátokon és jó unitárius tudott maradni.

1869-ben született Tordaturon (Aranyosszéken). Tanulásait Tordán kezdte, Kolozsvárt folytatta és végezte be. Teol. tanulmányai bevégezése után 1890-ben Polgárdi-ba (Fehérm.) küldi az egyház feje segédlelkésznek, honnan 2 évi sikeres működés után — megnyerve az Oxfordi (Angolország) ösztöndíjat — magasabb tudományok elsajátítása végett 3 évet töltött ott.

Ezt az időszakot nevezi élete legboldogabb stációjának. Angol testvéreink szeretete, gondoskodó útmutatása, irányítása nagy

mértékben hozzájárult Józán testvérünk szépen ivelő pályafutásához. A külföldi akadémiáról hazatérő ifjút nemsokára *Torockó* híres egyházközsége hívja meg 1896-ban papjának, de már 3 év múlva tartalmas munkássága, ékes szónoki, helyesebben szószéki beszédei és nagynevű püspökének, Ferencz Józsefnek bizalma az akkori ország fővárosába, Budapestre szólítják.

Az 1900-as évek egész a háború kitöréséig Józán testvérünk vezetése, irányítása mellett a fejlődő, mozgalmas — vallás erkölcsi életnek meleg ágya volt. A Dávid Ferenc Egylet megalakulása Ürmössy Miklós elnök és lelkes apostolnőnk Percelné Kozma Flóra vezetése alatt és e trió közreműködése mellett a szabadelvű tudományos mozgalmak találkozóhelyévé tették a Kohary uccai unitárius templomot, hol felekezeti különbség nélkül a krisztusi emberszeretet ápoló és munkáló tudós helyet talált a felolvasó asztal mellett. Itt hangzottak el ünnepekt testvérünk ajkáról Dávid Ferencről, mely átérzéssel és rajongó szeretettel írt emlékversei. Lelkesedő örömmel fogadtuk és hallottuk, midőn 1--1 zsinati vagy egyházi főtanács alkalmával alkalmi prédikációt tartott.

Az országhatárok — már több mint egy évtizede — elválasztották tőlünk, de örömmel és jóleső érzéssel hallottuk és olvastuk, hogy hiveinek szeretete, ragaszkodása, az államhatalom megbecsülő tisztelete megérdemelt szép pozíciót — a püspöki vikáriusi méltóságot és Felső Házi tagságot — juttatott részére.

Irodalmi munkásságának egyik megnyilatkozó helye a Dávid Ferenc Egylet és az Unitárius Közlöny volt. Most, amikor kedves családja, hivei és tisztelői körében f. évi október 8-án ünnepli lelkipásztokodása 40 éves évfordulóját, az Unitárius Közlöny olvasói nevében köszöntjük és küldjük üdvözetünket „*a s:íve szerinti jó pásztornak*“. Isten áldása, szeretete és gondviselése tartsa meg és kísérelje tovább az őszhajú, de ifjú lelkesedéssel munkáló apostolt, kinek ajkáról mindig az ősz János apostol intése hangzik: „*Fiacskáim, szeressétek egymást.*“ Ü. J.

TARTSD MEG EZT A HELYET.*

Irta: Vári Domokos.

*Huszonöt éves múlt idézünk, idézünk,
Mint egy drága képet szeretettel nézünk
S ahogy nézünk, lassan elevenül a kép,
Mindenik vonása olyan gyönyörű szép.
Mindenik vonásban szent akarat ragyog,
Együtt vannak mind, mind szegények, gazdagok,
Együtt vannak tenni, csodadolgot tenni.
A porból, semmiből hajlékot emelni,
Hajlékot az Úrnak, hol ének zendüljön*

* Szavaltta Barra Gizike a székelyudvarhelyi templom 25 éves jubileumi ünnepén.

Zsoltár és imádság feléje repüljön,
 A békét keresők békére leljenek,
 Ereje legyen a bűnbánat könnyeknek
 Hófehérre mosó tisztító ereje,
 Hogy a rosszat tenni ez, vagy az se merje,
 Hol az Isten szava szóljon, mint zengő kürt,
 Ki hitetlenektől annyi bántást eltűrt
 És irgalmat teszen, aki hozzá kiált
 És meghallgat minden szívből szakadt imát.
 Együtt vannak, mind, mind szegények, gazdagok
 És halad a munka szemük fénylik, ragyog,
 Az erős nagy terhet, kicsiny kicsit viszen,
 Kitartás a jelszó, nem áll meg senki sem,
 Mindenki dolgozik, vállat vállnak vetnek
 S a munka haladtán boldogan nevetnek . . .
 Tudják szent hivatás, amit mostan tesznek,
 Önfeláldozókká és hőské lesznek,
 Lemondanak sokról, megtagadnak mindent,
 Csak imádhassák az egyetlen egy Istent,
 Csak ennek az egynek itt hajléka legyen
 Itt, ahol még nem volt, itt a Sion hegyen . . .
 . . . És a hajlék meglett. Be gyönyörű, be szép!
 Dávid Ferenc népe örvend, mikor belép,
 Mikor leborulhat az egyetlen előtt,
 Aki megsegíté s adott bőven erőt,
 Ki viharok között mindig paizst tartott
 S így tudta meggyőzni a nagy, nehéz harcot.
 . . . Imát sugó néped szíve feléd dobban,
 A lelkével ölel mind jobban és jobban,
 Szívéből a hála szent érzése dobog,
 Kicsinyek és nagyok mind olyan boldogok.
 Boldoggá teszi e szent hely és e torony
 Hol puszta volt a föld s kietlen egykoron,
 E szent hely, hol a szív nyugalomra talál,
 Hol nem ijeszt reá sem élet, sem halál.
 Tartsd meg ezt a helyet szerető nagy Isten!
 Köröskörül mindg csak ragyogást hintsen,
 Ragyogva fényt ontva itt e Sion hegyen,
 Mindig világító erős torony legyen!
 Világítson oda, hol sötétség támad
 S a sötétség miatt felzokog a bánat.
 Legyen minden ember találkozó helye,
 Hol testvérré tegyen az úrnak szerelme!
 Békének otthona, tisztaságnak háza,
 Mi győz a gonoszon porig megalázza,
 Legyen a híveknek drága büszkesége
 És az egy Istennek örök dicsősége!

Az „otthon“.

Melyik az az asszony, amely nem volna tisztában az *otthon* szó jelentőségével?

Az otthon a mi legszűkebb hazánk! Az angol azt mondja: „Az én házam, az én váram.“

Tehát olyan erősséget ért alatta, melyet megvédelmezni legfőbb feladata a benne élőknek.

Ha az országok várait fegyverrel védelmezik, kell legyen e szűkebb vár védelmére is egy árzenál, hol elrejtve vannak a védő eszközök. Valóban van is!

Ez az árzenál az asszonyok szíve. Szeretnek; türelemnek és bocsánatnak hívják fegyvereit. Ezekkel öröködik otthona békéje felett.

De ne gondolja senki, hogy könnyű feladat az asszonynak minden viharok közposztján kitartani: Ő is csak ember, kit harag, fájdalom, fáradtság, a létért való küzdelem sokszor ellankaszt és hatalmába keríti lelkét egyik vagy másik érzelem. Jaj neki, ha szívében nem a legerősebb fegyver a szeretet! Mert csak ezzel nyerhet csatát.

Hány boldognak indult házaselet tört össze asszonyok macakosságán, büszkeségén.

Életbevágó tanács az, melyet egy fiatal asszony kapott édesapjától, mikor elindult a házaselet ismeretlen világába új otthon alapítani.

Rövid tanács volt, csak ennyi: „Ne menjen le a nap a ti haragotokkal.“

És a fiatal asszony, ha szívében neheztelessel gondolt férjére, ha elhatározta, hogy most igazán haragudni fog, csak feltűnt képzeletében a jó Apa képe, amint könnyes szemekkel néz az ifjú párra és meghatottságtól remegő hangon mondja az útravaló tanácsot: „Ne menjen le a nap a ti haragotokkal“ és egyszerre előnti szívét a megszegyenülés és még akkor is ő nyújtja kezét bocsánatra, ha valóban ő a sértett fél.

És soha sem ment le a nap az ő haragjával.

Mi kell hát egyéb a bocsánathoz, mint a szeretet? A szeretet, mely minden otthon alapja kell legyen s minden asszony védőfegyvere, a sokféle káros befolyás ellen, mely otthona békéjét fenyegeti.

A szeretet az a fegyver, mely fájó sebet sohasem ejt, sőt meggyógyítja a legsajgóbb fájdalmat is.

Ezt a fegyvert tartsátok hát szívetek árzenáljában és használjátok mindig otthonotok védelmére.

Gál Lajosné.

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Jobb Isten közelében.*

Nem! Én nem tudok Isten nélkül élni. Értelmetlen minden és céltalan, ha nincs Isten. De értelmet kap a szenvedésem, hogy ha tudom, hogy valahol vár az Isten. Milyen szép szavak. Ezt a néhány sort egy templomban talált unitárius szószékből olvastam. Egyszerre úgy kezdett ott belül fájni. Miért élnek a világon még olyan emberek is, akik azt mondják, hogy nincsen Isten. Megrohantak az emberek. 14 éves voltam, mikor először hallottam erről valakit beszélni. de akkora meggyőződéssel, hogy én is kezdtem ingadozni, amit azonnal meg is bántam, sírva kértem bocsánatot Istentől. Akkor éjjel álmomban a fellegek közt voltam azzal a hitellessel és előttünk állott egy hatalmas férfi, karddal a kezében s egy csapással eltüntette a hitellességet, nekem meg azt mondta szelíden: ne félj! Azóta sok év telt el, mindig Isten parancsolatai szerint akartam élni, de akaratomon kívül sokszor megszegtem zokat, pedig hitem nem volt kisebb, min tazelőt. Meglátogatott az Úr több búval, mint örömmel, de nem érdemtelenül. S mikor már-már alig bírtam az élet terhét, kezdtem mielőbb az örök nyugalmat, mivelhogy gyöngé voltam ahhoz, hogy szándékosan menjek a halálba, megint szólott az Úr, de nem úgy, mint ezelőtt sok évvel, hanem parancsolólag intett: Minek az a sok panasz, elégedetlenség közöttetek, szenvedtek, de túrni kell. Hát én mennyi hibátokat, hűnötöket elnézem! Igen, van Isten, aki sokat megbocsát. Mi sokszor rosszak vagyunk. Ha haragszik is reám egy kicsit, azért az én szenvedésem is értelmet kap, mert tudom, hogy valahol vár az Isten. Ez vigasztal. Szeretnék elmenni az összes hitetlenekhez, hogy állításaik helytelenségéről meggyőzzem őket, de csak gyöngé nő vagyok s tétlenül kell nézmem, mint szaporodik napról-napra a tévelygők száma. Miért nem szól Isten inkább ezekhez, hogy féljék és szeressék, hogy állandó szeretet és békesség lakozzék a földön? De az Ő bölcsesége határtalan. Ő biztosan jól tudja, mit miért tesz.

Áldott legyen szent neve most és mindörökké!

Bibliás asszony.

* Egyszerű falusi asszonytól kaptuk ez elmélkedő sorokat, közöljük a maga eredetiségében, mert kedves világításba helyezi valóságos érzését,

TEMLOMBAN.

*Mély csend; az emberek Istennel beszélnek a lelkükben,
Ki-ki elhozta az ő keresztjét:
Bűt, bánatot, feledést,
S lerakja az Úr trónja elébe.*

*Megszólalnak az orgona finom sípjai,
Beleszólat a lelkekbe
Az áhitat ünnepi zenéje.
Behullnak a szívekbe az élet nehéz könnyei.*

*Bevalljuk bűneinket, gyarlóságunk utat tör az égbe,
Mebánjuk vétkeinket és megígérjük, hogy megtérünk.
A hit megszólal bennünk, vezekelünk,
Könyörgünk, belesírunk a mába, a végtelenbe.*

*Áldást kérünk, több szeretetet és vigasztalást,
A mindennapi kenyeret,
Soha rosszabbat, végzetet,
Kevesebb kint és megpróbáltatást.*

*Megértjük a prédikáló pap szavát és mindent megígérünk.
Mégkönnyebbülést érzünk, tisztulást,
Hitet, reményt, biztatást;
Aztán ha szétmegyünk, gyarlóságunk újra kezdjük.*

*Templomban vagy ember, Istenhez közel,
S ha innen künt leszel, majd ismét vétkezel?
Cluj-Kolozsvár, 1933.*

DR. IFJ. GSPANN KÁROLY.

KEDVES PÜSPÖK BÁCSI!*

*Az ünneplők seregében
Mi is helyet kérünk,
Virág van a kis kezünkben,
Mi is örvendezünk.*

*Gyermekszívet szeretettel,
Hű ragaszkodással,
Alázatos, boldog hittel,
Szent bizakodással.*

*E látható virágoknál
Drágábbat is hoztunk,
Püspök Atyánk lábainál
Szépen le is rakjuk.*

*Lelki anyánk, az egyházunk
Tanít, nevel szépen.
Lelki Atyánk, Püspök Urunk
Üdvözölve légyen.*

*Óvja Isten drága éltét,
S munkáját megáldja,
Bölcsen kormányozza népét
Egyházunk javára.*

S. J.

* Elmondva Székelyudvarhelyi üdvözlés alkalmával.

Levél szétszortan (szorványokban) élő hittestvéreinkhez.

Szeretnék soraimmal felkeresni titeket, szétszortan élő hittestvéreim, hogy közös munkával tegyük elevenebbé az egymás közötti kapcsolatot. Ez a kapcsolat megvan, hiszen mi egyformán az unitárius egyházhoz tartozunk. De ez a kapcsolat nincsen még úgy kiépítve, hogy mi gyakran találkozunk s közös ügyünk munkálására felbúzduljunk. Lehet, hogy a mi gyarló gondolkodásunkban van a hiba. De ez a hiba nem nagyobb, mint a

szórványokban lakó testvéreink kevés lelkesedése. Mennyire meg kellene változnia ennek a helyzetnek.

Olyanoknak képzellek titeket, mint a szülői háztól messzire eltávozott gyermekeket. És olyanoknak szeretnélek látni titeket, mint a jó gyermekeket. Az öreg szülők éjjel és nappal reátok gondolnak, értetek aggódnak. Imádkoznak értetek. Legfőbb óhajuk a ti boldogságotok. Vágyuk, reményük, sóhajuk felétek száll. Nekik csak az az igazi öröm, ha felőletek jó hírt hallhatnak. Imára kulcsolódik kezük, mikor kezetek írását olvassák. Örömkönny csillog szemükben, mikor olvassák, hogy lelkiekben, anyagiakban előhaladtok. Hogy az idegenben békés, boldog családi fészket raktatok. Veletek sírnak, ha baj, szomorúság, betegség tesz fájdalmassá élteteket.

Mennyi szülői sóhajítás, aggódás jut Istenünkhöz azért, mert a távolba került gyermekeknek nem megy jól a sorsa. És mennyi aggodalom tépi a szülői szíveket azért, mert a távollevő gyermekek nem törődnek szüleikkel, megfélekeznek róluk, nem írnak nekik. Pedig az élet útvesztőiben hej de sokszor elkelne egy szülői tanács, mely a legtisztább, legőszintébb szeretetből fakad. Sokszor jó útra térítené az eltévedetteket, megerősítené a gyengéket egy jó, szelid, szülői szó.

Ti szórványokban élő hiveink azt mondjátok, — és méltán — hogy mi papok és arra hivatottak, nem törődünk kellőleg veletek. Én most megfordítom a tételt — és méltán — és azt mondom, hogy ti sem törődtek kellőleg velünk. Ezt a nagy hibát szeretném javítani szerény levelemmel.

Azt szeretném, ha a mi unitárius egyházunk szórványokban lakó gyermekei mind jó gyermekek lennének. Azt szeretném, ha ők egyenként felkeresnék soraikkal gyakran a szülői házat, a szülőfalut, tanítót, papot, akiktől tanultak. Ha elmondanák nekik örömeiket, elsírnák fájdalmaikat; ha elmondanák szükségüket...

Azt szeretném, hogy minden szórványban lakó hívünk legyen egyházunknak egy-egy felkent apostola, kik közel és távol terjesztik a tiszta hitet, melyet mi vallunk. Híszem, hogy ha mindenfelé lakó hiveink — mint az első apostolok — nagy bátorsággal, öntudatos készültséggel magyaráznák hitelveinket, mi nemcsak élénk, hanem szaporodnánk is.

Kevés alkalommal olvashatunk írásokat, melyek szórványaink hiveitől jönnek hozzánk. Melyekben le legyen írva a munka, melyet végeznek, a szükség, mit szenvednek. Pedig itt is igaz, hogy „néma gyermeknek még az anyja sem érti a szavát“.

Ezekért öntudatosabb, buzgóbb munkára serkentelek titeket bittestvéreim. Itt van ez a lap is, melyet olvastok. Nyitva tartja hasábjait. Várja írásotokat, melyekben velünk összefonódtok jobban, mint eddig; melyekben elmondhatjátok szükségéteket s ezáltal segítséget nyújtotok ahhoz, hogy a mi pásztorlásunk is melegebb, kielégítőbb lehessen.

Mint értetek aggódó szülők várunk hát titeket. Ha személyesen nem jöhettek, küldjetelek levelet, mint az apostolok, mint a jó gyermekek, hadd tudjunk rólatok többet, bizonyosabbat. Azt

akarjuk, hogy ti ne feledkezzetek el rólunk, s ne csak számszerint, de lélek szerint is munkáljátok hitünk ügyét.

Eddig mi szülők beszéltünk. Most szólaljanak meg a gyermekek, hadd ismerjük székségeiteket, kölcsönösen keressük meg a legjobb módózatot, mely által meghittebb lesz egymás közötti viszonyunk, öntudatosabb lesz egyházunk építése.

Ne feledjétek Isten üzenetét, mit szól hozzánk Péter apostol útján: „Ti pedig választottt nemzetség, királyi papság, szent nép vagytok és oly nép, melyet Isten sajátjának tart, hogy annak hatalmas dolgait hirdessétek, aki titeket a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott.“ (I. Péter 2 r. 9 vers.)

Aburdhány, 1933. szept. hó.

Fazakas Béla, unitárius lelkész.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

A tordaköri D. F. E. Választmányához. Szeretett Testvéreim. Én a D. F. E. mai megszervezésében egy magasabb hivatást, épen elhivatást látok. El tudom hinni, hogy nem is emberektől, hanem Istentől indul ki ez a megmozdulás, amely a mi eddigi eltespedt és elhibázott életünknek új irányt, új tartalmat, új lelket, új lelkiiséget akar adni. Hatalmas erőt — épen isteni erőt érzek felénk áramlani, amely arra ösztönöz, hogy szigoruan és keményen mondjam meg, hogy akiket előhívtott és az élre állított, azoknak dolgozniok kell. Dolgozniok kell hittel, önzetlenül, áldozatosan, önmegtagadva, semmi mást nem tekintve, mint az isteni célt. Ugy érzem, hogy mikor ennek az egyesületnek az alelnökségét reám bizta az Isten, a többi vezetőkkel együtt egy lámpást adott a kezembe, amellyel úgy világítsak, hogy az utánam jövők lássák az utat, a Jézus útját, az evangéliumi utat. Hogy ebben a világításban hitet nyerjenek azok, a kiknek nincsen hitük. Ugy érzem, hogy szigorú és felelősségteljes szerepet kaptunk, Isten számon kéri tőlünk sáfarkodásunkat, ép azért nagy szeretettel kérem a választmánynak minden tagját, hogy fejtsük ki minden erőnket az építő, az ujjáépítő munkában, jöjjünk el lelkiismeretesen, minden akadályt leküzdve a választmányi gyűlésekre mindig tervekkel, elgondolásokkal, ahol egymás iránti testvéries jóindulattal cseréljük ki gondolatainkat, elképzeléseinket és ezekből bontakozzanak ki a célkitűzéseink, munka programunk. Én ehhez a lelkes, hittestvéreimet és egyházamat szolgáló önzetlen és felemelő munkához adom kevés tehetségemet és ezt kérem mindannyiuktól. Kiterjedve a nőegyletre, legény- és leány-egyletekre, amelyeknek vezetőit mindig magunk között szeretném látni, akikkel még külön megbeszélnök és megállapítanók munkaprogramunkat, mert ezekben az egyletekben kell elkezdődnie az átalakulásnak. Én a magam programját röviden összefoglalva már itt adom és meghatározom, hogy ez lesz az én munkaterületem. Visszavezetni a mi unitárius életünket a Bibliához, vissza Jézushoz. Elnökünknek torockói megnyitó beszédéből is ezt a szellemet éreztem ki

és ezzel mintha megértettem volna azt is, hogy csak erősen hinni a sikerben, az Isten segítségében és az emberi önzetlen munkában és az eredmény nem maradhat el.

Ebben a munkában igyekezzünk megérteni egymást és mindenkit megérteni, senkinek a nézeteit gunnyal vagy lekicsinyléssel nem kezelni, hanem mindig jóindulattal, szeretettel és türelemmel. Vigyük be már a magunk találkozásaiába azt az evangéliumi szellemet, a melyet terjeszteni akarunk. Találkozásainkat nyissuk meg imával, kérve Istent, hogy nagy és szép munkánkban — meyenben mindenkinek javára akarunk lenni — segítsen meg. Legyen a mi mindenkori találkozásunk egy-egy felemelő istentisztelet, amely a magunk épülésére is szolgáljon. Ennek a gyönyörű célnak a megvalósítására kérem és hívom az én munkatársaimat szeretettel. Tordaaranyos-kör. *Csongvay Dénesné*, alelnök.

Ifjúsági nap Várfalván. Várfalva községében f. évi augusztus 27-én, vasárnap egész napot betöltő programmal, szép lefolyású ifjúsági nap zajlott le, amelyet — az aranyoskői Dávid Ferenc ifjúsági egyletek bevonásával — az ottani Dávid Ferenc ifjúsági egylet rendezett. Az ifjúsági nap reggel 9 órakor a várfalvi templomban megtartott istentisztelettel kezdődött, amelyen — közének és a „Tordai Magyar Dalkör“ férfikarának éneke után — Árkosi Tamás sinfalvi lelkész mondott magasszárnyalású. költői lendületű imát, abban Isten áldását kérve az ifjúsági napra és annak résztvevőire, Aranyosszék népére. Ezután a vendégek, kísérve a lakosság szépszámú tömegétől, a 850 méter magas, ideálisan szép fekvésű, egy klimatikus üdülőhelynek vagy tudószanatórium létesítésére predesztinált „Fütyer“ laposára indult. A „Fütyer“ programjának első része egy erdei istentisztelet volt, amely Isten szabad ege alatt, egy zöld galyakból rögtönzött szószékkal, az árnyas fák által alkotott gyönyörű kertben, mindenkire felemelő hatást tett. Ez istentiszteleten imát Pethő István hitoktató lelkész, egyházi beszédet pedig Biró István bágyoni lelkész mondott. Istentisztelet után kezdetét vette a jóízű falatozás. Ennek bevégeztével ki-ki sétára indult a szép helyen, amelyről gyönyörű kilátás nyílik a tordamegyei havasokra és Aranyosszékre. majd pedig — a várfalvi cigányzenekar hangjaira — megkezdődött a tánc. Közben — Balázs Ferenc mészköi lelkész vezetése mellett — értekezlet is folyt le, amelyen több falusi probléma került megvitatásra. Este fél 7 órakor a „Fütyer“-nek búcsút mondott a társaság és a faluba vonult be, ahol este 9 órakor — Pataki András várfalvi lelkész tágas udvarán — a műsoros estély vette kezdetét. A műsor keretében a közönség kapott a „Tordai Magyar Dalkör“ férfi- és vegyeskarától hat pompásan előadott énekszámot; két szavalatot, amelyet — nagyszerű átérzéssel, kitűnő előadói képességgel — Gál Juliska magyarsárosi tanítónő és Gombási János aranyosrákosi lelkész adtak elő; egy komoly tartalmú, a mai kisebbségi fiatalság szomorú helyzetével foglalkozó, sok időszerű figyelmeztetést, útmutatást magában foglaló előadást dr. Gál Miklós országgyűlési képviselőtől és egy humoros, a közönséget állandó derűtségben

tartott rimes előadást „Hajdani ifjúságom“ c. alatt Pálfi Márton főgimn. tanártól, amely számokat — jóízű humorral — maga a vendéglátó gazda: Pataki András lelkész konferált be. A közönség az élvezetért lelkes tapsban fejezte ki háláját. Műsor után a társaság két részre oszlott. Az egyik rész: a várfalviak a papilak udvarán maradtak, míg a másik rész: a vendégek, a kántori lakba vonult. Mindkét helyen aztán kezdetét vette a tánc, amely a legjobb hangulatban a reggeli órákig tartott. Az ifjúsági nap megrendezésének főérdeme Pataki András várfalvi lelkészé, akit illeszen mindazok részéről, akik e szép napon jelen lehettek. igaz elismerés, köszönet és hála. De köszönetet érdemel Várfalva egész magyar lakossága is, amely igaz örömmel, lelkesedéssel volt e szép nap megrendezésénél szeretett lelkészének segítségére. A várfalvi ifjúsági nap jövedelme egy Várfalván létesítendő „Kulturház“ céljait volt hivatva szolgálni. Segítse Isten a várfalviakat, hogy gyönyörű tervüket a jövő évig, vagyis a legközelebbi ifjúsági napig megvalósíthassák. Hisszük, hogy a Kulturház egy olyan fáradhatatlan, lelkes ember irányítása mellett, mint aminő Pataki András lelkész, ennyi idő múlva fel is épül. *h. e.*

A brassói egyházközségből. A brassói egyházközség építkezése kissé halasztást szenved. Ennek legfőbb oka az, hogy a nagy kérdés megoldásához a pénzügyi feltételeket még nem sikerült megtalálni. De késlelteti az ügyet az is, hogy a város az elkészített és bemutatott terveken kisebb átalakításokat kívánt, melyeket a tervező mérnök most eszközöl. Az egyházközség házának a megvételére sem jelentkezett vevő még megfelelő árban. A lakásrésznek saját költségükön való felépítése iránt többen érdeklődnek, azonban a tárgyalás még nem haladt előre annyira, hogy megegyezés jöhetett volna létre. Amennyiben az ilyen irányú tárgyalás sikertelen maradna, az építkezéshez szükséges nagyobb törlesztés kölcsön felvételére is lépéseket tett az egyházközség. Mindezek azonban sokáig nem hátráltathatják az építkezés ügyét, mert a helyzet odaérett, hogy a brassói unitárius otthont legalább erőnk arányában mielőbb meg kell teremteni. Örömmel s az ügy iránti lelkesedés és hitbuzgóság nemes példaadásaként jegyezzük fel e helyen is Tóth Ferenc brassói pékmester kebli tanácsos afia és ref. vallású nej áldozatkészségét, kik a már nyugtázott 6000 lej készpénz adomány mellett 50.000 lej kamatmentes kölcsönt ajánlottak fel az építkezés céljára. Kovács Kálmán kolozsvári unitárius főgimn. tanár pedig e lap mult számában közölt szükségletnek a felosztását olvasva, mint első jelentkezett 500 lej adományának bejelentésével, mellyel mint nem brassói lakos az építkezést előmozdítani óhajtja. Tisztelettel s a brassói egyházközség iránti nemesebb érdeklődés tudatában kérjük erdélyi unitárius egyházunk minden tagját, hogy akár számottevő kegyes adományával, akár kamatmentes vagy olcsó kamat melletti felesleges pénzének kölcsönadásával jöjjön a mi szent ügyünk segítségére. A közelebbi napokban szept. hó 18-ig templomépítésünk előmozdítására a következő összegek folytak be. (II. folytatás):

Egyházközségektől: Oklándi egyházközség 195, Ravai egyházközség 150 lej.

Társaságtól: Brassói bolonyai szomszedság 1000 lej.

A hvektől a megajánlt összegek törlesztésére: Szász János telef. felv. 1000 lej (500+500), Pataki János 450 (200+250.) Dobra Jánosné 210, Dr. Taglicht Sámuel 150. Tellmann Béla, Szabó Sándor cfr Alsótömös, Szabó Sándor téglagyár, Dunay Karolina Türcs 100—100 lej.

Midőn fenti kegyes adományokért leghálásabb köszönetünket kifejezzük, minthogy a brassói egyházközség kiépítése egyetemes unitárius érdek is, ismételten kérünk mindenkit, hogy tehetsége szerint ügyünket segíteni sziveskedjék. Helyreigazstásképen jelezni kívánjuk, hogy e lap mult számában a nyugtázásban a 151. lapon alulról a 3. sorban Barcza helyett Bence és ugyanott alulról a 9. sorban Csengeri helyett Csongvay olvasandó. Kovács Lajos lelkész. Fazakas József gondnok.

Iskolai kirándulás. Székelykereszturi főgimnáziumunk 16 növendéke Boros Jenő tanár vezetésével augusztus 29. és 30. napjain tanulmányi kiránduláson vett részt. Erdély néhány természeti szépségét s az itt folyó emberi munka szép eredményeit tekintették meg. Az autóbusszal utazó társaság első napi útiránya és megállóhelyei ezek voltak: Székelyudvarhely, Homorodfürdő, Csikszereda és Somlyó, Tusnádfürdő, Bikszád és Szentannató. A kiránduló csoport este Árkosra érkezett. ahol Végh Béni esperes és unitárius székely atyánkfiai szives vendégszeretettel fogadták éjjeli szállásra. Másnap reggel láthatták Árkos gyönyörű ősi templomát, mintaszerű unitárius elemi iskoláját és szövetkezeti épületét. A délelőtt folyamán megtekintették a sepsiszentgyörgyi ipari és mezőgazdasági kiállítást, továbbá a Székely Nemzeti Múzeumot. Délben leutaztak Brassóba. Itt a városban tett séta után Kovács Lajos lelkész afia előkészítése révén a csoport megtekintette az új repülőgyárat. Este az ifjúság vidám éneklése mellett utazott haza a társaság Földváron és Szászkézden át Székelykereszturra. A kirándulókat elkísérte ez utjukon az ifjúságnak két lelkes barátja. dr. Elekes Domokos f. ü. gondnok és Ütő Lajos lelkész.

Unitárius főgimnázium megnyitó ünnepe szept. 15-én volt. Az ifjúság „*Erős várunk*“ kezdetű ének után Vári Albert vallás tanár tartott búzgó Istenhez emelő segítségül hívó imát. Dr. Ferencz József okl. felügyelő gondnok köszöntötte az ifjúságot s figyelmeztette a kollégium kapujának homlokzatán levő „*Musis et virtutibus*“ ősi jelszónak betartására. Gálffy Zsigmond koll. igazgató az elnökség jóakarátát kérve, üdvözölte a tanári kart, ennek 2 új tagját Lőrinczy Zoltán és László Tihamér tanárokat. A tanuló ifjúságot pedig figyelmeztette, hogy 365 éves mult van ez intézet mögött, ennek vannak megszentelt és tiszteletet követelő emlékei és parancsai, melyet a mai ifjúság is tiszteletben kell tartson és kövessen. Főtisztelendő püspök úr mint Atya szeretettel öleli keblére az egész ifjúságot kicsinytől-nagyig s biztatta őket, hogy az elhagyott szülői hajlék helyett itt második otthont és szülőket találjanak. Atyai áldását adja az ifjúságra és a jó Isten megszentelő

segedelmét munkájukra. A főgimn. tanulók száma 177, ebből unitárius 120; az elemi iskolában 67, ebből unitárius 38.

Egyházi Főtanács. Szeptember 21. és 22. napjain tartott E. K. Tanácsi ülés úgy határozott, hogy folyó évben Főtanácsi gyűlés tartassék november végén vagy december elején. A pontos időpont kitűzését az E. K. Tanács októberi ülésére halasztotta. Papszentelés nem lesz, ez a legközelebb tartandó zsinati főtanácsra marad.

Pályázati hirdetés. Az Unitárius Egyetemes Lelkészkör, Meltóságos és Főtisztelendő dr. Boros György unitárius püspök úr adományából a következő pályázatot tüzi ki: *Utmutató* irandó *Hitünk és hűveink védelme* érdekében. Határidő 1934. május 1. Az Utmutató, lelkészek részére irandó egyházvédelmi és missziói céllal a kívülről jövő támadásokkal szemben. Pályadíj 1000 lej. A pályamunkák géppel vagy idegen kézírással jelíges levéllel adandók be a püspöki hivatalhoz. A dolgozatok a bírálattal együtt az 1934. évi lelkészköri közgyűlés elé terjesztetnek megvitatás és végleges megállapítás végett. Székelykeresztur. 1933. augusztus 9—10. *Csifó Salamon*, lelk. köri elnök. *Fekete Lajos*, lelk. köri jegyző.

Az unitárius ragaszkodás és hithűségnek megható szép példáját láttuk most az őszi hálaadás ünnepe alkalmával kolozsvári egyházközségünkben. 20—30 km. távolságra eső Szentlászló, Gyalu és Magyarlóna községekben élő 5 család Balogh Árpádné, Szenkovits Endréné, Balogh Gyuláné, Szenkovits Béláné. Szilágyi Béláné bejöttek a hálaadó istentiszteletre. Istentisztelet végeztével Ürmösi Károlyné esperesné hívására bejöttek a papi lakásba s elmondották, hogy milyen értékes és jóleső nap ez életükben, midőn hitük szerinti unitárius templomban imádkozhatnak és úrvacsorával élhetnek. Hűségesen őrzik és tartják ősi vallásukat. Előfizettek mindenik az Unitárius Közlönyre, hogy a kapcsolatuk meg legyen szeretett vallásukkal. Örömmel köszöntjük kedves testvéreinket és lelkipásztori gondunk ki fog terjedni reájuk.

A követendő példa. Kovács Lajos brassói lelkész afia. az ő ismert. búzgó lelkészi tevékenységének újabb bizonyosságát adta azért, hogy a templomépítés nehéz és fárasztó munkái közt mintegy 60 új előfizetőt gyűjtött az Unitárius Közlöny részére. Elismerés és köszönet az új előfizető unitárius testvéreinknek is, kik a templomért hozandó lelkes áldozat mellett az Unitárius Közlönyre is juttattak filléreikből. Csak így épülhet az unitárius összetartás.

A Székelykereszturon tartott női gazdasági és háztartási tanfolyamon részt vett 59 hallgató közül 32 unitárius, 17 református, 5 r. kath., 3 ág. ev. és 2 izr. vallású volt. Vidék szerint 25 székelykereszturi, 14 Udvarhelymegyei; 20 más megyebeli. Az általános érdeklődésre és hasznosságra való tekintettel a tanfolyam rendezése a jövő nyár folyamán is tervbe van véve.

Nyugalmozások. E. K. T. szeptember 22-én tartott ülésében Kádár Lajos abásfalvi lelkésznek 44 szolgálati évvel és Utó Béla alsórákosi lelkésznek 46 szolgálati évvel nyugdíjba bocsátását — hűséges szolgálatuk elismerése mellett — 1934 január 1-vel kezdődőleg kimondotta.

UNITÁRIUS NAPTÁR. 1934. évi Unitárius Naptárunk 1. évi november 1-ső napjaiban gazdag tartalommal meg fog jelenni. Szorványban, szélszorítan élő unitárius hűveink is vegyék tudomásul s egy lev. lapon fegyék meg rendelésüket.

Péterffy Gyula képesített zenetanárt óraadói-tanári minőségben a székelykereszturi főgimnáziumnál alkalmazta és a képezdei unitárius növendékek orgonatanításával is megbízta.

Gálfalvi Samu kereszturi főgimn. derék és agilis igazgatója E. K. Tanácsnak bejelentette, ezen állásáról való lemondását s betegség okán, mint tanár, 10 hónapi szabadságot kért. E. K. Tanács, mérlegelve a körülményeket, az igazgatói lemondást tudomásul vette s előterjesztést tesz az Egyházi Főtanácsnak az igazgatói állás betöltésére. Addig is Szentmártoni Kálmán tanár afiát. bizta meg az igazgatói teendők végzésével.

Régeni Áron „Szív és lélek“ című I—II-ik el. o. hittani vezér- és tankönyvének az árát E. K. Tanács 50 leiben állapította meg és felhívja lelkész és tanító afiait a könyv megrendelésére.

Uj teológiai h. tanár. Az E. K. Tanács Vári Albert kollégiumi vallástanárt, ki eddig is kapcsolatban volt a teol. akadémiával, az 1933—34. tanévre h. teol. tanárnak választotta és a teol. igazgatóság javaslatára részére a gyakorlati teol. szakcsoport tárgyait előadását osztotta ki.

Halálozás.

Mély részvétellel és lelki fájdalommal értesültünk *Szolga Lilikének* Székelykeresztúron, 1933. szeptember 13-án történt haláláról. A megboldogult Dr. Solzga Ferencz tanár és neje kedves, szeretetreméltó leánya volt, ki a beteg édesanyját egy évtizeden keresztül hűségesen ápolta, a gondterhes édesapát vigasztalta, testvéreit gondozta. Minden drága, sok jó cselekedete tudva van a mi mennyei Atyánknál, lelke üdvössége javára! Az érte búsulók és bánkodók hozzá fordulnak vigasztalásért. Könyörgünk, a mi jó Istenünk adja meg számukra.

Házassági hírek

1. Gyarmathy Árpád banktisztviselő és Demény Ida szept. 2-án.
2. Dr. Mikó Imre ny. törv. bíró és Bartalis Irén szept. 7-én.
3. Máthé Dénes börgy. tisztv. és Egyed Vilma szept. 10-én.
4. Végh Mihály hom.-ujfalvi lelkész és Ullmann Erzsébet szeptember 10-én házasságot kötöttek.

Kívánjuk Isten áldását mindenik házassági frigyre, legyenek megelégedettek és kitartók a szeretetben, hűvek Isten félelmében.

Minden kézirat Urmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre nem egyleti tagoknak 36 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, kapják a lapot, a Dávid Ferencz Egylet rendes tagjainak tekintetnek, s egyleti jogaikat gyakorolhatják, Örökös alapítódíj 1000 L. Magyarországi előfizetés 90 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénzt-roshoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 18890

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRB

KIADJA A DÁVID FERENC EGYELET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Dávid Ferenc.

November a halottak emlékezetével kezdődik. A nagy halottakra való emlékezettel s ezek között áldó és hálás kegyelettel gondolnunk mi unitáriusok minden év november 15-én vallásalapítónk halálára. Gondolatunk elszáll magas Déva vára börtönébe, hol az egy igaz Isten egyedülvaló imádása eszméjéért vértanu halált halt, híven követve ebben is a názáreti Jézust, kitől megtanulta: „Nincs több Isten, hanem csak egy“. De nemcsak megtanulta, hanem mint a Jézus Krisztusnak hűséges tanítványa, Istenországának apostola nyomdokain követte a Mestert.

Nagyságát — századokon át visszatükröző fényének ragyogását az teszi értékké, követésre méltóvá, hogy nemcsak hirdette, írta a felismert hitigazságokat, hanem Jézusi lélekkel élte és gyakorolta. Hőse volt a hitszabadság fennkölt eszméjének, de alázatos hívője és vallója a lélek benső nemes érzelmei követése megnyilvánulásainak. Ebben is nagy, ebben is követésre méltó volt. 345 év távlatából emlékezzünk így reá. Újítsuk fel templomainkban, híveink, ifjúságunk, gyermekeink körében emlékezetét:

„Ne szűnjék meg dal és ének
E nagy férfi emlékének“.

Vári Albert ur LOCO
Str Al Vlahtuța 6

i. j.

Köszöntöm az olvasót.

Több, mint egy évi távollét után ismét kezemben érzem a szerkesztői tollat s azon gondolkozom, mit írjak és hogyan írjam, hogy az Unitárius Közlöny minden olvasója megérezze a szívnek azt a melegét, amellyel köszönteni kívánom. Egy év hosszú idő, sok minden történik leforgása alatt, jó is, rossz is, — nálunk is, külföldön is. Hiszen az élet nem álló víz, hanem rohanó ár s a történelem lapjait az idő száguldó szekerének keréknyomai töltik meg eseménydús, emlékezetes sorokkal. Minden változik, az ember is s legfőképpen a világ. Csak egy marad változatlan, tegnap és ma és mindörökké ugyanaz, a mindenható Isten. Ő rendeli, hogy az ő változatlan igazságát hirdessük ennek a változó világnak. Ő akarja, hogy annak az örökkévaló igazságnak iskolát és templomot építsünk itt a földön, hogy a hétköznapok porában vergődő lelkeink megtanulhassák és megszentelhessék ezt az igazságot. Ez a szerény kis közlöny sohasem akart mást, mint hogy Isten rendelésének a maga igénytelen és gyarló eszközeivel eleget tenni próbáljon. Amit a szerkesztő és a belső munkatársak életük lefolyt ideje és szerény tehetségük felhasználása révén megtanulhattak, megtapasztalhattak ebből az isteni igazságból, azt őszinte szívvel és osztozni-vágyó jószándékkal bocsátják az olvasók elé a lap hasábjain. Hisszük, hogy azzal a szeretettel fogják olvasóink tovább is pártolni Közlönyünket, amely szeretet több mint négy évtizeden át a legelterjedtebb unitárius lappá tette azt.

A szerkesztő a maga részéről is kéri az olvasókat, tekintsek magukat a Közlöny felkért munkatársainak. A jövő számtól beindítandó rovatok meg fogják mutatni az utat, amelyen a lap és az olvasók együtt munkálkodhatnak közös célunk megvalósítása végett. E rovatoktól eltekintve is azonban, érezze magát minden olvasó munkatársnak és levelezőnek s ha bármiféle kérdés, nehézség, vagy a mai élet kapcsán előállott probléma nyugtalanítja lelkét, forduljon bizalommal lapunk szerkesztőségéhez, ahol minden tőlünk telhetőt el fogunk követni, hogy egyházi és szellemi életünk jelességeinek tanácsát kikérve, feleletet adjunk.

Közös munkánkra Istennek áldását kérve, unitárius testvéri szeretettel köszöntöm az olvasót.

Szent-Iványi Sándor,
szerkesztő.

BIRKOZIK AZ EMBER...

*A hangyának tenger a patak
S ha partjához ér,
Látása megtörik
A víznek messzi tükörén.
S ha tengerparthoz ér,
Ott is csak patakra lel
S nem is sejtí,
Milyen végtelen a tenger.*

*Van úgy sokszor az ember:
Birkozik a nagy végtelennel,
Pedig látása már ott elakad,
Ahol átvágja útját egy patak.*

Fekete Lajos.

EGYIKÜNK ELÉBB.

*Egyikünk elébb, másikunk később
Érik aratásra,
Ahogyan átvonult felettünk a pászma
S megverte a jég
Kalászbba induló buzafejünk.*

*A lányok közül is egyiket hamarább
Kérik fel a táncra
A haszonleső bálfiúk.
S míg az egyiknek minden bók kijut:
Várni kell a másnak.*

*És ki tudná végét előre jósolni,
Úgy az udvarlásnak, mint az aratásnak.*

*Van őszi vetés is, amelyik télen
Fagyokat állott ki a föld alatt
S mégis megmaradt.
És jobban szereti ezt a gazda,
Mert erősebben indul a tavaszba
S éjjeli fagyoknak jobban ellendáll.*

*Oh, az emberi lelkekbe is vajjon ki lát?
Ki tudná hát megmondani jövendőnk titkát?!*

Fekete Lajos.

Egyháztársadalmi akció az Egyház anyagi újjáépítésére.

Unitárius Testvéreink!

Szólni akarunk tihozzátok. Értesíteni óhajtunk, hogy Egyházunk anyagi újjáépítése céljából egyháztársadalmi akciót indítunk meg. Egy hármass bizottságban alakultunk meg és mint ilyen bizottság fogjuk végezni az ezen egyháztársadalmi akció irányításai működése körül felmerülő mindennemű munkát. Fogjuk, ha unitárius testvéreink, az Egyház anyagi újjáépítésére irányuló emez egyháztársadalmi akciót, a maguk részéről is el fogják ismerni és melléje egy táborba fognak sorakozni. Erre pedig most, e helyről is, ünnepélyesen felhívjuk minden unitárius testvérünket. Mi a munkát már megkezdjük és az egyelőre egy nagy megkérdezés, amelyet unitárius testvéreinkhez intézünk.

Mielőtt megmondanók, hogy mit tettünk már és mi az amit kérdezőnk, mondjuk meg, hogy miben áll ennek az egyháztársadalmi akciónak a lényege. Bizonyára többen olvastuk az Unitárius Közlöny 1932 októberi számában megjelent „Gondolatok az Egyház újjáépítésére“ című cikket, amelyet Solymosi István egyházközségi gondnok fia írt. Az ebben a cikkben kifejtett tervezet, némileg módosított formában, a tervezete egyháztársadalmi akciónak, amelyet megvalósítani akarunk. A tervezet röviden így szól:

Minden konfirmált egyháztárg tag havonként egy Leit fizet az újjáépítő alapba. Kivételek: a szerényebb anyagi körülmények között élő családok konfirmált tagjai, ha külön-külön nem képesek fizetni havonként egy Leit, akkor együtt fizetik meg ezt az összeget, ami személyenként 50, 30, 25 stb. banit jelent; a cél azonban az lévén, hogy minden hónapban annyi egy Lei gyűljön be, mint ahány konfirmált egyháztárg van, ezért azok, akik Isten kegyelméből jobb sorsot nyertek az élettől, kéretnek, hogy havonkénti 2, 3, 4 Leit ajánljanak meg, a maximum azonban, amit a tervezet okszerűsége megkíván, 5 Lei. Kétségtelen, hogy afiai között vannak olyanok, akiknek ez az 5, 4, 3, 2 Lei nem jelent nagyobb áldozatot másoknak az 1 Leinél. Ilyen megoldás mellett tehát úgy számítjuk, hogy minden konfirmált tag minden hónapban egy Leit fizet az újjáépítő alapba. Azonban nemcsak konfirmált afiai kéretnek, hogy az Egyház oltárára eme csekély megterhelést jelentő áldozatukat meghozzák, hanem az Egyházközségek és minden unitárius egyesületünk, valamint minden alkalomszerű jövedelmet beinkasszáló összegjöveteleink is. És ezekre nézve is csak 5 Lei az a minimális áldozat, amelyet, amelyet e terv megkíván.

Az így begyűlő évi összeg (több mint egy fél millió L.), minden esztendőben biztos jövedelmet nyújtó épületekbe fektetendő be, melyeknek a jövedelme csatolandó a gyűjtés útján befolyó összeghez. A tervezet ebben a formájában 25 évre szól.

25 év múlva azonban automatikusan meghosszabbodik még 25 esztendővel, de akkor már a befektetett összegek jövedelme legalább is részben felhasználható egyházi közszükségleti célokra. Az első ciklusban a befektetett összegek jövedelmét felhasználni csak végszükségben egyetemes egyházi határozattal lehet. Minden pénz az egyházi központi pénztárban kezeltetik.

Ezeket az egy Leiket csak az fizeti, aki önként megajánlja. És ez a megajánlás csak addig bír az illetőre nézve erkölcsileg kötelező erővel, amíg azt vissza nem vonja.

A cél: az Egyház olyan anyagi megalapozása, újjáépítése, hogy az Egyház anyagi létének feltételei biztosítva legyenek és ezen az alapon az Egyház nyugodtan, nehézségek nélkül tudja a maga nagy feladatú vallási és kulturális tevékenységét kifejteni. Nyilvánvaló tehát, hogy amit az Egyház híveitől anyagiakban kap, azt kamatos kamataival együtt mind visszadja a híveinek szellemiekben, lelkiekben, sőt minthogy a szellemiek a lelkiek anyagi jólétünk kialakulásának is legelső sorban feltételei azt kell mondanunk, hogy még anyagiakban is a hívek javára fog szolgálni. De hiszen ez természetes, mert az Egyház nem önmagáért van, hanem a híveiért. És aki az Egyháznak áldoz, az önmagának áldoz. Aki az Egyháznak ad néhány garast, az azt a néhány garast szellemi, lelki értékekkel változtatja át, amelyek mind visszasugárzanak rá és az ő lelkét gazdagítják. A cél tehát a legvégső megfogalmazásban mi magunk vagyunk az Egyház hívei, olyan értelemben, miszerint elérjük azt, hogy Egyházunk keretén belül minél teljesebb legyen a lehetőség arra, hogy minél tökéletesebb mértékben válhassunk Isten gyermekeivé.

Unitárius testvéreink! ez az a cél és terv, amelynek a megvalósítására ez a hármas bizottság vállalkozott. Azaz, a hármas bizottság vállalkozott arra, hogy ennek a célnak és tervnek a megvalósítása körül felmerülő minden adminisztrációs munkát végezzen és egyháztársadalmi akció formájában a kivített megszervezve, de nyilvánvaló, hogy a tervnek a megvalósulása nem a bizottságon mulik, hanem az Egyház híveinek a buzgóságán.

Mi a munkát már megkezdtük. Minden Egyházközség lelkészének elküldtük a tervezetet és felkértük, hogy az abban foglalt minta szerint a megajánlási íveket juttassa Egyházközsége konfirmált tagjaihoz, hogy kiki megtehesse megajánlását. Ebben áll a mi nagy megkérdezésünk: Egyházunk egyeteme hozzájárul-e, azaz akarja-e e terv megvalósítását. Ezeket a megajánlási íveket e hónap (November) 10-ig kézhez várjuk. Csak ezeknek a megajánlási íveknek az alapján nyilatkoztathatjuk ki, hogy az Egyház egyeteme egy szívvel lélekkel kész az Egyház újjáépítésére. És csak ezután kezdhetjük el a tulajdonképpeni építő munkát. Reméljük, hogy az Egyház egyetemének a megnyilatkozása egyhangú igen fog lenni. Hiszen senki sem indokolhatná e munkából való kimaradását, ha csak

teljes nemtörődömséggel nem. Hiszen egy Leit egy hónapban még a koldus is meg tud adni. És ime, e tervezet, ha mégis az 1 Lei is nehézséget okozna, az 50, 30, 25 banit is ugyanolyan lélekkel veszi, mint a többet, hiszen ez is hozzájárulás, ez is áldozat és éppen olyan értékes, mint a többi, ha szív szerint jön. Az az áldozat, amelyet ez a tervezet kitől-kitől megkíván, senkinek sem fogja észrevehetően súlyosbítani a keresztjét. És ha súlyosbítaná is, ezt az áldozatot, mi úgy hisszük, akkor is érdemes lesz meghozni az Isten dicsőségéért, a szellemi, lelki, eszmei világért, az Egyházért, istenfiúságunkért. Mi most várjuk a választ és bizonyos remegő tudattal várjuk, mert tudjuk, hogy ez a válasz sorsdöntő lesz. Hiszen nem arról van szó, hogy vajjon a koldusoknál is koldusobbak vagyunk-e. Hanem arról van szó, hogy vajjon élhetünk-e még, vagy meghaltunk már; hogy vajjon az időknek mérgezett nyilai nem bódítottak-e el annyira, hogy már meg sem halljuk a kiáltó, az életre, törekvésre hívó szót; hogy vajjon lángol-e bennünk a vallásosság megelevenítő erővel igazán, avagy már inkább csak az árnyéka lakozik bennünk; hogy vajjon van-e bennünk erő a saját lábunkra állni, avagy unitárius hitünk meglankadott-e már; hogy vajjon ér-e nekünk a hitünk, a vallásunk, a szent örökségünk, az Egyházunk annyit, hogy, ime! egy Leit áldozunk érte? De mi a szinte kétségbeejtő körülmények ellenére is hisszük, hogy még akik a legnagyobb fásultságban, bódulatban is volnának, azok is életre kelnek és egyházunk egyeteme egy szívvel lélekkel fog megnyilatkozni a magára maradt, az idők által kifosztott Egyház újjáépítése mellett.

Ebben a reményben, ez alkalommal is kérjük unitárius hiveinket, hogy a november hó 19-én minden Egyházközségben megrendezendő Dávid Ferenc emlék- és egyház-újjáépítési ünnepélyen mindnyájan teljes ünnepi köntösben öltözött lélekkel vegyenek részt és lelkesedjenek a nagy, szent dolgokért. Ez a nap legyen az újjáépítő munkának az ünnepies megkezdése. Hozzuk meg mindnyájan a magunk áldozatát ezen a napon, azzal a szent céllal, hogy az újjáépítő munkának letegyük az alapját. Különben ezeken az ünnepélyeken, az ünnepélyek programja keretében, minden Egyházközség híveihez, levélben is szólani fogunk.

Most még csak annyit hogy 1068—1933. sz. alatt E. K. T. is jóváhagyta ez egyháztársadalmi akció megindítását és hármass bizottságot személyi összetételében (névszerint: Solymosi István erzsébetvárosi egyházközségi gondnok, Guman Jenőné medgyesi egyházközségi főgondnok és Rostás Dénes erzsébetvárosi h. lelkész) hivatalosan elismerte.

Örökkévaló egy Istenünknek legyen dicsőség, közénk szálljon a remény, béke és egyetértés.

Bárhol lakó unitárius testvéreinket üdvözljük.

Erzsébetváros, 1933. okt. 22-én.

Hármass Bizottság.

I.

AZ ÁRVA.

Szép volt. Szép ünnepély anyák-napja
Mester-kéztől sirt az orgona:
Remegett a hivek énekétől,
A szeretet, béke-otthona.

S a magassan szárnyaló szent-ima
Mélybe szállott, a szívekbe furt
Virágokra, mint nyári permeteg,
A könnyeknek harmat-cseppje hullt.

Majd felállott orgona síp gyanánt
És zengett a gyermek dalárda:
Hol titokzatos mély fájdalomával
Zokogott egy árva leányka.

S míg költők ihletett anyák versét
Műértően sokan szavalák.
A szent helyet mint izzó láncszemet
Könnyekkel hegeszték az anyák.

Majd dicshimnusz zengett a szent beszéd:
És hívta a jövő hadát,
Szeretet virágcsokrát hozzátok
Dicsőítve az édesanyát.

És a padsorok utcáján végig
Indult a had: s a sok kicsi kézben
Minden gyermek az édesanyjának
Virágcsokrát vitte szépen.

Köztük vitte az anyátlan árva:
S a padsorok előtt megállott,
Céltalan keze, kutat, hiába
„Jaj, kinek adjam a virágot?“ ...

Első sorban tanító neje ült,
Könnyező bánatát az látja:
A virágcsokrát neki adja át,
Keserves sírással az árva.

Tanítóné részvét-fájdalomtól,
Megérti az árva szív harcát;
Árvától kapott virágcsokorba
Temeti zokogva az arcát,

*És a mikor egyszerre lobban föl
Villanyjénye a vak sötétből
Egyszerre ragyogott a könnycsepp fel
Sok szerető ember szeméből.*

*S e könnyekért felsírt az orgona
Az Isten dala, szelíd szárnyon
Zugta: hol szerető szívek laknak,
Ott nincsen árva e világon.*

II.

ANDRÁS ALBERTNÉNEK.

*Te láttad az árvát úgy-e?
A búskeservet érted;
Te zokogtál egy árváért
Én könnyeztelek téged.*

*Igy előttem szépnek,
Nemesnek maradtál,
Amikor egy árváért
Szívedből,*

Könnyezettél, zokogtál.

Izsák Domokos.

A Keresztúrköri D. F. Egylet munkatervének népművészeti része.

Az unitárius székelység őseiről hátramaradt emlékei, az ősök lelki életének anyagba öntött valóságai, olyan külsőségek, amelyek sajátos, általános és kizárólagos mivoltuk következtében alkalmasak voltak a múltban és alkalmasak lesznek a jövőben is az együvé tartozás és a székelység anyagi létének ápolására.

Mínthogy a népművészet egy nép lelkének kielégülésére szánt anyagi termék vagy szellemi átélésforma és mínthogy a székelység a magyarság néprésze, amelyet eredete, történelme, küzdelmei, földje és éghajlata termelt egységessé: népművészete annyira fontos nemzeti érték, hogy mint olyan, föltétlenül gondozást, védelmet és felújítást kíván. Ennélfogva megmentendők I. az emlékek, II. a formakincs, III. védekezni kell az eltulajdonítás ellen.

A népművészek alkotó lángeszük hevével nemcsak diszebbé tették környezetük és eszközeik minden darabját, hanem célszerűbbé, használhatóbbá, tökéletesebbé is tették azokat. A szépet szerető nép kevés változtatással megvalósította azokat.

Innen eredt az egységes szerkezetű, de változatos kiképzésű népművészet.

A vasútak létesítésével a nagyravágyó iparmágnások elterjesztették a nép között a gyári ipar olcsó termékeit s a kritikátlan nép kezéből kiszívták az anyagi erőt, lelkéből az örökölt formák szeretetét s szelleméből az ízlést. Győzött az olcsó, sivár tömegcikk. A székelység sajnós levetette ősi ruhájának nagy részét s megbontotta az összetartozás érzetét. Az olcsó tömegcikk megrontotta ízlését és végül művészeti kísérleteit megfertőzte idegen nemzeti díszítőelemekkel, kifejezésekkel, és teljesen új és idegen, sőt célszerűtlen használati tárgyakal szorította ki az ősműveltség termékeit.

Az erkölcsi romlás mellett a művészi hagyományok mellőzése még anyagi romlást is okozott, mert a saját termelésű ruházatnak importált anyagával való helyettesítése a házi-ipar értékének 150 százalékos ráfizetését eredményezte s az igények felfokozása mellett az erkölcsi életben is sötét foltokat ejtett. Az általános elszegényedésen, az ízlés és erkölcs súlyyedésén változtat a D. F. Egylet, ha munkaprogramjába veszi a népművészet felkarolását, a népipar pártolását s ennek a célnak elérése a népművészeti emlékek gyűjtését és minden egyházközségi fiók együletben lehetővé teszik azoknak megőrzését. Az emlékek 11 csoportja:

- I. Népköltészet,
- II. Népdalok,
- III. Épületek,
- IV. Eszközök,
- V. Butorok és berendezési tárgyak.
- VI. Játékok,
- VII. Ruhák,
- VIII. Szőttemények,
- IX. Edények,
- X. Táncok,
- XI. Rovásírás.

Szükséges egy helyiség és egy szekrény. A gyűjtemény hetenként legalább egyszer megtekinthető és tanulmányozható.

II.-ik Teendő a formák tanulmányozása, az eredeti székely formák kiválogatása, az idegen nemzeti hatásoktól való megtisztítása és ezeknek a díszítő elemeknek, valamint használati eszközöknek lajtsromozása azzal a céllal, hogy egy újabb nemzedék előtt példát mutassanak, az újabb kor követelte eszközök és környezet kialakításához elemeket szolgáltatassanak, régebbi tárgyaink, szokásaink ismét használatba vételéhez kedvet és mintát adjanak. Mulhatatlanul szükséges, hogy azt a nemzetáruulásnak minősíthető nemtörődést, amellyel ősi viseletünket eldobtuk, azzal a vezekléssel tesszük jóvá, hogy minden D. F. E. és más ünnepélyen a székely nemzeti viseletben jelenünk meg s ezzel bizonyítjuk a székely nemzethez való tartozásunkat.

zandóságunkat. Ugyanilyen módon népszerűsítendőek a székely építészeti emlékek is. Vannak népi építészeti emlékeinktől megihletett építőművészeink, akik a legegyszerűbb építménytől a legigényesebb lakásig mindenki számára tudnak tervet készíteni. A megnemesített falusi épületformák kiélezetten is képviselhetik a székely népi sajátosságukat.

A D. F. E. célja a gyűjtéssel és tanulmányozással csak helyi jellegű. A tudományos feldolgozás és rendszerezés nem feladata. Feladata a megvalósítás és példaadás.

Végül III. megvédendőek az eltulajdonítás ellen egyfelől formanyelvre, másfelől maguk a műemlékek. Az élő viseletet nemzeti építés és díszítés formákat nem lehet ellopni, de az emlékké vált, a használatból kiment, a gazdátlanul hányódó formakineset és műemlékeket mások is értékesíthetik és magukénak mondhatják. Mondja ki a D. F. Egylet köri közgyűlése: hogy a körben minden egyes egyházközségnek D. F. E.-nek megküldi a következő határozatát:

I. Kijelölendőek és összegyűjtendőek rajzban, vagy valóságban a székely népművészet emlékei és arra a célra szolgáló helyiségben elhelyezendőek oly módon, hogy hetenként egy alkalommal az érdeklődők tanulmányozhassák azokat.

II. Tanulmányozandók, gyakorlatilag megvalósítandók és használatba veendőek mindazok a székely népművészeti tárgyak, amelyeket a jelenkor a nemzeti érzés erősítésére, az együvé tartozás tudatossá tételére és a megélhetőlebbé tételére megkövetel. Különösen fontos a ruházat és a lakás megvalósítása, amelyben a D. F. E. kell, hogy példát mutasson.

III. Kiválasztandók népművészeti formanyelvünk alap-elemei, kiküszöbölendőek az idegen elemek és végül szigorúan megőrizendőek és megvédendőek a saját formanyelvünk alap-elemei az eltulajdonítás ellen.

IV. A Köri D. F. E. Székelykeresztúron egy három tagú bizottságot létesít, amely minden, a jelen határozat keretébe tartozó, kérdésben utasítást ad és a gyűjtendőek és meghatározandó anyagot megvizsgálja, elemezi, feldolgozására utasítást ad, sőt a kérelmező D. F. E. kívánságára és terhére a helyszínére is kimegy és az ügyet elintézi. Minden egyházközség D. F. E. estélyére meghívást kap, ahová a lehetőség szerint kimegy.

V. Sajátos külsejű és jövedelmezőnek ígérkező népművészeti termékek előállítására és forgalombahozatala céljából a bizottság, az illető D. F. Nőszövetséggel karöltve is, eljár műhely létesítése és a művészeti termékek értékesítése céljából.

VI. Felhívja az egyh. közs. D. F. Egyeleteit, hogyha még nincsen énekkaruk, alakítsák meg a D. F. E. *vegyes karokat* népdalköltészetünk ismertetése és tudatossá tétele céljából.

VII. Évenként legalább egy összejövetelen a székelység ősi szervezete és a Székelyföld ismertetendő.

Elfogadta a Székelykeresztúri Köri D. F. E. közgyűlése, 1933. VIII. 20-án.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

A brassói egyházközségből. A brassói egyházközségben az őszi idő beálltával az egyházi munka megkezdődött. Különösen a nőszövetség és ifjúsági kör mozdult meg a legszebb kilátások mellett. A nőszövetség első gyűlését okt. 4-én tartotta Preiszner Péterné elnökletével, midőn megbeszélte a munkatervet és számbavette a nyári időszakban történt alkalmi segélyezéseket, valamint az anyagi erőt, mely a segélyezések továbbfolytatására rendelkezésre áll. Figyelmet fordított a reászoruló iskolás növendékek iskolai díjának és tanszerekkel való felszerelésére. Tudomásul vette, hogy az elnökség a nőszövetség újjászervezése érdekében lépéseket tett és az sikerrel járt, amennyiben a régi tagok mellett sok új tag lépett be az egyletbe. A megállapított havi 10 Lei tagdíj ellenében saját pénztára terhére minden tag részére megrendelte az Unitárius Közlönyt. Október hóra több, mint 90-en kapták kézhez a lapot. E sorok irásáig a tagok száma 128, amely még szaporodni fog. A tagdíjából és egyéb adományokból a nőszövetség biztosítani képes a leginkább reászorultak alkalmi segélyezését. Az Unitárius Közlöny állandó olvasásának lehetővé tételével egyfelől alkalmat akar nyújtani a tagoknak arra, hogy tájékozódhassanak arra nézve, mi történik az egyházban s így a nőszövetségekben is, másfelől pedig fejleszteni akarja ezúton is a tagokban az egyházhoz ragaszkodás érzését. Meghatározta, hogy minden hónap első szerdáján formális gyűlést, a többi szerdákön pedig u. n. „Kötőké“-t tart felolvasással vagy bibliai magyarázattal kapcsolatban, miközben a tagok kézimunkával foglalkoznak. Vallásos estélyt havonta egyet rendez a magyar ev. templomban. Az első november 12-én lesz a Dávid Ferenc halála évfordulója alkalmából. A szeretetvendégségek tartását már is megkezdette s kéthavonként folytatni szándékozik magánházaknál vagy az egyházi és más helyiségekben. Az első szeretetvendégség okt. 1-én volt Gál Vilmos kebli tanácsos házában Gál Vilmosné, Preiszner Péterné, Kovács Lajosné és Markovits Leoné rendezésében, midőn Gál Vilmos zongoraszámot adott elő, Gyerkó Anna tanítónő Babits verseket szavalt, Kacsó Sándor író felolvasott és Kovács Domokos s. lelkész Gál Vilmosné zongora kísérete mellett népdalokat énekelt. A másodikat az egyházközség gyűléstermében Kacsó Sándorné, Seiferth Jánosné, Izsák Vilmosné és Ambrus Lajosné rendezte, midőn Kovács Domokos s. lelkész és Amrus Vilma szavaltak, Szabó Ferenc tanuló Derzsi Béláné leánya harmoniumkísérete mellett énekelt és a lelkész egy Szibériából hazatérő fogoly naplójából olvasott fel, mely mintegy 2600 fogolynak Indókina fővárosában, Szaigonban történt 5 napi tartózkodásukat tartalmazta. Mindkét alkalommal este 8 óráfél csaknem éjfélig maradt együtt igen jó hangulatban a mintegy 50 tagból álló társaság. Okt. 29-én Derzsi Béláné házában volt szeretetvendégség s egy következő alkalomra a külváros környékén lakók készítenek elő nagyobb szabásu összejövetelt. Minden

megmozdulás a templomépítés érdekében történik, melyért a hivek minden áldozatra készek.

Az ifjúsági kör okt. 1-én tartotta alakuló gyűlését, midőn Kovács Domokos s. lelkészt választotta elnöknek. Azóta minden kedden összejön. Nemes Nagy Lajos önkéntes karnagy vállalkozásával megszervezték a régóta óhajtott dalárdát vegyeskarra, melybe már az első napokban mintegy 30-an jelentkeztek és szorgalmasan készülnek az első bemutatkozásra. Megkezdették nagyobb szabású ifjúsági könyvtár szervezését s a tagok szórakoztatására új játékokat szereztek be. Az ifjúsági teaestély rendezését is tervbe vette, melyből az elsőt okt. 22-én tartotta az egyleti helyiségben igen jó hangulatban. Általában az ifjúság körében örvendetesen megújult érdeklődés tapasztalható. Kovács Domokos s. lelkész megjelenése, magatartása és megkezdett munkája bizalmat ébresztő. Tudja, hogy mit jelent a felelősséget hordozó lelkész mellett segédlelkésznek lenni s általában, hogy mit jelent a lelkészi munkát segíteni. Tud és akar alkalmazkodni. A lelkész irányítása mellett néhány ifjúsági tag kíséretében már is felkereste otthonukban az ifjúság nagy részét. A cura pastoralist az ifjúság között hivatás-érzettel indította be, melynek kedvező eredménye rövid ittléte alatt érezhető. Komolyan indult munkássága bizonyára nem marad sikertelen.

A hitoktatás szeptemberben megkezdődött. Helyben 10 elemi iskolában eddig 169 és 8 középiskolában 33 növendék jár heti 19 órán hittanra és egyházi énekekre, melyhez még járul valószínűleg 5 iparostanone hittanóra, melyeket csak közelebb-ről lehet megkezdeni. A szorványban 8 község 10 elemi iskolájában eddig 32 nitárius növendékről van tudomásunk, akiket 4 csoportban heti 4 hittanórán tanítunk.

A templomépítés ügyében az építészeti bizottság okt. 14-én tartott gyűlésében sajnálattal állapította meg, hogy az elkészített tervek szerinti több milliót igénylő építkezésnek az anyagi feltételeit eddig nem sikerült bztosítani. A vezetőség a megkezdett lépéseket tovább folytatja s az egész terv kivitelére keresi a módozatokat, de ha annak kivitele akadályokba ütköznék, legalább a templomi rész felépítésére vonatkozólag haladéktalanul megteszi az intézkedéseket, többektől építési ajánlatokat kér be, hogy az építkezést a kora tavaszon okvetlenül meg lehessen kezdeni.

Adakozás. A templomépítés céljára az utóbbi közlés óta okt. 18-ig a következő szives adományok folytak be (3. folyt.): Kacsó Sándorné és társai szeretetvendégsége 1110, dr. Ferenczy Géza főgondnok Nagyajta 1000, Gál Vilmosné és társai szeretetvendégsége 915, Földvári Péterné Felsőtömös, Gál Vilmos 500—500, Unitárius Teológia Akadémia Kolozsvár, Tellmann Béla 300—300, Imre Mózes 250, Zsigmond Áron, Römer Györgyné, Bartha András, dr. Mikó Lőrinc Kolozsvár, id. Izsák Domokos 200—200, özv. Pál Jánosné, Pál Jolán, Pál Árpád, özv. Demeter Dénesné, Járai egyházközség 100—100, özv. Czampa Gusztávné 50, Csongvay Lajos Nyárádszentlászló 47 meg 48 = 95, Nagy Béla Muzsna 38, Hadházy Éva Kolozsvár 20 Lei, mely összegekért az egyházközség nevében hálás köszönetet mon-

dunk. Egyszersmind kérünk mindenkit, aki látja a fontosságát annak, hogy a brassói egyházközség kiépítése unitárius szempontból mit jelent s általában aki teheti, jöjjön segítségül bármilyen csekély adományával a nagy feladat végrehátásában, mert nekünk minden téglá értéket jelent. *Kovács Lajos* lelkész.

Az Unitárius Teológiai Akadémia Ifjúsági Önképzőköre október hó 21—23. napjain egy minden tekintetben kitünően sikerült *missziói kirándulást* rendezett verespatak egyházközségünkbe, dr. Kiss Elek és Útó Lajos tanárok vezetése mellett. — Vasárnap istentisztelet vezette be a misszió napot, melyet *Kiss Tihamér* IV. éves hallgató végezett, közre a *Teológiai Akadémia Énekkara* énekelt, Útó Lajos zenetanár vezetésével. *Dr. Kiss Elek* tanár közvetlen szavakkal köszöntötte Verespatak arany szívű népét. — *Nagy Domokos*, helybeli lelkész válaszolt. — Délután 3 órai kezdettel templomi ünnepélyt tartottunk. E műsor keretében imát mondott: *Szathmáry Géza* IV. éves, énekelt: *Bede Emil* IV. éves. — Orgonán kísérte: *Útó Lajos* tanár, felolvasott: *Erdő János* IV. éves, szavalt: *Szolga Ferenc* I. éves, énekelt az Akadémia énekkara, szavalt: *Szántó Vilma* III. éves hallgató. Bibliomagyarozatot tartott: *Dr. Kiss Elek* tanár. — Este 8 órai kezdettel a „Casino“ nagytermében táncal egybekötött műsoros-estélyt rendeztünk szép számú közönség előtt. A megjelentek soraiban örömmel láttuk és köszöntöttük a helybeli román intelligencia nagy részét. E műsor keretében bevezető szavakat: *Kökössi Kálmán* IV. éves hallgató mondott. Novelláját olvasta fel: *Gálty Elek* V. éves hallgató. *Cosbuc György*: Anyám e versét szavalta: *Nagy Sámuel* III. éves hallgató. Magyar dalokat énekelt, cigányzenekísérettel: *Bede Emil* IV. éves hallgató. Reményik Sándor: Arviz e versét szavalta: *Késmárky Miklós* III. éves hallgató. Három alkalommal énekelt az Akadémia Énekkara. Búcsu képen a megjelenteket köszöntötték *Erdő János* magyar és *Késmárky Miklós* román nyelven. Az egyes számokat bementa: *Bede Emil*. — Illesse köszönet e helyről is Verespatak közönségét, de különösen Nagy Domokos fiatal lelkészünket és kedves nejét és *Székely János* gondnokunkat azért a sok jóságért, amellyel minket otlétünk alatt elhalmoztak. Isten áldása legyen Verespatak *aranyat kereső, de szívében színarany népén!* *B. E.*

Az Unitárius Naptár november 10-re kész lesz és szétküldését a beérkezett rendelések szerint megkezdjük. Olcsó árban és gazdag tartalommal adjuk. Kedvelt olvasmányja lesz népünknek, ezért kérjük lelkésztársainkat, hogy a szükséges utánrendeléseket idejében tegyék meg, mert kevésszámú tartalékpéldányt nyomattunk.

A Dávid Ferenc Egylet mint a múltban, úgy ez évben is megkezdte a kolozsvári közönség számára értékes és tartalmas felolvasási sorozatát. A felolvasások eddig következő sorrendben történtek: Okt. 23-án dr. Márkos György orvos, okt. 30-án dr. Ferenczy Sándor. A következő előadásokat Szentiványi Sándor lelkész, Dóczyiné Berde Amál úrnő és dr. Wéress Ferenc orvos tartják.

A kolozsvári D. F. Unitárius Nők Szövetsége az idén télen is saját irodahelyiségében (Leányotthon, Kossuth Lajos-u. Cal.

Maréchal Foch 10.) minden hónap negyedik szerdáján nőket, elsősorban anyákat érdeklő előadássorozatot rendez „*A mai ifjúság*“-ról. Az első előadást nov. 22-én szerdán d. u. 5 órakor „*A leendő ifjúság*“-ról dr. Kovács Margit, a református kórház orvosnője tartja. Ezen előadásra különösen felhívjuk azon anyák figyelmét, kiknek serdülő korban lévő gyermekei vannak. Második, decemberi előadásunkat az Egyházi Főtanácsai gyűléssel kapcsolatban Dobai István varyyasi és Lőrinczy Dénes bukaresti lelkészek tarták „Az erdélyi unitárius ifjúság problémáiról“ dec. 4-én d. u. 5 órakor. — Januárban dr. Varga Béla egyházi főjegyző fog beszélni a német ifjúsági mozgalomról, februárban Szentiványi Sándor lelkészünk az amerikai ifjúságról. Reméljük, hogy az angol és olasz ifjúságról is jól tájékozott előadóink lesznek, míg egy befejező előadás tartására egyik arra leghivatottabb pedagógusunkat igyekszünk megnyerni. Mindezen előadásokat megbeszélés fogja követni. — November 9-ikén, csütörtökön este templomunkban téli segélyakcióink javára hangversenyt rendezünk, melyen Pollermann Aranka 5 hegedűszámmal, Wiume Elza pedig énekszámokkal szerepel, mindkettőt orgonán Útó Mária kíséri. A szereplők neve előre nagy művészi élvezetről biztosítja a közönséget. — Mindezen előadásokra, valamint jótékonycélu hangversenyünkre minden unitárius nőt és azok vendégeit szeretettel meghívjuk.

Egyházi főtanácsai gyűlés napját az E. K. Tanács f. évi december 3-ikára tűzte ki. Az előkészületek folynak. Remélhető, hogy vasuti kedvezményes utazáshoz szükséges igazolványokat meg fogja adni a minisztérium. A főtanácsai prédikátor Weress Béla petrozsényi lelkész lesz.

Meghívó. A Dávid Ferencz Egylet folyó év december 2-án d. u. 5 órakor tartja 49-ik évi közgyűlését Kolozsvárt az unitárius kollégium dísztermében. Tisztelettel meghívjuk erre a közgyűlésre egyesületünknek minden tagját. Különösen kérjük a körüli vezetőségeket, hogy a közgyűlésen szíveskedjenek képviseltetni magukat. A közgyűlés tárgysorozatát a jelen számban közölt és a miniszter által láttamozott alapszabály határozza meg. Kérjük a fiókegyesületeket, hogy évi jelentéseiket minél hamarabb szíveskedjenek beküldeni az egylet központjához, hogy a közgyűlésre földolgozhatassuk. Reméljük, hogy a nehéz gazdasági helyzet ellenére is szép számmal fogunk egybe gyűlni, hogy a jövő évben immár félszázados egyesületünk föllendítését legjobb tehetségünk szerint munkálhassuk. Kolozsvárt, 1933. november 3. Atyafiságos üdvözlettel: Dr. Abrudbányay Ede elnök, dr. Varga Béla ügyvezető alelnök.

Felhívás. Vettük a következő sorokat: Felhivom összes lelkész afiainak a figyelmét, hogy a *nagyszzebeni* unitárius lelkészi hivatal címe a következő: Sibü-Nagyszzeben, Strada Schuller No. 1. a. A lelkésznek küldendő leveleket pontosan e cím alá irányítsák, mivel a pontos levelezés csak így eszközölhető. *A bukaresti* lelkészi hivatal címe: Bucuresti, Str. Franklin 2. Kolozsvárt, 1933. október 18. Dr. Boros György püspök.

Az egyház alkotmányának reformja alkalmából időszerű dr. Tóth György kúriai bíró afiának: „Az Unitárius Egyház

Alkotmányának vázlatos jogtörténeti kifejlődése“ című tanulmánya. Az Iratmissziónál 50 (ötven) példány van elhelyezve á: 10 leu árban!

Az érdeklődők rendeljék meg, mert több példány nem kerül forgalomba. Esetleg egyházon kívüliek is megveszik s akkor nem lesz ez az értékes tájékoztató se kapható, mint a törvénygyűjtemény.

Mikó Egyházjoga. Az egyházközségek és esperes afiai figyelmét fölhívjuk, hogy ebből a könyvmatos sokszorosításból állg van 10—15 példány eladás alatt. Aki most ennek a megszerzését elmulasztja, aligha fog később egy példányhoz hozzájutni.

Ez a munka mindenik egyházközség könyvtárában meg kellene hogy legyen.

Kovács Lajos brassói lelkész „A mi tisztünk igazsága“ címen egy alkalmi beszédet adott ki, melyet a háromszéki egyházkörnek a folyó évben Nagyajtán tartott közgyűlésén mondott azzal kapcsolatban, hogy a nagyajtai egyházközségi gondnok 20 éves és a pénztáros 25 éves jubileumát is ünnepelték. Midőn szerző ezt a beszédet kinyomatta s eladás végett néhány példányban az egyházközségekbe is eljuttatta, elsősorban a beszéd tartalmával különösen arra akarta felhívni kissé szélesebb körben a figyelmet, hogy világi hű munkásait, tisztviselőit az egyház megbecsüli. Arra gondolt, hogy már ebből a célból is a lelkészeknek nagyobb nehézség nélkül sikerül a füzeteket csekély 2 lejért értékesíteni. S ami esetleg mégis megmaradna, annak árából a brassói templomépítés érdekében az egyházközség, nőszövetség, vagy ifjúsági kör keretében, vagy más uton lehet gondoskodni. Általában úgy érezzük, hogy minden ilyen lépés missziót jelent, hiveinket hitünkhöz és egyházunkhoz közelebb hozza, éppen azért népünket az ilyesmire megértő módot és hivatásérzettel szoktatnunk, arra nevelnünk kell. A közpénztár utján való elszámolást szerző az összegek csekély volta miatt jelezte a lelkészek könyvebbsége végett, amihez a hozzájárulást ez uton is tisztelettel kérjük.

Lelkészek figyelmébe. Felkérem mindazokat a lelkészeket, hogy akik a szentivánlaborfalvi építkezésekre kapott téglagyűjtő-cédulákkal nem számoltak el, szíveskedjenek a lehető legrövidebb idő alatt azt elintézni, mert nem tudjuk azok nélkül számadásainkat összeállítani. *B. B.*

Jelentkezzenek mielőbb személyesen, vagy írásban a brassói unitárius lelkési hivatalnál bárhol lakó olyan munkanélküli unitárius, feltétlenül megbízható, megfelelő ügyességgel és intelligenciával bíró férfiak, kik a brassói templomépítés anyagi feltételeinek összehozásában részt óhajtanak venni. Vidékiek hozzanak, vagy küldjenek lelkési hivataluktól ajánlatot és jelezzék abban, hogy miféle anyagi garanciával rendelkeznek és milyen %-os jutalékra számítanak.

Felvilágosítás. A napilapokban és újabban egyik unitárius házi nyomtatványban kolozsvári unitárius főgimnáziumunk tanulóinak az 1932—33. isk. évi bacalaureátusi eredményéről részint jóhiszemű, de hibás beállítású, részint tendenciózus statisztikák és kommentárok jelentek meg, amelyek alkalmasak

arra, hogy az unitárius közvéleményt nyugtalanítsák. Ennek az esetleges nyugtalaniságnak eloszlatására felvilágosításul a következő megállapítását tartom szükségesnek. A mult iskolai évi VII. osztály anyyira gyenge átlagos tehetségű tanulókból tevődött össze, hogy 22 éves tanári működésem alatt ilyen gyenge osztályt nem tanítottam. Ezt a megállapítást az isk. év utolsó tanóráján az osztálynak is tudomására hoztam. Az évvégi osztályzó konferencia arra az álláspontra helyezkedett, hogy a 27-es létszámból a két leggyengébb tanulót javító vizsgálatra utasítja, a többieknek *megadja a középiskolai abszolváló bizonyítványt, mely egyéves katonai szolgálatra, közhivatalokba való elhelyezkedésekre stb. ad jogot, tehát a baccalaureátusi bizonyítvánnyal szemben egyetlen hátránya, hogy egyetlen tanulmányokra nem képesít.* Amde az osztályzó konferencián szótöbbséggel átengedett gyenge tanulók is mind érettségi vizsgálatra jelentkeztek, minek eredménye azt lett, hogy a baccalaureátusi vizsgálatokon az 1932/33. isk. évben végzetek közül 52 százaléknak sikerült a vizsgálata. Ez az eredmény erre az osztályra vonatkoztatva annyira reális, hogy abban az esetben sem lett volna jobb, ha nem egy állami, hanem saját tanáraikból alakított vizsgálóbizottság előtt állhattak volna érettségire. Érdemes megemlíteni, hogy az osztály egyetlen kitünő tanulója a baccalaureátusi vizsgálatot is jeles (forta bine) minősítéssel tette le, kettő pedig jó (bine) általános osztályzatot kapott.

Tudni kell azt is, hogy a baccalaureátusi vizsgálatra való állhatás alkalmat nincs limitálva, tehát az előző években elbukottak annyiszor próbálhatnak szerencsét, ahányszor kedvük tartja és zsebük bírja. A mult isk. évi vizsgálaton volt olyan tanuló is, aki immár hetedszer állt a vizsgálóbizottság elé és többen, akik negyedszer, ötödször. Hibás beállítás az, amikor egy iskolai évnek percentuális eredményébe ezeket az ismételőket is beszámítják, amint ez az idén is történt. Hiszen el lehet gondolni pl. 10 év múlva egy olyan szeptemberi szesziót, amikor az években át kirostált, a baccalaureátusi vizsgán többször elbukott tanulók olyan csoportja kerül a bizottság elé, melyből egy sem megy át a vizsgálaton. Lehet-e rossz szándék nélkül ebből az illető iskola munkájára következtetni?

Megemlítem, hogy vannak olyan kisebbségi iskolák is, amelyek a gyengébb osztályzatú tanulókat lebeszélik a baccalaureátusi vizsgálatra való jelentkezésről, nem engedik vizsgálatra állami, habár az osztályvizsgálaton átmentek. Abból a célból teszik ezt, hogy az eredmény szebb legyen. Egyik helybeli liceumban huszan tettek osztályvizsgálatot s ebből a számból csak kilencet engedett a vezetőség érettségi vizsgálatra. Az eredmény 100 százalékos siker volt. Mi ezt az eljárást sohasem követtük; nem tartjuk összegyeztethetőnek unitárius liberálisunkkal s nem akarjuk gyengébb tanulóinkat egy esetleges, véletlen szerencse kedvezésétől elütni.

Egyébként számokban a mult isk. év baccalaureátusi eredménye tanulóinknál a következő volt: Az 1932/33. isk. évben végzetek közül sikerrel vizsgázott 13 (52 százalék), előző évekből visszamaradt ismétlők közül átment 3, összesen = 16. Ebből

unitárius 10, másvallású 3. Az 1931/32. isk. évben 82.35 százalékos, az 1930/31. isk. évben 71.5 százalékos sikerrel vizsgáztak tanulóink az érettségien ugyanazon tanári kar, ugyanazon előjárók vezetése mellett, amiből nyilvánvaló, hogy a múlt iskolai év gyengébb eredményének oka az osztály gyenge átlagos képességében keresendő. A legjobb pékmester sem tud silány, fekete lisztből fehér, omlós kalácsot sütni. *Gálffy Zsigmond* igazgató.

Magyar Népegészségügyi Szemle. Szerkesztik: Dr. Schmidt Béla és Dr. Szigeti Imre. Amint a csinos külsejű és nagy gonddal megszerkesztett lap a kezembe kerül, elgondolom, hogy nagyon rég érzett hiányt tölt be a most megjelent „Magyar Népegészségügyi Szemle”. Az igaz, hogy mostanáig még ilyen népszerűket szolgáló, a magyar nép egészségével, életmódjával, munkabíráásával, a munkaképesség felfokozásával foglalkozó lap nem volt, csupán egy-egy közlemény jelent meg irodalmi, vallási stb. folyóirataink hasábjain. Ez a lap, mint „egészségügyi, embervédelmi és népnevelő” folyóirat nagyon fontos szerepeket fog betölteni s nagy feladatokat akar megvalósítani. A tudás, a pontos ismeret csak az az egyedüli eszköz, amivel a bajokat ki tudjuk kerülni. A tökéletes gépek, a csodaszámba menő szerkezetek a legpontosabban működnek, a legnagyobb munkateljesítményt adják, mert vigyáz rájuk a legtökéletesebb gép — aki minezeket kitalálta, alkotta és karban tartja — az ember. Viszont az ember saját magával nem sokat törődik, nem vigyáz magára, nem ismeri saját magát s így nem egyszer ismeretlen szakadékba zuhan, ahol halálra zúthatja magát. Tudnivaló, hogy minden bajt csak az okozó pontos ismeretével, és ezek forrásainak a kiirtásával lehet megszüntetni é selkerülni. Erre a két nagy feladatra vállalkozott a „Magyar Népegészségügyi Szemle”, amikor azt tűzte ki feladatául, hogy a magyar népet ellássa tudományos alapon álló egészségügyi ismeretekkel és a bajok, a fertőzések ellen irányuló küzdelemre szoktassa a nemzetet. A tudás hiánya, a rossz szokások, a babona — no meg az orvosok iránti bizalmatlanság is — hány áldozatot, mennyi keserűséget követelt és követel a népünktől. Hiába dolgoznak éjjel-nappal a tudósok, hogy a betegségek eddigelő ismeretlen kórokozóit felfedezzék, hiába találnak ki új gyógymódokat s mutatják meg a védekezési lehetőségeket, mert ezek legnagyobb része mind kárba megy, ha népünk egészségügyi nevelésével senki sem foglalkozik. Itt-ott a papok és tanítók próbáltak ezzel a kérdéssel is megbirkózni, de ez főleg a falusi nép nemtörődömségén, vagy az ismertetés nehézségein múltott. Ezeket a hiányokat akarja pótolni ezen lap „Vasárnapi iskola” c. rovata, amit népünk vezetői, a papok és tanítók fognak felolvasni és megvitatni. Akik lapot kaptak, elolvasásra, adják oda másoknak is, hogy ez a folyóirat, — ami céljául azt tűzte ki, hogy a „szakadék” előtt álló embert: „Ember jól vigyázz!” — ellátott táblával figyelmeztesse s a bajbajutottakat pedig kézenfogva biztosan vezesse az igazi útra — minél jobban terjedjen el. E lap szerkesztőinek neve is elég garancia arra, hogy kitűzött céljait elérje, amit szívből kívánunk. A lap havonként jelenik meg, előfizetési ára egy évre 160 lei, papok, tanítók 60

leiert kapják. Megrendelni a szerkesztőségénél (Tg.-Mures, Str. Eminescu 4.) lehet. N. J.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 24-től október 18-ig rendes tagsági és előfizetési díjat fizettek: Özv. Graef Antalné Kolozsvár, özv. Fazakas Domokosné Fiafalva, Szabó Mózes Orbán Homoródalmás, Unitárius Egyházközség Sepsiszentkirály 1931—1932-re; Lukács Béláné Bardóc, Unitárius Egyházközség Vargyas, Unitárius Egyházközség Szentivánlaborfalva 1930—1931-re; Bardócz László Torda, özv. Lőrincz Károlyné, Dahlström Kálmánné Árkos 1931—1933-ra; Fekete József Kisadorján 1929—1933-ra; dr. Borbély Béla Torda, Pál Mihály Gyepes, Fülöp Mózes Megyes, Barabás Imre Árkos 1932-re; Unitárius Egyházközség Muzsna, László Mózesné Szentkatolna, Nagy Sándor Sepsiszentkirály, Nagy Béla Muzsna, özv. Pálffy Jánosné Csegez, Létay József Torda, Tóth Vilmos Szentábrahám 1933-ra; Unitárius Egyházközség Lokód 1927-re; Fekete József Iszló, Unitárius Egyházközség Homoródszentmárton 1931-re; Balázs Ferenc Mészkö, Kovács Lajos Brassó 1933 első felére; Unitárius Leányegyházközség Aranyosgyéres 1933 második felére; Unitárius Egyházközség Homoródkeményfalva 1927—1928-ra; Cserei Gyula Árkos 1933—1939-ra; Sigmond Tamás Kőkös 1930—1932-re; Unitárius Egyházközség Alsójára 1931—1933-ra; Filep Endre Désfalva 1925—1931-re; Szén Mihály Datk 1930—1932-re; Shakirov Sebestyén Nagybánya, Németh Albert Székelyudvarhely 1932—1933-ra; Mezei Vilma Muzsna 1930—1932-re és 1933 második felére; Hurubás János Muzsna 1929—1931-re és 1933 második felére; Somkereké Elek Szék 1926—1927-re. — Előfizetői díjat fizetett Pál Dénes Siménfalva és Zsakó Lenke Kolozsvár 1933-ra. Zenger Aladárné Kolozsvár, Szilágyi Béláné Gyalu, Balogh Gyuláné Gyalu 36—36 leu, Balogh Árpádné Szászlóna 60 leu, Szenkovits Béláné Szászlóna, Szenkovits Endréné Tordaszentlászló, 1933-ra 36 leu. Alapítói díjban befizetett a Dávid Ferenc Ifjúsági Leányegylet Kolozsvár 250 leut és Kovács Imre Kálnok 25 leut. Kolozsvár, 1933. október 18-án. *Gálfi Lőrinc* pénztárnok.

Halálozás.

Gyászrovat. Székely Sándor nyug. tisztviselő, unitárius presbiter testvérünk Kolozsvárt f. évi okt. 19-én 74 éves korában meghalt. Buzgó, tevékeny és érdeklődő tagja volt unitárius egyházunknak. Felesége, gyermekei és széleskörű kiterjedt rokonság gyászolja. Istentől nyerjenek vigasztalást, az elhunyt testvérünk lelke idvességét.

A Dávid Ferenc Egylet alapszabályai.

Az egylet címe és célja.

1. §. Az egylet címe: Dávid Ferenc Egylet. Hivatalos pecsétjén ugyanezt a felírást használja. A román nyelvű pecsét felirata: Societatea Francisc David. Az egylei hivatalos nyelve a magyar. Hatóságokkal az állam nyelvén levelezik.

2. §. A D. F. E. célja az unitárius keresztény vallásos és erkölcsös élet ápolása és emelése. E cél érdekében az egylet missziói, népművelési és általános kulturális tevékenységet fejt ki, vallásos összejöveteleket és népművelési estélyeket tart; számba veszi és állandóan számon tartja a szórványokat és ezeket egyháztársadalmi pásztorolásban részesíti; nép és ifjúsági könyvtárakat, önképzőköröket szervez; vasárnapi iskolákat alapít; folyóiratokat és nyomtatványokat ad ki; dalárdákat, olvasó egyesületet szervez; konferenciákat tart, esetleg az ifjúsági körök bevonásával; az egyházi törvények keretein belül ügyel arra, hogy a hívek buzgón látogassák az istentiszteletet, a gyermekek és általában az ifjúság gondos vallás-erkölcsi nevelésben részesíttessenek s a hívekben a hitbuzgóság és áldozó készség az egyházi közszükségek iránt ébren tartassék, sőt fokoztassék.

3. §. Az egylet az unitárius egyház fennhatósága és ellenőrzése alatt áll és működéséről évenként az egyházi főhatóságnak jelentést tesz.

4. §. Az egyletet az egyházközségi és egyházköri fiókegyletek és anyaegylet alkotják.

5. §. Az egylet kebelében különböző szervezetek működnek és pedig a) Dávid F. Unitárius nők szövetsége; b) Dávid F. Egylet Ifjúsági Köreinek Egyetemes Szervezete, ezen kívül más egyháztársadalmi alakulatok (pl. dalárdák, zenekarok stb.)

A) A Dávid F. Anyaegylet, valamint a Dávid F. Unitárius Nőkszövetsége az egylet autonóm szervei s mint ilyenek alapszabályukat önmaguk alkotják a szabályos formák szem előtt tartásával s azokat felterjesztik jóváhagyás végett az egyházi főhatósághoz. A Dávid F. Unitárius Nőkszövetsége autonómiája az eddigi ügymenet folytonosságán nem változtat és az anyaegylettel való, a tradíció tiszteletéből folyó egységet nem zavarja, aminek kidomborítására évi jelentését megküldi az

-anyaegyletnek. Célja az unitárius nők valláserkölcsi alapon álló öntudatos egyháztársadalmi munkára való megszervezése. Feladatai minden egyházi intézmény pártolása és fejlesztése, gyermek és ifjúság védelem, nővédelem; bekapcsolódás a keresztény szellemű némozgalomba az unitárius érdekek szem előtt tartásával.

B) A Dávid F. E. Ifjúsági Köreinek célja az unitárius ifjak valláserkölcsi alapon való megszervezése, hogy az egyháztársadalmi életben az öntudatos hitéletre és munkára előkészülhessenek.

6. §. A szervezetek működésükről és pénztárukról évenként jelentést tesznek a központi választmánynak.

Az anyaegyleti tagság feltételei, a tagok jogai és kötelességei.

7. §. Az egylet áll alapító, rendes, tiszteletbeli és pártoló tagokból.

A) Alapító tagok, akik az egylet pénztárába a közgyűlés által megállapított alapítói díjat befizették. Az alapító tagok az egylet hivatalos folyóiratát, az Unitárius Közlönyt alapítói díj fejében kapják.

B) Rendes tagok, akiket a választmány ilyeneknek felvesz és akik a közgyűlés által megállapított évi tagsági díjat befizetik. Tagsági díjuk ellenében kapják az Unitárius Közlönyt.

C) Tiszteletbeli tagok, akiket a közgyűlés ilyeneknek megválaszt.

D) Pártoló tagok, akik tetszés szerinti évi hozzájárulásukkal az egylet célját előmozdítják.

A tagok jogai.

8. §. Minden tagnak joga van az egylet közgyűlésén megjelenni, a felmerült kérdésekhez hozzászólni. Joga van továbbá az egylet céljait előmozdító indítványokat és javaslatokat tenni. Szavazati joga azonban csak azoknak az alapító és rendes tagoknak van, akik tagdíjaikat befizették.

A tagok kötelességei.

9. §. Tekintettel arra, hogy az egylet kinek-kinek valláserkölcsi búzgóságán alapul, minden tagnak erkölcsi kötelessége, hogy az egylet céljainak elérésére minden lehetőt megtegyen. Kötelesek a tagok az egylet működését jó példával és munkával elősegíteni, az egylet célját körükben ismertetni és új tagokat szerezni.

A tagok évi díjait az év első felében kötelesek befizetni. Aki e kötelességének nem tesz eleget, az évi közgyűlésen nem szavazhat.

10. §. A közgyűlés a tagok közül kizárhatja azokat, akiknek valláserkölcsi magatartása az egylet céljaival ellenkezik és működését hátráltatja.

Az egylet tisztviselői.

11. §. Az egylet tisztviselői: elnök, két alelnök, titkár, jegyző, szerkesztő, pénztárnok, és jogtanácsos. Mindenik tisztviselőt a közgyűlés választja három-három évre. Mindenik választható újra is. A választásnál tíz tag írásban beadott kérésére titkos szavazás rendelendő el.

12. §. Az elnök vezeti a közgyűlés és választmány tanácskozásait, képviseli az egyletet más testületekkel és hatóságokkal szemben.

13. §. A két alelnök egyike a nőtagok közül választandó. Az egyik alelnök ügyvezető, aki az elnök jelen nem létében, vagy megbízásából az elnöki tisztet betölti. Az ügyvezető alelnök a titkári ügykezelést ellenőrzi és gondoskodik az egylet érdekeit szolgáló kiadványok, illetve kiadvány-sorozatok beindításáról.

14. §. A titkár az elnökség irányítása mellett az egylet hivatalos ügyeit intézi és működéséről a választmánynak jelentést tesz. Az egylet hivatalos ügyviteléhez csak a titkár által iktatott ügyek tartoznak. Nyilvántartja az egylet tagjait, a fiókegyleteket és azok tisztviselőit. Az egylet hivatalos kiadványairól gondoskodik, valamint arról, hogy a közgyűlés és a választmányi ülések határnapjáról az illető tagok kellő időben értesítést kapjanak. A választmány évi működéséről és általában az egyleti életről a közgyűlésnek évenként írásbeli jelentést tesz. A közgyűlés és a választmány nevében kiadandó iratokat az elnökkel vagy helyettesével együtt aláírja és az egylet irományait gondozza.

A jegyző vezeti a választmányi és közgyűlési jegyzőkönyveket.

15. §. A szerkesztő az Unitárius Közlönyt szerkeszti.

16. §. A pénztárnok az egylet vagyonát kezeli. Évenként költségvetést készít, amelyet minden évben a februári választmányi ülés elé terjeszt. A költségeket az elnök, vagy helyettese utalványozására fedezi. A kiadásokról és bevételekről rendszer naplót vezet. A választmánynak negyedévenként jelentést tesz az egylet anyagi helyzetéről. Évenként számadást készít, amelyet felülvizsgálás végett a választmánynak benyújt.

17. §. Az egylet jogi természetü ügyeit a jogtanácsos intézi s eljárásáról jelentést tesz a válaszmánynak.

A közgyűlés.

18.. §. Az egylet évenként közgyűlést tart, melyet az elnök hív össze, legalább két héttel a gyűlés napja előtt; ugyanakkor közli a tárgysorozatot.

19. §. A közgyűlések nyilvánosak. Szavazati joga az egylet alapító és rendes tagjainak és a fiók egyletek kiküldötteinek van. Érvényes határozathozatalra a tisztviselőkön kívül legalább tizenöt szavazó tag jelenléte szükséges.

20. §. A közgyűlés tárgysorozatát a válaszmány állapítja meg. Javaslatok és indítványok a közgyűlés napja előtt egy héttel a válaszmánynak bejelentendők.

A válaszmány.

21. §. Az egylet ügyeit a válaszmány intézi, amelynek tagjai a) hivatalból az egylet tisztviselői; b) az egyházköri fiókegyletek elnökei és c) a szervezetek egy-egy kiküldötte. Választás útján tagjai a közgyűlés által választott 18 rendes tag (fele férfi, fele nő), kiknek, tekintettel a válaszmány székhelyére, lehetőleg Kolozsváron lakó tagoknak kell lenniök. A választott tagok minden évben egyharmad részben változnak s helyük ugyanakkor betöltetik. A lelépő tagok újraválaszthatók. A központi válaszmány tagjai a fiókegyletek gyűlésein megjelenhetnek és ott felszólalási joguk van.

2. §. A válaszmány teendői: a közgyűlés határozatainak végrehajtása; minden ügy előkészítése, amely az egylet céljainak megvalósítására üdvös; a közgyűlés tárgysorozatának előkészítése. Minden hónapban egyszer ülést tart; szükség-szerint gyakrabban is. Az ülésre az elnök, vagy helyettese hívja meg a tagokat. Érvényes határozatot csak akkor hozhat, ha a tisztviselőkön kivü legalább hét tag jele van Szavazatok egyenlősége esetében az elnök szavazata dönt.

A válaszmány az egylet céljainak előmozdítására bizottságokat küld ki.

A fiókegyletek.

23. §. Egyházköröként vagy egyházközségenként fiókegyfelek alakulhatnak, amelyek, mint alapító vagy rendes tagok,

tagjai az anyaegyletnek. A fiókegyleteknek lehetnek olyanok is tagjai, akik nem tagjai az anyaegyletnek.

Amely egyházkörben egy vagy más formában hasonló irányú egyletek vannak, azok az alapszabályok értelmében ilyen fiókegyleteknek tekintetnek. Minden fiókegylet működéséhez szükséges egyleti helyiséget rendezhet be.

24. §. A fiókegyletek azon egyházkör, vagy egyházközség fiókegyletének neveztetnek, amelyben alakultak. Mindenik fiókegylet közgyűlése választ magának egy elnököt, két alelnököt, egy titkárt és egy pénztárnokot, három-háromévi időtartamra. A választás, illetve szavazás módját a fiókegylet közgyűlése határozza meg. Ezenkívül választ választmányt, amely a tisztviselőkön kívül 6—12 tagból áll. A választmányi tagok egyharmada minden évben változik, kiegészítő tagok újraválaszthatók.

25. §. Az egyházközségi fiókegyletek tisztviselői tagjai az egyházköri fiókegylet közgyűlésének, amely az egyházközségi fiókegylet szervezetének megfelelő tisztikart és választmányt választ szintén háromévi időtartamra.

26. §. A fiókegyleti tisztviselők kötelessége a központi szervezet tisztviselőivel azonos a maguk körében. A pénztárnok a központi szervezetet illető tagsági díjakat a tagoktól beszedi és a központi szervezet pénztárnokának beküldi.

27. §. A fiókegyletek vallásos összejöveteleket, népművelési estélyeket és évenként legalább egy közgyűlést tartanak s évi jelentést küldenek be az egylet központi választmányához.

28. §. Minden fiókegylet egy taggal hivatalosan is képviselteti magát az egylet közgyűlésén s gondoskodik arról, hogy az egylet központi választmánya tájékozódjék működéséről, továbbá, hogy a közgyűlés elébe terjesztendő ügyek idejében beküldessenek.

29. §. A fiókegyletek tagjai pártoló és rendes tagok lehetnek a fiókegylet közgyűlése által megszabott feltételek szerint.

30. §. A fiókegyletek az anyaegylet fennhatósága és ellenőrzése alatt állanak. Ezt a fennhatóságot és ellenőrzést az egyházközségi fiókegyletekre vonatkozóan az egyházköri fiókegylet útján is gyakorolhatja.

31. §. A közvetlen felügyeleti és ellenőrzési jog az egyházköri fiókegyletet illeti az egyházközségi fiókegylettel szemben. Ennek gyakorolhatása végett minden a körhöz tartozó egyházközségi fiókegylet működésének fontosabb mozzanatairól jelentést tesz a köri fiókegylet elnökségének s minden év június 1-ig

kimutatást terjeszt be az előző működési évben (közgyűléstől közgyűlésig) kifejtett tevékenységéről, tagjairól, tisztviselőiről, vagyoni helyzetéről, szervezeteiről (dalárda, olvasóköri, stb.) arról, hogy minő támogató és kiegészítő szervek (nőszövetsége, ifjúsági körök) működtek az egyházközségben. Ezeket a kimutatásokat a kör elnökség feldolgozva a kör közgyűlés és anyaegylet választmánya elé terjeszti minden év szept. 1. napjáig.

32. §. A fiókegyletek az általános alapszabályok szerint működnek, azonban helyi viszonyaiknak megfelelően ügyrendet készíthetnek, amelyet jóváhagyás végett bemutatnak az anyaegyletnek és pedig az egyházközségi fiókegyletek az egyházköri fiókegyletek útján.

33. §. A fiókegyletek és a D. F. U. Nőszövetségének s a D. F. Ifjúsági Köreinek egyházközségi tagozatai az egyetemes érdekű célok megvalósításában egymást támogató működést fejtenek ki s ez okból munkatervüket kölcsönösen közlik egymással.

34. §. Ha valamelyik fiókegylet bármilyen okból megszűnik, vagyona felett maga rendelkezik az anyaegylet közgyűlésének jóváhagyásával.

Az egylet felozlása. Alapszabályok módosítása.

35. §. Ha a D. F. Egylet felozlanék, vagyona az unitárius egyházra száll azzal a kikötéssel, hogy a jelen alapszabály 2-ik §-ban megjelölt célra fardíttassék, amelyre gyűjtetett.

36. §. Jelen alapszabály az egyházi főhatóság megerősítése után lesz érvényes.

Sz: 888/1933.

E. K. T.

Jóváhagyatott az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Cluj-Koľozsvár, 1933 június 29-én tartott ülésében.

Püspök helyett:

Dr. Varga Béla,
egyházi főjegyző.

Dr. Mikó Lőrinc,
egyházi titkár.

14. X. 1933.

Văzut de Noi

p. Ministru *Bradisteanu* mp.

Ministerul Instrucțiunii al Artelor și Direcțiunea Cultelor.

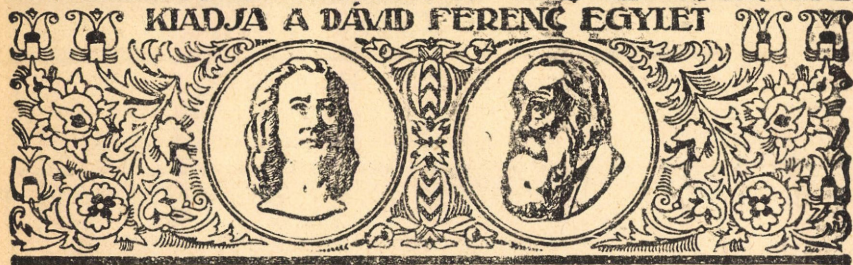
Minden kézirat Szent-Iványi Sándor címére küldendő, Cluj-Koľozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre nem egyleti tagoknak 36 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, kapják a lapot, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek, s egyleti jogukat gyakorolhatják, Örökös alapítódíj 1000 L. Magyarországi előfizetés 90 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénzi roshoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Müintézet R.-T. Cluj-Koľozsvár. 19159

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉBŰ
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Boldog Karácsonyi ünnepeket!

Kelenen Lejos ur LOCO
sir Tului maniu 24

Karácsonyi kérdés.

Elmennénk-e mi a bethlehemi csillag után?

Ez az a kérdés, amelyet így, karácsonykor meg kell kérdeznünk magunktól. Az első karácsony gyönyörű legendája szerint, a naplementi bölcsék elzarándokoltak Bethlehembe, hogy tisztességet tegyenek Jézusnak, kinek „látták csillagát az égen.” A csillagokból való jóslás, melyre ez a csillag-legenda visszavehető, abban az időben megszokott dolog volt Keleten. Ha tehát lefordítjuk ezt a hangulatos, szép elbeszélést a mai nyelvre, azt jelenti, hogy a keleti bölcsék tudomást szereztek a kis Jézus születéséről s messzi hazájukból elzarándokoltak Zsidóországba, hogy lássák őt.

Ma már nem a csillagokból olvassuk le a nagy eseményeket. A nyomtatott betű útján biztosabb és részletesebb tájékozódást szerezhetünk mindenről. Nincs is hiány abban, hogy szebbnél szebb eszmékről, mozgalmakról ne olvassunk, ne hallgassunk nap-nap után. Ám vajjon megvan-e ma bennünk az a jóakarát, mely nem sajnálja a fáradságot, az áldozatot, hogy a jó ügy mellé hozzászegődjék? Mert nem szabad mindig csak várni a csodát, azért tenni is kell valamit. Vallásos életünkben sokszor előfordul, hogy hiányt érzünk, hibákat veszünk észre, panaszkodunk, hibáztatunk — csak saját magunk langy-melegségét nem kárhoztatjuk, mely pedig igen nagy súllyal esik a hiányok és hibák latjába.

A Karácsony nem az okoskodások, hanem a drága áhítat és a mély érzelmek ünnepe. Mi sem folytatjuk tovább gondolatmenetünket, hanem lélekben leborulunk mindama ragyogás, nagyság, szépség és szentség előtt, mely a bethlehemi szülött drága személyét körülveszi. Ünnepejünk, unitáriusok, adjuk át magunkat a vallásos áhítatnak maradéktalanul. Közben azonban ne feledjük el megkérdezni magunktól: „Elmennénk-e mi a bethlehemi csillag után?”

Egyházi Főtanácsí gyűlés.

December 3-án reggel 8 órakor nyílt meg az Egyházi Főtanácsí gyűlés. Mintegy 150 főtanácsí tag jelent meg. Dr. Ferenczy Géza elnöki megnyitójában mindenekelőtt sajnálattal szögezte le, hogy az elmúlt évben nem tarthatott az egyház főtanácsot és más egyházak példájára tavaly nem volt alkalom megismertetni az egyházi élet intézőivel az egyház helyzetét. A főgondnok hangsúlyozta, hogy a főtanács elnapolása nem szerencsés, mert az unitáriusok kicsiny egyházának minél gyakoribb tanácskozásokra van szüksége.

— Nem dicsekedhetünk anyagi erőink többszörösítésével, sem az egyetemes egyházunk, sem annak és intézményeinek

tisztviselői és alkalmazottai szempontjából, — folytatta beszédét a főgondnok. — A magunk áldozatkészsége fogvatékos, viszont az állam az állami segítség mértékéül — törvényellenesen — csakis a hívők lélekszámát vette alapul. Ezzel szemben a kultusztvörvény 31. paragrafusa a nyújtandó államsegélyek mennyiségét nemcsak a hívők számának az ország lélekszámához viszonyított aránya, hanem az egyház „anyagi helyzetével és valóságos szükségletével arányosítva rendeli nyújtani“. Hangsúlyozott egyházi sérelmünk — mondta emelt hangon a főgondnok — hogy a törvény szelleme nem hajtatott végre. Előterjesztéseink, folyamodásaink és közbenjárásaink ellenére pótlólag is csak morzsa-nyújtásban részesültünk. És e sérelem oroszlánrészét éppen lelkészeink és tisztviselőink szenvedik. Az állami konszolidálódás munkamezején pedig éppen az ő vállukon nyugszik a legtömegesebb munkarész és tőlük igénylik a legtöbb munkát.

Beszédének további részében a főgondnok annak a reményének adott kifejezést, hogy az új kormány talán orvosolni fogja az unitáriusok súlyos sérelmeit. A főgondnok beszédét azzal fejezte be, hogy a lelkészeknek csupán mindennapi feketekenyeret nyújt a sovány kepe, mégis béketűrővé teszi a lelkipásztorokat az a tudat, hogy elődeik éppen így küzdöttek a multban.

— Nagy a mi nyomoruságunk, nehéz ma a mindennapi élet terheinek, gondjainak a hordozása, de úgy Erdélynek, mint különösen egyházunknak történelme azt tanustíja, hogy nincs olyan reménytelen helyzet, amelyből kivezető út ne lett volna, — voltak a főgondnok záró szavai. — A legnehezebb időkben mindig egymásra találtak azok, kik a kor szava megértésével — a velük egyetértők tömörülésével, belviszályok, sőt hatalmas külső ellenségek dacára is meg tudták menteni Erdélyt és meg tudták menteni vallásunkat és egyházunkat.

A főgondnok beszédét lelkes éljenzéssel fogadták a főtanács tagjai. Ezután G v i d ó Béla esperes közügyigazgató kérte áhítatos imával Isten segedelmét a tanácskozásokra.

A főtanács megalakulása után üdvözlő táviratot küldött a királynak és Duca miniszterelnöknek.

Az üdvözlő táviratok elküldése után bevették az esküt K e l e m e n István felsőfehérköri új esperestől és C s i k y Albert udvarhelyköri felügyelő gondnoktól. Az új egyháztanácsosok esküt tettek. A főtanács elé került E l e k e s Domokos és P é t e r f f y Albert felügyelő gondnokoknak lemondása is, melyre vonatkozólag az E. K. Tanács azon javaslata fogadtatott el, hogy tekintettel azon önzetlen és egyházszerető és áldozó munkára, melyet felügyelőgondnok afiai egyházunk és ennek egyes intézményei fenntartása érdekében kifejtettek, kéressenek fel lemondásuk visszavonására és tisztségük továbbvitelére, amelyet a Főtanács egyhangú bizalma folytán megtettek.

Tíz óra után a főtanács tagjai átvonultak a templomba,

ahol az ünnepi istentisztelet keretében W e r e s s petrozsényi lelkész mondott nagyhatású beszédet.

A déli templomozás után került sor dr. B o r o s György püspök beszámolójára, aki az egyház két küzdelmes évének képét rajzolta fel a főtanács tagjai előtt. A püspök nagyterjedelmű és gondosan összeállított jelentése részletesen foglalkozott a vallási élet mozgalmáival. Elsősorban azt hangoztatta, hogy az egyház jogos panasa: nem részesítik az unitáriusokat a többi egyházakkal egyenlő elbánásban. Aki hű képet akar látni a családos papok és tanítók sorsáról: a kérvények, panaszok és elke-seredések között nézzen szét. A püspöki jelentés részletesen ismerteti a püspöki látogatásokat. Boros György püspök személyesen látogatott el az összes egyházközségekbe. Mindenütt alkalma volt meghallgatni a panaszokat és vigasztaló szavát fel-emelte ott, ahol szükség volt a főpásztori biztatásra. A püspöki vizsgálatok meglehetősen szomorú képet nyújtottak az egyház helyzetéről. Ezzel szemben jóleső érzéssel töltötte el a püspököt az, hogy minden egyházközség vezetője teljes energiával veszi ki részét az egyházfentartás nehéz munkájából.

A főtanács ülésének további programját az **egyházi képviselőtanács jelentése** körül folyt vita töltötte be. A szónokok egész tömege jött elő javaslatokkal és bíráló megjegyzésekkel a különböző pontoknál. Ezek a gyakori hozzászólások: beszédes jelei annak, hogy az unitáriusok mindent elkövetnek a jobb jövő érdekében, mert csak az egyház ügyeinek pontos ismeretével és vállvetett munkával lehet fenntartani az egyház intézményeit. A vitát csupán a közebed szakította meg, amelyen dr. Ferencz József kollégiumi felügyelő gondnok tartotta a szokásos emlékbeszédet nagy hatás mellett a Berde serleggel. Boros György püspök a királyra mondott pohárköszöntőt.

A képviselőtanács jelentése nagy panasszal állapította meg azt a siralmas és kétsébeesztő helyzetet, melybe az unitárius lelkészek — akiket még a többi kisebbségi felekezeteknél is mostohább elbánásban részesítettek — jutottak az államsegély megvonása miatt.

A jelentés további részében minden részletében ismertette a képviselőtanács az unitárius egyház jelenlegi helyzetét.

A hozzászólások közül rendkívül nagy jelentőségű volt Kovács Lajos brassói unitárius lelkész beszéde. Kovács Lajos átfogó, alapos és lelkiismeretességtől vezetett bírálatban ismertette az unitárius egyház egyetemes helyzetét.

Kitért az iskolák sorsára, a papok és tanítók helyzetére. Beszédét azzal fejezte be, hogy a vidék az unitárius lelkészek és tanítók egyeteme több szellemet, ötletet és erőt vár a központi vezetőségtől, mint a multban. Elengedhetetlen szükségesség ez a jelenlegi helyzetben, amikor az egyházkörök papjai és tanítói százszorososan rá vannak utalva a központból jövő irányításra és tanácsokra. De több gondosságra, erőre és kitartásra van szük-

ség a népnevelésben is. A lelkészek foglalkozzanak szívvel-lélekkel a vezetésükre bízott egyházközségek népének életével.

Nagyjelentőségű határozati javaslatok.

A felszólalók közül érdekes határozati javaslatot nyújtott be S. Nagy László újságíró. A határozati javaslat, amelyet egyhangulag elfogadtak, arra kéri a kormányt, hogy

1. az unitárius egyház iskolái a gyulafehérvári határozatok és a kisebbségi nemzetközi szerződésben vállalt eziránti kötelezettség realizálásaképpen méltányos összegű államsegélyben részesüljenek.

2. A magyar többségi községekben az állami iskolák magyar nyelvű tagozatainak magyarnyelvű működését magyarul tudó tanítók alkalmazásával biztosítsa a kormány az iskoláknak mind a hét osztályában.

3. Kéri az egyház, hogy az unitárius egyháztól átvett állami iskolák élére olyan unitárius vallású tanítókat nevezzen ki a kormány, akik az unitárius kántori állás betöltésére is alkalmasak. Biztosítsák ezeknek a kántori teendők zavartalan betöltését és adjanak számukra általános felhatalmazást.

4. Biztosítsa a kormány a jövőben általános rendelkezés útján, hogy az unitárius vallású és magukat magyarnak valló szülőknek gyermekei nevelmezés címén a felügyeleti hatóságok részéről ne tiltassanak ki az unitárius felekezeti iskolákból.

5. Kéri továbbá az egyház a kormánytól az elvett unitárius iskolaépületek visszaadását az unitárius iskolák számára.

Tiltakozás az igazságtalan államsegély miatt.

Az egyház helyzetének legsúlyosabb katasztrófáját az okozza, hogy a bukott kormány törvényellenesen leszállította az unitáriusok államsegélyét. Ebben a kérdésben dr. Abrudbányai Ede volt képviselő, felügyelő gondnok terjesztett elő jelentős határozati javaslatot a főtanácsnak, amely a következőkben foglalja össze az egyház panaszait és kéréseit:

— Az unitárius egyház legfőbb törvényhozó testülete, az egyházi főtanács 1933. év december hó 3-án tartott üléséből a magas kormány iránti mélységes tisztelettel, azonban az 1932. és 1933. évi költségvetések szűkkeblősége által a legkétségbeejtőbb anyagi nyomorba taszított unitárius papság súlyos helyzetét egyetemesen átérezve és segélykiáltásuknak feltétlenül méltányos és az érvényben levő állami törvények szerint is jogos voltát megértve, azzal a tiszteletteljes kéréssel fordul a magas kormányhoz, hogy a nyomorba döntött unitárius papság gyors anyagi segélyezésére a folyó költségvetési évben megfelelő összegű rendkívüli segélyt kiutalni méltóztassék.

— Kéri továbbá az egyházi főtanács a magas kormányt, hogy a jövő évi költségvetésben a kultusztörvény 31. cikkülusának b) pontja rendelkezésének, valamint az 1931. évi költségve-

tési év érvényben volt törvényes gyakorlatnak megfelelően, az unitárius papság részére a többségi egyházak hasonló végzettséggel s szolgálati idővel bíró papjaival egyenlő államsegélyt méltóztassék előírni.

A határozati javaslat végül a törvényre való hivatkozással indokolja az államsegély felemelését és hivatkozik arra, hogy az állam 11.000 katasztrális holdat sajátított ki az egyház tulajdonából, de a törvény értelmében előírt művelhető területet mégsem adták meg az egyháznak.

A tanítói fizetések rendezése került sorra, amelynek folytán a megjelent tanítók a legelkeseredettebb hangon ismertették a felekezeti tanító nyomoruságos helyzetét. Követeljük, hogy viszszaemelőleg 1932-ig töröljék el a hátralékos egyházi adókat, amely sok esetben már 50—100 ezer lejt tesz ki. Ezután legyen a központban a tanítóságnak is egy képviselője, aki jelen legyen minden olyan ügynek a megtárgyalásánál, mely a tanítóság helyzetével kapcsolatos, hogy érdekeik képviselve legyenek.

Dr. Kiss Elek teológiai tanár felszólalásában elmondja, hogy az egyházi adót intenzívebben kell beszervezni, mert enélkül Erdélyben egyházat nem lehet fenntartani. Szervezetileg misszió útján tudatosítani kell az egyházi életet, hogy legyen minden hívünknek meggyőződése, hogy az erdélyi magyar unitárius egyházra szükség van, mert anélkül nincs létjogosultságunk. Utasítani kell elvileg a képviselőtanácsot, hogy állapítsa meg a lehetőségét a maximális fizetésnek s a fizetések ezután a közpénztárból történjenek s ne az egyházi adóból, amelynek behajtása bizonytalan. Csifó Salamon teológiai dékán is csatlakozik ehhez a véleményhez. A tanítókon okvetlenül segíteni kell anyagilag. Eleget tanácskoztunk erről és keresni fogjuk az utat, hogy miképpen lehet megoldani ezt a problémát. Ettől függ további fennmaradásunk. A tanítóknak pedig már nincs utánpótlás, mert a jelenlegi viszonyok között az ifjúságnak nincs kedve ezt a pályát választani és kockáztatni jövőjét.

A legnagyobb baj azonban, hogy mincs a pénztárban pénz és nincs mód arra, hogy pillanatnyilag segítségünkre lehessünk. Csifó kéri, hogy ezt az ügyet adják vissza a képviselőtanácsnak rendezés végett. Minden lehetőt megteszünk a tanítók érdekében, ha a költségvetésben valahonnan lehet elvenni, elveszünk, de ezt az ügyet elintézzük!

Szentmártoni Bálint kéri, hogy delegáljanak két tanítót a pénzügyi bizottságba, a tanítókról vegyék le az egyházi adó terheivel való küzdelmet. A jószágfelügyelőség jelentésével kapcsolatban vasárnap a késő éjszakáig tartott a zárt ülés vitája dr. Abrudbányay Géza jogtanácsos ügyvédi elszámolása körül. A zártülésem végül is azt a határozatot hozták, hogy mivel Abrudbányay elszámolását a főtanács nem ismeri kellőképpen, tehát nem tudják megállapítani a vádak jogosultságát. Éppen ezért a főtanács visszaadja a jelentést és elszámolást az egyházi képviselőtanácsnak.

Község ügye.

Az egyház fejlődésével kapcsolatban ismertették, hogy Lőrinczy Dénes fiatal lelkész energikus munkája eredményeképpen sikerült Bukarestben önálló unitárius egyházközséget alapítani, amelyhez a regáti szórványok is tartoznak. Nagy munka és lelkes kitartás kellett a bukaresti egyházközség megszervezéséhez, amelyért Lőrinczy Dénest teljes elismerés illeti.

A közös vagy magán úrvacsorai kehely használata kérdésében, az egyházkörök véleményének meghallgatása után úgy döntött, hogy megmarad a közös kehely használata mellett, ahol azonban a hívek többsége általánosságban vagy egyesek kéri a magánkehely használatát, engedélyezi. A mindennapi istentiszteletek tartására vonatkozólag fenntartotta a vonatkozó szabályrendeletet, mely szerint hétköznap minden reggel istentisztelet tartandó.

A választások.

A választások során theologiai dékánnak megválasztotta Vári Albert tanárt, kolozsvári koll. igazgatójának ismét Gálffy Zsigmond eddigi igazgatót. A székelykeresztúri főgimnázium igazgatójának, a betegség miatt lemondott Gálfalvy Samu igazgató helyébe Szentmártoni Kálmán tanárt. A jogászfelügyelőség elnökévé Puksa Endre egyházi tanácsost, az Egyházi Képviselő Tanács tagjául Csifó Salamon theologiai tanárt. Ezután Ürmössy József püspöki titkár a tanügyi jelentéseket referálta, melyeket a Főtanács megnyugvással tudomásul vett és a szükséges intézkedéseket ezirányban jóváhagyta. Ezekkel kapcsolatban dr. Vajda Béla egyházi tanácsos elismeréssel emlékezett meg az unitárius ifjúság lelkes és törekvő egyházas munkájáról, melyet az egyházközségekben, egyházkörökben és az Egyetemes Ifjúsági Konferenciával kapcsolatosan kifejtett, amit a Főtanács örömmel vett tudomásul. Dr. Kiss Elek tanár a kórházak és börtönök lelkesi látogatására tett javaslatot. A szórványokban lakó hívek gondozására irányuló javaslatot a Főtanács kiadta a Missziói Bizottságnak egységes tervezet kidolgozása végett. A székelykeresztúri egyházkör meghívására és Péterffy Áron egyházi tanácsos indítványára elfogadta a Főtanács, hogy 1934. év tavaszán Székelykeresztúron lelkészfelszenteléssel kapcsolatos zsinati főtanácsot tart, melyen az egyházszerkezeti törvény kerül tárgyalásra.

A főtanács egyébként 5-én (kedden) déli órákban dr. Ferenczy Géza főgondnok elnök zárószavával és Gvidó Béla esperes közügyigazgató hálaadó imájával ért véget.

Ü. J.

A Dávid Ferenc Egylet közgyűlése.

Szombaton, december 2-án d. u. 5 órakor tartotta Egyletünk évi rendes közgyűlését. Közének után Fikker János kövendi lelkész imádkozott áhitatosan, szép gondolatokkal. Utána dr. Abrudbányai Ede elnöki megnyitót mondott, a tőle már megszokott, tartalmas, mély gondolatokkal, önzetlen, áldozatos munkára és összetartásra hívta fel az Egylet tagjait. Máthé Sándor újszékelyi lelkész belmissziói problémákról olvasott fel, a gyakorlati lelkészkedés kapcsán nyert sok érdekes szemponttal világítva meg azokat. Ezután Puksáné Boros Irén úrnő énekelt Útő Mária zenetanárnő harmónium kíséretével. E program-pont értékét nem kell külön méltatnunk. Az a művészi teljesítmény, melyet nyújtottak, csak vesztene köznapi dicséző jelzők által.

Most a titkári jelentés következik, melyet Szent-Iványi Sándor, titkár, állított össze s melyet helyszüke miatt csak kivonatossan közölhetünk.

Az elmúlt év az új alapszabály kultuszminisztériumi jóváhagyását várva telt el. Alig két hónapja, hogy ez a jóváhagyás megjött. E késedelem következtében tervszerű, egyetemes munkát nem indíthattunk meg, folyt minden úgy, ahogyan eddig, lelkesen, sokhelyt gyönyörű eredménnyel is, de hiányzott az az általánosan elfogadott, egyöntetű célkitűzés, mely néhány évvel ezelőtt még büszkeségünk volt s melyet a jövőben még fokozottabb mértékben kívánunk megvalósítani. Ahhoz azonban, hogy ez az egyöntetűség létre jöhessen, szükséges, hogy Egyletünk minden fiókegylete érezze az összetartozást, az egymásra utaltságot és a vállvetett munka elengedhetetlen kellékét. Épen azért kívánatos volna, hogy fiókegyleteink már jelentéseik megtételekor kifejezzék összetartozandóságunk jellegét azzal, hogy **jelentéseiket közvetlenül a központi vezetőségnek küldjék be** (a jelen esetben a Nevelésügyi Bizottsághoz érkezett jelentésekből kellett kiszedegetnünk a D. F. E.-re vonatkozó adatokat.) Ugyanazt a célt szolgálná az is, ha a fiókegyletek tisztán feltüntetnék, hogy mit végeztek, mint egylet volt-e tisztújítás és hogy milyen az anyagi helyzetük. Igen sok jelentésben egyletről szó sincs, egyszerűen csak az **iskolán kívüli tevékenységről**, vagy **általános kultúrunkáról** számolnak be — nem a D. F. E. vezetőségének és közgyűlésének, hanem a Nevelésügyi Bizottságnak. Távol áll a D. F. E. központi vezetőségétől, hogy bürokratikus célzattal a kákán is keresse a csomót eme jelentésekkel kapcsolatban — mindössze fel szeretnők hívni a figyelmet az öntudatos egyleti élet jelentőségére, különösen ma, amikor szerte a világon mindenütt a szervezkedés erejét és diadalát látjuk. A legtöbb jelentés tartalmával a Nevelésügyi Bizottság már foglalkozott s arra igazán semmi szükség nincs, hogy mi csak megismétljük azt, amit a Nevelésügyi Bizottság már elvégzett.

Az ilyen általános jellegű jelentésekkel szemben dicsérőleg és elismeréssel kell megemlítenünk azokat a fiókegyleteket, melyeknek pontos és részletes jelentéseiből öntudatos és jól megszervezett egyleti élet képe bontakozik ki. Különösen a Maros- és Székelykeresztúr-köri fiókegyletek jelentéseit kell kiemelni, mint amelyek már évek óta áttekintő gondossággal összeállított összegező jelentéseket küldenek fel, de a Torda-aranyos-, Küküllő- és Udvarhelyi-köri fiókegyletek is elismerésre méltó pontossággal számolnak be végzett munkájukról s bár köri titkári jelentést nem mellékeltek, az egyházközségi fiókegyletek jelentéseit elismerésre méltó részletességgel terjesztették be. Fentiekén kívül a többi egyházkörből is kaptunk több egyházközségi fiókegyleti jelentést, melyeknek bizonyosága szerint öntudatos és jól megszervezett egyleti élet folyik kereteik között. Eme fiókegyleteink munkássága minden reményre feljogosít Egyletünk immár 50-ik évébe forduló fennállásának további sikeres és eredménydús folytatódására nézve.

I. A Kolozsdoboka köri fiókegyletek.

Ha kritikának lehetne nevezni fenti észrevételeinket, melyeket a fiókegyletek jelentéseinek egyrészéről elmondottunk, s melyeket egyáltalában nem szántunk, nem is szánhattunk kritikának — úgy az észrevételeket mindjárt arra a körre kell alkalmaznunk, melybe a jelen titkári jelentés írója is tartozik. A jelentések tanúsága szerint u. i. a kolozsdoboka-köri fiókegyletek jártak elől a legkevésbé követendő példával egyleti életünk szempontjából. E körben nincs köri fiókegylet s így jelentés nem érkezhetett ennek munkájáról. Bár mindnyájan tudatában vagyunk annak, hogy az a kör kevés egyházközségből áll s azok is egymástól nagyon távol esnek — s bár az is tény, hogy az itt székelő központi szervezet minden erőnket és időnket lefoglalja, mégsem szabad ezeket a mentségeket takaróul használnunk, hanem viselnünk kell a felelősséget azért, hogy a köri fiókegyletet még nem szerveztük meg.

Még kevésbé menthető az a körülmény, hogy az 5 egyházközség közül csak kettő küldött be — tudomásunk szerint — jelentést D. F.-egyleti munkásságáról. Ezek egyike **1. Kolozsvár.** E város abban a szerencsésnek mondható helyzetben van, hogy a központi szervezet is itt székel, melynek intenzív munkája, a lárs- és testvéregyletek hasonlóan lelkes munkásságával együtt, abba az irigylésre méltó helyzetbe juttatta az itteni unitárius-ságot, hogy már-már alig lehet szabad napot találni, melyen ne volna valamilyen unitárius gyűlés. Hála Istennek, hogy így van. Erről azonban részletesen később emlékezünk meg.

Jelentenünk kell azonban, hogy az elmúlt évben megalakult a D. F. E. férfi tagozata, mely a központi szerv mellett a helyi fiókegylet szerepét tölti be. E fiókegylet magába foglalta a régebben megalakított, de szűkebb keretei miatt célszerűt-

lenné vált kolozsvári Unitárius Kereskedők és Iparosok Körét, mely így megszűnt. A férfitagozat állandó érdeklődés mellett minden vasárnap istentisztelet után tartja gyűléseit. Legújabbban a várost szomszédsági szervezetekbe osztotta be s ennek a nagyon fontos egyháztársadalmi munkának szenteli ereje legjavát.

2. Nagyenyed jelentéséből örömmel látjuk, hogy élénk munkásság folyik a faluról szolgálatba jött lányok (38) és legények (5) szórakoztatását, valamint valláserkölesi ápolását illetően. Nem tűnik azonban ki a jelentésből, hogy D. F. E. van-e egyáltalán Nagyenyeden.

II. A Tordaaranyosi kör

fiókegyletének munkájáról Erdős Mihály nevelésügyi bizottsági előadó számol be részletes és gondos jelentésben. Jelentése az „egyház-társadalmi kulturális munkásságról“ szól, aminthogy a körben ütközik ki legjobban annak a lehetetlensége, hogy kis egyházközösségekben a D. F. E., a Nők-szövetsége, az Ifj. Egylet, valamint a hasonló célzatú alakulatokat egymástól szigorúan elkülönítsük. A munka folyik s az a fontos. Tekintettel azonban E. K. Tanács ismert útmutatására s az ennek nyomán átdolgozott új alapszabályokra, mi mégis kénytelenek vagyunk jelentésünkben figyelmen kívül hagyni a Nők-szövetsége és az Ifj. Egyletek működését, melyekről azoknak központi szervezetei fognak saját közgyűlésükön beszámolni.

III. Marosi kör.

Mint minden évben, úgy most is, részletes, gondos jelentést kaptunk a Maros körüli fiókegyletek működéséről Fülöp Zoltán körüli titkártól. A körüli fiókegylet évi közgyűlését Vadadon tartotta, de rendezett egy nagysikerű estélyt Nyárádszeredában is Sz.-keresztúri főgimnáziumának felszegélyezésére. Mindkét alkalommal igazán tartalmas és művészi színvonalon álló műsort adtak.

IV. Udvarhelyi kör.

Sem összefoglaló, sem a körüli fiókegylet munkásságáról nem érkezett jelentés, pedig mindnyájan tudjuk, hogy a kör mintaszerű egyleti életet él. Lehet, eltévedt valahol, mert más években innen is pontos jelentéseket szoktunk kapni.

V. Küküllői kör.

Török János nev. ügyi bizottsági előadó küldött részletes, gondos jelentést. Körüli fiókegyleti életről nincs említés.

VI. Székelykeresztúri kör.

Igazán minden elismerést megérdemlő az a pontosság és egyházszeretet, mellyel a keresztúri fiókegyletek, valamint köri vezetőségük nemcsak munkálkodnak, hanem a szervezettség fontosságát belátva, a központi szervezettel az összeköttetést fentarják. Ennek az összeköttetésnek érdekesen jellemző dokumentuma a gondosan összeállított titkári jelentés, melyet Máthé Sándor, újszékelyi lelkész készített. Látjuk belőle, hogy a köri fiókegylet 4 választmányi ülésén tárgyalták az egyh. községi fiókegyletek munkájának intenzívebbé tételét, továbbá figyelemmel kísérték „egyházunk irodalmi megnyilvánulásait s különösen az Egyletünk által kiadott Unitárius Közlöny vallás-erkölcsei és egyházépítő munkájának irányát s azokra jóakarató észrevételeiket alkalomadtán a szerkesztőség tudomására is hozták“. Minden dicséretet megérdemel az összeköttetésnek ilyen építő irányzatú, önálló, de jóakarató megjegyzések megtételével való ápolása. A székely népies kultúrtermékek összegyűjtésére lépéseket tettek. Sz.-keresztúron évi rendes közgyűléstüket megtartották. Munkatervük a Közlönyben is megjelent.

Az egyházközségi fiókegylet munkájáról legyen szabad most csak összesítő képet adnunk az idő előrehaladtára való tekintettel, 13 D. F. E., 13 Nőegylet és 18 Ifj. Egylet működik. 11 Egyletnek van saját könyvtára, 8 Egylet kebelében működik állandó Dalárda, 4 Egyletnek van saját kultúrháza, 8 Egylet pedig a községi kultúrházakban nyer engedélyt munkája kifejtésére. D. F. E. van Bözödön, Fiátfalván, Énlakán, Fitosváralján, Kadácsban, Medesren, Magyarzsákodon, Pipén, Ravában, Székelykeresztúron, Szentábrahámon, Siménfalván. Egyetlen kívánságunk lenne ettől a gyönyörűen dolgozó körtől, hogy a 28 egyházközségből ne csak 13-ban legyen D. F. E.

A többi, 2 körből nem érkezett jelentés. Ismételjük azonban, hogy a jelentések nagy részét a Nevelésügyi Bizottságtól, illetőleg annak előadójától, Úrmösi József p. titkár s egyben — távollétem alatt — D. F. E.-i helyettes titkár úr afiától szereztük meg s ha esetleg egy-egy jelentés valahol elkallódott volna, kérjük a helyreigazításokat.

Ami már most a *központi szervezet* munkáját illeti, arról már elmondottuk, hogy alapszabályaink kultuszminiszteri jóváhagyása késett s emiatt minden átfogóbb természetű terv készítése és keresztülvitele lehetetlenné vált. A tisztikar, melyben a távollévő titkárt ifj. Hadházy Sándor, jegyző, s a szerkesztőt Úrmösi József, p. titkár afiai helyettesítették, mely helyettesítésért fogadják mindketten a titkár-szerkesztő halás köszönetét ez alkalommal is. — tehát a tisztikar és a központi választmány mindent megtettek így is, hogy Egyletünk nemes tradícióit ápolják s az egyháztársadalmi munkát elősegítsék. Alapszabályaink módosítása tárgyában rendkívüli közgyűlés tartatott, június 7-én. Kár, hogy vidékről csak két kiküldött volt jelen.

Megalakult a tervezett bizottság közül kettő: a missziói bizottság, mely elnökének Vári Albert vallástanár úrnak lelkes vezetése alatt Kolozsvárt perifériális istentiszteletet indított be s két külvárosban D. F. E. tagozatot is szervezett meg, valamint az u. n. Rendező Bizottság, mely elnökének, Dr. Boros Györgyné ömértóságának minden áldozatra kész útmutatása mellett kultúrdélutánokat, valamint más összejöveleket is rendezett a püspöki lakásban, melyek jövedelmével egyeletünk gyenge anyagi helyzetén nagyot lendített.

Örömmel vette tudomásul a választmány a magyarszováti egylet mozigép vásárlását, az alsóboldogfalvi egylet fúvós zenekarának megalakulását, melynek alapszabályait jóváhagyta.

Közbenjárt a székelykeresztúri fiókegyletnek a művészeti inspektorátustól kért állandó engedélye ügyében. Ügyvezető alelnök személyesen részt vett a körli fiókegyleti közgyűlésen.

Kiadtuk a Konfirmációi Emléket újra átdolgozva, valamint a „Tűzhely“ rovatból népies tárgyú füzeteket adtunk ki Ürmösi József szerkesztésében az E. K. Tanács felhívására.

Ez évben is kiadtuk az Unitárius Közlönyt. Nem foglalkozom a Közlöny múltjával, de szükségesnek tartom felhívni a közgyűlés figyelmét a Közlöny jövőjére. Részben a gazdasági helyzet leromlása következtében, többen visszamondták a Közlöny megrendelését — viszont több új előfizetőt is nyertünk, ami ékes bizonyossága annak, hogy ahol lelkes munkások dolgoznak, ott a lap terjed a gazdasági nehézségek ellenére is. Jól meg kell fontolnunk, hogy közönyünk, vagy lustaságunk nem fogja-éme régi, kipróbált és a múltban gyönyörű eredményeket elért keblű lapunkat a romlásba juttatni. Jelenleg az a helyzet, hogy a Közlönyt még ma kis terjedelmében is csak a Kolozsvárt rendezett összejöveletek s így a kolozsvári unitáriusság újabb megterheletéséből előálló jövedelemből tudjuk, úgy ahogy, megjelentetni. Ez a helyzet már magában véve sem nevezhető egészségesnek, mert az *egyház egyetemét szolgáló orgánumot az egyház egyetemének kell fenntartania* s nem egyetlen egy városnak, melynek unitáriussága nem gazdagabb, mint a többi városi egyházközségé s számtalan egyházi intézmény fenntartásával amúgy is túlon túl meg van terhelve. De azt is számításba kell vennünk, hogy a jelenlegi kis terjedelemben a Közlöny nem felelhet meg céljának, mely a változott idők következményeképpen többet, jobbat kell, hogy adjon, mint eddig. A választmánynak az az előterjesztése, hogy vagy jelentessük meg a Közlönyt havonta kétszer, vagy pedig adjunk 20—24 oldalt havonként. Ezt azonban csak úgy tehetjük meg, ha egyrészt újabb előfizetőket szerzünk, a régieket visszanyerjük és a hátralékokat behajtjuk. Az az évi 36 lej nem oly nagy összeg, hogy öntudatos és buzgó unitárius ember meg ne fizethető, épen ezért kérjük a közgyűlést, tegyen lépéseket, hogy új előfizetések szerzésére építő mozgalom induljon meg.

Legvégül pedig meg kell emlékeznem arról a nemesak az

Egylet barátait, hanem minden unitáriust egyaránt érdeklő eseményről, hogy a D. F. E. a jövő évben fennállásának 50-ik évébe lép. Az eltöltött félszázad alatt a D. F. E. annyi sok érdemes és marandó értékű szolgálatot tett egyházunk és fajunk javára, hogy az 50-ik évforduló fölött nem térhetünk csak úgy napirendre. Egyletünk választmánya illusztris alapítójával, főt. Dr. Boros György püspök és díszelnök úrral az élén már megtette az első lépéseket az évforduló megünneplésének méltóvá való tételére. Intézkedett arról is, hogy az Egylet rövid története megírassék. Szükséges azonban, hogy a közgyűlés járuljon hozzá a maga részéről is és tekintélyével hasson oda a meg nem jelenteknél is, hogy minden egyes fiókegyletünk már jó előre készüljön az évforduló megfelelő figyelembevételére. Nemcsak a mult iránti hálánkat és kegyeletünket kell lerónunk az Egylet részben életben levő, részben már elköltözött áldozatos lelkű munkásai számára, hanem egyuttal szent fogadalmat is kell tennünk, hogy elődeink alapvetését méltó építéssel folytatni kívánjuk.

Ezek után tisztelettel kérem titkári jelentésem elfogadását.

Ezután a pénztári jelentés olvastatott fel, melyet Gálfi Lőrinc pénztárnok készített:

Az egylet 1933. évi pénztári állapotáról tájékoztató jelentésemet a következőkben teszem meg: December hónap 1-ig bevétel volt 32.990 lej és 50 bani; kiadás volt 59.715 lej. Így a kiadás 26.724 lejjel és 50 banival több, mint a bevétel. A többkiadás egy része abból állott elő, hogy a Konfirmációi Emlék kiadása 16.403 lejbe került és abból még semmit nem kaptunk be. A másik részének oka az, hogy az Unitárius Közlöny díjai nagyon hiányosan folytak be. Ugyanis az Unitárius Közlöny költségei december 1-ig 34.729 lej kiadást okoztak. A bevétel azonban alapítói, rendes tagsági és előfizetői díjakból csak 21.359 lej volt. Tekintetbe véve azt a körülményt, hogy az 1932. évi számadásunkat is 10.839 lej hiánnyal zártuk, komoly megfontolás és intézkedés tárgyának tekintem az egylet vagyoni biztosítását.

Titkári és pénztári jelentés után Dr. Varga Béla ügyvezető alelnök bejelentette, hogy új alapszabályunk miniszterileg is jóváhagyatott s így a mai nappal életbe lép. Ennek következtében úgy a tiszttakar, mint a választmány lemond s új választás tüzetik ki. Dr. Boros György díszelnökünk elnöklete alatt közgyűlés a következő választásokat eszközölte:

Tiszttakar: Elnök: Dr. Abrudbányay Ede. Alelnök: Dr. Boros Györgyné. Ügyvezető alelnök: Dr. Varga Béla. Titkár és szerkesztő: Szent-Iványi Sándor Pénztáros: Gálfi Lőrinc. Jogtanácsos: Dr. Lukácsi József. Jegyző és kiadó: Ifj. Hadházy Sándor.

Választmány: Nők: Özv. Csathó Pálné, Csifó Salamonné, Guráth Béláné, Gyallay Domokosné, Dr. Gyergyay Árpádné, Dr. Hintz Györgyné, Dr. Jancsó Ödönné, Márkos Albertné, Ürmösi Károlyné. Férfiak: Gálffy Zsigmond, Hadházy Sándor, Kovács Kálmán, Patakfalvy Zsigmond, Pálfi Márton, S. Nagy László, Útő Lajos, Ürmösi József, Vári Albert.

Ezután a közgyűlés végetért. Jövő évi közgyűlésünk az Egylet 50 éves fennállásának jegyében fog lefolyni.

Socinus Faustus síremléke.

A világ unitáriusainak egy nagy adósságát róttá le az elmúlt nyár folyamán Dr. Wilbur amerikai történettudós és tanár. Tudjuk, hogy a reformáció idejében szinte az erdélyi unitárius egyház megalakulásával egyidőben Lengyelországban is egy, velünk testvér unitárius felekezet alakult ki, amelynek követőit vezérükül Socinus Faustusról szociniánusoknak nevezték. Virágzó egyházi életük, számos iskolájuk, templomuk volt! Összeköttetésben álltak más szabadelvű protestáns felekezetekkel, világhírű tanáraik, tudósaik voltak s habár a későbbi kegyetlen üldözések még az emlékezetüket is igyekeztek kiirtani, ami sajnos részint sikerült is, a fennmaradt emléktöredékek azt mutatják, hogy számottevő erőt képviseltek s az erdélyi unitáriusok testvéri összeköttetésben voltak velük. Némi fogalmat nyerhetünk szerepükről, ha számbavesszük, hogy az 1612 évi rahowi zsinatjukon 400 képviselőjük vett részt, majd 1618-ban 549, és 115 egyházközségüknek a neve ma ismeretes. Sajtójuk útján élénk részt vettek a reformáció utáni ker. nagy hitvitáiban s nem véletlen, hogy szereplésük egybeesik a lengyel irodalom egyik aranykorszakával. Tanulóik külföldi híres egyetemeken tanultak s mindenfelé szertevitték a szociniánus szabadgondolkodás csiráit.

Ennek az élénk, virágzó egyházi életnek 1579-től 25 éven át irányítója, mestere és lelke az olasz származású Socinus Faustus. Élete történetének feltárására és jelentőségének méltatására nincs kellő tér és idő ez alkalommal. Élete utolsó szakaszát 1598-tól 1604-ben bekövetkezett haláláig egy unitárius nemes birtokán töltötte állandó irodalmi munkálkodásban. Sírját követői kegyelettel őrizték és gondozták 1660-ig, amikor a lengyel unitáriusok valóságukhoz való ragaszkodásuk miatt országukból kiűzettek. Csaknem másfél évszázadig nem történik említés Socinus sírjáról, míg végre 1822-ben újra felfedezik a leírás szerint egy fákkal szegélyezett helyen, a síron egy olasz nyelvű felírást viselő nagy, lapos kővel. Ettől kezdve az angol Gordon Sándor hívja fel reá az unitáriusok figyelmét 1879-ben. Egy emberöltővel később 1910-ben az amerikai Wendte Károly keresi fel s összeköttetései révén sikerült kieszközölnie az orosz kormánynál, hogy azt mint történelmi műemléket védelmébe vegye. Az ő agyában fogant meg a gondolat, hogy az elhagyott sír fölé egy méltó emlékmű létesüljön. Egy nemzetközi bizottságot szervez e célra, azonban mire a munka véghezvitelére szükséges pénz összekerült, kitör a világháború s így a terv ismét megvalósíthatatlan maradt.

1924-ben kereste fel újra a sírt Dr. Wilbur a most már új életre kelt Lengyelországban; látogatása alkalmával sikerült megnyernie e kérdésben lengyel vezető körök rokonszenvét. A régi alaphoz a gyűjtés újra megindult különösen Amerikában. 1800 dollár gyűlt össze e célra.

Az elmúlt évben végre megbizhatták dr. Wilbur-t, hogy készítesse el az emléket. A krakói építészeti főiskola igazgatójának

tevei szerint készült el végre az emlékmű klasszikus mór stílusban. Mikor a terv és megfelelő kő-anyag mind megvolt, még egy nehézséget kellett áthidalni. A szomszédos telek tulajdonosa megtagadta, hogy telkéből egy annyit átadjon, mint amennyi az emlék felállításához okvetlenül szükséges volt. Már úgylátszott, hogy ezen a kicsiségen hajótörést szenved a terv, mikor végre annak a parknak tulajdonosa, amelyen Socinus utolsó idejét töltötte, felajánlotta a parkot az emlékmű felállítására.

Ott áll az emlékmű most már a park egyik sarkában árnvas fákkal szegélyezett út végében, közel egy ősi kis kápolnához, amelyben a hagyomány szerint maga Socinus is imádkozott. Az emléken magán a következő felírás olvasható latin s olasz nyelven:

„Az olasz Socinus Faustus emlékére, ki 1539 december 5-én született Siennában s meghalt 1604 március 3-án Lusbawice-ben. A vallásszabadság, felvilágosodás és türelemért viselt küzdelmeinek elismeréséért. Emelték 1933-ban azok, akik az ő nevét tisztelik Európában, Angliában és Amerikában.

Az erényes ember elismerést arat.

S az igaz elismerés a halálon túl is megmarad!“

Le van törlesztve a kegyelet adóssága. Csak egy van még hátra: az emlékmű méltó ünnepélyes keretek között való felszentelése. Erre a jövő évi koppenhágai nemzetközi konferenciára igyekvők figyelmét hívja fel az emlékmű megvalósításának legderekabb munkása dr. Wilbur. (Dr. Wilbur írásai után.)

Kénos, 1933.

Kövári Jakab.

A betlehem-i csillagok.

(Karácsonyi jelenet. Emelvény közepén asztalkán sorban hét gyertyatartó meggyújtásra készen. Jobb oldalon hét nagyobb, baloldalon hét kisebb gyermek.)

Nagyobb gyermekek.

Első gyermek. (Égő gyújtóval az első gyertyához lép): Im felgyújtom tüzét a Hitnek, amelyet a nemes élet tesz erőssé.

Második gyermek: Im felgyújtom tüzét a Reménynek, amely nélkül az élet üres.

Harmadik gyermek: Im felgyújtom tüzét a Szeretetnek, amely az életnek célt és tartalmat ad.

Negyedik gyermek: Im felgyújtom tüzét az Igazságnak, amely vezérünk az élet sötét ösvényein.

Ötödik gyermek: Im felgyújtom tüzét az Egészségnek, amely az életet kellemessé és boldoggá teszi.

Hatodik gyermek: Im felgyújtom tüzét a Szépségnek, amely életünk folyását ízléssé és lendületessé teszi.

Hetedik gyermek: Végezetül felgyújtom tüzét a krisztusi

Szolgálatnak, amely segít, hogy életünket másokkal megosszuk.

Vezető: E tüzek legmagasabb életeszmenyeink jelképei. Szemeink az égő lángokra szegződnek. Imádkozzunk Istenhez, hogy szíveinkben magas életcélok tüzei égjenek.

Első gyermek. (Kezében az égő gyertyákkal): Kérdezem tőletek, vállaljátok a szent megbízatást, hogy a lángokat fennen fogjátok lobogtatni? Vigyázni fogtok arra, hogy e tüzek az emberek szívében mindig tisztább és tündöklőbb fényben égjenek?

Kisebb gyermekek.

Első gyermek: Igérjük, hogy a megbízatást vállaljuk. Az eszmenyek lángját magasan lobogtatjuk s tüzüket az emberi szívekben élesztjük. Amint nekünk átadtátok, úgy adjuk át mi is a következő nemzedéknek e szent események égő fáklyáit.

Legyetek felavatva általunk is az emberiség szolgálatára: Hit, Remény, Szeretet, Igazság, Egészség, Szépség!

(Megnyitól és bezáról énekelhető (esetleg az egész gyermekcsereg) „A szeretet szent ünnepén“ c. énekünk első és utolsó versszaka, vagy az Iszlai gyűjteményben Hitünk nagy ünnepén és Az Égen Betlehem felett kezdetű énekek.)

Közli: Kiss Sándor.

EGYLETI ÉLET

Boldog karácsonyi és újévi ünnepeket kívánunk kedves olvasóinknak!

Kultúrdélutánok Kolozsvárt. A D. F. E. minden hónap második péntekén délután 5 órakor a püspöki lakásban, Kossuth Lajos-utca 7., Kultúr délutánt rendez, melyre minden unitárius családot, azok vendégeit és minden érdeklődőt szeretettel fogad a rendezőbizottság. I. délután dec. 8-án. Felolvas: Gyallay Domokosné. Énekel: Bede Emil. Hegedűl: Diviáitzky Mária. Zongorán kíséri: Útó Mária. Zongorázik: Tatár Ferenc. II. délután január 12-én: Felolvas: Báró Huszár Pálné. Duett hegedű: S. Konba Paula. Zongorázik: B. Rohonczy Mária. Énekel: Perl Ilonka. Zongorázik: Kozma Ede. — III. délután március 9-én. Felolvas: Szent-Iványi Sándor. Énekel: Dr. Siró Zsigmondné. Hegedűl: Ifj. Márkos Albert. Zongorázik: Gál Nusi. — IV. délután április 8-án. Felolvas: Ifj. Gspann Károly. Énekel: Puksa Endréné. Zongorázik: Szász Edit. Vidám előadás: Lengyel Rudolf.

Ismeretterjesztő előadások Kolozsvárt. A D. F. E. központi választmányja az idén is megrendezte népszerű ismeretterjesztő előadás-sorozatát. A hat előadáson, melyeket társadalmi életünk

legkiválóbb képviselői tartottak, a közönség állandóan nagy érdeklődéssel hallgatta a kiváló szaktudással és élvezetes módon előadott időszerű vallásos és tudományos problémák fejtegetéseit. Első ízben Dr. Márkos György a kitünő gyermekgyógyász beszélt arról a sok betegségről, amik gyermekeinket lépten-nyomon fenyegetik és azokról a lehetőségekről, melyek a tudomány rendelkezésére állanak a veszedelmek leküzdésénél. A következő héten Dr. Varga Béla egyh. főjegyző olvasott fel „A mai kor szellemi válsága és Dosztojevszkij“ címmel. Társadalmi életünk sok minden nyomorúságát a vallástalanságban látja s ennek megszüntetését teszi a vezetők legfontosabb kötelességévé. Dr. Ferenczi Sándor koll. tanár „Küzdelem a létért“ című vetített képes előadása keretében vázolta azt a szakadatlan harcot, ami a föld őskorától egészen napjainkig folyik ember, állat és természet között a fajfenntartás érdekében. Az Amerikából nem régen visszatért Szent-Iványi Sándor lelkészünk „Az ideges háziasszony“ címmel arról az általános ideges állapotról szólott, amely eltölti háziasszonyainkat a mai nehéz napokban. Az ezután következő előadáson Dóczyiné Berde Amál, az ismert író nő beszélt a vallásos nőről, mint a család éltető lelkéről. Az anya és hitves szerepe nem merülhet ki csupán az anyagiakról való gondoskodásban, igazi munkatere ott van a nőnek, ahol természetes gyöngédsége és finomsága miatt a család tagjainak lelkéhez legkönnyebben juthat, — a vallásos érzés ápolásában. Az utolsó alkalomkor Dr. Veres Ferenc volt egy. tanárnak a kozmetika köréből tartott előadására is nagy számú hallgatóság gyűlt össze. A tudós előadó élvezetes, természetes modorával világította meg a tudományos kozmetikának sok olyan titkát, melynek ismerete nagyban hozzájárul az egészség megőrzéséhez és a modern kozmetikai eszközök helyes értékeléséhez.

A D. F. Unitárius Nők Szövetsége 1933—34. évi téli programja: (Az előadássorozat címe: „A mai ifjúságról.“) December 4. hétfő: Dobay István vargyasi lelkész: Az ifjúság lelki világáról. Lőrinczy Dénes bukaresti lelkész: Az erdélyi ifjúság problémái. December 7. Választmányi gyűlés. December 17. Karácsonyfa-ünnepély. Január 4. Csütörtök: Választmányi gyűlés. Január 10. Szerda: Kötőke, Dr. Gspann K. Az olasz ifjúságról. Január 24. Szerda: Dr. Varga Béla: A német ifjúsági mozgalom ismertetése. Február 1. Csütörtök: Választmányi gyűlés. Február 7. Szerda: Kötőke, Csifó Nagy László: Az angol ifjúságról. Február 21. Szerda: Szentiványi Sándor: Az amerikai ifjúságról. Március 1. Csütörtök: Választmányi gyűlés. Március 7. Szerda: Kötőke: Dóczyiné Berde Amál: Az anyák és a mai ifjúság. Március 21. Szerda: Dr. Gál Kelemen befejező előadása: „A mai ifjúságról.“ A karácsonyfa-ünnep d. u. 4-kor kezdődik a Kollegium tornatermében, a gyűlések, kötőkék és előadások mindig d. u. 5 órakor a Nők Szövetsége irodahelyiségében. (Leányotthon.) Mindezen összejövetelekre és előadásokra minden unitárius nőt és azok vendégeit szeretettel hívja a választmány.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Az Unitárius Teológiai Akadémia Ifjúsági Önképzőköre 1933. dec. 2-án este a kolozsvári Unitárius Kollégium tornatermében jótékonycélú műsoros tea-estélyt rendezett. Műsor a következő volt: 1. Megnyitót mondott: Kökösi Kálmán IV. éves. 2. Szavalt: Lőrinczy Mihály III. éves. 3. Magyar dalokat énekelt: Bede Emil IV. éves hallgató. 4. Székely tréfákat adott elő: Lengyel Rudolf. 5. Két alkalommal énekelt a Teológiai Akadémia Dalárdája, Útő Lajos tanár úr kitűnő és pontos vezetésével.

Örömnünap Iszlóban. A marosi egyházkör ezen kicsiny egyházközsége tapasztalt öreg lelkészének, Fekete Józsefnek vezetése mellett a mai nyomasztó körülmények között is megtalálta a módját annak, hogy omladozó templomát újjáépíthesse. Az élni akarásnak, az áldozatkészségnek ez újabb tanujele annál meglepőbb, mert csak alig néhány éve, hogy e maroknyi nép iskolát épített gyermekei számára. A megújított templom november 5-én ünnepi istentisztelet keretében adatott át a közhasználatnak, mely alkalommal imát Bedő Árpád vadadi, felszentelő beszédet Máthé Zsigmond nyárádszentmártoni lelkész tartott. A templom építésének történetét a helybeli lelkész ismertette. Résztvettek az ünnepségen és jelenlétükkel emelték annak színvonalát a körüli felügyelő gondnok urak: K. Nagy Árpád és Dr. Péterfi Áron, kik közül az első tolmácsolta az egyházhatósági elismerést az áldozatkészség e szép megnyilvánulásáért az egybegyűlt közönségnek. Halmágyi János körüli esperes és Dr. Fekete Gyula a körüli D. F. E. elnöke levélben fejezték ki az egyházközség épülése feletti örömmüket.

Értesítés. Értesítjük lelkész, énekvezér és unitárius tanító afiait, hogy amint a lelkészekkel körlevélben is közöltük, a Dr. Czákó József által bérletbe vett „Marosvásárhelyi Szanatóriumban“ a belső emberek és azok családtagjai betegség esetén ugyanazokkal a kedvezményekkel igénybe vehetik a Szanatóriumot, amely a bérletbe vétel előtt is megvolt. E tárgyban részletes utasítással kibocsátott körlevél szolgál. A beutalást ezután is Halmágyi János maroskörüli esperes fogja végezni.

Unitárius cserkészek Kolozsvárt. Végre a mi unitárius ifjaink ajkain is felhangzott a „Jó munkát!“ — a cserkész köszöntés. November 1-én megalakult a kolozsvári kollégium V. és VI. osztályú növendékeiből, valamint önkéntesen jelentkező leánytagokból egy 30 fiúból és 5 leányból álló cserkészcsoport, mely Lőrinczy Zoltán tornatanárunk lelkes és szakértő vezetése alatt tanulgatja a cserkész-élet fő tudnivalóit. Ezekből lesznek tavaszra az első őrsvezetők. November 15-én a vasárnapi iskola keretében megalakult a 12 éven alóliak cserkész-szervezete, melynek „Farkaskölykek“ a hivatalos neve. Első nyilvános szereplésük a főtanács alkalmából kínálkozott, mikor is a részükre otthonnak adott

cserkésztermet berendezték a főtanácsra ágyakkal, bútorokkal. A főtanácsi tagok kellemes meglepetéssel használták fel ezt a 30—40 ágyat, mely oly közel a gyűlésteremhez, sokkal alkalmasabb volt részükre, mint a városban való elszállásolás. Még kellemesebb volt azonban a meglepetésük, mikor a körülöttük sürgő-forgó, mindenben segítségül jövő és szolgálataikat önként és ingyen felajánló cserkészfiúkat meglátták. Már csak ezzel az egy szereplésükkel is igazolták lelkes megszervezőjüknek, Lőrinczy Zoltán tornatanárnak a cserkész-eszméért való kardoskodását. Fiúk, sokat várunk tőletek a jövőben is. Isten legyen veletek és — „Jó munkát!”

Sz. I. S.

Irodalom

Gyallay Pap Sándor: Felsikoltok!... Kolozsvár, 1933. 96 oldal. Grafic-Record.

Fiatal költő hetvenhat versét tartalmazza ez a csinos kiállítású könyvecske, melynek gyönyörű címlapját (Tóth István rajza) kár volt díszyomássá tenni a szerző oda-nem illő beállítotttsággá arcképével. A versek valósággal megrázó élményeket, csodaszép gondolatokat, költői szépségű szövegeket és kifejezéseket csillogtatnak meg, melyeknek értékét ugyan rontja a szerző — úgylátszik — minden áron szabad verselésre törekvő rímtelensége és ritmustalansága, — de lelkünk mélyéig való hatását nem akadályozhatja meg. Ritka mélységű, érdekes készséggel rendelkező lelket ismerünk meg a versek olvasása közben s ha szerző végre elhatározza magát, hogy szabad, vagy kötött formában kíván-e megnyilatkozni, — a versek többsége e két véglet között ingadozik — úgy igazán nagy tehetséget nyer szerzőjével erdélyi magyar (és unitárius!) irodalmunk.

E könyvet megvételre szívesen ajánljuk. Kapható az Iratterjesztőnél. Ára 80 lej.

Sz. I. S.

Előfizetési felhívás. Az „Unitárius Irodalmi Társaság“ által hirdetett pályázat útján Szentmártoni Kálmán megírta: „János Zsigmond erdélyi fejedelem élet- és jellemrajzá“-t. E munka körülbelül 16 ívnyi terjedelemben János Zsigmond arcképével, címerével, karácsonyra meg fog jelenni, mint az Unitárius Irodalmi Társaság kiadványa. A munka előfizetési ára 100 lej, bolti ára 120 lej lesz. Az előfizetési íven, vagy más úton leendő megrendelések Szentmártoni Kálmán tanár címére küldendőek Cristur-Székelykeresztúr (jud. Odorheiu). Minden 10 előfizető után, a gyűjtő egy ingyen példányt kap.

Örökbe fogadásra ajánlunk egy tiz éves, elhagyott unitárius fiúcskát. Bővebb felvilágosítások lapunk szerkesztőségétől nyerhetők.

Unitárius Naptár ügyében értesítem lelkésztársaimat, hogy darabonként 10 lej árban kell egyleti pénztárunkhoz elszámoljanak. Az esetleges utánrendeléseknek csak az esetben tudunk eleget tenni, ha esetleg az egyházközségekből el nem adott példányokat küldenek vissza. Erre kérem is lelkésztársaimat, hogy 1934. január 15-ig az el nem adható példányokat sziveskedjenek visszaküldeni. Tisztelettel a Szerkesztő.

Szerkesztői üzenetek.

Olvasóinkhoz! Jelen számunkban még nem valósíthattuk meg lapunk új beosztását a leközlendő főtanácsai és egyleti jelentések miatt, melyek lapunk terjedelmének nagy részét lefoglalták. 2. Lapunk szétküldése új kezekbe került. Ha a posta gyakori tévedései következtében valaki nem kapná meg lapunk valamelyik számát, kérjük, közölje azt velünk — esetleg lelkésztársaink útján is, — s mi gondoskodni fogunk az elmaradt szám pótlásáról. — 3. Lapunk az eddiginél nagyobb terjedelemben fog ezentul megjelenni, azonkívül — a lehetőséghez és anyagi viszonyainkhoz mérten — képekkel is változatosabbá fogjuk azt tenni. Ehhez azonban szükséges, hogy előfizetési díját mindenki *pontosan* befizesse, valamint, hogy *új előfizetőket* is szerezzünk. Bizunk olvasóink ragaszkodó szeretetében és pártfogásában.

Munkatársainkhoz. Kis terjedelmű lapunk csak akkor felelhet meg hivatásának, ha minél többféle tárgyú és különböző színű közleményt helyezhetünk el benne, hogy olvasóink más-más érdeklődési körbe tartozó táborát kielégíthessük. Épen azért, amikor *minél több* közleményt kérünk, egyuttal azt is kérjük, hogy a közlemények *minél rövidebb formában* közöltessenek. Szeretettel üdvözlöm olvasóinkat és munkatársainkat! *A szerkesztő.*

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium

Előfizetési ár: Egész évre nem egyleti tagoknak 36 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, kapják a lapot, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek, s egyleti jogaikat gyakorolhatják. Örökös alapítói díj 1000 L. Magyarországi előfizetés 90 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 19159